CARTEA DE VACANȚĂ

dan ursuleanu

COMIC·VOIAJOR

CARTEA DE VACANȚĂ

dan ursuleanu

COMIC·VOIAJOR

Copertă : ILIE VICTOR
Desene : ILIE FLORIN

dan ursuleanu

COMIC-VOIAJOR

editura
SPORT-
TURISM

București·1987

Soarta unui comic-voiajor

Sportul, ca şi turismul, reprezintă realităţi mult mai adînc înrădăcinate în societatea omenească decît am bănui. Oamenii călătoresc nu numai cu trenul, cu automobilul sau cu pasul, ci şi, mai ales, cu gîndul. Iar viaţa este, oricum am suci-o, tot o competiţie. Fiecare aduce în ea atîta fair-play cît i-au dat natura şi educaţia. Vîslim din greu în barca individuală printre problemele colective. Facem ascensiuni îndelungi spre piscurile însorite ale idealului. Ne duelăm cu sechelele trecutului, dar şi cu necunoscutele viitorului. Ridicăm tot mai sus ştacheta exigenţelor, ca şi haltera cea grea a performanţei omeneşti. Practicăm, zi de zi, lupta dreaptă de opinii. Deviza sportului, Citius, altius, fortius, *poate deveni şi o deviză a existenţei însăşi.*

Unii înţeleg viaţa ca pe un sport sau ca un act turistic, dar pe dos. Cutare birocrat te aleargă mai rău ca la maraton. Alţii joacă ping-pong cu cereri urgente. Bîrfa călătoreşte mai rapid decît expresul de Mamaia. Nu ştiu cine pasează nu ştiu cui mingea răspunderii. Mulţi se dau în vînt după trambuline care să-i proiecteze în sus pe nemeritate. Mai există specimene care confundă perimetrul relaţiilor sociale

cu un ring de box. Cine nu a fost faultat, măcar o dată, de la spate ?

Așa stînd lucrurile, soarta unui comic-voiajor este să călătorească neobosit, cu ochii mereu atenți la lumea care îl înconjură. Asemenea turistului care nu păstrează, egoist, numai pentru el, cele văzute de-a lungul peregrinărilor, un comic-voiajor va povesti tuturor minunățiile și ciudățeniile vieții. O va face în felul său, duios-acid, expunînd în public fotografii cu tentă ironică, pentru ca, văzîndu-le, oamenii să reflecteze mai mult asupra propriei lor imagini.

Căci modesta aspirație a unui „comic voiajor" este să retușeze în bine nu fotografia, ci subiectul ei.

Diapozitive şi... dianegative turistice, însoţite de o oarecare prefaţă

...în care ne vom lăsa subjugaţi de atracţia muntelui ● vom înfige ţăruşii proprietate personală în nisipul moale al plajei ● vom învăţa jocuri de cabană ● vom pîndi o conferinţă sobră la Casa de Cultură a staţiunii ● şi după un sejur la hotelul litoral „Zodiac“ ● ne vom pregăti pentru turism nautic în Oceanul Pacific...

PREFAȚĂ LA CONCEDIU

Într-o dimineață de primăvară Brebenel simți din senin irezistibila chemare a muntelui. Ani de zile, consecutiv, își petrecuse concediile ori acasă, grădinărind în ogradă, citind și adormind în fața televizorului, ori la Amara, unde se afla gospodărioara părinților săi. Nu mai văzuse munții din clasa a X-a de liceu. Aproape că-i uitase. Numai că ei existau tot acolo, la o azvîrlitură de băț, dacă socotești că trenul te poartă spre Valea Prahovei în numai un ceas și ceva. Ca un vulcan trezit din toropeală, acești munți reînviaseră dintr-o dată în amintirea lui Brebenel, tiranizînd-o dureros cu imagini măreațe. Chemarea lor era magnetică și imperioasă.

Brebenel începu să strîngă teancurile de cărți de pe toneta lui stradală, le stivui frumos dedesubt, închise ușile metalice și le asigură cu două lacăte. Ziua de lucru luase sfîrșit.

„Musai să plec numaidecît în concediu, și neapărat la munte“ se gîndi librarul, numărîndu-și încasările. „Acolo, sus, pe creste, mi s-ar împlini inima și mi s-ar limpezi cugetul. Desăvîrșirea mea ca personalitate are nevoie de contactul anteic cu grandoarea naturii“.

Chiar a doua zi, Brebenel prezentă şefilor de la Centrală cererea sa de concediu. Cu multă solicitudine, i se răspunse :

— Acum ţi-ai găsit dumneata să pleci în concediu ? Tocmai în perioada asta, cînd editurile marchează sezonul de primăvară cu noi şi noi tiraje ? Păi, dacă toţi librarii ar pleca să se odihnească, te miri unde, cine ar mai desface populaţiei slova luminoasă a cărţilor ? Cine ? Amînă şi dumneata pentru la vară...

— Nu se poate amîna pentru la vară, observă judicios petiţionarul. După cum ştiţi, vara editurile scot şi mai multe titluri, pentru a marca sezonul estival şi turistic.

Şeful cugetă puţin la acest aspect al problemei, apoi hotărî :

— Brebenel, dragă, ai perfectă dreptate. Îţi pot oferi, la alegere, lunile octombrie şi februarie. Sau, şi mai bine, februarie. E o lună deosebit de frumoasă, cînd natura e extrem de darnică. Ce n-aş da eu să pot pleca în februarie la munte, cînd aerul e sănătos şi zăpada te îmbie să te tăvăleşti în ea, ca un copil mic. Din păcate noi, şefii, trebuie să înghiţim „mizerabilele“ concedii din iulie şi august, la mare, în atmosfera aceea sufocantă, cînd nisipul îţi intră în ochi, ospătarii te prăjesc seara la bar şi tot felul de fîşneţe, mai mult dezbrăcate, se străduiesc să te pună rău cu soţia. Numai belele, crede-mă, dragul meu !

Brebenel se mîhni la auzul atîtor nenorociri care bîntuie odihna estivală a şefilor şi îşi jură în sinea lui să nu rîvnească niciodată la un post de conducere. Totuşi hotărîrea lui era luată.

— Vă înțeleg și vă compătimesc. Dar e în joc un lucru de care depinde desăvîrșirea mea ca personalitate. Dacă nu se poate un concediu de odihnă, atunci măcar unul fără plată. Trebuie să mă ajutați !

Șeful crezu că deduce mobilul frămîntării subalternului său. Din două una : ori are de gînd să se însoare în taină, ori se va înfunda cîtva timp într-o bibliotecă, pentru a se pune la punct cu noile aspecte intervenite în meseria de librar. Și într-un caz și în altul, la sfîrșitul perioadei solicitate, Brebenel urma să revină la standul de cărți cu o ținută umană superioară. Îmbunătățirea calitativă a fiecărui individ din colectivul de muncă, iată o preocupare permanentă a cadrului de conducere, raționa el, rememorîndu-și vag prelegerile pe care le ascultase cîndva la învățămîntul profesional. Sau, mă rog, parcă principiul era formulat oarecum în alți termeni, dar esența ideii asta era, putea să și jure. Așa încît trecu neîntîrziat la aplicarea celor învățate. Cuvîntă :

— Intri în concediu peste 15 zile. Clar ? Concediu de odihnă, tovarășu' Brebenel. Eu unul n-am nimic împotrivă să-ți desăvîrșești personalitatea. Dar cu o condiție !

Subalternul ciuli urechile.

— Ce... condiție ?

— În cele două săptămîni care au mai rămas, va trebui să îndeplinești planul de vînzare în proporție de 200 la sută. Dublu, e clar ? Altfel nu pleci. Îți faci treaba și pentru zilele cît vei lipsi. Vinzi tot ce se cere și, mai ales, ce nu se cere.

— Vă mulțumesc, spuse Brebenel mișcat. Sînteți foarte uman și de aceea voi încerca să mă situez la înălțimea așteptărilor. La nevoie voi vinde și sfoara

cu care sînt legate pachetele de cărţi, pentru a depăşi planul aşa cum se cuvine. De altfel, e o sfoară de bună calitate şi ar fi mare păcat să nu o valorificăm integral.

Odată smulsă aprobarea concediului, librarul stradal se înclină respectuos, dispărînd dincolo de uşa capitonată cu scai negru. Urma să elaboreze o metodologie optimă pentru satisfacerea condiţiei impuse de şef. În drum spre stand trecu în revistă diferite soluţii de dublare a desfacerii. În primul rînd, toneta cu cărţi trebuia să devină o prezenţă vie, activă, în fluxul circulaţiei, o sărbătoare a privirii şi chiar a tuturor simţurilor. Trecătorul, furat de gîndurile sale, să fie izbit dintr-o dată de micuţul punct comercial. Pur şi simplu staţionarea în faţa lui să devină obligatorie. Brebenel chibzui mult, în timp ce tramvaiul îl ducea către locul acţiunii, într-o înghesuială de nedescris. Cînd izbuti să coboare, agăţînd fără intenţie ciorapii cucoanei care astupa uşa din faţă şi lăsînd acolo, în viermuiala nervoasă a pasagerilor, tributul unui nasture de la palton, era pe deplin iluminat.

Ideea simplă şi ingenioasă fu îndeplinită cu ajutorul unui lucrător vînjos de la salubritate, care tocmai îşi plimba tîrnul de-a lungul rigolelor. Puseră umărul amîndoi şi întoarseră toneta de-a curmezişul trotuarului, blocînd trecerea.

— Dar bine, tovarăşe, aici ţi-ai găsit să întinzi marfa ?

Cel care vociferase era un domn cărunt cu o cutie voluminoasă sub braţ. În spatele lui tocmai se forma rapid un şir de pietoni, cumva simetric în raport cu un altul, înflorit de cealaltă parte a standului.

— „Nu veţi trece mai departe / Făr' să cumpăraţi o carte !“ ripostă categoric Brebenel printr-un distih spontan, elaborat încă din tramvai.

— Ascultă, stimabile, lasă-te de bancuri şi dă drumul circulaţiei, altfel chem organul de miliţie, se zborşi un altul.

Brebenel nu păru înfricoşat.

— Dumneata insinuezi că organul de miliţie e un factor anticultural ? Dacă asta e opinia dumitale, îl voi chema eu, pentru a-i solicita părerea...

— Stai, domnule, n-o interpreta aşa... Am vrut numai să zic...

— Mai bine cumpără o carte şi fii fericit. Luaţi, cetăţeni, luaţi cu toţii. Am intrat în decada cărţii pentru fruntaşii în producţie. Cred că nimeni dintre dumneavoastră nu respinge acest titlu de onoare.

Îmbulzeala creştea vertiginos, alimentată de fluxul pietonal. Cei din faţă răsfoiau cu aviditate tomurile de pe tarabă. Acum barajul bibliofil reţinea atîta mulţime, încît automobilele care treceau prin dreptul standului încetineau. „Or fi prins acolo vreun hoţ de buzunare, îşi ziceau şoferii. Aşa îi trebuie, pungaşul ! Să-l judece poporul, să-l înveţe minte !“. După care accelerau iar şi îşi vedeau de drum.

Brebenel nu mai pridideа să dea restul. Bancnotele îi treceau prin faţa nasului ca un vertij foşnitor. „Ăsta succes“ gîndi el, mîndru de apetitul cultural-informativ al concitadinilor.

Manuale de muzică, broşuri de învăţat tîmplăria fără profesor, piese într-un act pentru scenele de amatori ale „Cîntării României“, tratate de pescuit cu mulineta, enciclopedii dedicate sporturilor, cărţi de colorat adresate copiilor ingenioşi, volumaşe con-

ţinînd memoriile unor pensionari, culegeri de reţete alimentare pe bază de ciuperci, dicţionare de rime, lexicoane greco-latine, călăuze pentru întreţinerea în bune condiţii a schiurilor şi patinelor, metodici de învăţare a alfabetului morse, antologii de epigrame din evul mediu, tomuri sobre tratînd patologia bolilor tiroidiene, cursuri de rezistenţa materialelor, cărţi cu copertele legate invers sau cu fascicule de pagini albe, eseuri, drame, proză, versuri, pînă şi o culegere de cronici literare semnate de o femeie, toate se topeau într-un ritm alert de pe tarabă.

Pe măsură ce achitau consumaţia, pietonii erau lăsaţi să treacă în voia lor, printr-o mică strungă rămasă între librar şi gărduleţul parcului din spate. Odată scăpaţi din strîmtoarea ingeniozităţii comerciale, o rupeau la fugă ca din puşcă, încercînd să mai recupereze cîte ceva din întîrziere. Alţii şi alţii le luau imediat locul, turtindu-şi burţile de marginea tejghelei, sub presiunea celor dinapoi. Devorau tot ce era tipăritură, ca lăcustele.

Brebenel se ţinuse de cuvînt. În mai puţin de două ore vînduse tot, inclusiv rebuturile cu grave defecte de tipar sau de legătorie. Cînd, în fine, îşi făcu apariţia şi sectoristul, trotuarul era de mult destupat, standul aşezat regulamentar la locul lui, hîrtia de ambalaj şi capetele de sfoară adunate cu grijă şi puse în containerul pentru gunoi (un încîntător obiect mătăhălos de culoare roz, instalat la fiecare sută de metri, pe toate străzile, prin bunăvoinţa consiliului popular al sectorului).

Făcîndu-şi monetarul, sub trilurile inspirate ale păsărelelor, librarul rămase el însuşi cu gura căscată. Îndeplinise planul de încasări pe o săptămînă în-

treagă, în proporţie de 327 la sută. Servieta cu lacăt, împovărată de bănet, mai-mai să-i dizloce braţul din umăr. În drum spre agenţia C.E.C., librarul străbătu cele mai îngrozitoare momente din biografia sa. I se părea că fiecare elev de liceu, fiecare militar în termen, fiecare gospodină ieşită în oraş după cumpărături, fiecare bătrîn care-şi tîrşîie paşii de caldarîm, fiecare e un criminal periculos, înarmat cu un sac de nisip sau cu un retevei ascuns în mînecă. Sacul sau reteveiul, ce o fi fost el, avea o destinaţie precisă, scăfîrlia lui Brebenel, anume ca să-l pocnească sec, trimiţîndu-l în lumea viselor fie şi numai pentru cîteva clipe. Timp suficient pentru ca infractorul de drept comun să-i smulgă servieta cu încasările şi să dispară învăluit în pîntecele unei furgonete, şi ea de furat, către o destinaţie necunoscută.

O sudoare rece îl acoperi pe Brebenel cu un strat prea puţin protector. Traseul banalizat pe care îl bătea zilnic la ore ca şi fixe, de la stand pînă la ghişeul agenţiei C.E.C., îi părea acum preacinstitului librar o Golgotă fără sfîrşit. Cu trupul frînt de greutatea teancurilor de bancnote şi a fişicurilor, la care se mai adăuga apăsarea infernală a spaimei, Brebenel se tîrîia printre pîlcurile de orăşeni, împrăştiind în jur priviri hăituite, ca de evadat cu cîinii lup pe urmele lui. Faptul nu trecu neobservat de remizierul de la loz în plic care, aşezat domol pe scăunelul lui, lîngă intrarea unui pasaj subteran, scruta trecătorii de la înălţimea unei înţelepte plictiseli. Expert în psihologie pietonală, chiar şi fără a fi urmat cursuri speciale în acest sens, el îl remarcă imediat pe ciudatul individ căruia asfaltul părea să-i ardă tălpile. Modul suspect în care respectivul strîngea la piept

o servietă burdușită, căutăturile temătoare pe care le arunca în jur, îi rămaseră întipărite în memorie pînă seara tîrziu. Din păcate, remizierul nu-și putea părăsi pungile cu lozuri necîștigătoare, răspunzînd cu capul de ele. Căci grozav s-ar fi repezit la posesorul servietei, pentru ca să-l înșface de guler și să-l întrebe cu severitate : „Ia spune, ce hram porți dumneata, domnule ?“

Tocmai atunci însă măsuța cu lozurile capsulate intră într-un con de umbră. Doi tîrgoveți rumeni în obraji pipăiau prudenți norocul cu degetele bătucite de o îndelungată folosință în materie. În gîtlejul remizierului papagalul de serviciu se deșteptă din toropeală :

„Aicea cîștiguri plouă,
Îndrăzniți la pungă nouă“ !

Rostindu-și scînteietoarele versulețe de reclamă, păstorul de lozuri bătea ritmic în masă cu o bucată de gresie, spre a atrage în mreje eventualii mușterii. La nevoie, gresia servea și ca greutate pentru fixarea hîrtiilor de 10 lei, atunci cînd palele vîntului primejduiau gestiunea. În cazurile de forță majoră își mai făcea datoria și ca argument contondent în relațiile cu cîinii vagabonzi care hălăduiau prin zonă.

Ca niște vicioși incurabili, tîrgoveții continuară să sfîșie lozurile, căutînd încăpățînați miracolul inscripției „Mai trage o dată“. Punga se ușurase simțitor, cînd Brebenel intră ca o furtună în incinta agenției C.E.C., livid și abia trăgîndu-și sufletul. Pentru el Golgota luase sfîrșit. Predă banii, descotorosindu-se de ei de parcă ar fi fost un bidon plin cu trinitrotoluen, luă chitanța și se prăbuși extenuat pe o bancă.

— Cine a spus că slujba de librar e o sinecură habar n-are pe ce lume trăiește, gîndi cu glas tare.

Bătrîna care tocmai se nimerise lîngă el, buchisind mioapă rubricația unui formular de restituire, tresări și, după ce mirosi că noul venit e bolnav de nervi, altfel n-ar pălăvrăgi de unul singur, se feri către capătul celălalt al băncii.

— Măicuță, să nu te faci niciodată librăreasă și vei trăi liniștită pînă la adînci bătrînețe, o sfătui Brebenel total dezinteresat.

Dar interlocutoarea ocazională păru să ignore conținutul mesajului, preocupată numai să pună o distanță asigurătoare între ea și ciudatul personaj răvășit din vecinătate. Cu degetele tremurînde își strînse urgent catrafusele și se mută cu ele cu tot de partea cealaltă a mesei. Din cînd în cînd mai trăgea cu coada ochiului înspre Brebenel și, pentru mai multă siguranță, scuipă în sîn de trei ori. Paza bună trece primejdia rea, Ucigă-l-Toaca apare cînd nici nu gîndești, chiar și într-o agenție C.E.C. !

Abia a doua zi chinurile librarului aveau să fie copios răsplătite cu o caldă felicitare din partea conducerii profesionale. Ingenioasa metodă de desfacere a cărții în aer liber (denumită urgent de specialiștii de la Serviciul Plan „Desfacere perpendiculară pe flux") urma să fie generalizată în toate punctele de vînzare stradală. Se emise o circulară în acest sens și, nu peste multă vreme, toate tonetele volante fură întoarse de-a latul trotuarului. O contradispoziție a miliției, însoțită de amenzile corespunzătoare, readuse însă lucrurile pe făgașul lor normal, redînd cetățenilor deplina libertate de mișcare sau, după cum

plastic sintetizase plutonierul Stăniloae de la circulaţie :

— Interzicerea iniţiativei are ca rezultat fluenţa traficului.

Perioada rămasă pînă la intrarea în concediu, Brebenel şi-o petrecu în chip foarte profitabil. După expirarea programului de serviciu în care librarul vindea cuvîntul tiparului după vechiul sistem, cel clasic, la care fusese obligat să revină, fugea repede acasă şi se cufunda în studiul traseelor de munte, aplecat asupra hărţilor turistice ale unui ghid sugestiv intitulat „Bucegii". Tocmai transcria într-un carneţel distanţa dintre Cota 1400 şi Cota 1500 cînd soneria de la intrare zbîrnîi insistent.

Vizitatorul era un ins, ceva mai răsărit decît un popîndău, cu un cap rotund ca o arenă de circ. Haina ponosită ce i se pleoştea pe umeri părea a fi ajuns la a treia generaţie de purtători. Intră direct în sufragerie şi în problemă.

— Prevederea este mama mare a mulţumirii sufleteşti. Numai un inconştient poate nega acest adevăr. Încheiaţi asigurări facultative la A.D.A.S.

Intrusul îşi etală pe masă conţinutul unei serviete doldora de hîrtii şi contracte. Părea hotărît să nu plece de acolo prea curînd. De altfel îşi aprinse şi pipa.

— Nu ! strigă Brebenel alarmat. Stingeţi imediat pipa. Am aici cîteva ghivece cu flori care sînt sensibile la gudroane.

— Păi, vedeţi ? Bunurile gospodăriei dumneavoastră sînt pieritoare, chiar dumneavoastră o recunoaş-

teţi. Nu voi stinge pipa pînă nu veţi încheia o asigurare pe bunuri.

Şi, zicînd acestea, popîndăul umplu ostentativ încăperea cu nouraşi cenuşii de fum. Un hibiscus mai delicat începu să se pleoştească.

— Semnez, semnez ce vreţi dumneavoastră, numai opriţi odată masacrul, vă implor !

— Şi o asigurare în caz de incendiu. Ajunge să scutur conţinutul pipei pe covor, pentru ca gospodăria dumneavoastră să se mistuie în flăcări.

Brebenel semnă grabnic două contracte, după care agentul A.D.A.S. admise că pipa îşi făcuse datoria. O stinse.

— Îmi place cînd dau peste oameni cu scaun la cap. Din nefericire, am întîlnit pe teren numeroşi cetăţeni care, prin încăpăţînarea lor prostească de a nu încheia contracte de asigurare, îngroaşă rîndurile virtualilor sinucigaşi.

— Aveţi dreptate, încuviinţă Brebenel. Mă bucur că eu nu alimentez eşalonul lor. Îmi pare bine că v-am cunoscut. La revedere.

Dar popîndăul nu părea deloc interesat să-şi ia tălpăşiţa. Îşi roti ochii prin cameră, estimînd nivelul de trai al gazdei. Odată încheiată inspecţia vizuală, privirea lui de un albastru spălăcit îl fixă din nou pe Brebenel cu lanţuri solide.

— Mi se pare că aveţi o profesiune pe care nu o pot identifica precis. Mă înşel oare ?

— Nu vă înşelaţi deloc. Sînt o umilă verigă din circuitul scriitor — cititor. Slujesc nobila profesiune de librar.

— V-am prins ! exclamă satisfăcut ciudatul vizitator. Pe mine nu mă puteţi minţi. Precis că nu sînteţi asigurat cîtuşi de puţin contra accidentelor de muncă.

Brebenel începu să se enerveze. Popîndăul întrecea măsura.

— Nu sînt asigurat şi nici nu am de gînd să arunc banii pe fereastră. Dacă eram pilot de încercare, înţelegeam. Dar sînt librar şi munca mea este paşnică, liniştită, ferită de riscuri.

— Vă înşelaţi profund, răspunse calm agentul, trăgînd din mapă încă o foaie de hîrtie. Uite ce scrie aici. În anul 1957, la Fălticeni, responsabilul librăriei centrale a fost prins sub un maldăr de volume cartonate, căzute de pe rafturi. Trei luni spitalizare, în ghips. În anul 1962, septembrie, librarul Ilie Berbece din Barboşi a fost strivit de mulţimea dezlănţuită, pe cînd desfăcea ediţia a doua a lucrării „Iepurii de casă şi foloasele lor". Şase săptămîni concediu medical pentru întremare fizică. Patru ani mai tîrziu, un alt caz : unui librar din Vinţu de Sus i-a căzut tejgheaua peste picioare, fiind prost încleiată. Fractură, contuzii şi aşa mai departe. Să continui ?

Exemplele erau convingătoare. Brebenel semnă fără să murmure asigurarea în caz de accident la locul de muncă, după care urmară cea împotriva cîinilor turbaţi, asigurarea pentru sportivi, una pe viaţă, precum şi asigurarea de tip Casco. Mai ales aceasta din urmă, nu pricepea cu nici un chip ce semnificaţie avea. O semnă totuşi, convins că nu putea să fie ceva de rău, mai ales că popîndăul îl şantaja îndeaproape cu aprinderea pipei.

— Dumneata, tovarăşe, o să iei şi pielea de pe mine. Eşti mai rău decît vătăjeii de pe timpuri, se

plînse librarul, implorînd îndurare. Abia mi-am luat banii pe concediu, şi îi prăpădesc pe toţi cu asigurările.

— Cum ! Reprezentantul A.D.A.S.-ului întinse un deget acuzator înspre Brebenel. Dumneata pleci în concediu fără să închei o asigurare facultativă de tip „Turist“ ? Ca om, ca cetăţean, nu voi îngădui niciodată ca dumneata să comiţi un act atît de iresponsabil. Pe asta trebuia s-o închei în primul rînd !

Şi începu să-şi pipăie cu nervozitate buzunarul, căutînd chibriturile.

Brebenel semnă ca un halucinat, în vreme ce agentul îşi blestema proasta inspiraţie de a nu-şi fi luat cu el toate tipurile de contracte emise de Administraţia Asigurărilor de Stat. Omul din faţa lui avea un caracter slab, şovăielnic şi putea fi jumulit ca un pui de găină. Cu vădit regret îşi adună terfeloagele în mapă.

— Tovarăşe Brebenel, vă puteţi considera un om împlinit. Viu sau mort, nu veţi rămîne niciodată în pagubă. A.D.A.S.-ul veghează.

În cele din urmă se cărăbăni, convins că va reveni în curînd şi cu restul formularisticii. Filonul trebuia exploatat pînă la capăt.

Scărpinîndu-se descumpănit în cap, Brebenel numără paralele rămase în casă pentru cheltuieli curente, întreţinere şi concediu. Nu erau cine ştie ce, dar, cu oarecare chiverniseală, cele cîteva sute îi puteau ajunge pentru un trai decent. Starea de asigurat multiplu compensa însă din plin insatisfacţiile pricinuite de strîngerea curelei. Viu sau mort, nici o primejdie nu-l mai ameninţa, în baza contractelor proaspăt încheiate. Scăpase pînă şi de teroarea co-

tidiană a drumului, cu încasările sub braţ, de la stand şi pînă la limanul ghişeului C.E.C. Acum putea oricine să-i aplice oricîte lovituri de măciucă în moalele capului. Nu mai conta.

Ceasul plecării se apropia, cu paşii cadenţaţi şi grei ca un pluton de infanterişti bine instruiţi şi irezistibili. Brebenel se trezi dintr-o dată confruntat cu o mulţime de probleme, de a căror existenţă habar nu avusese pînă atunci. Pentru întîia dată îşi dădea seama pe deplin de complexitatea fără de margini a vieţii. O sumedenie de lucruri îşi cereau în mod imperios rezolvarea, de la reparaţia robinetului din bucătărie care picura, pînă la procurarea biletului de tren prin Agenţia de Voiaj C.F.R. Dar cîte alte chestiuni nu sufereau amînare ! Uite, de pildă, trebuia întocmit un tabel ferm cu toate cele necesare unei deplasări atît de lungi şi de aventuroase. Experienţa lui Brebenel la capitolul excursii montane era în faşă şi, numai gîndindu-se că trebuie să-şi asigure întregul inventar mobil al călătoriei, pe librar îl furnica incertitudinea, din creştet pînă-n tălpi. Mai trebuia să treacă pe la policlinica cu plată a cartierului, spre a-şi face un amănunţit control al stării de sănătate. Un bun simţ elementar îi dicta lui Brebenel că fără control nu se poate. Tot aşa procedau şi cosmonauţii, atunci cînd se pregăteau să o ia razna prin spaţiul extraatmosferic. Şi chiar colegul său Tudorică Dodoi, înaintea plecării la o specializare în Maroc, procedase identic. Ba chiar făcuse şi vaccin, ceva împotriva unor boli îngrozitoare din zonele fierbinţi ale Pămîntului. Oare eu ce vaccinuri voi fi nevoit să fac, gîndi el cu omenească temere. Doare ?

Mai erau de îndeplinit şi obligaţiile locatarului conştient faţă cu furnizorii confortului de toate zilele, apă, lumină, gaze, întreţinere, bine că măcar telefon nu avea, de aici se putea realiza o mică economie. Iar colegii de serviciu îl asaltau zilnic cu rugăminţi şi solicitări care de care mai fistichii. Ştiţi şi dumneavoastră, stimaţi cititori, cum e în asemenea ocazii :

— Cînd treci prin Breaza, interesează-te dacă mai locuieşte acolo o oarecare Mimi Valerianu. Spune-i neapărat că n-am uitat-o, şi să mă aştepte...

— Vezi dacă nu găseşti pe acolo, pe unde ai drum, bigudiuri electrice. Nevastă-mea se dă în vînt după ele şi i-ai face o bucurie suverană dacă te-ai întoarce cu bigudiurile. Îţi dau eu banii cînd vii...

— Dragul meu, poftim un teanc cu ilustrate maxime din colecţia mea. Ai grijă să le ştampilezi la oficiile poştale ale localităţilor reprezentate pe fiecare ilustrată în parte. Nu care cumva să le încurci, că m-ai nenorocit ! Îşi pierd valoarea şi te pun la plata despăgubirilor...

— Am auzit că ajungi prin frumoasele noastre ţinuturi montane. Va fi un fleac pentru tine să te urci pe o creastă înaltă şi să culegi cîteva flori de colţ, altfel pică fiu-meu la botanică. Ştiu că nu e îngăduit de lege, dar dacă mă iubeşti...

Zilnic agenda lui Brebenel aduna noi şi noi solicitări, imposibil de refuzat. Doar oamenii trebuie să se ajute între ei, nu-i aşa, altfel poziţiile individualismului s-ar consolida în limite insuportabile. În cele trei zile cîte îi mai rămîneau pînă la marea plecare, librarul trăi accelerat, ca un veritabil om de

acţiune, cum văzuse că fac unii prin filme care-ţi taie răsuflarea de la rădăcină.

La policlinică era o lume, de parcă s-ar fi pus în vînzare biletele pentru concertul formaţiei Rollingstones. Brebenel izbuti să-şi scoată bon de ordine şi îşi petrecu cîteva ore bune discutînd paşnic cu un bătrînel suferind de astmă. Interlocutorul părea trecut prin multe în viaţa lui, inclusiv prin numeroase policlinici.

— Vezi mătăluţă, îi zise bătrînelul printre hîrîiturile care îi ieşeau sacadat din gîtlej, eu vin aici de două ori pe săptămînă. M-am obişnuit cu viaţa de pe culoarele policlinicii, aproape că mi-e dragă. Ba chiar, zău că nu mint, nici n-aş mai putea trăi fără ea. Sînt aici tot felul de oameni, te simţi mai puţin singur, şi mulţi am ajuns să ne cunoaştem bine între noi. Alcătuim un fel de familie, marea familie a pacienţilor. Aş fi deosebit de onorat să intraţi şi dumneavoastră în ea...

— Ferească sfîntu', sări Brebenel ca picurat cu acid sulfuric. N-am nimic, la nici un organ, să bat în lemn.

— Păcat, aţi fi putut deveni un pacient foarte agreabil, regretă din adîncul inimii bătrînelul, sprijinindu-şi mai bine de canapea bastonul care ameninţa să alunece pe ciment. Atunci ce vînt vă poartă pe aici ?

— Am venit să-mi fac analizele. Plec într-o călătorie mai lungă şi n-aş vrea să am surprize. Cu călătoriile astea, nu se ştie niciodată.

— Aveţi dreptate, încuviinţă moşuleţul. Odată, un cunoscut de-al meu s-a dus la Mizil, să aranjeze ceva

cu o moștenire. Îi murise un nepot, unu, Parfenie, poate că ați auzit de el...

— N-am auzit.

— Ei bine, aflați dumneavoastră că după ce au șezut la masă, așa, între rude, deodată a simțit un junghi între coaste, uite aici !

Brebenel se uită cu atenție, să vadă locul unde pune mîna vecinul de canapea.

— Acolo e o regiune intercostală, după cîte îmi amintesc.

— N-are a face, junghiu-i junghi, el nu alege. Și unde mai pui că băuseră și cîte un șnaps, după cum e obiceiul. Ce mai încoace-încolo, a căzut la pat și, fără o pomadă pe care i-a dat-o cel mai bun farmacist din Mizil, se curăța cum mă vezi și cum te văd.

— A avut zile. Și cu moștenirea cum a rămas ?

Bătrînelul hîrîi energic, timp în care făcu o pauză. Apoi îl învălui pe Brebenel într-o privire nedumerită.

— Care moștenire ?

— Păi, spuneați că s-a dus să rezolve o moștenire de la un nepot...

— A, da. A lăsat-o naibii de moștenire. Credea că junghiul ăla e un semn de sus, să nu fie lacom. De moștenire îi mai ardea lui ? Bine că a scăpat. Să fie sănătate, că-i mai bună decît toate, își încheie el povestea cu un mic diamant folcloric.

Între timp pacienții intrau și ieșeau din cabinete. Timp mai era, berechet. Brebenel avea numărul 36 și abia se spovedea medicului fericitul posesor al numărului de ordine 21.

— Parcă spuneai că pleci într-o călătorie...

Librarul își umflă pieptul cu mîndrie.

— Da, plec pe munte. Mi-ar place să văd cu ochii mei Monumentul Eroilor de pe Caraiman. Să-l pipăi și să urlu, asemenea poetului : „Este !“

— Da, da, monumentele astea trebuie văzute. Am avut și eu un cumnat la Tîrgu Jiu, își aminti fără eforturi speciale moșulețul. Contabil la O.R.A.C.A. acuma nu știu cum îi mai zice, că nu mai e O.R.A.C.A. În fiecare dimineață, în drum spre birouri, se oprea în părculețul ăla unde e coloana infinită a lui Brâncuși și se uita la ea.

— În fiecare dimineață ? De ce ?

— Cică nu e de două ori la fel. Depinde de cer, de cum trec norii, de locul unde te-ai oprit s-o privești... Nu degeaba își bate capul o omenire întreagă să priceapă lucrarea asta.

— Cumnatul dumitale e norocos, dacă poate trece zilnic pe lîngă o asemenea minunăție, aprecie cu oarecare invidie Brebenel. Eu unul, cînd merg la locul de muncă, trec doar pe lîngă poștă și spitalul de boli contagioase.

Orele defilară în chip agreabil. Pe coridoarele elegante ale policlinicii treceau surori cu cîte o cafeluță în mînă. Apăru și un felcer împingînd un cărucior plin cu feși, apoi dispăru pe un culoar lateral. Cînd și cînd, din cabinet ieșea cîte un număr pentru a face loc altuia. Între numere mai pătrundea dincolo de ușă și cîte o persoană fără umăr, dar cu relații. Relațiile sînt nenumărate. Numerele bombăneau, vociferau, dar apărau o cauză pierdută dinainte. Apoi se resemnau să aștepte, subjugate de un miros pătrunzător de camfor, spirt medicinal și alte ingrediente puse în slujba sănătății publice. Moșulețul mai evocă anumite momente din lunga și zbuciumata sa

existență, după care ațipi. Printre buzele întredeschise de culoare vineție îi străbăteau la intervale regulate sforăituri lipsite de orice prejudecată. Posesorul lor părea un expert al adaptării la orice situație...

— Ia spune, tovarășe, ce te doare, îl întrebă pe Brebenel un personaj exotic, prezentînd o imensă pereche de sprîncene stufoase, sumețite deasupra unor ochelari fumurii. Surplusul de păr al sprîncenelor era din belșug compensat de o chelie lustruită intens. Personajul era, cum ați ghicit, medic. Părea psihiatru, dar nu era decît internist.

— E nevoie să mă doară ceva ? Altfel nu se poate ?

Îngrijorarea din glasul pacientului era sinceră. Doctorul P.O. (identitatea i se răsfăța sub această formă pe buzunarul de la piept al halatului) catadicsi să-și ridice ochii, cu ochelari cu tot, din registrul în care completa un rînd de semne, ceva între cuneiforme și scrierea rongo-rongo. În fine, sprîncenele se întoarseră exact pe direcția lui Brebenel.

— Dacă ai venit la mine, înseamnă că te doare. Sau cam așa ceva. Afară de cazul că ești cumva electricianul chemat să schimbe tubul de neon care pîlpîie și ne îngreuiază activitatea.

— Îmi pare rău că nu pot face nimic pentru ușurarea muncii pe care o depuneți, rosti cu regret noul venit. Nu sînt electrician, sînt de profesiune librar. Nu mă pricep cîtuși de puțin la tuburile de neon, și vă rog să nu mi-o luați în nume de rău.

— Atunci cu ce vă pot fi de folos ? Vă asigur că nici eu, nici colegii mei de policlinică nu dăm certificate de boală complezente.

Doctorul privit atent în jur, coborî vocea şi adăugă repede :

— Ştiţi, ne mai controlează şi pe noi. Chestia e plină de riscuri, mă înţelegeţi...

— O, dinspre partea mea puteţi fi liniştit. Eu am concediu de odihnă cu acte în regulă. Dar, întrucît urmează să fac turism, m-am gîndit că un examen al stării mele de sănătate este obligatoriu.

De după ochelarii fumurii ţîşniră două fulgere. Conţineau o respectuoasă admiraţie.

— Vasăzică aţi obţinut... ! Sincere felicitări, domnule !

Din nou, tras cu indigoul, ticul acela constînd în privitul atent jur-împrejur şi coborîtul vocii. Doctorul părea a se teme de o forţă ocultă :

— Iertaţi-mă că îndrăznesc să vă întreb... Aveţi cumva pe cineva la... ? Sînt şi eu om subţire, mă-nţelegeţi...

Brebenel crezu necesar să lămurească imediat confuzia.

— Nu cunosc pe nimeni. Şi de altfel eu plec în Bucegi. E un masiv muntos ce se împarte între judeţele Prahova şi Braşov, dacă nu mă înşel.

Sprîncenele se năruiră în spatele ochelarilor. Pentru proprietarul lor. Brebenel redevenise ceea ce era la intrarea în cabinet : numărul 36.

— Du-te dumneata, tovarăşe, la etajul 2, camera 20. O să te consulte doctorul Ţucă, psihiatrul. Eşti mai degrabă de competenţa lui, nu a mea. Şi cînd ieşi, spune să intre următorul.

În vreme ce Brebenel se retrăgea de-a-ndăratelea, schiţînd clasica temenea pe care oricare pacient o execută stîngaci în faţa oricărui medic, internistul mormăi pentru el :

— Auzi, Bucegi !

Cuneiformele îşi reluară defilarea în registru, de la punctul în care fuseseră întrerupte.

Cu psihiatrul lucrurile au decurs mult mai expeditiv, în sensul că respectivul, deşi aducea mai degrabă a medic internist, părea a avea el însuşi o nevoie presantă de concediu medical pentru astenie de primăvară. Vorbea singur, punea întrebări la care tot el dădea răspunsul şi, în general, făcea abstracţie de orice persoană fizică intrată în cabinet. De cum îl văzu pe Brebenel, începu să turuie.

— Dumneata, dragul meu, ai făcut foarte bine că ţi-ai luat în serios nervii. Nu, nu-mi spune nimic, citesc în străfundul sinapselor dumitale că faci faţă tot mai greu factorilor stresanţi. Bugetul de neuroni cu care ne-a înzestrat natura, mai mult sau mai puţin, seamănă întrucîtva cu resursele de materii prime ale Terrei : este epuizabil. Puţini ştiu asta, iar şi mai puţini ştiu că putem aborda astăzi tratamentul unei depresiuni nervoase în baza aceloraşi principii care ne guvernează în aprecierea şi soluţionarea crizei petrolului.

Brebenel simţea cum erupţia verbală a doctorului Ţucă îl îngroapă tot mai adînc în fotoliu. Încercă să deschidă gura, dar reprezentantul lui Esculap pe pămînt îl ţintui cu un gest ferm :

— Ştiu, eşti sănătos, aşa zic toţi, nu te crezi găină ! Dar nici măcar găinile veritabile nu au conştiinţa a ceea ce sînt cu adevărat, găini adică. În lunga mea carieră ştiinţifică, n-am cunoscut nici un pacient suficient de lucid să recunoască public că starea sa neuro-psihică îl împinge să se creadă găină. Cînd îl voi întîlni, voi şti cu precizie că acel om e perfect sănătos. Ia să vedem, cum stai cu reflexele...

Luînd un ciocănel, doctorul izbi cu sete într-un anume punct de sub rotula piciorului drept al lui Brebenel. Librarul nu-şi putu reţine o exclamaţie de surpriză.

— Aha ! Suferi de complexul lui Oedip. Şi asta numai datorită unor conexiuni eronate, care s-au consolidat în anii pubertăţii. O dragoste nefericită ţi-a amplificat lent, dar sigur, sentimentul frustrării. Grefat pe un temperament melancolic, echivalează cu sinuciderea. Dumneata, dragul meu, eşti însă un flegmatic, ăsta e atuul dumitale. Iată, am să-ţi scriu aici, pe un bilet, cîteva cuvinte...

Brebenel rămase într-o respectuoasă expectativă. Nu se auzea decît scîrţîitul stiloului.

— E cumva un exerciţiu de testare a aptitudinilor psihice ? îndrăzni el după cîteva momente de tăcere.

— Da de unde, e nota de plată a consultaţiei. Casieria funcţionează în camera fişierului, a doua uşă la stînga. La revedere, să mai treci săptămîna viitoare. Cazul dumitale începe să mă intereseze.

Şi pe Brebenel cazul doctorului Ţucă începea să-l intereseze, dar asta nu schimba cu nimic lucrurile. Avea de plată suma de 67 de lei, deşi nici în ruptul capului nu pricepea ce legătură subtilă putea fi între o găină şi criza petrolului.

Ieşind din localul ultramodern al policlinicii, constată că starea sănătăţii lui rămăsese aproximativ aceeaşi cu cea avută la începutul zilei. Singura diferenţă era că, după consultul la doctorul Ţucă, îl chinuia o migrenă localizată în lobul occipital drept. Pesemne că şi Oedip suferise de aşa ceva, după cîte lovituri cumplite ale soartei fusese nevoit să îndure, săracul. Îl deplîngea sincer pe bietul rege, condamnat

să poarte în cîrcă povara unui oracol neîndurător. Cine să-i aline sfîșierile lăuntrice, în acele timpuri pierdute în negura istoriei ? Cine, dacă psihiatria încă nu se născuse ?

Seara, tîrziu, Brebenel trecu în lumea viselor citindu-l pe Sofocle. Mîine era ziua cea mare a plecării în concediu și trebuia să se scoale dis-de-dimineață, o dată cu găinile.

O dată cu găinile ? Nu cumva...

Mîine ! Minunatul cuvînt al așteptării, ajunsă aproape de limanul împlinirii !

Mîine va fi față în față cu poezia naturii, cu derularea cinematografică a peisajelor nemaivăzute, cu brazii, cu valurile, cu drumurile întreţesute într-o extraordinară dantelă a aventurii sub cerul liber.

Mîine se vor șterge de pe ecranul minții bulevarde și doctori, aglomerație și agenți A.D.A.S., probleme gospodărești și șefi de serviciu, tramvaie și răspunderi.

Nu te invidiez, bunul meu Brebenel, decît pentru un singur lucru : anume că în banala ta existență acest mîine a și sosit !

CHEMAREA MUNTELUI

(Notații din caietul de vacanță al lui Polixeniu Cojoaică)

La 14 ani am sărit în înălțime exact cît propria mea statură. Pe urmă eu am crescut și rezultatele mele atletice au dat înapoi, suma celor două cifre rămînînd constantă. Am atacat fileurile de volei și

de tenis, am lăsat totul baltă pentru postul de portar într-o echipă de fotbal studențească, apoi am devenit om cu greutate, lipindu-mă de scaunul biroului. Am mai avut de-a face cu cîteva puseuri întrucîtva sportive, prima dată cînd m-am mutat la casă nouă și a trebuit să fac haltere cu piese de mobilier, altă dată, cînd era să pierd un tren în gara Sibiului și mi-am îmbunătățit cea mai bună performanță la sprint cu valiza în mînă și, în fine, într-o a treia împrejurare, cînd am căzut dintr-o barcă și am învățat instantaneu înotul fără profesor.

Dar, de-a lungul tuturor anilor pe care i-am trăit pînă acum, chemarea sportivă căreia i-am dat curs cu entuziasmul cel mai înfocat mi-a fost adresată de înălțimile montane. De copil, am beneficiat de îndemnul bărbătesc al tatălui meu, care — în rezumat — suna astfel :

— Fiule, un om oricît de mărunt devine măreț dacă între el și nivelul mării reușește să așeze un munte de minimum 1 500 de metri.

În tinerețea mea am speculat orice prilej ce îmi îngăduia să pun între mine și restul lumii acest kilometru și jumătate pe verticală. Nu am cucerit marile piscuri carpatine, dar am văzut totuși din avion, de la nivelul norilor, marile furnicare de oameni, precum și peisajul care le înconjură.

Apoi, cum spuneam, am devenit om cu greutate, fuzionînd cu scaunul biroului.

Cafeaua, țigara, sedentarismul, volanul mașinii, ecranul televizorului și ocolul țării pe bază de telefon au devenit instrumentele cotidiene ale îmburghezirii mele treptate. Toate la un loc s-au transformat în exces de kilograme corporale. De ce lucruri

atît de diferite conduc la un efect atît de stereotip nu îmi este prea limpede. Dar aceasta e evidenţa.

Pînă într-o zi, cînd străvechea chemare a munţilor a dat buzna din nou în liniştea îndeletnicirilor mele. O fi ţîşnit din tenebrele subconştientului, s-o fi declanşat după vizionarea la televizor a reclamei cu popasul turistic „Comoara Haiducului", mîndrie a cooperaţiei de consum, n-are nici o importanţă. Sigur e că în acea zi binecuvîntată am ştiut că natura are nevoie de mine, aşa cum eu am nevoie de ea. S-o iau în primire, cu inventarul ei montan cu tot.

Iată-mă aşadar, în prima zi de concediu la cabană. Singur eu, faţă în faţă cu natura. Între noi doi acum, sălbatico ! Astăzi dimineaţă te voi domina. Cum ziceau dialecticienii de altădată, omul trebuie să domine natura, nu să se lase subjugat de ea. Lor le-o fi fost uşor să se joace cu vorbele, dar cum să nu te laşi subjugat de priveliştea încîntătoare ce se deschide de la fereastra camerei... Munţii înalţi (vîr mîna în foc că au peste 1 500 m) cu crestele ferăstruite, zonele verde închis, bătînd aproape în negru, de unde se prelinge în văi foşnetul frenetic al brazilor, verdele crud al păşunilor, păscut cu patimă de turmele de oi (o, mi-e ruşine de acest gînd, dar m-aş dori oaie scăpată în desfrîul vegetal al ierburilor grase, suculente), izvoraşul acela ezitant, şerpuind printre smocuri de licheni şi flori galbene şi aerul... aerul îmbătător, care îţi aduce răcoarea dimineţii pînă în cele mai intime cotloane ale aparatului respirator, ca o mîngîiere teoretic imposibilă.

Nu mai trebuie pierdută nici o clipă, la drum deci !

Dar nu, muntele nu te iartă dacă pleci aşa, fără ţintă, fără hartă, fără busolă, fără orientare turistică.

Muntele e mare şi bun doar cu cei prevăzători. Cu aventuriştii e tot mare, însă rău şi aspru. N-am să fac nici un pas fără un plan bine stabilit. Fără o direcţie pusă la punct. Numai aşa a putut trece Hannibal Alpii în plină iarnă, cu elefanţii lui cu tot. Că nici eu nu arăt a gazelă...

Ce-ar fi să o pornesc spre cabana Piatra Steiului. E departe, nimic de zis, dar merită. Trei ore dus, trei ore întors... Adică nu, la întors fac cinci ore, că o să fiu frînt de oboseală. Trei şi cu cinci fac zece ore, socotind cît mai stau pe acolo, pînă îmi aduce cabanierul un coniac, pînă îl beau, pînă mai vine încă o dată cu nota de plată... Nu, zece ore e prea mult pentru un munte de nici 2 000 de metri. Atîta durează o etapă pe Everest, şi aia o faci cu şerpaşii, cu mască de oxigen, nu aşa pe nepregătite. Există prin împrejurimi locuri la fel de frumoase şi mult mai accesibile. Cum ar fi cascada Răpăitoarea. Ce nume sugestiv ! Spune totul despre zgomotul caracteristic pe care îl produce acest monument al naturii. Să ştie omul la ce să se aştepte. Adică am venit la munte în căutarea liniştii, pentru relaxare în mijlocul peisajului, şi să caut cu lumînarea răpăiala aceea ? Ca şi cum n-aş fi sătul de decibelii oraşului.

Nu, hotărît nu ! Mai bine o zbenguială pe pajişte. Nu degeaba invidiam libertatea de mişcare a turmei de mioare pe păşunea aceea paradisiacă. Să te tăvăleşti prin iarbă, să striveşti cu obrajii firele de verdeaţă parfumată, trebuie să fie o experienţă... o experienţă...

Am luat-o razna rău de tot. Eu sînt cel ce gîndeşte astfel ? Cum adică, om în toată firea, cu studii

universitare, respectat unanim de tovarăşii mei de muncă, să mă zbengui pe păşune ? Aşa ca mieii ? Ca iezii ? Ce sîntem noi, ovine ? Omul e un animal superior. Să nu abdicăm niciodată de la un statut cîştigat cu trudă, de-a lungul mileniilor de evoluţie. Există şi soluţii decente, demne, care nu înjosesc, ci înalţă. De pildă, să merg într-o plimbare de-a lungul pîrîului, prin pădure. Puţin urcuş, nimic abuziv, şi se ajunge la Poiana Crăiţelor, sus, pe platou. Acolo pot să stau, să mă uit... să stau, să mă uit... să stau...

Adică de ce să stau ? De asta am venit la munte, să stau ? Asta fac şi acasă toată ziua Am venit aici, pentru că am nevoie imperioasă de mişcare, de activarea circulaţiei sîngelui, a arderilor. Mi-am adus în bagaje, printre alte lucruri indispensabile, şi o minge de handbal, aşa că voi ieşi pe terenul din spatele cabanei. Şi ce dacă e teren de volei ? Voi juca volei cu mingea de handbal. S-au mai văzut cazuri.

Da, s-au mai văzut. Toate cazurile în care s-au format deprinderi de volei greşite. Ori s-au degradat deprinderile bune, formate în ani şi ani de antrenamente. Decît să strici ceva bun, mai bine te laşi păgubaş. E uşor să distrugi ceva, să rupi un brăduleţ tînăr, să-ţi sapi numele cu briceagul pe Sfinxul din Bucegi. De ce să nu fac eu ceva pozitiv, constructiv, în sensul naturii, nu împotriva ei ?

De exemplu, să cresc. În natură, tot ce e viu creşte. Iarba, copacii, animalele, toate cresc. Calm, firesc, elementar.

O să cobor în holul cabanei şi o să-mi comand un mic dejun copios. Pe urmă o cafeluţă, o ţigară fină

şi priveliştea asta înnebunitoare cu munţi înalţi, brazi misterioşi şi turma aceea de mioare zglobii care pasc blînde şi cresc... cresc.

Ce simplă şi măreaţă e lecţia muntelui !

ÎNTÎIETATE

Am trecut de şase miliarde Oraşele cresc şi cu toate astea populaţia lor se îndeseşte. În Belgia sînt peste 300 de locuitori pe un biet kilometru pătrat. În blocul nostru cu opt scări şi zece niveluri ne-am înghesuit aproape 1 500 de cetăţeni. O comună într-o casă, ce mai. Evident că ne ciocnim unii de alţii peste tot, în magazinele de la parter, în lifturi, în staţiile de autobuz învecinate, la poştă şi la frizerie. Singurul loc mai liniştit este sala de şedinţe a şcolii generale de cartier, în zilele cînd ni se programează Adunarea generală a locatarilor. Acolo nu vine mai nimeni şi poţi beneficia de o relativă izolare. Dar asta se întîmplă o dată pe trimestru, ceea ce e mult prea puţin.

În restul timpului ar mai fi week-endurile, cu condiţia ca duminică dimineaţa să nu fim convocaţi la acţiuni edilitar-gospodăreşti în raza blocului. Dacă la avizier nu s-a anunţat aşa ceva, sfîrşitul săptămînii ne aparţine şi putem întocmi un plan de evadare din furnicar. Ştrandul se exclude de la început. Nu că în cartierul Drumul Taberei nu am avea aşa ceva, dimpotrivă, la doi paşi de blocul nostru primăria a avut bunăvoinţa să amenajeze un ştrand ultramodern, în mijlocul unui parc de toată frumuseţea. Dacă însă doreşti să faci plajă acolo, e bine să fii un bun căţă-

rător. Căci în afara unui loc nesigur pe creanga unui copac nu ai şanse să prinzi ceva mai adecvat intenţiei. Ştrandul geme de lume ca un cazan sub presiune. N-ai loc să-ţi scoţi un pantof, darămite să mai întinzi şi cearşaful.

Băncile din parcuri sînt şi ele ticsite pînă la refuz, ca şi scaunele din grădinile de vară. După fiecare tufiş pîndeşte cîte cineva eliberarea ipotetică a vreunui loc. În spatele acelui cineva se aşază un altul, apoi un al treilea şi aşa mai departe, pînă cînd se face coadă la pîndă. Situaţia nu e mai înfloritoare nici la debarcadere. Bărcile ameninţă să se scufunde din pricina suprapopulaţiei. La cinematograf e bine să te duci cu un copil mic, ca să ai ce ţine în braţe pe durata filmului. Dacă nu ai copil mic, rişti să ţi se aşeze în poală unul dintre sutele de oameni care n-au găsit loc. Doar sîntem fiinţe sociale şi cooperăm între noi, ce naiba !

Prin urmare trebuie ca, duminica, să părăseşti oraşul şi să te duci încotro vezi cu ochii. Dar unde? S-ar putea opta pentru varianta Băneasa, restaurant, Zoo şi camping. Cu doi-trei litri de benzină în plus, am putea aborda Snagovul, cu celebra sa insulă. Sau zona de agrement de la Dumitrana. Poate ştrandul de pe malul lacului Cernica. Ai chef de umbră deasă ? Pădurea Andronache te aşteaptă cu braţele sale vegetale larg deschise. Poţi să te duci oriunde în jurul marelui oraş, lîngă luciul lacurilor şi de-a lungul rîurilor, în lunci şi în zăvoaie, că tot situaţia aia întîlneşti : nu vezi pădurea din cauza turiştilor. Ca să-ţi întinzi un picior în apă, trebuie ca în prealabil să fi călcat cu el o sumedenie de trupuri întinse pe jos. Sute de cetăţeni viguroşi iau cu asalt bufetele vo-

lante şi tonetele cooperaţiei de consum pentru o bere, trei mici sau o banală alifie contra insolaţiei. Copiii chiăie, tranzistoarele urlă, felurite mingi imprevizibile sosesc în picaj pocnindu-te drept în nas, umbra copacilor ca şi peticele de iarbă însorită, totul e invadat de familişti, de autoturisme şi de cîini.

Ce mai, orăşenii sînt lăcustele sfîrşitului de veac XX.

Aşa că nu-ţi mai rămîne decît speranţa anuală a săptămînilor de concediu. În răstimpul concediului ai posibilitatea să te îndepărtezi cît mai mult de oraşul tentacular, să-ţi iei cîmpii în munţi sau pe litoral, cu sprijinul dezinteresat al Oficiilor de Turism. Uşor de zis, în munţi. Dar şi aici cabanele se arată neîncăpătoare la năvala vilegiaturiştilor, la cantinele restaurant aştepţi şi cîte trei serii, privind în farfuriile pline ale altora şi înghţind în sec pînă să-ţi vină rîndul la porţie, şi — oricît ar fi munţii de mari — nu e poieniţă să nu fi fost deja ocupată de cineva cu ditamai cortul, cu maşină, cu boarfe întinse la uscat, cu bucătărie de campanie, cu gospdărie în toată regula. Rîndul la casa de bilete din gura unei peşteri nu se deosebeşte cu nimic de cel de la premiera unui film cu Gene Hackman sau Al Pacino. Şi, dacă, inspirat de farmecul naturii, simţi nevoia să schimbi şoapte romantice cu iubita, nu există nici un colţişor de natură, nici o nişă în stîncă, nici o cărăruie tainică, nici o scorbură unde să fii total ferit de urechile altora.

În timpuri din fericire revolute la mare se duceau numai cei de bani gata, iar litoralul era mai mult pustiu. Astăzi lucrurile nu mai stau aşa, pe litoral se duc toţi oamenii, chiar şi cei care n-au voie de la

doctor, dorm la camping, mănîncă din traistă şi de la aprozar, iar nisipul auriu al plajelor nu se mai distinge de sub vălmăşagul halucinant al trupurilor. Marea a devenit un bun al tuturor. Ai tot dreptul să te plimbi pe faleză şi să admiri albastrul clocotitor al apei, peste tot acel babel uman, poţi spera că, a doua zi, dacă te scoli mai devreme decît alţii, vei prinde şi tu un pătrăţel de nisip sau măcar o palmă de beton pe care să-ţi odihneşti ciolanele sub căldura binefăcătoare a soarelui.

Aşa voi face deci şi eu. Mă voi scula în puterea nopţii, îmi voi alege staţiunea pe care o doresc, roţile automobilului vor fîşîi liniştitor pe şoseaua pustie, voi călca primul pe plaja netezită încă de cu seară de utilajele specializate, voi decide care este locul ideal, în apropierea bordurii apei şi a duşurilor, voi bate ţăruşi jalonîndu-mi proprietatea individuală, voi face şanţuri în nisip şi voi întinde covoraşul meu pliant, din pai de orez, voi lega în vîrful celor 4 beţe colţurile unui cearşaf în chip de umbrelă de soare şi voi aştepta cu încredere răsăritul. Eventual, completîndu-mi somnul întrerupt, chiar acolo, cu muzica toropitoare a valurilor în urechi şi cu puzderia de stele deasupra frunţii.

— Da' cu dumneata ce e aici ?

Mă trezesc din somn şi mă frec buimac la ochi. Abia disting silueta omului care stă în picioare lîngă ţarcul meu de nisip. Lumina dimineţii e încă incertă, soarele stă să apară de după linia orizontului mării. Mă uit la ceas, descifrîndu-i cu greu răspunsul fosforescent : ora 4 şi 27 minute.

— Cum adică, ce e cu mine aici ? Sînt om al muncii aflat în concediu la mare. Soarele fortifică sănătatea.

Individul nu pare impresionat de motivaţia mea. Stă proţăpit la un metru, ca o statuie. Are o burtă proeminentă şi-şi ţine mîinile în şolduri.

— Dacă eşti om al muncii sau nu, asta e treaba dumitale, se răţoieşte el la mine. Aici însă este locul meu.

— Credeţi ? Văd că stau eu aici.

— Asta văd şi eu, şuieră grăsanul ameninţător.

— Deci sînteţi de acord cu mine. Încîntat de cunoştinţă...

Dau să mă culc la loc, dar individul mă ia din scurt :

— Uite ce e, stimabile. Locul ăsta eu l-am descoperit.

Nesuferit personaj ! Cu mine însă nu-i merge.

— Tot ce se poate. Dar de acoperit, l-am acoperit eu, astă noapte, cu acest covoraş.

— Un covoraş nu e mare lucru. Îl iei frumuşel şi te muţi în altă parte.

Totul e să nu cedăm poziţiile cîştigate cu trudă. Mă ridic în capul oaselor şi accept lupta de argumente. La nevoie voi pune la bătaie şi artileria grea a intransigenţei. Deci :

— Ba, dumneata ai să te muţi în altă parte. Mai ales că nici cearşaf n-ai.

— Ce te priveşte pe dumneata stilul meu de a face plajă ? Mi-ajunge cît stau pe cearşaf acasă.

— Atunci, i-o trîntesc eu, du-te acasă şi stai pe cearşaf. În loc să stai pe capul meu.

— Asta e prea de tot, se indignează celălalt. Din tată-n fiu, acesta e locul familiei noastre. Aici s-au cunoscut bunicul cu bunica, aici a compus tatăl meu primele sale versuri, aici a tricotat mama două jer-

seuri şi o pereche de mănuşi şi tot aici vin eu zilnic la răsăritul soarelui, înfig patru ţăruşi în nisip şi jalonez locul. Poftim, chiar acum e răsăritul soarelui.

Avea dreptate în privinţa soarelui. Primele scîntei de raze străfulgerau suprafaţa ondulată a mării.

— Iar dumneata, şi-a reluat grăsanul rechizitoriul, vii tocmai pe acest loc şi îţi întinzi covoraşul, fără să întrebi pe nimeni.

— Ia ascultă, frate, nu vezi că n-ai pic de logică ? m-am supărat eu. Pe cine să întreb ? Pînă să vii dumneata cu gura mare, plaja era pustie. Eu am fost primul om aici, la ora două.

— Păi, sigur, ai venit în puterea nopţii, ca hoţii, ca să nu te vadă nimeni cînd te aşezi pe locul altuia. Ai profitat de întuneric.

L-am luat altfel. Mai insinuant.

— La urma, urmei, cu ce poţi dovedi dumneata că locul îţi aparţine ? Ai chitanţă că l-ai plătit ? Te-ai iscălit pe el ?

— Da. M-am iscălit. Dar te-ai aşezat dumneata, cu alea o sută de kilograme, şi s-a şters. Ştii dumneata ce înseamnă să ştergi o iscălitură a altuia şi să-ţi pui amprenta dumitale ? Asta se cheamă fals şi uz de fals.

A, dacă individul mă ameninţă cu legile, o să-i dau şi eu cu codul judiciar în cap. Ne mai pricepem şi noi, ăştia, la infracţiuni.

— Vasăzică, faci parte din tagma acelora care se iscălesc pe monumentele naturii. Vă zgîriaţi iniţialele pe copaci, pe stînci, pe nisip. O să te dau la ziar !

— Ba eu o să te dau la Urzica, ţipă la mine preopinentul. Un profitor care ia bunul altuia şi se aşază pe el !

— La urma urmei, ce tot îi dai cu locul dumitale, îi strig eu de jos.

M-aş ridica să-l înfrunt de la acelaşi nivel, dar mi-e teamă să nu se arunce brusc pe locul eliberat de mine.

— Ce tot îi dai cu locul dumitale, ha ? E un bun public !

— Adică dumneata eşti mai public decît mine ? Puteai să te-aşezi oriunde în altă parte. E plin Costineştiul de locuri de plajă.

Răcneşte, gesticulează abundent, şi burta îi tresaltă la fiecare mişcare. Între timp s-a luminat şi mai tare, iar pe plajă a început obişnuita năvală de oameni a dimineţii. Mie îmi face impresia că tipul nu e în toate minţile, ce zice el n-are nici o noimă. Îi răspund sec :

— Dacă e atîta loc la Costineşti, du-te dumneata acolo. Mie îmi place aici, la Eforie.

Omul se zgîieşte la mine năuc, de parcă ar fi insolat.

— Cum adică... Eforie ? Aici nu e Costineştiul ?

— Nu, frate. Eforie. Uite acolo, sus, Belona.

Se uită în direcţia trasată de degetul meu arătător şi se lasă moale în nisip.

— Aoleu, iar am greşit staţiunea, pe întuneric. Cît să fie ceasul ?

— Cinci fără 18 minute.

Pare dezolarea întruchipată. Pe cît m-a enervat înainte, pe atît îmi produce acum milă. Mai-mai că-i vine să plîngă. Îmi zice cu glas stins :

— Pînă ajung la Costineşti, se face cinci şi jumătate. S-a zis, iar găsesc toată plaja ocupată.

Patru zdrahoni vin lîngă locul meu şi încep să umfle zgomotos o saltea pneumatică. Celelalte trei

laturi ale dreptunghiului pe care stau au fost deja ocupate cu pături, prosoape și cearșafuri. Salteaua crește și zdrahonii îl somează pe bietul meu interlocutor să nu-i mai incomodeze. Sărmanul încearcă să pună piciorul undeva, dar îl ia în primire o silfidă care tocmai își scoate tricoul :

— Hei, n-ai ochi ? Nu vezi unde calci ? Vă băgați așa cu picioarele în intimitatea oamenilor !

Înduioșat, îi fac semn grăsanului să vină pe rogojina mea. Mă privește recunoscător, ca un cîine, și se instalează. Deși mă cam înghesuie, cel puțin o să am cu cine juca o tablă.

O fi turist, dar e și el om.

Pe deasupra noastră trece un elicopter închiriat de televiziune. Operatorul de film panoramează plajele, cu sutele de mii de suflete sosite la odihnă pe însoritul litoral. Lîngă el sunetistul, asistentul, redactorul, regizorul, electricianul de lumini, pilotul, copilotul, mecanicul, două duduițe de figurație, radiotelegrafistul, monteuza și șoferul echipei de filmare.

Suprapopulație, ce vreți !

JOCURI DE CABANĂ

(de practicat în poiană)

1 *Primul joc se joacă stînd pe loc*

Acuma eu o să încerc să vă așez pe toți jucătorii în cerc. Dumneata, n-ai înțeles nimic, du-te mai în spate un pic. Ei, nici așa, mai bine lipsă, nu vezi că-mi faci din cerc o elipsă ? Și dumneata, mai fă o jumătate de pas, să fie un cerc ca tras la compas. Așa, acum e bine, fiți cu luare-aminte la mine. Ăsta

se cheamă joc de răbdare : îl poate juca orișicare, de la copil la om mare. Dezvoltă calități mult apreciate — perseverență, tenacitate, ambiție, voință. Stați așa, ca la ședință. Încremeniți în nemișcare, o oră, o zi, cît poate fiecare. Și ca să fie jocul cît mai ușor, stați într-un singur picior. Cine rezistă pînă la noapte, are premiu o ciocolată cu lapte. Iar cei care nu rezistă vor fi scoși din cercul oamenilor ambițioși.

Vă doresc succes și la revedere, eu unul mă duc la o bere.

2 *Al doilea joc e de deconectare, se joacă tot în cerc, dar cu mișcare.*

Așezați-vă din nou roată. **Știți cum**, v-am mai învățat o dată. Eu o să stau la mijloc pentru ca să aveți noțiunea de centru. E o noțiune pe care o știe chiar și cine stă la periferie. Luați-mă bine drept reper fix, că altfel puteți da cu jocul chix. Și acuma, cu toții, cu toatele, începeți să mergeți de-a-ndărătele. Cîștigă cine obține cel mai mult loc, că e un fel de joc de noroc. Unii dau într-o groapă și cad, alții se ciocnesc de vreun brad, altul mai știu eu ce pățește, dar, pînă la urmă, unul răzbește. Hai, luați-o cu spatele, ca orbeții, aici e mai ceva ca în cursa vieții. Cine se clasează pe locul întîi, va căpăta un ceai cu două lămîi.

3 *Jocul numărul trei, și mai bogat în idei.*

Gata, refaceți cercul iute, după principiile bine știute. Scoateți ce aveți, batiste, năframe, testemele și vă legați ochii cu ele. Dumneata, nu trișa, trage basmaua mai pe nas un pic, să nu vezi absolut nimic. Logica jocului e clară : fiecare cu lumea lui interioară. Așa, acum pun la mijloc o capsulă de Cico. Care o

găsești primul ridic-o. Primești premiu pentru strădanie o sticlă goală de șampanie. O valorifici și poţi să iei altă șampanie de trei lei. Cum ? Regulile vi se par prea slabe ? Atunci, înaintarea în patru labe. Așa ca ursul. Cine se dă cap în cap, părăsește concursul. Poc, poc, poc, poc, regret, n-ați avut noroc, ieșiţi afară din joc. Așa, au mai rămas doar doi. Poc, ieșiţi afară și voi. N-a fost să fie. Șampania îmi rămîne mie.

4 *Jocul următor nu este deschis tuturor...*

...ci doar celor ce știu să dea un prim ajutor. Cum, fiecare e priceput ? Atunci refaceţi cercul, ca la-nceput. Jocul e o adevărată încîntare, se practică din alergare. Așezaţi-vă cît mai dens și luați startul pe circumferinţă, cu toţii în același sens, cum credeţi de cuviinţă. Întrecerea devine fierbinte, dacă încercaţi să-i puneţi piedică celui dinainte. La gambă, la gleznă, la călcîie, totul e în picioare să nu rămîie. Morala poate oricine să o priceapă : ăl de nu-l vezi, din umbră te sapă. Grăbiţi-vă să vă puneţi adversarul jos, la fiecare minut rotația se întoarce pe dos. Cel care încă mai e pe picioare, va căuta răzbunare. Și tot așa, prin rotație, fiecare va fi călare pe situație. Cine pune ultima piedică, primește premiu o predică.

Pentru azi, destul v-aţi distrat. Mîine o să vă-nvăţ, neapărat, alte jocuri, nu în cerc, ci în pătrat.

URMEAZĂ FILM

După ce șerpuiește de nenumărate ori prin interminabila pădure de fagi, trenul cursă de persoane scrîșnește jalnic din articulațiile sale metalice, loco-

motiva pufăie tot mai leneş, frînele gem prelung şi, în fine, întreaga garnitură formată din patru vagoane cu etaj opreşte la poalele muntelui. Gara lîngă care şi-a întrerupt pentru un minut hodorogeala e abia mai mare decît un canton.

Puţini călători coboară la acest ceas de amurg. Ca de obicei, cîţiva pensionari, agitîndu-se, dîndu-şi din mînă în mînă calabalîcul, strigîndu-şi partenerul de viaţă şi de vilegiatură, cicălind vreun nepoţel cu aere de domn Goe, trăgîndu-şi greu sufletul după aventura datului jos din tren, întrebînd în dreapta şi în stînga unde e biroul de cazare, unde e izvorul numărul patru, unde sînt mofetele şi cum e sanatoriul.

Şeful staţiei, purtînd cu demnitate însemnele profesiunii, adică o şapcă verde şi semnalizatorul de cale liberă, examinează cu un ochi expert stadiul vînzolelii, îşi priveşte fugar ceasul, apoi se îndreaptă cu paşi legănaţi către capătul peronului, schimbă două vorbe cu mecanicul de locomotivă, ridică bagheta sa magică şi trenul personal se urneşte zăngănindu-şi încheieturile ruginite, trage un şuierat de bucurie şi se topeşte după prima curbă, înghiţit de frontul pădurii.

Cam asta se întîmplă în fiecare seară în micuţa staţiune balneoclimaterică. Mică, dar renumită pentru remediile sale împotriva afecţiunilor reumatismale, gastrice şi hepato-biliare. Miraculoasele ape minerale de prin partea locului sînt concurate în faimă numai de splendoarea priveliştii naturale. Dacă nu mă las furat de tentaţia descrierii ei, este numai pentru că la acest ceas de înserare nu se mai distinge mare lucru din peisajul înconjurător. Poate mîine dimineaţă...

Prin urmare, se lăsase o seară plăcută şi călduţă, iar în cocheta staţiune despre care vă vorbesc înflorea liliacul, parfumul lui se amesteca savant cu efluviile de regina nopţii, iar vilegiaturiştii trăgeau vîrtos pe nări suava combinaţie de miresme. Nici muzica dulce a liniştii patriarhale nu era mai puţin încîntătoare. Se auzea de departe hămăitul familiar al unui cîine de pază, undeva o portiţă neunsă scîrţîia din balamale, din altă parte răzbătea hîrîitul prietenos al unui aparat de radio portativ. Garduri străvechi, măcinate de o sciatică lemnoasă, tronsneau la răstimpuri, foşnetul uşor al vîntului prin frunze aducea o undă de poezie rustică pe care nu o putea tulbura nici măcar zornăitul unor zaruri divulgînd o înverşunată partidă de table într-un chioşc de verdeaţă aflat pe aproape.

Ce mai, seara era cu totul şi cu totul plăcută. O făcea încă şi mai interesantă panoul de afişaj al Casei de Cultură de pe strada mare, unde se lăfăia un carton pictat stîngaci cu următorul text :

MÎINE SEARĂ
LA ORELE 19,30 ÎN SALA DE SPECTACOLE
VA AVEA LOC CONFERINŢA „CETĂŢEANUL
CONŞTIENT — FACTOR ACTIV ÎN LUPTA
CONTRA POLUĂRII DE DIVERSE TIPURI“
CONFERENŢIAZĂ : Prof. dr. doc.
ARISTIDE CUCU DE LA ICRSMSTCN
VA URMA
FILMUL ARTISTIC ÎN CULORI TREI
CARTUŞE PENTRU BILLY BILLIAMS
— intrarea liberă —

Vestea străbătu ca un curent electric alternativ comunitatea pensionarilor din stațiune. Urcă pantele pînă la vilele cocoțate cel mai sus, fulgeră prin parcuri din om în om, dădu o raită pe la cantine, se răsuci în jurul cozii pe coridoarele sanatoriului, trecu în picaj pe la mofete și, în cele din urmă, se despleti în sute de comentarii de familie : „Mîine urmează un film de aventuri !“. „Mîine e o zi mare !“.

Primele talazuri ale mulțimii începură să se spargă în sala de spectacole proaspăt renovată. Lumea continua să intre, ferind ușile pe care vopseaua încă nu se uscase de tot și ștergînd cu osîrdie scaunele stropite de var cînd, în spatele cortinei, luă naștere o dramă fără precedent în istoria respectivului așezămînt de cultură și educație : profesorul doctor Aristide Cucu de la ICRSMSTCN telefonă că o supărătoare bronșită tabagică îl reține în acea seară la pat ! Cum nu avea de unde să știe că bronșita tabagică a ilustrului invitat era de fapt o scuză savantă pentru o anumită stare de spirit numită vulgar lene sau — eventual — lehamite, tovarășul Aleodor Gurgui, directorul Casei de Cultură, fu cuprins de o panică irațională. Acțiunea înscrisă și în planul lunar ferm trebuia să aibă loc cu orice preț ! Mai ales că în sală se aciuise și un tovarăș venit în control inopinat de la centru. Asupra acestei primejdii Gurgui fusese avertizat prietenește de către un metodist ager cu care se afla în relații de serviciu ca de la unchi la nepot : („Șefule, fiți atent să n-o dăm în bară, l-am zărit în ultimul rînd pe tovarășu' Ilie Ilie !“. „Chiar Ilie Ilie, ești sigur ?“. „Chiar el, puteți să vă uitați prin gaura cortinei“).

Lucrurile păreau să alunece spre un făgaș exploziv și Aleodor Gurgui, sesizînd un gust amar în cerul

gurii, decise să iasă basma curată prin orice mijloace. Așa că luă inițiativa să se ridice deasupra situației și fugi glonț în biroul său directorial, unde îl aștepta de vreo oră criticul literar Eustațiu Nisiparu de la publicația de specialitate a factorilor poștali. Redutabilul critic își făcuse drum pe acolo spre a primi un plic cu drepturi materiale cuvenite pentru precedenta conferință de pe agenda Casei de Cultură, adică expozeul avînd ca temă „Eroul pozitiv în literatura triburilor Know-how din insula Celebes și implicațiile demnității acestuia asupra evoluției curentelor de opinie la cititorii tineri".

Cîteva clipe mai tîrziu, înghesuit într-un colț, transpirat și gîfîind, Eustațiu Nisiparu se împotrivea cu mîini și cu picioare ideii extravagante a directorului. Mai-mai să treacă amîndoi prin geamul vitrinei cu trofee și diplome obținute de formațiile Casei la felurite confruntări ale fazelor de masă.

— Nu, orice, numai asta nu, tovarășe Gurgui ! Eu îți spun și îți repet că nu ! Cum o să le vorbesc eu, filolog, despre „Poluarea de diverse tipuri" ?

— Așa, bine, îl convingea tenace directorul. La fel cum ați vorbit și despre „Implicațiile demnității la tribul hau-hau" !

— Know-how !

— Tot dracul ăla e... O să vă suiți pe scenă și o să vorbiți. Simplu.

— Ba nu-i simplu deloc. Ce-am eu cu poluarea ?

— Dar eu ce am ? Și totuși fac acțiunea !

— Fără mine !

— Ba cu dumneavoastră. Că altfel — trecu tovarășul Gurgui la represalii — vă tai definitiv din lista de colaboratori ai Casei și...

Nisiparu se făcu mic, ca un boxer care recepţionează în plexul solar croşeul adversarului. Rezistenţa lui începu să evidenţieze unele fisuri.

— Înţelege-mă, dragă tovarăşe Gurgui. Eu aş cuvînta acestor însufleţiţi ascultători din sală, dacă aş cunoaşte tehnica de combatere a diferitelor tipuri de poluări. Dar n-o cunosc !

— Parcă ăia din sală cunosc ! Sînteţi om citit, critic la o publicaţie renumită, toţi factorii poştali vă respectă, am văzut că v-aţi ocupat chiar şi de o broşură despre „Raţionalizarea tolbei poştale după criterii tematice, stradale şi în lumina urgenţei întîi". Ce, e mare scofală să vorbiţi şi despre poluarea de diferite tipuri ? Ăia tot moţăie şi-l aşteaptă pe dobitocul de Billy Billiams, din care nici măcar nu ne-a venit rola a doua. Unde mai pui că trei sferturi din auditori au dificultăţi cu auzul şi poţi să le cuvîntezi orice, că ei înţeleg altceva.

Enumerînd toate aceste considerente, Gurgui îl trase afară din birou pe nefericitul Eustaţiu Nisiparu, îl tîrî de-a lungul coridorului şi-l îmbrînci pe scenă.

Un tunet de aplauze se rostogli bolovănos prin sala de spectacole făcînd să se desprindă bucăţi de tencuială de pe pereţi. Aplaudîndu-l pe cel ce urma să le conferenţieze, pensionarii căutau de fapt să-l flateze, să-l îmbuneze, aşteptînd ca modestă răsplată scurtarea pe cît posibil a expunerii şi, corespunzător, apropierea orei de proiecţie a filmului. Cu toate acestea cîţiva bătrînei îşi strecurară discret în ureche aparatul auditiv, în speranţa că poate vor afla ceva amănunte inedite despre farfuriile zburătoare, despre Triunghiul Bermudelor sau măcar despre Yeti.

Dovadă că erau desprinşi total de realitate şi că nici măcar nu citiseră atent afişul de la intrare.

Eustaţiu Nisiparu se înclină solemn, bău un pahar de apă şi atacă :

„Onorat public !

Încă din cele mai vechi timpuri cetăţeanul conştient a dus o luptă permanentă, şi ea conştientă şi plină de răspunderi, împotriva poluării. Nu numai împotriva poluării intrinseci, cu caracter normal — ca să spun aşa —, ci a poluării de cele mai diverse tipuri. Astfel, în lucrarea sa cu acelaşi titlu, ilustrul cercetător danez Jorg Jorgenssen ne atrage atenţia asupra unui amănunt care poate scăpa omului de pe stradă : membrii tribului Know-how din insula Celebes dădeau o mînă de ajutor naturii în lupta sa cu poluarea, aruncînd în ocean resturile menajere. Ei nu le aruncau însă direct în apă pentru a nu o murdări şi rupe astfel echilibrul ecologic, o, nu ! Mai întîi săpau o groapă în ea, apoi depuneau reziduurile acolo. Gestul simbolic al eroului popular Ruru-Mahara-Tinirau, primul care a procedat astfel, s-a repercutat şi în literatură, începînd cu folclorul local, mai precis sub formă de strigături ritmice, însoţite de sunetul gutural al instrumentului muzical *banzai,* alcătuit din blană de capră întinsă pe două beţişoare retezate scurt. În traducerea liberă pe care am încercat-o, textul ar suna astfel :

Războinicul conştient
Doborînd duşmanul
Se fereşte permanent
De a polua tăpşanul.

Și ce face el în acest scop ? El ridică dușmanii doborîți pe tăpșan, îi duce acasă și îi mumifică printr-un procedeu al cărui secret îl apără cu stricteţe. Astfel utilul se îmbină cu plăcutul — pe de o parte mediul ambiant este epurat de inamicii reziduali, iar pe de alta mumiile ridicate în vîrf de par pe platoul central al habitatului tribal alcătuiesc o veritabilă galerie de artă naivă.

Simţul ecologic dezvoltat al know-how-ilor transpare pînă și din cîntecele de dragoste ale tribului, ajunse pînă la noi prin bunăvoinţa unui matelot olandez debarcat cu forţa pe insulă pentru insubordonare faţă de căpitanul goeletei „Groote Haven". Iată o asemenea nestemată folclorică redată de marinarul ajuns octogenar și revenit în cîrciumile Amsterdamului natal :

Frumoasa Uzuu-Papeete
Curăţă în prag crevete.
Mîinile ei adună cojile, oi — oi,
Depunîndu-le la groapa cu gunoi.
Frumoasa mea cu nas turtit,
Nu lăsa gunoiul neacoperit,
Ca duhoarea la cer să nu se suie
Supărîndu-l pe zeul Raro-Rurue !

De unde rezultă că atitudinea activă a omului în problema poluării atmosferice e cu mult mai veche decît fabricile de ciment..."

În vreme ce Eustaţiu Nisiparu își dezvolta avîntat punctele de vedere, tovarășul Ilie Ilie, tolănit comod în ultimul rînd al sălii, dădea aprobativ din cap în semn că da, așa da, iată o conferinţă serios documentată, ca la carte, așa ar trebui lucrat și la alte case

de cultură, păcat că nu toţi metodiştii au simţul acţiunilor valoroase, cu un bogat conţinut educativ, va trebui să generalizăm experienţa tovarăşilor Gurgui şi Nisiparu, da, da, voi menţiona această propunere la sfîrşitul dării de seamă...

Contemporanii primelor decenii ale veacului picotau fericiţi : conferenţiarul avea o voce cultivată, egală, monotonă, ca un cîntec de leagăn al tribului Know-how ; nu mai putea să dureze mult şi avea să vină filmul cu Billy Billiams şi cartuşele sale, de afară răzbătea mirosul acela suav de regina-nopţii, viaţa e frumoasă şi tihnită, ce bine se petrece la băi, la băi !

În seara aceea proiecţionistul fusese însă invitat la o nuntă, aşa încît filmul fu amînat pentru o dată ce urma să fie anunţată ulterior.

UN SCORPION PE MALUL MĂRII NEGRE

Stau întins pe nisip, ca o clătită care îşi aşteaptă umplutura. Şi simt cum fierbinţeala razelor de soare îmi lucrează asupra epidermei şi mi se infiltrează în ţesuturi, toropindu-mă. Valurile se îndeamnă necontenit spre ţărm, iar rumoarea lor îmi mîngîie ritmic auzul.

E o minunată zi de vară dintr-un minunat concediu petrecut pe minunatul litoral al minunatei noastre Mări Negre.

— Eşti porc, dragule !

Briza aduce spre mine crîmpeie din dialogul tinerilor soţi care se bronzează pe o saltea gonflabilă la doi paşi de mine.

— Nu se poate, zice el ridicîndu-se într-un cot.

— Ba da, scumpule. După zodiacul chinezesc eşti porc. Iar eu sînt şobolan.

Mă întorc pe partea cealaltă, dezamăgit. Credeam că voi surprinde niscai scene picante dintr-un scandal de familie şi, cînd colo, ei discută despre zodii !

Aproape toată lumea discută astăzi despre zodii. E de bonton. E o molimă care se răspîndeşte mai abitir decît gripa. E un moft cu ifose intelectuale şi ştiinţifice, la îndemîna oricui care nu are date intelectuale şi formaţie ştiinţifică.

De cîteva ori pe zi, oameni pe care îi întîlnesc din întîmplare, la restaurantul cantină sau la duşurile de pe plajă, în minicarul care leagă staţiunile litoralului sau la bowling, în apă sau pe faleză, mă întreabă cînd m-am născut, la ce oră şi în ce loc anume. Sînt măgulit de acest interes pentru umilele mele obîrşii, dar asta nu mă scuteşte să ascult cu gura căscată cele mai extravagante concluzii pe care interlocutorii mei ocazionali le formulează pe baza coordonatelor naşterii mele.

— Eşti mare, dom'le, îmi zice plină de admiraţie vînzătoarea de la automatul de îngheţată. Combinaţie ca a dumitale, scorpion cu cal, mai rar. În sezonul ăsta mi-au trecut mii de oameni prin faţă, da' nici unul n-are combinaţia dumitale. Ăsta e semn de virilitate, nu glumă.

Şi-mi face cu ochiul, mai dulce decît îngheţata pe care o serveşte. Nici nu e greu, îngheţata n-are zahăr aproape deloc.

Plătesc şi o şterg repede, înainte ca vînzătoarea să-mi facă tot horoscopul. Nu e nevoie, s-au oferit alţii înaintea ei. Un „astrolog de serviciu", pe care

destinul mi l-a adus în cale, fusese casierul care mi-a numărat în palmă banii de concediu. Nici nu ştiu cum putea să numere una şi să vorbească despre alta. Mă privea în ochi, degetele filau teancul de bancnote şi, în acelaşi timp, îmi turuia o caracterizare halucinantă :

„Spiritul : cunoaşte faze de desfrunzire şi de renaştere. Fixează energiile (asta e bine, gîndeam, fiecare om umblă să facă rost de energie, de unde poate). Forţă generatoare magnetică. Se lasă în voia instinctelor şi aspiră să devină mai pur. (Îmi place, prin satisfacerea instinctelor spre puritate, iată deviza !) Dialoghează cu spiritele celeste. (La mănăstire cu mine...) Copleşit de impresii, de sentimente refulate. (Haida-de, aici instinctual, dincolo refulat, ce contradictoriu spirit am !). Poezie a profunzimilor. (Eu, Rilke, Ion Barbu ! Sîntem cîţiva...) Dorinţă şi voinţă. (Cred şi eu, tremur de nerăbdare să-mi dea mai repede banii).

Corpul (Aoleu, am şi aşa ceva). Impulsuri violente, adeseori neexteriorizate (Are dreptate, îmi vine să-l iau la palme, dar mă abţin). Patologie : colonul, alergii nazale, rinite, fistule (Şi cînd colo pe mine m-a apucat durerea de cap...). Perioade de langoare, dar şi tresăriri de vioiciune excepţională (Cine n-are?...). Musai să beau lichide slab mineralizate (Apă gazoasă deci, mai slab mineralizată nu cunosc alta). Iubirile (Acum să te ţii !). Secrete şi morale (Uf, am scăpat. Cît p-aci să-mi strice referinţele). Clandestinitate violentă, seducţie fatală (Casanova e un dulce copil...). Indecenţă a misterului (Clar : n-am înţeles nimic). Viaţa spirituală poate ţine însă totul în frîu (Poate ea, săraca, dar oare vrea acest lucru ?).

Frumusețea : privire tulburătoare și fixă (Ceva ca la nebuni sau ca la cobre). Trăsături puternic marcate (Unde le-o fi văzînd, că doar la mine se uită !). Talia pare mai impozantă așezat, decît în picioare (Repede, un scaun !). Șolduri feminine (Unde ești, Rubens, să-ți pozez ?).

Sfaturi (Se putea să fiu scutit de ele ?). Să pun bază pe medicina naturistă (Iată, în fine, ceva de bun simț). Să-mi completez carențele de calciu, sulf și fosfor (Fosfor înghit destul cînd îmi aprind țigara, dar restul, de unde să iau restul ?). Instinctoterapie și yoga (Amîndouă de-a valma sau pe rînd ?). Barbiturice indispensabile primăvara și toamna (Bine măcar că acuma, vara, am liniște...)".

Stăteam ca prostit, cu banii de concediu în buzunar, întrebîndu-mă căror cerințe trebuie să le acord prioritate în cele 25 de zile libere la care am dreptul prin lege. Să-mi fac bagajele pentru o exploatare de sulf, spre a-mi completa carențele ? Să aleg Harghita și apele ei slab mineralizate ? Sau Agapia și varianta dialogului cu spiritele celeste ? Să-mi pun în valoare seducția fatală la Sovata ? Sau printre nudistele de la 2 Mai ? Să sparg butuci pentru a-mi exterioriza impulsurile violente ?

Derută totală. Spiritul părea să îmi treacă prin una din acele faze de desfrunzire despre care mă prevenise casierul. Am ales totuși marea, pentru poezia profunzimilor. Deși Salvamarul veghează să n-o cunoști prea îndeaproape...

Ultimele frunze ale spiritului au căzut cînd am aflat dintr-o revistă străină, răsfoită febril, că lucrurile sînt cu mult mai complicate decît la casierie. Deși copleșit de sentimente refulate, unul ca mine adoră

orice manifestare publică unde se reunesc mulţimi de oameni. În ciuda şoldurilor feminine, vocaţia mea e sportul de performanţă. Fiind mai impozant cînd stau jos, pot obţine succese notabile în politică, unde abilitatea mea ieşită din comun e dublată de o lipsă de inteligenţă pe măsură. E adevărat, sînt violent şi clandestin în relaţiile cu, hm, mă rog, dar slab ca o mămăligă, orb în dragoste, din care cauză toate calităţile nu mă pot opri să eşuez în viaţă. Sentimentele refulate se exprimă prin extrovertire. Iar acea privire tulburătoare şi fixă de care eram atît de mîndru se datorează în exclusivitate pasiunii de a mînui bani, ca un egocentrist ce sînt, gata să intervin oricînd în favoarea rezolvării problemelor altora.

— Aha, sînteţi cal, mă cataloghează sora medicală de la fişierul policlinicii cu plată, după ce îmi examinează datele de pe buletin. În ce problemă la noi ?

Pielea mea băşicată de soare şi nasul cojit nu lasă nici un dubiu.

— Poate îmi daţi ceva pentru arsuri...

— Nu pielea, rinichii trebuie să vi-i îngrijiţi, mă avertizează sora, neglijînd total păsul meu. În privinţa asta, horoscopul e limpede : rinichii.

Recepţionerul hotelului ZODIAC, care nu ştiu ce trebuie să-şi îngrijească, se ocupă şi el de destinul meu.

— Îl aveţi pe Pluto în casa morţii. Feriţi-vă să băgaţi aparate electrice în priza din cameră. Nu călătoriţi pe scara troleibuzului. Evitaţi hidrobicicletele, sînt fisurate şi nu se ştie... Şi, mai ales, refuzaţi escalopul cu ciuperci, specialitatea bucătarului şef de la restaurantul nostru. Pentru următoarea săptămînă vă avertizez de o conjuncţie nefavorabilă. Fiţi cu ochii în patru...

Am fost cu ochii în opt, ceea ce nu m-a scutit de conjuncţie. Recepţionerul m-a anunţat că trebuie să-mi fac bagajele şi să mă mut într-o cameră de la ultimul etaj. Sosise un grup nou de turişti cu prioritate.

Noroc cu fotograful ambulant de pe plajă, cunoscut îndeobşte sub numele de „pozaru". Am încropit cu el un dialog instructiv, la umbra panoului reprezentînd şalupa „Căprioara" şi folosind ca fundal celor care doresc să se imortalizeze în chip de lupi de mare. După ce m-a tras de limbă în legătură cu data şi locul naşterii, fotograful m-a ridicat pe un soclu foarte înalt (şi pe care, trebuie să spun cu toată modestia, îl merit), comunicîndu-mi că sînt confrate de zodie cu Cicero, Rembrandt, Carol cel Mare, Roosevelt şi Aldous Huxley, toţi indivizi populari, muncitori, sangvini şi egoişti. Dar şi cu regii care, lucru deloc întîmplător, au abdicat.

Reţin din pledoaria lui că tronul nu e de mine, primesc nota de plată pentru pozele pe care mi le-a administrat în timp ce flecărea şi mă arunc în valuri bîntuit de sentimente contradictorii.

— Hei, sinucigaşule, strigă la mine un tip voinic şi bronzat dintr-o barcă. Nu vezi că ai depăşit linia geamandurilor ?

Îmi întinde vîsla şi mă ajută să mă caţăr peste bordajul bărcii.

— Dacă îmi spui cînd te-ai născut, am să ghicesc de ce ai vrut să-ţi iei zilele, îmi promite el cu mîndrie, scoţînd la iveală un caiet cu coperţi ponosite, albite de sare.

Îmi declin ca un automat datele.

— Balanță, zice zdrahonul, lăsînd vîslele slobode. Puteam să jur. Nehotărîre, instabilitate. Balanța e mama sinucigașilor, crede-mă, cunosc la înecați.

Protestez, gesticulez, vociferez că nu sînt balanță, că forța mea generatoare magnetică e tipică scorpionului, barca se clatină sub impulsurile agitației mele jignite, se apleacă dintr-o parte în alta ca o adevărată balanță.

— A, n-ai aflat încă ? se miră salvmaristul de ignoranța mea gălăgioasă.

— Ce să aflu ?

— De o săptămînă s-au schimbat zodiile. A comunicat oficial madame Soleil, la Paris. Toți ne mutăm în zodia precedentă. Nu scapă nimeni.

Cerul s-a năruit peste mine. Într-o singură clipă, am pierdut tot : psihologie, temperament, seducție, privire fixă, yoga și barbiturice. Șoldurile mi s-au transformat în bărbie cu fosetă. Nasul mi-a devenit mic, cu nările dilatate și mobile. Noile buze cărnoase pe care le-am dobîndit instantaneu se fac instrumentul unei elocințe frivole. Opun puternicelor vînturi ale destinului bietul zefir al sufletului. Mi-am pierdut complet prestanța pe scaun, iar punctele nevralgice mi s-au deplasat în vertebrele lombare și în lobul occipital stîng. Mă devastează euforii amoroase frecvente și, în materie de sărutări, sînt insațiabil. Las baltă sportul și mă reprofilez pe activități artistice. Trădez medicina tradițională, în favoarea homeopatiei, acupuncturii și tai-chi-chuan-ului. Brusc, mi-am pierdut orice interes pentru zahăr.

Revin la mal alt om. Pot aștepta toamna liniștit — adio insomnii, locul lor va fi luat de puseuri congestive.

Iar număratul banilor nu mai îmi spune nimic, absolut nimic. Oricum, e ultima zi de concediu și i-am isprăvit. Cît despre abdicarea de la tron, o să mă mai gîndesc...

CU TRIMARANUL ÎN GALAPAGOS

Văru-meu, Mumu, e medic la Sulfatele. Băiat tînăr, zdravăn și frumos, a fost repartizat acolo, împreună cu nevastă-sa, Ligia, care e farmacistă. După trei ani în care și-a arătat ataşamentul pentru cauza lui Hippocrat și s-a făcut iubit de toţi sulfătenii, Mumu a fost uns şef de dispensar. Face de toate, cum se cere la ţară, iar Ligia nu se lasă mai prejos. Pe scurt, o familie căreia i s-a dus buhul, ajungînd un punct de interes pînă și pe agenda unui hîrşit reporter de la televiziune.

Într-o zi, punctul de pe agendă a devenit de actualitate ; reporterul și-a strîns echipa de filmare cu scule cu tot, au cerut o maşină, nu li s-a aprobat — graficul de transport fiind copios depăşit — aşa că s-au căţărat într-un personal puturos și supraaglomerat și hai la Sulfatele.

Filmarea a decurs în bune condiţiuni, interviul cu cei doi medici fiind amplu ilustrat cu imagini din viaţa nouă a satului și a celor doi eroi de reportaj. Mumu făcînd vaccinarea antitifică a populaţiei rurale ; Ligia pisînd granule într-un mojar ; Mumu vopsind personal gardul dispensarului ; Ligia mulgînd vaca ; Mumu luînd cuvîntul la o şedinţă a primăriei ; Ligia lipind poze la gazeta de perete ; amîndoi în cîmp la cules cartofii C.A.P.-ului ; și iar, Mumu

luînd tensiunea unui pensionar forestier ; Ligia citind cu mare dificultate o reţetă scrisă de soţul ei ; Mumu scoţînd apă din fîntînă ; Ligia participînd la recensămîntul animalelor ; Mumu prezentînd aparatului de filmat doi castraveţi giganţi din grădina de legume proprie ; Ligia citind o frumoasă poezie la căpătîiul unui copil bolnav de pojar ; amîndoi în cîmp la cules cartofii C.A.P.-ului, această ultimă imagine revenind ca un leit-motiv al reportajului, dată fiind actualitatea stringentă a problemei. Cîteva aspecte din căsuţa frumos aranjată a celor doi soţi întregeau o impresie convingătoare despre o familie exemplară, puternic ancorată în problemele obşteşti şi oferind prin muncă un veridic exemplu personal.

Odată încheiată trebuşoara, reporterul şi echipa s-au arătat disponibili pentru o modestă cină la domiciliul eroilor care, în semn de delicată recunoştinţă pentru imortalizarea lor pe celuloid, au pus la bătaie oarece rezerve solide şi lichide din beci, provenite din onorariile în natură dobîndite cinstit de la pacienţi.

S-a mîncat vîrtos, s-a băut fără farafastîcuri, iar gazdele au completat (neoficial) cunoştinţele reporterului despre viaţa la Sulfatele, vorbind despre unele greutăţi care ar fi putut impieta asupra unor aspecte din film, dar care mai există, le cunoaştem cu toţii şi n-are rost să mai stăruim asupra lor, că asta e situaţia, tovarăşe.

După şase pahare de grasă de Corcodel, din viile limitrofe comunei, reporterul a trecut şi el la destăinuiri, că nu e destulă peliculă, că timpul de filmări e cum e, că a făcut un documentar despre cuibăritul pitpalacilor care nu a fost încă difuzat pe

ecran şi zace în filmotecă, deşi e ceva nemaipomenit, „domnule !“ Noroc cu hobby-ul lui, că mai uită de probleme. „Ce hobby, pitpalacii ?“ a întrebat Mumu. „Care pitpalaci, frate ! a exclamat reporterul. Ce fac eu în timpul meu liber, nu e la îndemîna oricui“. „Aşa e, a încuviinţat şi sunetistul echipei, nea Aristotel e oaia neagră a Televiziunii“. Ligia, specializată şi în oi, că tunsese cîteva pentru a-şi preda cantitatea de lînă contractată cu statul, şi-a tras scaunul mai aproape cuprinsă de un interes viu. „Da, a precizat reporterul Aristotel Pleşcan, căci despre el era vorba. Numai bube în cap am de pe urma navigaţiei solitare.“

Mumu a rămas cu bucata de crap chinezesc în gît (cel autohton bucurîndu-se de perioada pescuitului prohibit) şi a tuşit de cîteva ori, roşu la faţă, înainte de a întreba cu respectuoasă uimire : „Navigaţie... solitară ? ! ?“ „Ce te miri aşa, doctore, mai sîntem şi din ăştia care luăm mările în piept !“. Şi reporterul a prins a povesti cum îşi ia el concedii fără plată, pentru a face călătorii de unul singur, ba pe Mediterana, ba chiar şi dincolo de Gibraltar. Cum se zbate el să obţină aprobări de toate felurile, din care cel mai greu se obţine acceptul şefilor săi de la serviciu, care îl invidiază şi îl ameninţă mereu cu punerea pe liber, că toţi se spetesc muncind pentru micul ecran, numai el, chipurile, ar trage chiulul sub pretexte puerile. „Dar eu stau şi mă întreb, a spus reporterul cu un abur filozofic în privire, cum de or fi colegii ăia ai mei atît de invidioşi, că sînt o armată de oameni şi nici nu se simte dacă unul îi calcă pe urma lui Chicester şi lui Alain Bombard“. „Ăştia cine mai sînt?“, a vrut să afle Ligia. „Zeii navigaţiei solitare, au devenit celebri pe tot mapamondul pentru isprăvile lor

într-o coajă de nucă, de-a lungul și de-a latul oceanelor".

S-a lăsat un moment de relativă tăcere meditativă, în care se auzeau doar fălcile acţionînd asupra bucatelor. Apoi, deodată, Aristotel a aruncat o bombă. „Doctore, a zis el, nu vrei să vii cu mine în Galapagos?" Mumu s-a uitat la el cu un aer năuc, apoi l-a rugat să repete întrebarea, ca să-i priceapă mai bine semnificaţia. „Dom'le, e vorba de o expediţie în Galapagos, la primăvară. Ceva sub egida U.N.E.S.C.O., sau a institutului de oceanografie, nici eu nu știu prea bine. Cert e că barca e deja în construcţie, într-un șantier naval, la Dunăre". „Barcă ?" s-a minunat Ligia. „Ei, așa zicem noi, navigatorii. De fapt o să fie un trimaran. Asta e un fel de trei bărci, legate cu o punte, după o idee mai veche a papuașilor. Trimaranul are o stabilitate fenomenală, ceva ce nu există". „Și mergi dumneata singur cu trei bărci?" s-a mirat Mumu. Aristotel a rîs cu superioritate, și-a aprins o ţigară și a dat explicaţii. „O să fim cu toţii șapte, dar pînă acum n-am prea găsit ofertanţi. Galapagosul nu e Sulfatele, e tocmai pe partea cealaltă a Pămîntului. Pe mine m-au solicitat să fac pentru „Teleenciclopedie" un film cu iguane și broaște ţestoase, care mișună pe insulă. Știi, faună relictă. Bașca drumul, care e un subiect a-ntîia de reportaj. Cum am experienţă de navigaţie..." „Și eu ce să fac pe trimaranul ăla al dumitale ?" „Cum ce să faci ? Medic, dom'le. La nevoie și naturalist. Dacă n-ai un medic în Pacific, e nenorocire. Te pasc primejdiile de pretutindeni și ești dezarmat. Oricînd e nevoie de îndreptat un braţ luxat, de tratat un scorbut, de readus în simţiri un înecat. Cine să facă asemenea lucruri

de strictă specialitate, dacă nu un doctor tînăr şi voinic ca dumneata. Şi pe urmă, a plusat Aristotel, ia gîndeşte-te, ce publicitate extraordinară îţi faci cu o călătorie în Galapagos. Un medic trans-pacific aici, în Sulfatele ! Vor veni la dumneata ca la Maglavit pacienţi, ziarişti, curioşi de tot felul, amatori să vadă şi să pipăie minunea. Prestigiul dumitale în rîndul sătenilor va creşte enorm, vîr mîna în foc pentru asta." Mumu a tras cu coada ochiului înspre nevastă-sa pentru a-i surprinde reacţiile la neobişnuita propunere. „Ştii, iubito, a tatonat el terenul, mă gîndesc că am putea încerca... dacă nu ai nimic împotrivă..." Ligia s-a înnegurat şi a emis un „hîm" ameninţător. Doctorul a continuat imediat, turuind o baterie de argumente. Că pentru un om tînăr e o ocazie extraordinară de a vedea lumea, că din punct de vedere profesional cîştigul de experienţă e indubitabil, că astfel poate şi el să fie de folos marii ştiinţe, că eroismul, că exotismul... „Că erotismul", i-a retezat-o scurt Ligia. „Adică nu te cunosc eu, ce-ţi stă ţie în minte ? Să faci pe cocoşul cu toate depravatele alea din porturile lumii. Polineziene, tahitiene, hawaiiene, ai ?". „Vai de mine, s-a apărat cu indignare Mumu, cum poţi să crezi aşa ceva ? Tot ce are expediţia în vedere sînt doar broaştele ţestoase, nu-i aşa, nea Aristotel ?". Reporterul a încuviinţat, precizînd însă că mai pot apărea şi alte vietăţi cum ar fi iguanele, dar că ei şi barca lor vor evita sistematic toate porturile, tocmai ca să fie în afara tentaţiilor ieftine. „Şi pe urmă, a insistat Mumu agăţîndu-se disperat de idee, puţină celebritate ne-ar putea ajuta să ne transferăm la o policlinică orăşenească, ba poate chiar la un spital mare din Bucureşti..." „Lasă prostiile, dra-

gul meu, a pufnit dispreţuitoare Ligia. N-o să te transfere nimeni la Bucureşti, mai degrabă o să te ardă cu o sanţiune că, în loc să îngrijeşti ţăranii care ţi-au fost încredinţaţi, umbli după potcoave de cai morţi. Să-ţi fie limpede, ori eu, ori broaştele alea oribile, alege. Dacă te potriveşti la aiureala dumnealui — aici Ligia a fluturat mîna dreaptă la tîmplă într-un mod semnificativ — între noi totul a luat sfîrşit. Decît văduvă, mai bine divorţată".

Şi brava farmacistă, abdicînd de la îndatoririle protocolare de gazdă, a părăsit cu demnitate încăperea. Mumu s-a făcut mic în scaun şi l-a privit pe reporter consternat, ridicînd din umeri în chip de neputinţă. „Şi eu am probleme cu a mea", l-a încurajat platonic Aristotel, într-un gest de solidaritate bărbătească. Şi asta a fost tot. Mumu a abandonat cu tristeţe proiectul Galapagos.

Mumu da, dar eu nu. De la bun început însă, doresc să clarific cîteva probleme, ca să nu fie nici o confuzie.

1. Nu am fost niciodată în Galapagos, nu am rude acolo şi nu mă trage deloc aţa să mă duc în acel loc de la antipozi.

2. Am oroare de broaştele ţestoase.

3. Habar n-am să înot şi orice legănare a unei bărci îmi produce ameţeli cumplite.

4. Socrul meu mai are, în afară de mine, încă un ginere.

De ce l-o fi plăcînd socrul meu pe celălalt ginere, nu pot să-mi explic. Mă străduiesc din răsputeri să-i intru în graţii, dar el nimic. Tot ce e mai bun, pentru cumnatu-meu. Pe el îl dă mereu de exemplu. Pe el îl ajută. Pentru el uzează de diverse relaţii. Ce mai, eu sînt pe toate planurile piua a doua. Bănuiesc că mo-

tivul principal e nepoţelul pe care Florică, rivalul meu, l-a realizat în beneficiul familiei. Mie nu mi se iartă că nu am avut prestaţie de acest tip.

Mai ales de cînd tatăl micuţului a plecat să lucreze pe un şantier al A.R.C.O.M.-ului într-o ţară foarte tropicală, socru-meu — sau Melone, cum îi spun cei apropiaţi, — suspină mereu cu ochii în lacrimi după cel aflat la datorie atît de departe. Pe mine abia dacă mă mai observă. Sigur că, situaţia părîndu-mi-se inechitabilă, am încercat prin toate puterile să recîştig terenul pierdut. Am mers pînă acolo, încît i-am dăruit lui Melone cel mai bun costum al meu. Degeaba. L-a luat, a zis mersi şi a adăugat : „Cînd s-o întoarce acasă bietul Florică, i-l dau lui, că i-o fi tare greu acolo, singur printre străini“...

Nu trebuie să mire pe nimeni că, în aceste condiţii, am început să fiu asaltat de gînduri veninoase. Stăteam noaptea şi ţeseam o sumedenie de planuri diabolice. „Da' mai dormi şi tu, dragă, ca oamenii, destul te speteşti la serviciu“, îmi zicea Anemona, consoarta, observînd grijulie că mă apasă o taină. Dar eu, tot cu ochi în tavan. „Nu cumva te paşte o retrogradare, doamne fereşte ?“ „Nu, iubiţico, la birou e linişte şi pace.“ „Atunci, ce ai ?“ „N-am. N-am somn şi gata, nu te preocupa“.

Mă tot suceam şi învîrteam după o idee salvatoare, în stare să înmoaie inima rece a lui Melone. Uite, de pildă, cu puţin noroc aş putea să am parte de un incendiu care să ne mistuie apartamentul, iar eu înfruntînd vitejeşte sinistrul aş salva-o pe Anemona de la o moarte sigură. Doar e fiica lui, nu ? Dar deşi deţin o mai veche asigurare de bunuri

încheiată la A.D.A.S., liniştea nu ne-a fost tulburată niciodată, nici măcar de o banală inundaţie plecînd de la cada băii, darămite de un incendiu în toată regula. Sau aş putea să dau buzna cu automobilul într-un castan de pe bulevard, ceea ce iarăşi, cu puţină şansă, m-ar transfera temporar într-un salon de spital. Poate că priveliştea pe care aş oferi-o, cu capul şi membrele înfăşurate în ghips, ar deştepta o vagă undă de simpatie în pieptul socrului meu. Dar nu, parcă-l văd pe Melone rînjind satisfăcut şi rostind o memorabilă frază în genul : „Aşa-i trebuie, dacă e iresponsabil. Florică n-ar fi comis niciodată aşa ceva, doar are un copil de crescut".

Am examinat şi alte variante : o detaşare de serviciu într-un cătun din podişul Moldovei, răpirea nepotului cu pricina, situarea pe un loc fruntaş în întrecerea socialistă şi chiar schimbarea chipului printr-o operaţie de chirurgie estetică. Toate însă presupuneau fie eforturi prea mari, fie riscuri a căror compensare nu era deloc certă. Şi poate că încă mi-aş mai fi frămîntat minţile şi în ziua de astăzi, în căutarea soluţiei ideale, dacă, pe la începutul iernii, nu m-ar fi vizitat, cu totul întîmplător, văru-meu Mumu. Venise dăruindu-mă cu ouă, făină, afumătură de porc şi o glajă de palincă, bunuri care, se pare, îi prisoseau. Dar, toate aceste bunuri unanim respectate de omul gospodar şi-au pierdut mare parte din importanţă atunci cînd medicul din Sulfatele mi-a povestit, între alte amintiri ale stagiaturii sale, şi recenta istorie cu ispita Galapagosului. Atunci m-a fulgerat o idee diabolică, de nota zece. L-am întrebat franc pe Mumu dacă ştie să păstreze o taină şi să colaboreze la o farsă. „Eu ?" a zis Mumu cu mîndrie nedisimulată.

„Păi, medicul e ca duhovnicul, taina se îngroapă în el pe vecie !“ „Asta e bine, e foarte bine“, l-am lăudat eu, după care i-am explicat pe îndelete ce am de gînd să fac și cum trebuie să răspundă, dacă o anumită persoană îl va întreba un anumit lucru.

„Tată socrule, ține-te bine, am o veste mare. Eu și cu Mumu plecăm la primăvară în Galapagos“ Melone s-a uitat la mine cu ochi mari, neînțelegînd nimic. „În ce județ e asta“, a cerut el precizări. I-am explicat că asta nu e în nici un județ, asta este o insulă în Oceanul Pacific unde sînt cîteva broaște foarte interesante pe care dorim să le studiem îndeaproape. „Ha !“ a făcut el neîncrezător. „Și plecați voi doi singuri în Papagalos ? Pe jos ?“. „Nu plecăm pe jos, am răspuns demn, plecăm cu o barcă realizată de șantierul naval gălățean. Și nu sîntem singuri. Vom fi șapte.“ Melone a izbucnit într-un rîs cu lacrimi. care i-a aburit ochelarii. „Tu, mă ? Tu și cu nebunul ălălalt în Papagalos ? Păi ce, tu ești Florică ? Tu habar n-ai să înoți !“ — și continua să rîdă de se cutremura masa la care stam. Adevărul e că nu știu să înot. Orice apă mai lungă de doi metri, mai lată de un metru și mai adîncă de cincizeci de centimetri îmi depășește capacitatea de coordonare a mișcărilor. Dar lipsit de curaj nu sînt. Acum cîțiva ani am coborît Mureșul, tot cu o barcă, de la Reghin și pînă la Arad. Au scris și ziarele de mine, lucru pe care am ținut să i-l reamintesc înțepat și socrului meu. Acesta a devenit dintr-o dată grav, amenințător chiar. „Pacificul nu e Mureș. Acolo dacă răcnești după ajutor, nu vine nimeni să te tragă afară din apă. Acolo trebuie să înoți, nătărăule !“ A fost rîndul meu să-i dau o replică usturătoare. „Tare-aș vrea să-l văd pe Florică al du-

mitale, traversînd Pacificul înot, printre rechini. Că înoți, că nu, acolo nu mai are nici o importanță. Cum ne-o fi soarta. Dar de dus, mă duc. Parisul merită o liturghie.“ Melone n-a înțeles ce legătură are Parisul cu broaștele, dar s-a convins că hotărîrea mea e luată, ceea ce l-a făcut dintr-o dată să pălească. Îi trecuse cheful de rîs. A început să scoată din tolbă fel și fel de argumente raționale împotriva planului meu nebunesc. Am avut răspuns la toate. I-am explicat că alături de mine vor fi navigatori destoinici și chiar un medic, Mumu, care de cîteva zile studiază intens tipologia bolilor și accidentelor nautice, precum și remediile care se impun în fiecare caz. „Poți să-i dai un telefon și să-l întrebi, dacă pe mine nu mă crezi“, am turnat cu gaz peste foc. Melone a pus imediat mîna pe telefon și, după un schimb de replici tari cu Mumu, a revenit roșu la față, ca un coral din Pacific. „Ăla e la fel de nebun ca tine, o ține sus și tare că expediția asta nenorocită va fi lucrul cel mai important din viața lui.“ „Are dreptate, și eu gîndesc exact la fel.“ Melone a schimbat tactica, făcînd uz de resursele mele sentimentale : „Bine, mă, dar la noi nu te gîndești ? Cum o să stăm noi toți fără vești de la tine ? Florică ne scrie la fiecare două săptămîni, că e băiat bun.“ „Și eu o să vă scriu, și o să vă trimit mesajele mele de băiat bun prin sticle azvîrlite în ocean. Curenții le vor îndrepta în diferite părți ale lumii, de unde alți băieți buni care le vor găsi le vor trimite înspre voi. Nici o problemă.“ A mai încercat socru-meu un ultim tun sentimental, referindu-se la nevastă-sa care are diabet și care nu va rezista cu ambii gineri plecați pe alți coclauri solizi sau fluizi ai planetei. N-a ținut. „Trebuia să vă gîndiți la asta

înainte de a-l trimite pe Florică să muncească şi să facă parale în Africa. Acum e prea tîrziu."

Ne-am despărţit pe un fond de tensiune majoră, el aruncîndu-mi că o să vorbească numaidecît cu nu ştiu care amiral, să ne interzică prostia asta fără margini, iar eu ameninţîndu-l că, dacă face aşa ceva, iese conflict cu forurile patronatoare ale expediţiei, fapt de care va trebui să dea socoteală în faţa organelor de resort.

Îmi îndeplinisem o jumătate din plan, lăsîndu-l pe Melone pradă unei mari agitaţii. Era momentul acum să desăvîrşesc întreaga urzeală. Am dat o fugă la şcoala unde învaţă Titinel, băiatul lui Florică şi odorul dulce şi răsfăţat al bunicului Melone. L-am aşteptat în recreaţie şi zece minute mi-au fost arhisuficiente ca să-i fac capul calendar cu perspectiva unei expediţii aventuroase pe ocean şi în insula poveştilor, Galapagos. I-am spus că expediţia nu poate pleca fără un copil viteaz ca el, că navigatorii îşi pregătesc generaţia de mîine chiar la faţa locului, pe ocean. I-am mai adăugat cîteva mici amănunte de culoare despre încîntătoarea viaţă de pe Galapagos, adevărat paradis al copiilor, unde săptămînal se organizează curse călare pe broaştele ţestoase, premiul fiind o minge de fotbal cu autografele tuturor jucătorilor echipei de fotbal Steaua Bucureşti. Asta l-a dat gata definitiv, căci puştiul m-a întrebat numai atît : „Cînd plecăm, ca să am timp să-mi cumpăr labe şi mască de înotător subacvatic". „Să-ţi iei neapărat şi arbaletă, l-am îndemnat eu. Iar cu mîncarea acolo nu e nici o problemă, bananele şi portocalele le culegi cu mîna din pom".

Odată această mică trebuşoară îndeplinită, m-am liniştit şi am început să aştept răbdător roadele în-

tregii strategii. Am pus-o la curent şi pe nevastă-mea, Anemona, care a supervizat cele înfăptuite. N-au trecut decît trei zile şi m-am trezit cu Melone acasă. Era moale şi calin ca o căprioară. S-a interesat aşa, într-o doară, despre ce mai facem şi ce probleme avem. Apoi a scos dintr-o sarsana un mixer multifuncţional şi electric pentru bucătărie. A vrut să ştie dacă nu cumva am dori şi un televizor color, că are el undeva o relaţie... Apoi a intrat în subiectul ce-l rodea, abordîndu-l cu cel mai desăvîrşit duh al blîndeţii. „Uite, băiatul tatii, m-am gîndit eu bine, sînt mîndru că vrei să participi la o expediţie atît de grea şi de importantă pentru ştiinţa mondială. De acord, că eşti dotat cu toate calităţile pentru succesul deplin al acestei aventuri ştiinţifice. Dar poate că ar fi mai bine să rămîi acasă, înconjurat de căldura celor dragi care, în egală măsură, te iubesc şi te respectă. Ştiu, poate că acasă ţi-a fost greu, poate că ai simţit nevoia unei evadări spre exotic, dar noi toţi vom veghea de acum înainte să nu-ţi lipsească nimic şi să ai parte de acea mulţumire sufletească etc... etc...“

L-am ascultat în tăcere, mulţumindu-i în gînd de o mie de ori lui Titinel care, în inconştienţa lui copilărească, apucase să-i turuie lui Melone, aţîţat de perspectivele ameţitoare, călătoria fără seamăn în care îl va lua unchiul lui.

„Mă măguleşte, tată-socrule, căldura cu care mă răsplăteşti. Am ştiut dintotdeauna că ai un suflet de aur şi că, deci, ai să-i dai binecuvîntarea de călătorie măcar lui Titinel, care va trece prin cele mai fermecătoare peripeţii alături de Mumu. Uite, pe mine m-ai convins, renunţ, deşi mi se rupe inima pentru ce pierd“. Melone a răcnit o dată, de-au intrat în rezonanţă toate cristalurile din vitrină : „Nu ! Orice,

numai asta nu ! Îți aduc televizor gratis, numai să-i scoți gărgăunii copilului. Tu l-ai îmbolnăvit, tu să-l vindeci !"

Astfel, lucrurile au intrat pe făgașul normal al vieții de familie. Pe Titinel l-am vindecat relativ ușor, povestindu-i cum alte două expediții spre Galapagos au pierit zilele trecute în valurile învolburate ale oceanului. Am pigmentat bazaconia cu amănunte picante despre modul cumplit în care cutezătorii și-au sfîrșit zilele în colții tăioși ai balenei orca. Și l-am calmat apoi, promițîndu-i că măcar banane și portocale îi voi aduce eu, cu proxima vizită.

Ieri am primit o ilustrată superbă de la Mumu. Conține imaginea unui grup de dansatoare tahitiene cu numeroase lacune în vestimentație și asigurarea că, la întoarcerea în țară, îmi va aduce ouă de broască țestoasă din care se prepară o supă necunoscută pe meleagurile noastre.

Ah, dacă aș fi știut că ia povestea în serios, lăsam baltă mixer, Anemonă, televizor color și mă angajam și eu în echipaj. Că pe orice trimaran e nevoie de cineva care să fie cronicarul expediției, nu-i așa ?

Viaţa ca teren de sport

Nu credeţi că ochiul compus al albinelor diminuează randamentul unui jucător de polo pe apă ?

Că o chifteluţă de peşte decide victoria într-o partidă de şah ?

Că o bombonieră de cristal te face halterofil fără voie ?

Că stăpînirea la perfecţie a scrimei şi a echitaţiei nu valorează doi bani în probleme de onomastică ?

Că o banală minge de gumă stimulează apetitul pentru tirul cu arcul ?

Că acoperişul casei poate deveni miza unui palpitant meci de ping-pong cu C.P.T.S.D. ?

Că boxul serveşte telefonia publică ?

Dacă aveţi cele mai mici îndoieli în acest sens, căutaţi (şi veţi găsi) dovezile decisive în paginile următoare...

SECRETUL LUI MARCO POLO

Vasile e cel mai bun poloist din echipa oraşului nostru. Trage la poartă ca din tun. Înoată ca un delfin, dribleazǎ şi trage. Cînd primeşte mingea, coechipierii din bazin îi strigă „Marc-o ! Marc-o !" Şi el marchează, aproape din orice poziţie. De aceea e mai puţin cunoscut sub numele lui adevărat, Vasile Ştiucan, şi mai mult după porecla pe care şi-a transformat-o în renume : Marco Polo.

Trebuie să vă mai spun că băieţii alcătuiesc o adevărată echipă, cu o coeziune morală exemplară. Sînt cei mai buni prieteni şi nu au niciodată secrete unii faţă de alţii. Aşa i-a educat antrenorul, cinstea şi sinceritatea înainte de toate, pe urmă vin şi performanţele. Asta pînă într-o zi, cînd Marco Polo a început să dea semne că are un secret. Îl apăsa atît de tare secretul, încît făcea eforturi vizibile să se menţină la suprafaţa apei. Greutatea tainei îl trăgea la fund ca un lest, iar randamentul lui de poloist a scăzut considerabil. Odată însă antrenorul lui l-a găsit singur în vestiar şi l-a întrebat părinteşte :

— Marco, tu ai un secret, băiatule. Ce e cu tine ?

Jucătorul a evitat privirea pătrunzătoare a antrenorului.

— Ce să fie, nea Titi. Nimic...

Spusese un „nimic“ care nu putea convinge pe nimeni.

— Nu nega, Marco, te cunosc prea bine ca să mă duci. Dacă te apasă ceva pe suflet, antrenorul — îndrumătorul şi tatăl tău adoptiv — este primul care trebuie să afle.

În sufletul poloistului s-a dat o luptă echilibrată între partea sa rea şi cealaltă parte, dar în cele din urmă partea bună a învins :

— Bine, vă spun. Ne-aţi învăţat să fim deschişi, ca o poartă de stadion în ziua meciului. Vă spun, dar numai dumneavoastră. Şi vă rog să păstraţi secretul.

Antrenorul l-a încredinţat că taina va muri între cele patru urechi prezente la discuţia lor. Abia atunci Marco s-a destăinuit :

— E vorba de băieţelul meu... În ultima vreme nu prea învaţă bine la şcoală... A luat şi cîteva note de şase. Chiar un patru la zoologie, la lecţia despre ochiul compus al albinelor.

— Nu-ţi face griji, a încercat nea Titi să-i refacă moralul. Aşa sînt băieţii. O să-şi revină.

Marco a oftat greu.

— Sper. Acum îl supraveghez strict cînd îşi face lecţiile. Îl duc şi îl aduc de la meditatori. De asta s-a mai întîmplat să întîrzii la antrenamente.

— Ei, bine că ştim despre ce e vorba. Cunoscută fiind cauza, putem umbla la efecte, a debitat nea Titi unul din panseurile lui preferate. Spune, nu te simţi mai uşurat sufleteşte acuma, că i-ai împărtăşit şi antrenorului tău ce te preocupă ?

— Ba da. M-am descărcat şi simt că voi putea pluti din nou, asemenea tuturor coechipierilor mei, la suprafaţa apei. Dar vă rog mult, nu spuneţi ni-

mănui. E problema mea și a copilului, și o s-o rezolvăm noi într-un fel...

Antrenorul l-a ciupit de obraz pe jucătorul său, în chip de familiaritate complice.

— Ne-am înțeles, băiatule. Acuma, fuga la bazin !

Nici în meciul următor Marco nu s-a ridicat la nivelul așteptărilor. Rezultatul a fost o înfrîngere la limită, totuși înfrîngere.

Seara tîrziu, după meci, nea Titi i-a cerut nevesti-si un ceai dublu cu lămîie și rom, apoi s-a așezat la masa de lucru desenînd scheme tactice pentru viitoarele partide. Fără un Marco Polo în formă nici o schemă nu ieșea satisfăcătoare. Grea situație, clubul îi cerea rezultate cu orice preț !

— Ai pățit ceva ? l-a întrebat consoarta, după ce l-a radiografiat cu infailibila ei intuiție feminină. Te văd căzut pe gînduri.

Lui Mimi nu i se putea ascunde nimic. Nu era o soție, ci un radar cu fustă.

— Așa e, dragă. Am probleme cu Marco ăsta al nostru.

— Cum adică, probleme ?

— Îți spun dar, te rog, nu mai transmiți la nimeni, e secret !

Mimi a făcut un gest elocvent, apucîndu-și buzele cu două degete :

— Lacăt la gură, mă cunoști doar ! Ce, n-ai încredere în nevestica ta ?

— Ba am, iubito, că altfel nu ți-aș spune !

— Ei, hai, spune odată !

Antrenorul a sorbit zdravăn din ceaiul pe jumătate răcit.

— Se întîmplă ceva, acolo, la el în familie. Şi copilul i-a luat-o razna la şcoală. Da' rău de tot !

Radarul cu fustă a fremătat uşor din nări. Asta da ştire ! A reuşit totuşi să afecteze indiferenţa :

— Treaba lor... găseşti tu o soluţie, ceva...

— Nu ştii nimic, n-ai auzit nimic. Rămîne între noi.

— Mai încape vorbă, dragule ?

A doua zi, pe cînd bărbatul ei era dus la bazin pentru antrenamentul obişnuit, Mimi i-a telefonat în mare taină Elvirei.

— Alo, Elvira, te pup dulce ! Am un secret de mîna-ntîi pentru tine... Ştiu, ştiu că mori de curiozitate, dar nu-ţi spun nici o vorbă pînă nu-mi promiţi că rămîi mormînt. Promiţi ? Bine, să auzi şi să nu crezi, e vorba de Marco Polo... Da, dragă, coechipierul lui bărbatu-tău ! Ţine-te de ceva, să nu cazi jos : s-a certat cu nevastă-sa ! Ei da, tocmai ei, cine ar fi crezut... Îţi dai seama că în atmosfera aia de scandal şi tensiune, victima a fost bietul copil ! N-a avut linişte să înveţe şi a rămas corijent la cîteva materii... Păi, sigur, de-aia nu merge echipa, de la balamucul ăsta ! Da' nu te bagi, eu nu ţi-am spus nimic, că se face foc Titi, bărbatu-miu ! Am toată încrederea în tine... Pa, pa Elviruţo, pa !...

Elvira a pus receptorul în furcă profund tulburată.

— Cu cine ai vorbit ? a întrebat-o soţul ei, Tudose, deţinătorul postului de portar în echipă.

— Cu Mimi, soţia antrenorului vostru.

— Şi ce mai zicea ?

— Ei, zicea şi ea ceva. Dar nu pot să-ţi spun. E secret.

Tudose a încruntat sprîncenele, nemulţumit şi ameninţător.

— Cum adică ? Tu ai secrete faţă de mine ?

— Bine, n-am, a mai muiat-o Elvira, impresionată de jocul de sprîncene al soţului. Dar nu-ţi spun înainte de a-mi promite că n-ai să discuţi cu nimeni despre afacerea asta.

— Aoleu, e ceva grav ?

Elvira a coborît vocea pînă la nivelul şoaptei conspirative :

— Grav e puţin spus ! Marco Polo e în divorţ cu nevastă-sa.

Gura portarului Tudose a rămas întredeschisă sub şocul surprizei. Abia într-un tîrziu a reuşit să articuleze :

— Im-po-si-bil ! Ieri i-am văzut în parc, braţ la braţ...

Femeia l-a privit cu superioritate.

— Ce naiv eşti ! Oi fi tu zmeu la înot, dar în materie de relaţii conjugale eşti tămîie. Ha, braţ la braţ ! Asta e numai aşa, de ochii lumii, candidule !

— N-aş fi crezut...

— Partea dramatică e că băieţaşul lor, profund afectat de ruptura părinţilor, a rămas repetent. Ce părere ai ?

Ce părere putea să aibă Tudose ? Şi-a luat capul în mîini şi a repetat de cîteva ori îndurerat :

— Îngrozitor ! Bietul micuţ... Bietul micuţ !

— Ei, aşa stau lucrurile cu Marco al vostru. Dar rămîne strict între noi : e vorba aici de un secret şi... ştii cum e cu secretele.

— Ştiu, cum să nu ştiu, a liniştit-o pe Elvira soţul ei. Fii fără grijă, pisicuţa mea.

Tudose l-a pîndit pe antrenorul său la ieşirea din sala de înot. Erau singuri, aşa încît discuţia putea avea loc fără martori.

— Nea Titi, dumneavoastră ne-ați educat să fim mereu cinstiți și sinceri unii față de alții, așa-i ?

— Așa-i, băiatule. Mi-aduc aminte.

Portarul echipei a tras adînc aerul în piept, pentru a-și face curaj. Apoi a atacat problema care îl rodea :

— Datoria mea de om, de cetățean și de poloist mă obligă să vă încredințez un secret foarte neplăcut. Aș zice dureros chiar.

Ochii antrenorului s-au îngustat, pentru o singură clipă. Ca om experimentat, nea Titi s-a ținut însă tare, nici un mușchi nu i-a tresărit în obraz. A zis cu mult calm :

— Să ne așezăm pe o bancă și îmi povestești tot ce îți apasă inima.

Protejați de aripa largă a serii, s-au așezat.

— Ei, ce s-a întîmplat ?

— S-a întîmplat... că Marco s-a despărțit de nevastă-sa, într-un mod ce nu face onoare echipei noastre de polo. Iar băiatul lor a ajuns o pramatie și e pe cale să fie exmatriculat din toate școlile.

— Ai înnebunit, Tudose, a sărit antrenorul ca un resort. Ieri dimineață am stat de vorbă cu el și nu mi-a spus nimic din toate astea.

— Nu v-a spus, pentru că e nesincer. Sau poate că îi e rușine. Vuiește tîrgul !

Ridicîndu-se în picioare, nea Titi și-a desfășurat întreaga sa statură impozantă de antrenor. Era autoritar, sever și măreț.

— Păi, dacă astfel stau lucrurile, va trebui să le punem punct. Așa nu mai merge.

— Poate că n-ar fi recomandabil să ne pripim, a zis prudent Tudose, speriat de tonul categoric al educatorului și părintelui său adoptiv. În fond, întreaga chestiune are un caracter ultrasecret...

— Ce secret, care secret, nu mai e nici un secret pentru nimeni. Răul trebuie curmat de la rădăcină, băiatule, pentru gloria echipei noastre. Hip-hip-ura !

Pentru a curma răul de la rădăcină, nea Titi l-a convocat pe Marco la sediul clubului. Cînd acesta a venit, l-a întîmpinat distant și glacial.

— Marco... vreau să spun, tovarășe Vasile Știucan, îmi este foarte greu să procedez astfel dar...

— Dar ? ! ?...

— ...dar la cererea generală a foștilor dumitale coechipieri, trebuie să te anunț că te-am scos din echipă. Definitiv.

Alb ca varul la față, Marco a încropit cu chiu cu vai o replică :

— M-ați scos... din echipă ? Cum adică ? De ce ?

— E strict secret. Totuși, dumitale pot să-ți spun, dar numai dacă nu colportezi.

Năuc. Poloistul privea la antrenorul său, năuc. Acesta își continuă marțial rechizitoriul.

— Oricum, în ultimele 24 de ore faptele au luat o amploare nemăsurat de mare. Situația e total scăpată de sub control.

— Situația... cui ?

— A dumitale.

— Dar, vă rog, a implorat poloistul, spuneți-mi și mie, la ce faceți aluzie ?

Nea Titi s-a asigurat că ușile sînt închise.

— Poți să ții un secret, da ?

— Aveți cuvîntul meu de onoare !

— Ei bine, fiul dumitale a fost exmatriculat din toate școlile, iar nevasta te-a părăsit irevocabil. Știai asta ?

Sub cumplitul bombardament informațional, Marco s-a muiat ca o cîrpă. Dacă veștile l-ar fi prins în apă,

s-ar fi înecat cu siguranţă.

— Nu ştiam... a zis el cu ultimele puteri. Cînd s-au întîmplat toate astea ?

— Azi, am aflat din sursă sigură. Dar să nu mai spui la nimeni, îmi promiţi ?

Pînă la urmă lucrurile s-au lămurit, spre binele activităţii poloiste locale. Fiul lui Marco şi-a îmbunătăţit simţitor situaţia la zoologie, dobîndind un binemeritat opt la lecţia despre aparatul fonator al batracienilor. Nea Titi a convocat o adunare generală a jucătorilor şi a soţiilor, unde a vorbit pe larg despre relaţia dialectică dintre climatul vieţii de familie şi marea performanţă, subliniind că bîrfa şi colportarea de informaţii denaturate diminuează randamentul în bazinul olimpic, precum şi în afara lui.

Toată lumea a uitat incidentul, numai Marco uneori, în plin meci, îşi aminteşte prin ce întîmplare neplăcută a trecut şi atunci apucă mingea cu obidă şi o catapultează în poarta adversă, aşa, ca să se răcorească !

Publicul scandează în delir „Marc-o, po-lo !“, iar portarii adverşi, făcuţi de ruşine, îşi pun toată nădejdea în ultimele capitole ale programei analitice de zoologie, unde figurează lecţii de mare dificultate precum „Aparatul neurovegetativ al peştilor“ şi „Sistemul osos la porumbel“...

ŞAH PE SĂTURATE

De la Stînca Babei poteca şerpuieşte prin pădurea de brazi, preţ de o jumătate de oră, spre Izvorul Haiducilor. Uneori trebuie să sari peste trunchiuri

putrede, doborîte de furtună. Alteori te oprești spre a descifra, scrijelate în scoarța arborilor, crîmpeie de literatură memorialistică.

„Aicea, eu, Ilarion T., am cerut-o întîiași dată de soață pe Veturia".

„Tudorică Stan, 4 iulie 1967".

„Bă, nu mai zmăngăliți copacii, că vă dau la ziar !"

Izvorul Haiducilor țîșnește direct dintr-o aglomerare de pietre verzui, năpădite de mușchi. Apa lui e atît de rece, încît nu e bine să o bei pe nerăsuflate, înfierbîntat de urcuș. Lecție pe care, desigur, vechii haiduci o știau la perfecție, altfel ar fi fost răpuși pînă la unul de pneumonie.

Mai departe ai de ales două drumuri. Ori cobori pe lîngă firul pîrîului și, după un repeziș destul de palpitant, ajungi la Poiana-cu-Cai, ori urci prin grohotișuri urmînd triunghiul albastru, ieși pe culme lîngă releu și, ținînd drumeagul care ocolește piscul poetic denumit Băcuiața, nimerești taman în brațele cabanei Brîna Caprei.

Am băut ponderat din apa tăioasă a izvorului, am făcut sfat cu prietenul meu Ciovică și am ales cea de a doua variantă.

Cabana Brîna Caprei nu e mare, dar are o poziție minunată. De pe terasa bătută de soarele prietenos de iulie, poți admira întreaga vale a Bihocului, potopită de verdele în degrade al pădurii, prin care sclipesc ici și colo segmente din șerpuirea rîului. Ceva mai departe peisajul e închis de arcuirea unui alt piept de munte : Gurguiatul. Dincolo de el apar ca niște fantome în ceață crestele Hodoaștei.

Stăm pe terasă cu o votcă în față, ne lăfăim în scaunele comode și ne răcorim privirile însetate de

privelişti frumoase. La o masă alăturată o familie de turişti, tatăl, mama şi băieţelul, care să tot aibă vreo 14 ani, joacă remi cu pietre.

Ciovică se întoarce spre mine şi îmi propune să jucăm şi noi ceva.

— Am văzut în sufrageria cabanei un anunţ pe care scrie : „Închiriem cu ora jocuri distractive".

Am văzut şi eu anunţul. Ideea lui Ciovică e excelentă. Ce poate fi mai odihnitor, după un urcuş de-o dimineaţă, decît să stai în bătaia brizei de munte, să te mîngîie lumina binefăcătoare a soarelui, să-ţi moi buzele în votcă şi să etalezi formaţii de remi !

— Hai să luăm şi noi un joc, îi zic lui Ciovică, şi mă îndrept către biroul cabanierului. Prietenul meu mă urmează.

— E doi lei dacă luaţi cu ora şi 20 de lei dacă închiriaţi pentru o zi întreagă, ne explică nea Goagă, cabanierul.

Mă rog, fie şi aşa. Deci să luăm un remi.

— Remi nu mai avem. L-au luat pe două zile tovarăşii de afară.

Ciovică insistă.

— Dacă v-am spus că n-am, n-am. E un singur remi şi e la dînşii.

Cabanierul e categoric. Deschide uşa unui dulap şi ne arată şi nouă.

— Da în cutia aia ce e ? vreau să ştiu eu.

— A, aicea ? Aicea e table.

— Fie şi table, nea Goagă. Tot cu doi lei ora ?

— Tot, că şi tablele e joc distractiv, ne explică pe un ton profesional mai marele cabanei „Brîna Caprei". Plata înainte. Bonier n-avem, că s-a terminat.

Achităm taxa pe trei ore, luăm tablele și ieșim pe terasă. Ce priveliște măreață !

Aranjăm pulurile în cutie și dăm să începem o partidă. Zarurile nicăieri.

Revin în biroul cabanierului.

— Nea Goagă, ai uitat să ne dai zarurile !

Omul mă străfulgeră cu o privire supărată.

— Pe mine să nu mă faci uituc, că de o viață cunosc toate rosturile cabanei ăsteia și am o memorie de calculator electronic !

— Bine, dar zarurile nu sînt în cutie.

Cabanierul ridică din umeri.

— Păi, nu-s. Era unul, da' l-am dat ălora să joace remi. Cu unu tot n-ați fi putut juca. Mai dați un leu și luați o chiflă.

Mi s-a părut că am un defect de audiție.

— O... chiflă ?

Milă. Asta se putea citi în ochii lui nea Goagă.

— Păi, bine, măi, tovarășe, turist ești dumneata ? N-ai mai fost niciodată la o cabană ? Păi, noi aicea sîntem în creierul munților, n-avem condiții boierești ca la oraș. Așa că iei matale chifla și faci din miez niște zaruri pe cinste.

Am dat leul și am luat chifla. Era tare ca piatra.

Ciovică mă aștepta nerăbdător la masă. Cînd a pipăit chifla s-a înnegurat.

— Ar fi bună de puc la hochei pe gheață. Numai că gheața ne lipsește pînă și din votcă.

A trebuit să sfărîmăm chifla cu băgare de seamă, să udăm firimiturile și să le frecăm între degete. Pe urmă am încercat să dăm compoziției forma de zaruri. Nu ieșea deloc ce trebuia.

— Dă-mi miezul mie, nepriceputule, m-am răstit la Ciovică şi i-am smuls pîinea din mînă. Uită-te la mine cum se fasonează un cub.

S-a uitat cu multă atenţie cum procedez. După un ceas, mi-a spus.

— Ai început să mă plictiseşti. Nu mai căuta perfecţiunea cu orice chip. Doar nu e metrul etalon de la Paris, e un biet zar din pîine.

Pe al doilea l-am făcut mult mai repede. Îmi pierdusem şi eu răbdarea. Pe urmă am început să le împung cu vîrful unui pix, ca să le fac punctele.

— Nu e bine, a protestat din nou Ciovică. Totalul punctelor de pe două feţe opuse trebuie să fie şapte. Asta o ştie pînă şi un cioban de la stînă.

— Mă rog, dacă ţii morţiş, fie şi şapte. E o nimica toată să retuşez punctele.

Am presat iarăşi cu degetele feţele celor două zaruri. Punctele s-au şters, dar cubuleţele de pîine au căpătat o formă prismatică, destul de imperfectă. A trebuit s-o luăm de la început.

Trecuse timp în valoare de vreo patru lei, cînd am reuşit să aruncăm prima dată cu zarurile. Curînd s-a vădit că unul cădea invariabil pe 2, iar celălalt avea două poziţii predilecte : 5 şi 6. Era imposibil să jucăm o tablă ca lumea.

— Fir-ar să fie de joc tîmpit, s-a plîns Ciovică. Nu se poate să nu aibe cabana asta şi vreun joc care se poate juca fără zaruri.

Intuiţia nu-l înşela deloc. În dulapul cu pricina exista şi un joc de şah.

— E destul de incomplet, ne-a avertizat de la bun început nea Goagă. Dar jumătate din piese tot

are. Dacă-l luaţi, vă fac o reducere, că-mi sînteţi simpatici.

M-am consultat din priviri cu Ciovică. Şovăia.

— Eu zic să nu pierdeţi ocazia, a insistat cabanierul. Ia uitaţi-vă pe geam.

Ne-am uitat şi am văzut un grup de turişti, opintind pe ultima sută de metri spre cabană.

— Îi ştiu pe ăştia, vin aici la fiecare sfîrşit de săptămînă. Cumpără de la mine diferite alimente şi înlocuiesc cu ele piesele lipsă. Apoi încing nişte partide de şah pe cinste. Hotărîţi-vă, acum sau niciodată !

Ciovică a întins repede mîna şi a înşfăcat cutia cu piese. Cabanierul ne-a lăudat pentru gîndul cel bun, ne-a perceput 15 lei pentru o zi/chirie/şah, apoi ne-a vîndut tot felul de flecuşteţe din cămară : morcovi, nuci, bucăţele de caşcaval şi altele. Cu un sutar ne-am completat întregul inventar al cutiei.

În timp ce nea Goagă îşi lua în primire noii oaspeţi, am dat fuga pe terasă, ca să ocupăm masa. Nu erau decît două şi dacă nu ne-am fi grăbit, rămîneam fără locuri.

Am ales negrele, pentru că joc mai bine decît Ciovică. Negrele, e un fel de a spune. Din garnitura pieselor mele, lipseau nouă.

— Văd că n-ai decît patru pioni, mi-a zis partenerul. Pune în locul lor dopuri.

Am scormonit prin grămadă, dar n-am găsit decît două dopuri. Din fericire am dat peste o măslină şi o prună uscată. Astea măcar erau negre.

Ciovică se lupta şi el din greu cu lipsurile. Mi-a arătat colţul tablei :

— Fii atent, la mine un turn e cartoful. Tu cu ce-ai înlocuit calul ?

— Cu o chiftea de peşte.

— Dacă tu ai pus o chiftea, atunci eu o să pun o ceapă, să nu confundăm caii între ei.

Mai avea cîteva găuri în poziţie şi i-am cerut să şi le umple. A aşezat în linie de bătaie o nucă, un ou fiert şi puţin caşcaval. Restul alimentelor mi-au rămas mie. Am optat pentru doi morcovi mai mici pe post de nebuni. După ce le-am rînduit toate pe tablă, tot ne mai rămăseseră trei găuri în dispozitiv. Ne-am scormonit prin buzunare şi am izbutit să încropim formaţii complete cu aportul unui nasture, al unui chiştoc şi al unei chei. Partida putea să înceapă.

Ciovică şi-a luat capul între mîini străduindu-se să gîndească. După vreo cinci minute am început să casc.

— Te mai mocăi mult ?

— Păi, ce-ai vrea, să deschid brambura ? Nici n-am memorat încă piesele.

După alte cîteva minute, a întins mîna spre un bob de fasole. Se însera.

— Fasole d4.

Afurisitul ! Trage spre gambitul păstăioaselor... Al damei, vreau să zic. Ei bine, nu !

Am ieşit direct cu chiştocul în f6. Partida s-a încins.

— Joci prea închis, a mîrîit Ciovică. De ce nu ieşi şi tu cu cheia ?

— E treaba mea, am replicat sec şi am pus mîna pe morcov. În clipa următoare mi-am dat seama că albul are o ameninţare puternică. Îmi poate face

o furculiță la cașcaval și la chiftea, de nu mă văd. Am vrut să fac o altă mutare, dar Ciovică a exclamat :

— A, îți retragi mutarea ? Nu admit ! Morcov-touché, morcov joué !

Am mutat morcovul și i-am dat șah la rege, adică la usturoi. Adversarul meu a obiectat că usturoiul nu e rege, ci nebun. Ne-am ciondănit ce ne-am ciondănit și n-am ajuns la nici un rezultat. Judecînd după configurația de prune și măsline stăteam mai bine, dar Ciovică susținea că dublarea cartofilor pe coloană reprezintă un avantaj decisiv pentru alb. Ne-am mîncat cîteva piese și pot spune că pionii lui de cașcaval erau foarte gustoși cu ceapă. Cineva, nu mai știu care dintre noi, a mîncat și chifteaua, după care s-a ajuns într-un final echilibrat în care nimeni nu știa care mai sînt piesele lui și care ale adversarului. Furat de descifrarea poziției, m-am trezit mestecînd cheia. Nu era deloc proaspătă.

— Nu joci cinstit, mi-a imputat pe nedrept Ciovică, mutîndu-mi aiurea nasturele, sub pretext că era calul lui.

I-am dat peste mînă cu fermitate, atrăgîndu-i atenția că acela e regele meu. Nasturele s-a rostogolit cît colo, căzînd de pe terasă în pietrișul de lîngă cabană. Nu l-am mai găsit.

— Ai pierdut ! Ai pierdut ! a început să strige fericit Ciovică. Ți s-a dus regele !

Am simțit că văd negru înaintea ochilor.

— Așa-mi trebuie dacă joc șah cu unul care e mai subdezvoltat mintal decît un copil de țîță. Unul

care confundă nobilul sport al celor 64 de pătrate cu leapşa pe furate.

Am convenit în cele din urmă că partida s-a terminat nedecis. Am împărţit frăţeşte ce mai rămăsese şi am înghiţit totul pînă la ultima bucăţică de morcov. Tocmai la timp, se întunecase de-a binelea. Pe terasă rămăsesem singuri şi răcoarea ne cam strîngea de umeri.

— Mai jucăm una ? m-a întrebat Ciovică. Una decisivă, în sufragerie. Cumpărăm nişte fursecuri asortate şi notăm exact fiecare ce piesă e, ca să nu ne mai certăm.

— Mîine, dragul meu. Acum nu-mi mai e foame. Oricît de atractiv ar fi şahul, vine o vreme cînd te saturi de el...

BOMBONIERA DE CRISTAL

Ne-au vizitat Vasileştii. Ce oameni drăguţi ! Niciodată nu vin ei cu mîna goală. Aşa a fost şi acum. Ne-au adus o superbă bombonieră de cristal. Lumina becurilor se răsfrînge în ea transformîndu-se într-o constelaţie de irizaţii multicolore.

După ce musafirii au plecat, ne-am gîndit să găsim un loc potrivit pentru bombonieră. Un obiect atît de frumos trebuie pus în valoare prin plasarea într-o poziţie cît mai avantajoasă. Eu am sugerat s-o aşezăm pe dulap, de unde ar domina întreaga încăpere. Ne-am culca şi ne-am trezi mereu cu imaginea ei strălucitoare în ochi.

Dar Anemona, nevastă-mea, a sărit ca arsă.

— Cum o să pun bomboniera pe dulap ! E prea sus acolo. O bombonieră de cristal trebuie să stea la o înălțime potrivită. Să o poți mîngîia, pipăi, admira în voie. Și pe urmă, ce e mentalitatea asta de avar ? În dormitor, afară de noi, nu mai intră nimeni. Sper ! Un obiect de artă e făcut să-l vadă toată lumea.

— Bine, mamă, ai dreptate, am recunoscut eu. Unde zici să o punem ?

— Trebuie pusă în bibliotecă, la vedere.

Am încercat să obiectez că biblioteca e și așa arhiîncărcată cu bibelouri, fotografii și scrumiere. Toate sînt frumoase și nu e bine ca obiectele să se anuleze unele pe altele. Dar Anemona nici n-a vrut să audă.

— Numai în bibliotecă stă bine, și un orb ar vedea asta. Tu niciodată n-ai excelat prin simț estetic. Așa că taci și execută ce îți zic eu.

După care mi-a expus planul său : trebuie scos aparatul de radio de pe raftul bibliotecii, că de auzit se aude de oriunde. E un nonsens să ții un aparat de radio ca obiect de artă. În locul astfel eliberat, bomboniera va trona ca o adevărată bijuterie ce este.

Am scos aparatul de radio și am stat cu el în brațe pînă cînd Anemona a terminat de aranjat și rearanjat bomboniera. Uitase cu totul de mine așa încît am îndrăznit s-o întreb :

— Și cu ăsta ce facem ?

— A, cu aparatul ! Păi, tot vroiai să pui ceva pe dulapul din dormitor. Pune radioul.

E un aparat de radio destul de voluminos și greu. Tip vechi, dar bun. Nu l-aș schimba pentru flecușteţele moderne, cu UKW-ul lor cu tot. Cocoțat pe un scaun, am încercat din răsputeri să infiltrez aparatul în spațiul dintre dulap și tavan. Am împins vîrtos,

dar degeaba. Lipsea o jumătate de centimetru ca acţiunea să reuşească. Ne-am ales doar cu cîteva zgîrîieturi zdravene pe zugrăveala tavanului.

— Ar fi o soluţie, am observat eu. Să tăiem un pic din picioarele dulapului. Ridicarea tavanului puţin mai sus e, oricum, ceva mai complicat !

— Eşti nebun, a ţipat nevastă-mea. Dulapul de la mama, cum o să-l tai ! Dă-te jos imediat de acolo.

Apoi mi-a explicat un plan foarte simplu. Mi-a fost ruşine că nu-mi venise ideea şi mie. Adică să facem rocada între bufetul din sufragerie şi dulapul din dormitor. Bufetul e mult mai scund decît dulapul, ergo — să pui aparatul în spaţiul dintre bufet şi tavan nu e nici o problemă. Strategia mi-a plăcut dar eu aş fi preferat să pun radioul pe bufet fără să mai schimb între ele ditamai mobilele.

— Faci aşa cum spun eu ! a ordonat Anemona. În sufragerie n-am nevoie de radio, dar în dormitor da. Şi dacă vrei muzică în timpul mesei te duci în dormitor şi dai drumul la radio cît de tare vrei. De asta are buton pentru volum.

Două ceasuri am opintit la dulap şi la bufet, cîte-un pic, cîte-un pic. Pe parchet, ca şi pe tavan au apărut nişte zgîrieturi de mai mare dragul. Tocmai cînd să finalizăm operaţia, am băgat de seamă că dulapul nu încape în locul bufetului, fiind mai lung, iar bufetul încape în locul dulapului, dar fiind mai gros lasă un spaţiu prea îngust de trecere între el şi pat. Ne-am putea strecura, dar numai prin frecare de ambele mobile.

— Ce stai, m-a apostrofat nemulţumită nevasta. Întoarce patul de-a latul şi vei vedea cum se măreşte culoarul de trecere.

Am împins, am tras, am năduşit, numai că — pe lîngă culoarul de trecere avem şi două noptiere. Pus de-a lungul la perete, patul mai lăsa loc doar pentru una. Singura soluţie a fost să le suprapunem, ceea ce a îngăduit rezolvarea problemei dormitorului. Am trecut apoi în sufragerie pentru a ne ocupa de dulap. Depăşea cu vreo două palme spaţiul ce i se rezervase, restul fiind ocupat de un fotoliu bătrînesc.

— Se împiedică de fotoliu, am observat eu inteligent.

— Of, tont mai eşti. Sigur că se împiedică, dacă nu iei fotoliul din colţul ăla.

M-am executat fără crîcnire şi am tras fotoliul în mijlocul camerei, aproape de masă.

— Să-l las aici ?

Anemona şi-a tras una peste frunte, văicărindu-se:

— Cine m-a pus să-mi leg zilele de un... de o mămăligă, nu bărbat ! Nu eşti în stare de nici o iniţiativă. Trebuie să te duc de mînă ca pe un copil.

Şi m-a dus de mînă — eu cu fotoliul în cîrcă — în colţul de lîngă uşă al camerei, unde se află un gheridon cu o statuetă reprezentîndu-l pe Prometeu înlănţuit. Cu gheridonul a fost uşor, l-am aşezat lîngă fereastră, dar fotoliul, odată amplasat în colţ, împiedica deschiderea uşii. Mie nu mi-ar fi trecut prin cap, dar nevastă-mea a luat imediat decizia să tai rama uşii, pentru a o face să se deschidă înspre camera cealaltă. Am tăiat rama, am inversat balamalele, lucrarea arăta cam din topor, însă la sfîrşit scopul era atins — uşa se deschidea spre afară. Adică nu se mai împiedica de fotoliu, ci de măsuţa cu televizorul din încăperea ce ne serveşte drept bibliotecă.

Am explodat :

— Poftim, cu ideile tale. Dacă folosim uşa asta de cîteva ori, rămînem fără teleenciclopedie.

— N-ar fi nici o pagubă, a zis Anemona. Numai că nu pot renunţa la filmul de duminică dimineaţa din cadrul rubricii „Filmoteca de ghiozdan". Televizorul e de neînlocuit, ceea ce deranjează în momentul ăsta e măsuţa lui.

M-am revanşat cu o găselniţă de geniu.

— Uite cum procedăm. Iau un scaun de la masa din sufragerie şi îl pun sub televizor. Măsuţa îi va lua locul. Zicem că e pe post de laviţă. A ţinut ea televizorul, o să suporte şi un om care mănîncă.

Pentru prima dată, Anemona a fost în deplin acord cu mine. Am efectuat permutarea, după care am rămas pironit în colţul camerei.

— Nu cumva ai o criză de sciatică, s-a alarmat jumătatea mea.

— Nu, dar trebuie să ţin televizorul.

— De ce să-l ţii ? Doar stă pe scaun.

— E un scaun capitonat şi televizorul stă într-un echilibru precar. Ar putea cădea oricînd.

Anemona a pufnit din nou. E foarte greu s-o mulţumeşti pe femeia asta.

— Dacă stai proţap acolo nu se mai vede ecranul. Rostul unui televizor e să i se vadă micul ecran. Altfel ar fi radio. Or, radio mai avem unul.

Am fost de acord cu logica ei. Şi eu sînt de părere că un televizor este ca să i se poată viziona emisiunile. După o scurtă consfătuire am convenit că trebuie să i se găsească o poziţie mai sigură. Numai că toate locurile erau ocupate.

Tot Anemona, săraca, ne-a scos din impas :

— Ia televizorul şi pune-l în bibliotecă unde era radioul.

— Dar...

— Bomboniera, vedem noi ce facem cu ea. Mai întîi însă televizorul.

N-a fost deloc simplu. Locaşul era ceva mai mic decît ar fi trebuit, aşa că a fost nevoie să scot un raft cu tot cu cărţi de deasupra. În cele din urmă televizorul a încăput, iar cărţile şi raftul le-am înghesuit sub pat. Se făcuse aproape dimineaţă.

— Ai văzut, iubitule ? Cu puţină logică şi bunăvoinţă se rezolvă toate.

— Toate, afară de bombonieră, am spus eu, prăbuşit în fotoliul de curînd mutat. Eram la capătul puterilor.

— Fir-ar să fie de bombonieră ! Iar o luăm de la început ? Peste două ore trebuie să mergem la serviciu.

N-am mai mers la nici un serviciu. Ne-am luat două zile concediu fără plată şi, cu mici pauze pentru somn, am muncit din greu pentru punerea în evidenţă a irizaţiilor bombonierei de cristal. Casa arăta tot mai jalnic. Nimic nu se mai lega cu nimic. Orice logică interioară a încăperilor dispăruse. Cuibuşorul nostru drag semăna acum cu magazia de materiale a unui teatru. Orice am fi făcut, ne împotmoleam tot mai rău.

Atunci mi-a venit gîndul acela bestial. Tocmai agăţasem de lampă cîteva rochii de-ale Anemonei, pentru a face loc în dulap cărţilor dizlocate din bibliotecă de aşternuturile de pat. Am simulat că-mi pierd echilibrul şi, cu o mişcare savant şi îndelung calculată, m-am prăvălit exact asupra gheridonului pe care acum odihnea bomboniera, în locul Prometeului mutat în bufet. Efectul a fost instantaneu. Mi-

nunatul obiect de cristal s-a prefăcut într-o mie de cioburi, fiecare cu irizațiile lui.

M-am ridicat așteptînd cu demnitate revărsarea de mînie dreaptă a Anemonei. Dar încă o dată am avut surpriza să descopăr cît de puțin îmi cunoșteam soția. I s-a luminat tot chipul, din adîncul pieptului i-a țîșnit un suspin de ușurare, apoi mi s-a aruncat pur și simplu în brațe, gîngurind fericită :

— Ah, bărbatul meu ! Bărbatul meu adevărat !

Așa a început a doua noastră lună de miere...

UN NUME PENTRU CAL

Istoria apocrifă este uneori la fel de interesantă, dacă nu și mai grozavă, decît cea reală. Și, de fapt, ce istoric ar vîrî mîna în foc că redă, strict autentic, evenimente pierdute în ceața timpului ? Walter Scott, Ștefan Zweig, Mihail Sadoveanu sau Alexandru Dumas-tatăl au construit pentru inimile noastre versiuni ale istoriei mai adevărate decît istoria însăși. Oare ce s-ar fi ales de zbuciumata epocă a cardinalului Richelieu, dacă n-am fi avut *Cei trei mușchetari* ? Să fiu sincer, eu unul aș fi ignorat-o cu desăvîrșire. Bravii spadasini ai domnului de Treville renasc cu o forță uimitoare din paginile lui Dumas, spulberîndu-și dușmanii spre deliciile noastre, și ne contaminează de impulsuri eroice. Bravul d'Artagnan și viforoșii săi prieteni poartă în vîrful sabiei flacăra nestinsă a spiritului cavaleresc. „Ce timpuri !“ zicem noi extaziați și, punînd mîna stîngă în șold, schițăm cu dreapta în aer mișcările agile ale unui duel imaginar în care, evident, ieșim victorioși.

Aiurea ! D'Artagnan a fost de fapt un bărbat nici mai viteaz nici mai puţin decît alţii. În lupte s-a temut ca toată lumea. Avea şi de ce, tot dintr-o luptă i s-a tras şi obştescul sfîrşit. Dacă s-a bătut cu arma în mînă, a fost pentru că avea ordin de la superiori. În armată nu se glumeşte cu superiorii şi spusele acestora nu se discută. În plus sau, mai bine zis, în minus, „eroul" muşchetarilor era un om ezitant, uşor de întors din hotărîrile lui cu o singură vorbă. Dacă nu mă credeţi, episodul pe care o să vi-l relatez va fi o dovadă. Dumas l-a evitat, fie dintr-o lacună de documentare, fie pentru că a ţinut să elimine momentele compromiţătoare din biografia mult prea lustruită a eroului său preferat.

Dar, să începem evocarea istorică...

Iată-l aşadar pe d'Artagnan abătut, cu bărbia sprijinită în pumni şi cu coatele rezemate de masă, unde credeţi ? Bineînţeles că la cîrciumă, mai precis la hanul „Sept-Brigands" (asta pe româneşte ar fi Şapte-Hoţi). Vinul — acrişor — i s-a încălzit în bărdacă. Privirea i se aţinteşte, golită de orice tîlc, asupra unui nod dintr-o scîndură a duşumelii. Zarva chefliilor dimprejur îi trece pe lîngă urechi, ca şi cum n-ar fi. Pletele, atît de frumos ondulate în versiunile cinematografice ale vieţii sale, îi atîrnă lăţoase, atestînd un moment de criză al cochetăriei masculine.

— Of, face d'Artagnan, pradă unui început de nostalgie.

— Ce e mă, băiatule, cu tine ? Te văz cam abătut, observă Porthos.

Căci marele şi puternicul Porthos ocupă şi el o latură a mesei. O ocupă aproape în întregime cu pieptul său imens, pe care l-au vizat îndelung flore-

tele oamenilor cardinalului, fără succes însă. Uriaşul tocmai a terminat de înfulecat o fleică, a dat pe gît o ulcică zdravănă de vin şi acum are chef să asculte confesiuni.

Ochii lui d'Artagnan se mută alene, verzi şi visători, asupra chipului energic al prietenului său.

— Dragul meu tovarăş de aventuri, cred că în fine a venit vremea să...

— Asta e şi părerea mea, frate. E timpul să intri şi tu în rînd cu lumea. Şi Porthos îl bate pe umăr amical, mai-mai să-l dărîme de pe scaun.

— Îmi pare bine, prietene, că mă aprobi, zice d'Artagnan, reuşind cu greu să-şi redreseze poziţia. Mi-era frică să nu te superi.

Dar colosul nu se supără. Rîde cu gura pînă la urechi.

— Hă, hă ! Auzi, să-i fie teamă ! Dimpotrivă, mă bucur din toată inima. Destul ai hălăduit pe toate coclaurile. De mult mă gîndeam eu că n-ar strica să te însori şi tu. Cu milady, cu regina, cu cine o fi, dar să te însori. Cine e fericita ?...

Dintr-un salt, d'Artagnan e în picioare, cu mîna pe garda sabiei. Spumegă de furie.

— Să mă însor ? Eu ? Cum îţi permiţi ? O asemenea jignire n-aş fi iertat-o la nimeni altul. Ai noroc că te cunosc de mult.

— Stai, mă, omule, ce te aprinzi aşa ? Nu spuneai chiar tu că...

— Ce spuneam ? Spuneam că a venit vremea să-i pun şi eu un nume calului meu.

Porthos e obişnuit cu ţîfnele mai tînărului său prieten şi ştie cum să-l calmeze. Îl poftește cu un gest larg să se aşeze din nou.

— Va să zică, de cal era vorba. Mă rog, putem discuta şi despre cal, numai să stai liniştit. Ce e cu calul ?

D'Artagnan şi-a reluat înfăţişarea pleoştită. Explică pe un ton plîngăreţ :

— Toţi caii muşchetarilor au cîte un nume, numai calul meu nu ştie cum îl cheamă. Am neglijat problema.

— Te-ai gîndit ce nume să-i pui ?

În aşteptarea răspunsului, Porthos mai soarbe o porţie de băutură.

— Da, se va numi Robert.

— Cee !? — pufneşte speriat uriaşul. Stropi de vin se răspîndesc în tot localul. Ssst ! Taci ! Ai înnebunit, cum să-l botezi Robert ?

De ce oare prietenul său aruncă priviri înspăimîntate în jur, asta d'Artagnan nu pricepe.

— Da', Robert ce are? E un nume frumos, sonor, o să-i placă şi calului.

Uriaşul îi răsplăteşte naivitatea cu o căutătură plină de milă.

— Calului, poate. Dar nu prea cred că o să-i placă şi ducelui Robert d'Anjou. O să interpreteze că îl sfidezi.

— Măi, să fie ! Ştii că ai dreptate ? La asta nu m-am gîndit.

— Păi, vezi ? Cînd pui nume unui cal, trebuie să te gîndeşti la toate.

Cei doi recad într-o muţenie meditativă, răsucindu-şi colţurile mustăţilor.

— Uite, atunci să-l botez Bălan. E un nume potrivit pentru un cal alb ca el.

— Da, şi e un pretext şi mai potrivit pentru un conflict diplomatic de proporţii cu Ducele de Alba

al Spaniei, care atîta aşteaptă. Fii prudent, d'Artagnan !

D'Artagnan nu are nimic împotriva sugestiei de a fi prudent, dar calul n-are nici o vină.

— Fir-ar să fie ! Aşa nu, aşa nu. Atunci o să-l cheme Topaz.

Porthos trînteşte un pumn greu în masă, de sar stacanele.

— Nu, dacă ţii la viaţa ta, nu-i spune Topaz, Rubin, Diamant şi nimic de soiul ăsta. Intrăm în afacerea colierului, de unde nu se ştie dacă mai ieşim. Caută altceva.

Tînărul şi celebrul muşchetar caută febril, prin rafturile memoriei sale, alte sugestii onomastice. Neavînd pregătire filologică, durează.

— Afurisită treabă. Nu-mi închipuiam că un biet cal poate deranja atîta lume. Ia stai, am găsit ! O să-l cheme Miazăzi. Ce spui ? Miazăzi.

— Nu te cunosc, cu tine n-am discutat despre nici un cal. Adio.

Şi fără nici o tranziţie, Porthos se ridică de la masă, părăsind mătăhălos spelunca.

Năuc, d'Artagnan rămîne o clipă pironit locului. Apoi dă să fugă după prietenul său. Numai că în cale i se postează hangiul. Mutra lui fioroasă nu prevesteşte nimic bun.

— Iar plecaţi fără să plătiţi vinul, bandiţilor ? Cît sînteţi voi de muşchetari, vă cotonogesc, de nu vă scapă de mine nici regele !

Reteveiul din mîna hangiului atestă seriozitatea spuselor sale. Aşa încît, de voie, de nevoie, doi pistoli îşi schimbă proprietarul. D'Artagnan obţine în fine lumina verde şi o zbugheşte afară, urmărit de bombănelile fiorosului :

— Nişte derbedei, nişte pierde-vară. Are dreptate cardinalul să-i pună la popreală.

Porthos e în uşa grajdului. Pesemne că îşi caută calul, ca să plece în galop. La el vorba e vorbă, şi d'Artagnan ştie asta. De aceea încearcă să-l îndulcească.

— Mă, camarade, mă, am împărţit ani de zile binele şi răul. Cum să pleci tu şi să mă laşi aşa. Uite, ţi-am plătit eu băutura.

— Miazăzi, ai ?

— Păi, Miazăzi ce mai are ? E un nume inofensiv.

— Inofensiv zici ? Fug, să nu mă găsească oamenii cardinalului, cînd vor veni după tine.

Spiritul asociativ nu e punctul forte al lui D'Artagnan, care nu vede legătura.

— Nu vezi legătura ? Ai s-o vezi, cînd ai să fii în turn, la Bastilia. O legătură uite-aşa de groasă !

Şi Porthos arată cu mîna cam cît de gros va fi lanţul care îl va fereca pe nesăbuit. Apoi sesizînd deruta pe chipul tovarăşului său de lupte, îi explică răbdător, ca la şcoală :

— Bine, mă, băiatule, Miazăzi e un punct cardinal. Pricepi ? Car-di-nal ! Îţi baţi joc de cardinal ?

D'Artagnan se face deodată mic, umilit, ruşinîndu-se de propria sa inconştienţă. Viaţa i se pare dintr-o dată extrem de periculoasă, peste tot numai ameninţări. Ca să vezi, un cal poate fi curată dinamită, chiar dacă acest explozibil nu a fost inventat încă.

— Cine mi-a vîndut calul ăsta mi-a vrut pieirea, se lamentează junele militar, iar spătosul său interlocutor pare a fi de acord cu ideea.

— Ascultă-mă pe mine, fii cu luare aminte cînd îl botezi, altfel Dumas n-o să mai aibă ce alege din biografia ta, scurtată prematur de eşafod.

— Aşa e... Dar Săgeata ? Merge numele ăsta, Săgeata ?

— O săgeată e pe blazonul ducilor de Poitiers. Caută altceva.

— Cometa.

— Te pui rău cu astronomul curţii. O vorbă să-i sufle regelui şi...

— Viteaz.

— Las-o moartă, îl superi pe mareşalul Curţii.

Învins, d'Artagnan se lasă moale pe un butoiaş dezafectat de lîngă intrarea grajdului. Răsuflă greu, ca după o luptă istovitoare. Dă impresia că e părăsit de noroc. Abia articulează :

— Şi atunci... cu calul meu cum rămîne ? Trebuie să aibă şi el un nume, oricît de mic, oricît de banal. Are dreptul acesta.

Porthos e el cît o statuie, dar are inima caldă şi bună. Îl mîngîie înţelegător pe cap pe dezorientatul său prieten. Mai că-i vine să plîngă. Acesta prinde curajul de a mai face o încercare.

— Ţuţu ?...

Mîna lui Porthos tresare, ca de o atingere dezagreabilă. Vocea sa se răsteşte, colţuroasă :

— Eşti chiar inconştient sau te prefaci ? O omenire întreagă ştie cine şi cui îi zice „ţuţu" în intimitate. Ofensezi toata casa de Flandra.

Ultima speranţă s-a năruit. Viteazul d'Artagnan e acum un biet căţeluş plouat. Pentru el pierderea demnităţii e la un singur pas, pas pe care îl şi face numaidecît :

— Nu ştiu... nu ştiu ce să mai cred. O să-i zic şi lui tot d'Artagnan, şi gata. Aşa nu mai supăr pe nimeni. O să pot rămîne muşchetar mai departe, o să

mă bucur de viață. Deși... cal, să-l cheme d'Artagnan !...

Și d'Artagnan a rămas de atunci numele calului, prilej de nenumărate batjocuri și farse pe care a trebuit să le îndure eroul nostru din partea cazonilor săi camarazi de arme.

EPILOG

Într-o zi mohorîtă de toamnă, bătrînul gascon a reușit să dea de urma necoptului său fiu. L-a găsit în momente oarecum delicate, tocmai cînd tînărul d'Artagnan încerca să uite dezagrementele meteorologice purtînd un dialog elevat cu un personaj din suita reginei ! A năvălit în cameră răcnind :

— Unde e nepricopsitul, să-l omor !

Fiul, delicat și discret, a căutat să ascundă imaginea partenerei sale de discuții și a luat poziție de apărare.

— Nu da, tată !

— De ești tu acela, nu-ți sînt tată eu, a tunat bătrînul. Ne-ai făcut numele de rîs ! Ai pătat onoarea imaculată a Gasconiei !

— Tată, dar eu...

— Nimic ! Te-am dezmoștenit ! Rămîi cu calul dumitale, domnule. Puteai să-i spui Robert, Bălan, Topaz, Miazăzi, Săgeata, Țuțu, oricum ! Oricum, numai d'Artagnan nu !

Și, ieșind furios, bătrînul i-a mai azvîrlit fiului o ultimă vorbă de ocară, din pragul ușii.

— Calule !

Dar despre toate astea, Dumas-tatăl se ferește să sufle o vorbă...

DE-A WILHELM TELL

Oraşul e sufocat în plasa unei călduri caniculare. Automobile toropite se tîrîie din stop în stop, asemenea unor uriaşe broaşte ţestoase. Iar pietonii... Despre pietoni, ce să vă spun, numai cei mai îndrăzneţi, cei mai umblaţi şi experimentaţi, cei mai presaţi de îndeletniciri urgente se încumetă să-şi întipărească tocurile pantofilor în pasta înmuiată ce ţine loc de asfalt.

Printre aceşti puţini, înfruntă arşiţa cu stoicism Coriolan Mititelu şi soţia ce i-a fost repartizată de destin.

Coriolan nu şi-a cucerit un loc în tagma celor îndrăzneţi. Încă de cînd era mic, odată căzută noaptea, nu îndrăznea să vină acasă decît prin mijlocul străzii şi fluierînd tare, ca să-şi alunge teama de întuneric. Mai tîrziu, pe cînd era licean, adolescenţa îi fusese mereu terorizată de imaginea înfricoşătoare a medicului de la cabinetul şcolii care, măcar de două ori pe an, vaccina elevii împotriva feluritelor epidemii ipotetice. Devenit adult, spaima de cabinetele dentare i-a paralizat orice împotrivire contra acţiunii demolatoare a cariilor. Cît despre cîini şi funcţionarii de la ghişeele publice, îl intimidează de cînd se ştie, în egală măsură.

Coriolon nu se numără nici printre cei care au cunoscut ţările sudului. Numai simplul gînd al vaccinării preventive contra bolilor tropicale l-ar face să renunţe bucuros la o asemenea onoare.

Coriolan completează eşalonul oamenilor azvîrliţi în infernul torid al străzii de obligaţii ce nu mai suferă amînare. Soţia sa îl urmează cu credinţă şi cu

supunere. Căci mîine, implacabil, unicul lor fiu, Fănel Mititelu, împlineşte rotunda vîrstă de unsprezece revoluţii terestre în jurul soarelui, acelaşi soare care-l obligă pe Coriolan să-şi tamponeze mereu fruntea cu o batistă. Pe scurt, mîine e ziua de naştere a copilului şi pentru că Fănel a fost cuminte, luînd nota zece la istorie, nu mai e nimic de făcut, trebuie să i se cumpere micuţului un cadou satisfăcător.

— Păi, sigur, cînd e vorba să înveţe toate prostiile, îşi dă silinţa, măgarul, rosteşte gîfîind de oboseală capul familiei.

Soţia tresare, soţia nu pricepe, soţia întreabă :

— Cum adică, toate prostiile ? A luat zece la lecţia despre Wilhelm Tell !

Şi văzînd că soţul nu pare convins, soţia adaugă :

— Wilhelm Tell a fost un erou al poporului elveţian. El s-a bătut cu duşmanii şi pe toţi i-a învins.

Coriolan se opreşte locului, îşi mută sacoşa din mîna dreaptă în cea rămasă liberă, îşi tamponează din nou fruntea şi izbucneşte :

— Auzi, ştiu şi eu pe cine a bătut Wilhelm Tell. Dar de ce să le spună copiilor la şcoală povestea aceea stupidă cu arcul şi cu mărul ? La ce foloseşte ?

— Cum la ce foloseşte ? Cum la ce foloseşte, vai de capul meu ! Dacă ăsta a fost adevărul istoric, ce-ai vrea să le spună copiilor ?

Un alt pieton din tagma îndrăzneţilor trece pe lîngă ei, venind din sens invers. Îi examinează fugar, intrigat de descoperirea că pot exista oameni care să vocifereze pe o asemenea caniculă.

— Ce-ai vrea să le spună ? repetă cu voce scăzută doamna Mititelu.

Coriolan nu ştie ce-ar trebui să le spună copiilor profesorul de istorie. Dar este încredinţat că aşa nu mai merge.

— Să le spună orice, numai povestea cu arcul şi cu mărul nu, îşi reia el, cu încăpăţînare, ideea. Ieri fiul tău a umblat prin toată casa după mine, să ne jucăm de-a Wilhelm Tell. Ştiai ?

Soţia nu ştie şi mărturiseşte acest lucru. Soţul se enervează :

— Păi, sigur, ce să ştii tu ! Află că ţinea morţiş să-mi pun un măr pe creştetul capului, ca să poată trage cu săgeţile după mine. Asta a învăţat dumnealui la istorie.

Soţia susţine că procesul de învăţămînt comportă multe aspecte intuitive şi chiar jocul nevinovat de-a străpunsul merelor probează indubitabil că Fănel a reţinut bine conţinutul programei analitice pentru ora respectivă.

— Îi mai iei şi partea, derbedeul, se revoltă tatăl micuţului. Eu, să fi fost în locul profesorului, îi dădeam patru, nu zece. Auzi, să stau cu mărul pe cap, ca să mă împroaşte cu săgeţi. Ăsta e adevărul tău istoric ?

Pentru a respecta adevărul istoric, voi adăuga că discuţia la care asistaţi nu-i împiedică pe cei doi pietoni, soţ şi consoartă, să ajungă în faţa magazinului „Bucuria Copiilor".

— Uite, o să intrăm aici, zice Coriolan, unde se află jucării din abundenţă. Va trebui însă să avem mare grijă.

Soţia dă din cap că a înţeles. Grija faţă de copii e cea dintîi îndatorire a unor părinţi conştienţi.

— N-ai înţeles nimic, se tînguie soţul coborînd greoi scările care duc la raionul jucării instalat la

subsol. Trebuie să avem mare grijă la ce anume alegem. Nu putem cumpăra orice, ci o jucărie care să-i anestezieze luĭ Fănel ideea fixă că e Wilhelm Tell. Altfel, pînă nu-mi pune mărul pe cap, nu se lasă.

Raionul de jucării e invadat bineînţeles de jucării. Două ventilatoare imense, ca nişte elice de avion, vîslesc sub tavan, luptînd din greu împotriva zădufului. Zulufii din părul vînzătoarelor se clatină în bătaia curentului, nereuşind totuşi să mascheze pe chipul lor pecetea spleen-ului. Clienţii sînt rari şi bine ar fi dacă n-ar fi deloc, par a spune figurile pleoştite ale fetelor de după tejghele, persoane ce ar schimba bucuros rafturile cu cîini de pluş pe apa răcoroasă a ştrandului.

— Ce doriţi ?

Culmea e că familia Mititelu nu doreşte încă nimic. Nici n-a avut încă timp să se hotărască.

— Atunci o să aştept pînă vă hotărîţi, şi pe urmă o să aşteptaţi dumneavoastră pînă mă hotărăsc eu, zice vînzătoarea, pierzîndu-se într-o discuţie cu colega de la articole pentru sugari. Subiectul conversaţiei lor nu prezintă prea multă însemnătate, dar dacă insistaţi am să mă interesez şi cu prima ocazie vă voi ţine la curent.

Soţia îşi plimbă îndelung privirea de-a lungul rafturilor încărcate cu tot soiul de flecuşteţe copilăreşti, apoi face o primă tatonare :

— Ce-ai zice, iubitule, de pistolul acela cu dopuri? E verde şi pe deasupra e şi din material plastic. Robust şi uşor lavabil.

Prin corpul lui Coriolan străfulgeră ceva ca un curent electric de voltaj ridicat. Dacă întîmplător bietul om ar fi ţinut în mînă un bec, obiectul s-ar fi scurtcircuitat într-o fracţiune de secundă. Dar capul

familiei nu avea în mînă decît sacoșa, care rezistă șocului.

— Ai înnebunit ? scrîșnește el din dinți, dureros. Pistol ?! Pentru nimic în lume ! Nici pistol, nici pușcă, nici pușculiță ! Apropo, cînd ajungem acasă am să-i arunc pușculița descreieratului în ghenă.

— Cum s-o arunci ? Are în ea 8 lei și 65 de bani. A economisit zilnic cîte 5 bani.

— La ghenă, repetă fioros Coriolan. Auzi dumneata, pistol ! Pușculiță ! Tot felul de prostioare care sugerează tirul. Gîndește-te, femeie, e în joc capul meu ! Nu vreau mere pe creștet, să-ți fie clar !

Femeia privește capul nădușit al soțului ei. Gîndul că ar putea fi pus în joc o hotărăște să reia examinarea minuțioasă a rafturilor.

— Am găsit, exultă tatăl transfigurat de fericire. Degetul său arătător se orientează pe direcția unui telefon-jucărie, argument solid pentru teza conform căreia tehnica modernă se învață încă din fragedă pruncie.

— Mda, un telefon ar merge... încuviințează doamna Mititelu. E o jucărie pașnică, nu ridică probleme. Îl va ajuta pe Fănel să uite de Tell și de legenda aceea care te înspăimîntă.

Coriolan deschide portmoneul, în căutare de bani potriviți. Tell a murit, trăiască telefonul !

Tell... telefon... tel... Asemănarea de termeni anunță pericol.

— Nu merge, spune Coriolan închizînd portmoneul care pocnește sec, metalic. Bine că mi-am dat seama la timp. Departe de a i-l scoate pe Tell din minte, un tell-efon ar putea contribui la întărirea fixației nenorocite pe care copilul a dobîndit-o. Decît să-i

cumpăr drăcia asta, mai bine îmi înfig singur săgeţile în cap. Oricum deznodămîntul ar fi acelaşi.

Cei doi părinţi continuă să studieze rafturile cu o sporită atenţie. Alegerea unei jucării pentru ziua de naştere a copilului se anunţă a fi o acţiune plină de capcane. Căluţii de lemn, ciocănelele muzicale şi bărcuţele cu destinaţia cada de baie ţes peste capul onoratei clientele o reţea de ameninţări subtile.

— Poate că ar fi bine...

— Nu, n-ar fi bine, retează scurt Coriolan. Mi-e frică. Singura jucărie pentru care aş băga mîna în foc este maşinuţa de pompieri de pe raftul al doilea de sus. Mi se pare foarte amuzantă şi mai ales...

— Mai ales ce ? ce interesează soţia.

Capul familiei priveşte bănuitor de jur-împrejur, apoi se apleacă la urechea consoartei, şoptind.

— Mai ales inocentă.

— Cred că ai dreptate, dragule. Nici măcar nu e cu baterii, scutind copilul de efortul de a se electrocuta. E cu cheie.

Portmoneul se deschide din nou lăsînd să se întrevadă cîteva bancnote ponosite.

— Da, e cu cheie, aprobă mulţumit Coriolan. Nu prezintă absolut nici un risc. Învîrţi cheia, arcul se... şi... şi... Arcul !!

Disperarea se aşterne sincron pe feţele părinţilor Mititelu. Oare ce poate face un arc decît să azvîrle săgeţi înspre creştetul năpăstuit al lui Coriolon? Dintr-o dată regimentul de jucării cu cheie şi arc din magazinul „Bucuria Copiilor“ s-a prefăcut într-o teribilă baterie de arme ucigătoare, îndreptate spre capul bărbatului pe care lecţia profesorului de istorie l-a condamnat la supliciu.

Da, ce trebuia să se întîmple, se întîmplă. Îndoiala și elementara prudență care i-au caracterizat pînă acum pe cei doi, se prefac în spaimă. În panică, aș putea zice...

— Să-i luăm jocul acela de șah...

— Ferească sfîntul ! Scrie pe el că are și țintar. O fi ceva de tras la țintă !

— Poate cuburile acelea de compus povești. Albă ca zăpada și piticuții...

— Și mărul otrăvit, nu-i așa ? Să mi-l puneți mie în cap, nu ?

— Popice. Dezvoltă îndemînarea.

— Și precizia. Aici vroiai să ajungi. Pre-ci-zi-a !!! Un arcaș are mare nevoie de precizie, asta vrei să insinuezi. Mărturisește că v-ați înțeles, tu și Fănel, să scăpați de mine. Ei bine, n-o să vă meargă ! Bag divorț !! Îl dezmoștenesc !!! Vă omooor...

Marile drame de familie au adeseori ca punct de lansare incidente cu totul neînsemnate. Drama conjugală a familiei Mititelu pare coaptă să se aureoleze cu un final de tragedie. Din fericire, căldura insuportabilă din magazin se opune din răsputeri destrămării unei căsnicii atît de vechi și de tipice. Zăpușeala e așa de copleșitoare, încît orice discuție în contradictoriu se stinge în mai puțin de un minut, prin sleirea interlocutorilor.

— Bine, iubito, dacă vrei tu minge, minge rămîne, concedează în fine, ros de remușcări cavalerești, Coriolan. Nici o jucărie nu are o mai mare forță magnetică asupra băieților, ca mingea.

— O să iasă cu mingea în parc, alături de alți copii și o să te lase pe tine în pace. Cred că te poți reîntoarce acasă cu sufletul împăcat, adaugă soția, în

vreme ce portofelul se redeschide iar, banii se mută în sertarul casieriţei, iar mingea mare, galbenă şi cu hexagoane negre se cufundă în adîncul sacoşei.

Vine noaptea şi Coriolan doarme liniştit deşi alături soţia se foieşte mereu în aşternuturi, invadată de canicula uscată a anotimpului. Mingea este jucăria cea mai echitabilă pentru un băiat bun la istorie, îşi spusese tatăl înainte de culcare, analizînd îndelung toate aspectele problemei. Aşa încît el visează acum jucăriile blajine ale propriei sale copilării, în timp ce un zîmbet întrucîtva tembel îi flutură pe buzele cufundate în întunericul nopţii.

Dimineaţa aniversării lui Fănel debutează frumos, cu o răcoare benefică împrumutată din cine ştie care punct cardinal. Familia Mititelu s-a grupat în sufragerie pentru deliciile micului dejun. În aer palpită o atmosferă sărbătorească, ba chiar jubiliară.

— Să trăieşti, odorul mamei, şi la mulţi ani, spune creatoarea odorului, cu ochii inundaţi de o înlăcrimată emoţie, adecvată momentului.

Fănel se lasă pupat, cu o anume condescendenţă, în timp ce muşcă dintr-un fursec ce face şi el parte din scenografia acestei zile festive. Ceva pare totuşi să-l roadă şi acel ceva nu sînt pantofii, de vreme ce Fănel zice :

— Aş vrea să ştiu cine mi-a ascuns puşculiţa. Nu e nicăieri.

Clipa trece dificil, părinţii schimbă căutături furişe, apoi Coriolan, care ţine mîinile la spate, mascînd ceva de vederea copilului, preia iniţiativa.

— Las-o încolo de puşculiţă ! Să ne trăieşti, băiatul tatii, şi să iei numai note de zece, pînă la adînci

bătrîneți. Uite ce cadou frumos primești, pentru că ai fost cuminte.

Mingea este imensă, viu colorată și strălucitoare, putînd ispiti cu ușurință pînă și un bătrîn popă de țară. Fănel sare cuprins de bucurie frenetică, să-și îmbrățișeze admirabilii săi părinți. Scena ar fi demnă de pelicula unui fotograf specialist dar, vai, fotograful lipsește.

— Așa, Fănele, s-o stăpînești sănătos. Du-te în parc și joacă-te cu ea cît îți dictează inima.

— Pot s-o încerc puțin și în casă ?

Capul familiei acceptă, într-un acces de îngăduință.

— Bine, numai să nu spargi ceva.

— Se poate, tăticule, cum o să sparg ? Uite cum facem : eu îți arunc ție mingea...

Tăticul e încîntat de ingeniozitatea fiului.

— Am prins-o, zice el solemn. Acuma ți-o arunc eu ție...

— Nu. N-o mai arunci nicicui. Ți-o pui frumos pe cap și stai așa, pînă vin eu cu arcul și săgețile. Ne jucăm de-a legenda lui Wilhelm Tell.

Cu mingea în echilibru pe cap, Coriolan se lasă moale în fotoliu, așteptîndu-și abulic împlinirea destinului. Și, pe cînd soția îi strînge mîinile într-un patetic gest de rămas bun, nefericitul părinte abia are puterea să îngaime :

— Dacă scap cu zile, mîine cer transferarea pramatiei la altă școală. Trebuie să existe pe undeva un adevăr istoric care să țină și cu noi, tații.

Mai departe nu știu ce s-a întîmplat. Mi-am acoperit îngrozit ochii și n-am mai văzut nimic. Gigel tocmai își încorda arcul...

PING-PONG... CU ADRESE

Numai trei săptămîni îl mai despart pe blajinul meu prieten Ilie Ţopîrcă de o binemeritată vacanţă. Mi-a împuiat capul la telefon cu proiectele lui neasemuite. Are de gînd să facă o excursie în Delta Dunării. Să fie doar el singur, cu nevasta şi cu pelicanii. Să-şi instaleze cortul în stufărişul unui grind şi s-o ia razna pe canale, lopătînd visător într-o barcă pneumatică. Să-şi sature auzul de clipocitul apei, de ţipetele insolite ale raţelor sălbatice, de plescăitul greoi al ştiucilor care fac tumbe în valuri. Să pescuiască de dimineaţă şi pînă spre amurg, cu mămăligă şi viermişori, iar seara, aşezat gospodăreşte lîngă un foc de vreascuri, să oficieze ritualul borşului pescăresc, cu apă de Dunăre, aşa cum fac bătrînii atamani.

— Ai grijă mare la cîrlig, îi zic eu, perfid. Să nu ţi se-agaţe de cauciucul bărcii, că vă duceţi la fund!

Perfecţiunea proiectului de concediu al prietenului meu Ţopîrcă îmi trezeşte invidia, motiv pentru care nu-mi pot reprima micile răutăţi. Numai că amicul ia în serios grija pe care mă fac că i-o port.

— Mda... Bine că mi-ai deschis ochii, îi aud în pîlnia telefonului glasul plin de recunoştinţă. O să renunţ la undiţă în favoarea prostovolului. E mult mai sigur aşa, unde mai pui că şi recolta de peşte va fi net superioară.

Cu trei săptămîni înainte de marea plecare Ţopîrcă şi-a încheiat, practic, pregătirile. Verificată etanşeitatea bărcii. Procurat prostovolul. Reascuţiţi ţăruşii cortului. Lustruită lună văsăria şi vesela de camping.

Rînduite frumos alimentele de bază pentru traiul în izolare. Pe scurt, pus la punct întregul inventar de Robinsoni ai Deltei.

În fiecare seară familia Țopîrcă efectuează o repetiție aproximativă a tehnologiei borșului pescăresc. Apa nu e de Dunăre, ci de robinet, focul nu izbucnește din surcele, ci din duza aragazului, peștele nu e proaspăt, ci decongelat, dar complicata ordine a operațiunilor e respectată cu strictețe pentru a deveni automatism.

Iată și momentul binecuvîntat al cinei. Țopîrcă tocmai se așază la masă, cu șervetul înnodat în jurul gîtului, iar soția îi pune în față o farfurie de borș aburind. Aroma peștelui și a zarzavaturilor fierte inundă sufrageria. Solemn, capul familiei se pregătește să deguste întîia lingură, cînd aude un „plici" distinct în strachină și observă cîteva cercuri concentrice pe suprafața lichidului parfumat. Țopîrcă rămîne cu lingura de lemn în dreptul buzelor, uitîndu-se fix la blidul cu ciorbă. După o clipă „plici"-ul se repetă și mai distinct.

Pică de undeva, de sus.

Omul își ridică ochii în tavan și ce vede acolo nu-i place deloc. O pată mare de umezeală, tencuiala dizolvată și picături care se țin lanț, vizînd cu precizie farfuria lui.

— Nevastă, ne plouă în casă ! exclamă Ilie Țopîrcă înlemnit de surpriză. Știai asta ?

— Sigur că știam, bombăne consoarta. Trebuia să vină și ziua asta. De trei luni te bat la cap să chemi pe cineva să ne repare acoperișul, că au zburat o mulțime de țigle de la ultima furtună. Eu am spus, eu

am auzit. Vii acasă, ceri de mîncare, te culci, seara te scufunzi în televizor sau pierzi ore bune cu borşul, iar mîine tot aşa. Cînd să mai rezolvi şi tu o problemă gospodărească? Dacă n-aş fi eu, ne-ar mînca şoarecii!

E adevărat, şoarecii nu-i mănîncă pe soţii Ţopîrcă. Dar de plouat în ciorbă, le plouă. De unde rezultă că, dacă nu e un bărbat în casă, femeia nu e în stare de mare lucru. „Va trebui s-o fac să înţeleagă limpede asta — gîndeşte bărbatul. De mîine chiar voi începe să mă ocup de spinoasa problemă a acoperişului. Reparaţia trebuie sfîrşită înainte de a pleca în Deltă; un adevărat Robinson nu are voie să fie tulburat de grijile casei".

— Alo !

— Alo, da, C.P.T.S.D. la telefon.

— Cine ?

— C.P.T.S.D. Adică Cooperativa de Prestări Toate Servicile la Domiciliu.

— Deci am nimerit bine.

— Depinde pe cine căutaţi.

— Pe dumneavoastră.

— Ce nevoi aveţi ?

— Faceţi şi reparaţii ?

— Facem. Toate tipurile de reparaţii.

— Asta e grozav. Îmi plouă în casă, că e deteriorat acoperişul. Mi-l puteţi repara ?

— Tovarăşe, nu discutăm secrete de serviciu prin telefon. Veniţi cu o cerere scrisă şi o vom analiza.

Tranc ! Individul de la capătul celălalt al firului a închis. Oricum, Ţopîrcă s-a lămurit cum trebuie să procedeze. O cerere scrisă, care va să zică...

Către C.P.T.S.D.,
Subsemnatul, Ilie Țopîrcă, domiciliat în strada Puțu-cu-Ciutură 6, vă rog să binevoiți a-mi efectua reparația acoperișului casei, întrucît îmi plouă în domiciliu.

Cu deosebită considerație,
Al dv. petiționar,
Ilie Țopîrcă

Adresa nr. 1604, din 10.07. a.c.
Stimate tov. Țopîrcă,
Urmare a cererii dvs. din 6 iulie a.c. prin care ne solicitați reparația acoperișului casei în care domiciliați, vă informăm că sîntem în măsură să efectuăm operațiunea, dar numai cu condiția să acceptați și zugrăveala tavanului deteriorat prin scurgerea apei în domiciliu.

Maistru lot 1
SS-indesc.

Către C.P.T.S.D.
Subsemnatul, Ilie Țopîrcă, cunoscut dv. dintr-o cerere anterioară, accept cu bucurie inițiativa dv. de a-mi zugrăvi și tavanele deteriorate de ploaie, impresionat fiind de grija pe care o purtați cetățenilor.

Cu deosebită stimă,
locatarul din strada Puțu-cu-Ciutură 6
Ilie Țopîrcă

Adresa nr. 1683 din 18.07. a.c.
Stimate tov. Țopîrcă,
Urmare a acceptului dvs. de a suporta contravaloarea

operațiunii de zugrăvire a tavanelor deteriorate de precipitații, vă aducem la cunoștință că nu putem desprinde această lucrare de cea a curățirii parchetelor după zugrăveală, parchete care oricum sînt pătate de apa scursă din tavan. Dacă sînteți de acord cu adăugarea în deviz a acestei operații, trimiteți-ne o confirmare scrisă.

Maistru lot 1,
Șef lucrări lot 1
SS-indesc.

Către C.P.T.S.D.

Cu imensă satisfacție, subsemnatul, Ilie Țopîrcă, se declară de acord cu inițiativa dv, de a-mi curăța parchetele pătate de apa din tavan și care urmează să se pateze și mai tare ca urmare a zugrăvelilor pe care le veți efectua. Nu speram să pot rezolva mai multe probleme gospodărești dintr-o dată, cu dezinteresatul dv. sprijin.

Cu aleasă simpatie,
Al dv. cooperativ,
Ilie Țopîrcă

Adresa nr. 1749 din 24.07. a.c.

Dragă tov. Țopîrcă,

Urmare a satisfacției pe care o exprimați, vă reamintim că sprijinul nostru nu e total dezinteresat, contravaloarea lucrărilor urmînd desigur să fie decontată de client. Întrucît însă șantierul se va extinde la nivelul dușumelelor, nu putem trece nepăsători pe lîngă obligația noastră elementară de a vă reîn-

viora culorile covoarelor, care au avut și ele de suferit ca urmare a precipitațiilor, și care se vor îmbiba cu praf de tencuială. În caz contrariu nu vom putea deschide lucrarea, conștiința noastră profesională împiedicîndu-ne să lucrăm cu jumătăți de măsură.

Maistru lot 1
Șef lucrări lot 1
Maistru lot 2
SS-indesc.

Către C.P.T.S.D.

Copleșit de grija pe care mi-o purtați, subsemnatul, Ilie Țopîrcă, vă dă mînă liberă și vă oferă întregul concurs în problema înviorării cromaticii covoarelor, aflată în suferință nu numai de la recentele împrejurări de ploaie în apartament, ci mult mai demult. Fiți binecuvîntați, dar deschideți șantierul grabnic, întrucît peste o săptămînă urmează să plec în concediu.

Cu dragoste,
Al dv., același
Ilie Țopîrcă

Adresa nr. 1799, din 3.08. a.c.

Iubite tov. Țopîrcă,

Sîntem încîntați de larga colaborare ce se deschide între Cooperativa noastră și dv. Nici nu poate fi vorba însă de reîmprospătarea coloritului covoarelor, fără curățenia generală a apartamentului, însoțită de etanșarea tuturor ușilor și ferestrelor, acum în pragul toamnei, adică tocmai cînd aveți mai multă nevoie de o casă în care să nu mai tragă prin interstițiile

neetanşate. Sperăm să fiţi de acord şi aşteptăm răspunsul dv. scris, din care să rezulte şi ce hotărîre aţi luat în privinţa concediului.

Maistru lot 1
Şef lucrări lot 1
Maistru lot 2
Şef lucrări lot 2
SS — indesc.

Către C.P.T.S.D.

Dacă sînt de acord ? Dar este mai mult decît în visurile mele cele mai frumoase. Subsemnatul, Ilie Ţopîrcă, vă rămîne toată viaţa recunoscător şi vă informează că şi-a amînat concediul pentru luna septembrie, cînd încă se mai poate dormi la cort. Grăbiţi-vă, acuma nu mai pică, apa curge în toată regula din tavan.

Cu profundă afecţiune şi
firească nerăbdare
Al dv. Ilie Ţopîrcă

Adresa nr. 1902 din 27.08. a.c.

Dragă prietene,

Urmare a recunoştinţei dv. am examinat dosarul cererilor şi confirmărilor pe care ni le-aţi trimis, şi într-o şedinţă specială am găsit că avem resurse să facem mai mult pentru a vă îndreptăţi încrederea pe care ne-o acordaţi. Ne-aţi jigni dacă n-aţi accepta să includem în deviz şi operaţiunile de revizuire a garniturilor de la toate robinetele băii şi bucătăriei, precum şi punerea la punct a tuturor instalaţiilor sani-

tare din casa dv. care reclamă atare intervenţii. Aşteptăm confirmare scrisă şi vă recomandăm să utilizaţi cortul pentru a vă adăposti de apa ce curge din tavan.

Maistru lot 1
Şef lucrări lot 1
Maistru lot 2
Şef lucrări lot 2
Maistru lot 3
SS — indesc.

Către C.P.T.S.D.

Subsemnatul, Ilie Ţopîrcă, năucit de atîta promptă solicitudine, nu mai poate îngăima decit un singur cuvînt : Accept, vă mulţumesc, vă aştept. Veţi fi de-a pururi bineveniţi în imobilul din strada Puţu-cu-Ciutură nr. 6 ! Cu concediul, voi mai vedea...

Îndatorat pe veci,
al dv. fidel
Ilie Ţopîrcă

P.S. Într-adevăr, sub cort ploaia din tavan nu ne deranjează.

Adresa nr. 2033, din 17.10. a.c.

Iubite prietene,

Urmare a înţelegerii de care dai dovadă, sprijinind Cooperativa noastră în toate iniţiativele ei de îmbunătăţire a confortului vieţii cetăţenilor, te anunţăm că reparaţiile la instalaţiile sanitare sînt strict condiţionate de extragerea dopurilor intrate în sticlele goale, care nu se poate să nu existe în gospo-

dăria dumitale. Operațiunea se efectuează pe cheltuiala și cu materialul cooperativei, ca un umil omagiu adus modului responsabil, cetățenesc, în care ai înțeles să conlucrezi cu noi. Așteptăm un referat scris privind numărul sticlelor din care urmează să fie extrase dopuri.

Președintele Cooperativei
C.P.T.S.D.
SS — indesc.

Către C.P.T.S.D.

Nu era cazul să vă deranjați, efectuînd o lucrare gratuită, în paguba minunatei dv. Cooperative, numai de dragul meu. Dar dacă aceasta este hotărîrea dv. subsemnatul, Ilie Țopîrcă, vă informează că am găsit într-o debara 6 sticle cu dopurile intrate înăuntru. Sper ca operațiunea de extracție-dopuri să nu întîrzie încheierea întregului front de lucru, întrucît pentru perioada 10 dec.—24 dec. am cumpărat bilete de Poiana Brașov.

În admirația dv.
cel care are onoarea de a vă
fi prieten,
Ilie Țopîrcă

Adresa nr. 2181, din 15,12. a.c.

Tovarășe,

Cu regret vă aducem la cunoștință că pentru moment, Cooperativa noastră nu are în depozit extractoare de dopuri. Ca urmare a acestei situații, sperăm trecătoare, nu putem răspunde pozitiv cererilor dv.

anterioare de reparaţii, inclusiv în ceea ce priveşte acoperişul. Reveniţi cu o nouă cerere. Concediu plăcut ! Vă asigurăm de tot respectul nostru

Şef serviciu aprovizionare,
SS — indesc.

Ninge din plin peste imobilul din strada Puţu-cu-Ciutură 6. Acoperişul a îngheţat şi apa, devenită solidă, nu mai picură în sufragerie.

Prietenul meu, Ilie Ţopîrcă a izbutit cu mare greutate să-şi mai amîne încă o dată concediul său de odihnă pentru luna ianuarie a anului următor. Şi-a pus la punct un nou plan mirobolant, în care pescuitul la copcă ocupă un loc central.

— Uite cum procedezi, îl tachinez eu ca de obicei. Tai cu fierăstrăul un dop în gheaţă, apoi îl tragi afară cu extractorul de dopuri. Dacă nu reuşeşti singur, îi chemi în ajutor pe cei de la C.P.T.S.D.

— Degeaba rîzi, mi-o întoarce amicul. Sînt nemaipomenit de îndatoritori tipii ăia. Au o organizare extraordinară. Îşi respectă clientela, au pentru ea chiar sentimente de afecţiune. Dar dacă n-au extractoare, ce vrei !

ÎNCERCAREA

Pe lîngă Bumbăcaru par un pigmeu. E drept, avantajul creierului e de partea mea. Încolo, la toate capitolele, superioritatea lui e netă. Statură, alonjă, masă corporală, muşchi, pumni. Bumbăcaru a fost campion de box la Metalul. Categoria grea. E o forţă stihinică a naturii, dar nu face caz de asta. Se poartă

cumsecade, ca un uriaş blînd şi placid. De mine ascultă întotdeauna, pentru că ştie că eu am studii superioare. El s-a mulţumit numai cu şcoala vieţii.

Ochesc cabina telefonică de la distanţă. I-o arăt lui Bumbăcaru şi ne grăbim într-acolo. Avem o zi încărcată şi timpul ne presează. În treacăt arunc o privire în susul şi-n josul străzii. La ora asta e linişte şi pace. Rar, foarte rar, cîte un om, ceea ce aş putea spune că e în favoarea noastră.

— Ce număr era ?

Bumbăcaru nu excelează cu ţinerea de minte. Îi pun pentru a mia oară sub ochi biletul cu cele şase cifre. Îşi vîră un deget butucănos în discul aparatului şi începe să formeze numărul rar, atent, silabisindu-l cu voce tare, ca un şcolar greu de cap care scrie o compunere.

— Şasssse... trei.... trei.... nnn... nnn... nnn.

— Sună ?

— Sună, zice Bumbăcaru vag nemulţumit.

— Atunci închide şi zgîlţîie receptorul.

Colosul apasă furca, înşfacă receptorul cu amîndouă labele şi se porneşte să-l smucească meticulos, cît îi îngăduie firul.

— Îl zgîl-ţî-î-î-îi. Îl dis-tru-u-u-ug !

Firul rezistă.

— Insistă, Bumbăcarule !

— Î-î-î-îh ! O fi destul ?

N-am de unde să ştiu dacă e destul. Aşa că îi cer să mai sune încă o dată.

O ia de la capăt cu bălmăjitul numărului. Întreaga lui figură lăbărţată exprimă tensiunea unei aşteptări încordate. Apoi, trăsăturile i se pleoştesc brusc.

— Sună...

— Fii mai energic, Bumbăcarule, pe vremuri antrenorul îşi punea mari speranţe în tine. Închide telefonul şi ia-l la pumni.

Nu aşteptă a doua invitaţie. Îşi scoate din sacoşă mănuşile de box, îşi bagă mîinile în ele şi mă roagă să-l închei la şireturi. Mănuşile sînt dinamită curată, pentru că a îndesat în ele cîteva bucăţi de plumb. Mă fac mai mic decît sînt, iar el începe să dea.

— Ţine, mă, bestie, zbiară Bumbăcaru, defulîndu-se cu o superbă serie : două directe de stînga, urmate de un fulminant upercut de dreapta. Cabina telefonică se cutremură din toate încheieturile, în vreme ce eu casc gura de admiraţie în faţa dezlănţuirii oarbe a violenţei.

— Nu sta degeaba, îmi strigă ex-boxerul printre gîfîieli şi icnete. Smulge dacă poţi cartea de telefon. În... cccearcă să-i rrrupi lănţişorul !

Trag. Trag de lănţişor cît pot de tare, dar afurisitul nu vrea să cedeze. Apuc cartea de telefon în braţe şi mă las greu în jos. Nimic. Pe deasupra mea fulgeră o serie teribilă de croşee, izbind în tabla aparatului, ca în maxilarul unui adversar care şi-a neglijat garda.

Bumbăcaru se opreşte ca să-şi tragă o clipă sufletul. Obrajii îi sînt congestionaţi de efort. Se uită de sus la mine cum atîrn, cu carte cu tot, de lănţişor.

— Aşa nu merge, cugetă el. Mai bine dă cu piciorul.

Îi spun pe loc părerea mea, anume că e o idee tîmpită. Dacă dăm cu piciorul, riscăm să spargem geamul cabinei şi să atragem atenţia vreunui trecător. N-avem nevoie de încurcături, miliţia atîta aşteaptă. Bumbăcaru recunoaşte că la asta nu s-a

gîndit, ceea ce nu mă miră deloc. El nu se gîndeşte niciodată la nimic inteligent. Revine la ce ştie să facă mai bine, adică împroaşcă o ultimă salvă de lovituri pustiitoare către discul telefonului. Apoi se opreşte, extenuat. Faptul că într-o cabină îngustă nu poate dansa ca în ringul de box îl incomodează evident. Oricum, nu pot nega, şi-a dat toată silinţa. Mai mult de atît, nu se poate.

— Ei, acuma să vedem. Uite aici numărul. Sună !

Îmi aruncă o privire încurcată, arătîndu-mi cu un gest neputincios braţele noduroase.

— Iartă-mă, îi zic. Am uitat că eşti cu mănuşile.

Desfid pe oricine se laudă că poate forma, cu mănuşile de box, un număr de telefon. Aşa că îi desfac lui Bumbăcaru şireturile şi îl ajut să-şi scoată degetele boante la lumină.

Ceremonialul reîncepe. Bumbăcaru roteşte meticulos discul, mormăind, una după alta, cifrele.

— Şassse... trei... trei... nnn... nnn... nnn.

Miracolul s-a produs. Sună. Sună ! Apelul se aude normal !

Îmi fac datoria şi îl întreb pe uriaş dacă mai poate să lupte.

— Nu mai pot. Mă dor mîinile.

Aş fi un ingrat dacă i-aş reproşa ceva. Aerul lui de cîine bătut mă îndeamnă să-i adresez un cuvînt de încurajare :

— Sînt martor că te-ai străduit din răsputeri.

— Păi, dacă nici eu...

Lăsăm baltă cabina şi traversăm strada. Vizavi e un scuar. Ne aşezăm pe o bancă şi eu scot din servietă caietul de procese verbale. Bumbăcaru e cu muşchii, dar scrisul e treaba mea. Drept care...

„Testat pe strada Păstrăvului noul tip experimental de telefon public. Supus la solicitări maxime de către boxerul V. Bumbăcaru, categoria grea. Rezistat cu succes. Garantăm că nici publicul nu va fi în stare să-l scoată din funcţiune“.

— Ia şi mănîncă, îl îndemn pe tovarăşul meu de muncă, oferindu-i struguri şi biscuiţi „Eugenia“. Refă-ţi forţele.

Colosul mestecă docil. În programul zilei mai figurează un meci dur. Cel cu noul tip experimental de cîntar public din parcul Şapte-Duzi...

Studiu genetic al talentelor ascunse

„Că nu e om să nu fi scris o poezie, măcar o dată doar o dată-n viața lui“...

Minunatele versuri ale vestitului șlagăr de muzică ușoară definesc o realitate cu mult mai încăpătoare decît izbutește să exprime refrenul citat mai sus. Omul nu e doar degustător ocazional al artelor, ci și, mai ales, aspirant perpetuu la generozitatea muzelor.

Din clipa cînd odorul familiei reușește să articuleze peltic nemuritoarele stihuri ce încep cu „Pisicuță, pis, pis, pis“ sau cu „Cățeluș cu părul creț“, cartea copilărici sale e jucată. Părinții îl dau la balet, la pian, îi atîrnă pe pereți desenele stîngace reprezentînd sori zîmbăreți și case cu acoperișul din trei linii strîmbe sau îl îndeamnă să scrie cărți poștale în versuri pe adresa bunicilor.

Mai tîrziu, grădinița încurajează prin toate mijloacele această tendință ba, mai mult, sondează noi filoane ale unui posibil talent, aliniindu-l pe micuț în formații corale, integrîndu-l în distribuția unor scenetuțe teatrale despre Scufița Roșie și Lupul-cel-Rău, mobilizîndu-l în formații de mandoline sau deprinzîndu-l cu legile sincroniei în montaje muzical-literare.

Calea viitorului tînăr către mişcarea artistică este, din acest moment, larg deschisă.

Din păcate, nu întotdeauna drumul artistului spre aplauzele publicului este lin şi lesnicios. De la caz la caz mai apar bariere subiective sau obiective pe care le vor depăşi numai cei tari de virtute.

Şi e bine că lucrurile se petrec aşa. Fiindcă dacă toată lumea nu ar avea în cap decît arta şi literatura, cine ar mai umple cărările drumeţiei şi arenele sportului ?

În povestirile pe care vi le propun în continuare va fi vorba tocmai despre sinuosul drum al talentelor ascunse...

CUM M-AU OBLIGAT SĂ FIU SCRIITOR

Vă avertizez încă de la primul rînd al acestui capitol că nu sînt ceea ce credeţi. Dacă stau să mă gîndesc bine, ceea ce mi se întîmplă rar, sînt un impostor al condeiului. Am însă un fond uman bun care, de altfel, mă şi determină să vă spun cinstit : V-aţi păcălit o dată cumpărînd cartea asta ; nu e cazul să mai înghiţiţi încă o cacialma, citind-o. Eu unul sînt priceput la multe lucruri, decupez poze cu multă precizie şi talent, joc şah la un nivel satisfăcător, mă fac instantaneu simpatic copiilor şi, dacă aveţi nevoie de cineva care să vă pună tapet de plastic pe pereţi, eu sînt persoana. Dar scrisul nu intră în registrul aptitudinilor mele. Iar faptul că, totuşi, m-am străduit ca un rob la galere să scriu prezentul volumaş care, evident, îmi depăşeşte cu mult puterile, îl datorez în exclusivitate ambiţiilor familiei mele.

Îmi amintesc că eram copil, păcat de care nimeni nu scapă, şi tatăl meu privea cu multă răceală inconştienţa cu care îmi risipeam timpul, jucîndu-mă în chipul cel mai banal cu putinţă.

— O să iasă un om oarecare din el, i-a spus într-o seară mamei. N-are nici o preocupare specială. Cu şotronul şi cu leapşa nu va ieşi niciodată învingător în cursa vieţii.

Mama a încuviinţat, după care a avansat acea idee care înfloreşte în capul tuturor mamelor şi se transformă într-o ghiulea legată de picioruşul fragil al odraslei :

— Să-l dăm la pian.

— Nu, a respins tata ipoteza de lucru abia formulată. E inflaţie de copii care îşi fac de lucru la pian şi zdrăngănesc îngrozitor, de-ţi vine să te arunci pe fereastră.

— Poate că ar fi mai bine să-i luăm un profesor de franceză, a încercat mama o altă linie strategică.

— Asta e şi mai banal. Chiar şi fără să înveţe franceza, toată lumea ştie să zică *madam, mersi* şi *bonjur*. Nu aşa se cîştigă o competiţie dură.

— Atunci cum ? a vrut să ştie mama.

Tata a cugetat puţin, întîrziind cu răspunsul pentru a crea un moment de suspans. Apoi a rostit apăsînd cu gravitate cuvintele :

— Va fi scriitor. De mîine, să scrie. Sînt mai bine de două luni de cînd a învăţat alfabetul la şcoală, şi el încă mai bate mingea prin curte.

— Şi ce-o să scrie ? Poezii ?

— Să n-aud de poezii, a sărit tata ca muşcat de şarpe. Tot românul e născut poet. Să scrie ceva ce nu scrie tot românul. Să scrie proză.

Şi aşa mi-au semnat sentinţa de condamnare. Mai întîi au elaborat un plan de antrenament progresiv, după care m-au silit să trec la îndeplinirea primei etape a programului : o scrisoare de cîteva pagini, săptămînal, pe adresa bunicilor. Cele dintîi, le-am încropit cu litere mari şi tremurătoare de tipar, întrucît caligrafia mea nu se deosebea cu nimic de cea a boşimanilor neştiutori de carte. Legate în volum, epistolele ar putea astăzi alcătui o verita-

bilă antologie a inepţiilor copilăriei. Excelam mai ales în fraze de tipul „aflaţi despre mine că am spart geamul de la cancelaria şcolii, ceea ce vă doresc şi vouă“ sau „ieri tanti Aglaia m-a luat cu ea să văd un concert la Ateneu unde a fost foarte frumos tavanul cu picturi“. După vreo cincizeci de scrisori, una mai stupidă decît alta, mi s-a cristalizat stilul de care nu mă pot dezbăra nici în ziua de azi, spre disperarea cititorilor mei.

A urmat, în succesiune logică, etapa compunerilor pe teme impuse, care au însemnat foarte mult în dezvoltarea spiritului meu asociativ. Îmi amintesc cu multă duioşie de compunerea pe care a trebuit s-o definitivez, la cererea expresă a tatii şi sub ameninţarea privării de desert la masa de prînz, pe tema soarelui. A fost o capodoperă de aiureală. Începea astfel (citez din memorie) :

Soarele

Soarele ne încălzeşte la amiază şi este foarte mare. El are raze. Razele sînt ceva pe care le găsim la cerc. Noi la şcoală avem multe cercuri. De ştiinţele naturii, de foto şi de drumeţii veseli. Drumeţii sînt veseli pentru că ei cîntă în timp ce merg pe cărările patriei. În patria noastră se află o mulţime de cărări şi de izvoraşe. Ele coboară de la munte către şes. La şes, totul e ca-n palmă. De aceea se spune : „o palmă de cîmpie“ etc. etc...

Abia la sfîrşitul compunerii mi-am amintit că tema pe care trebuia să o dezvolt era „Soarele“. L-am readus din condei în ultima propoziţiune şi apoi mi-am semnat capodopera. A avut ecouri favorabile. Învăţătoarea a elogiat capacitatea mea de a lega între

ele concepte care n-au nici în clin nici în mînecă unul cu altul. M-a îndemnat să perseverez. Aşa am ajuns să scriu primele poezii şi să cochetez cu careurile de cuvinte încrucişate. Cînd compui un careu, să zicem pe tema „Cai“, în afara unor cuvinte care fac parte — fără dubii — din sfera noţională respectivă, cum ar fi „mîrţoagă“, „vizitiu“, „dalac“, „răpciugos“ şi multe altele, te trezeşti în grilă şi cu o sumedenie de cuvinte care îţi sugerează orice, numai calul nu. Asemenea cuvinte sînt „artere“, „gripat“, „vioară“, „călduţ“ şi altele. Aici intervine însă geniul celui care alcătuieşte definiţiile careului. Acesta va suci şi va răsuci înţelesurile termenilor nimeriţi accidental în încrucişare, pînă cînd va reuşi să strecoare un cal în definiţie. Să luăm exemplele de mai sus: pentru „artere“ va încropi explicaţia „CAI de comunicaţie“, profitînd de faptul că în scrierea cu majuscule căciula de pe *ă* este o cantitate neglijabilă. Ajungînd la „gripat“, el va născoci definiţia „un motor cal... at“, care denotă un prost gust desăvîrşit, dar are în schimb meritul că mai aduce din condei şi nelipsitul „at“, acel cal dobrogean ce se lipeşte ca rîia de mai toate careurile. Pentru „vioară“ va spune că „are un căluş“, iar cînd va veni la rînd „călduţ“, autorul are la îndemînă nu una, ci două posibilităţi la fel de inepte. De pildă, el va spune sub forma unui calambur (na, că ne invadează caii şi în acest text !) că „Duţu s-a aşezat în spatele calului“. Sau va recurge pur şi simplu la o definiţie directă şi la fel de ecvidee, echivalînd „călduţ“ cu „CALIU“ (a se citi *călîu).* Cu astfel de procedee treaba merge strună şi compunătorii de cuvinte în-

crucişate cîştigă şi ei un ban pe spinarea derutei totale a bieţilor dezlegători.

Dar m-am îndepărtat de subiect, ceea ce mi s-a întîmplat şi în anii adolescenţei, cînd, cufundîndu-mă pînă în gît în activitatea rebusistă, am neglijat cu totul datoria mea socială de a deveni un nou Balzac. Lucrurile nu au scăpat ochiului vigilent al tatălui meu. Într-o bună zi mi-am găsit colecţia de reviste „Rebus“ şi caietele cu scheme de încrucişări îngrămădite în mijlocul camerei sub formă de fîşii rupte cu meticulozitate.

— Să te laşi de prostii şi să te faci om serios, mi-a spus părintele şi îndrumătorul meu, pe un ton ce nu lăsa să se întrevadă nici o concesie. Pune mîna şi scrie, că talent ai, brînză bună în burduf de cîine ce eşti !

Ce era să fac ? Am pus mîna şi am început să scriu un roman poliţist. Citisem o sumedenie, de toate culorile, cu crime perfecte la prima vedere, dar care, în ochii detectivului, prezentau o mică fisură, lărgită prin deducţii ingenioase pînă la dimensiunile unei imense crăpături. Cu ticăloşi animaţi de deviaţii comportamentale care îi împingeau pe căi greşite. Cu mentalităţi ale unor epoci revolute, reînviind din te miri ce motive sub ochii noştri şi deviind spre criminalitate datorită indiferenţei opiniei publice. Cu iubiri înşelate generînd activităţi asasine. Cu vechi jandarmi daţi la fund în deceniile de după război, apoi reactivaţi de proverbul „Lupu-şi schimbă părul, dar năravul ba“. Cu investigatori tineri sau bătrîni, amatori sau profesionişti, bărbaţi sau femei, militari sau civili. În cap îmi roiau zeci de scheme, toate deja cunoscute, deja scrise de alţii. Criminalul fusese pe

rînd, în cărţile pe care le ingurgitasem, cînd vînzătorul de ziare din colţul străzii, cînd bătrînica paralitică de la azil, cînd detectivul însuşi, cînd povestitorul însuşi, cînd victima însăşi. Detectivii erau ba inteligenţi, ba meticuloşi, ba afemeiaţi, ba disimulaţi. Cînd nu erau femei, beau zdravăn tării şi cafele. Toţi aveau necazuri cu soţiile, care sufereau de prea multă singurătate.

Aşa stînd lucrurile, ce să mai scriu şi eu, pe ce drum s-o apuc în hăţişul literaturii poliţiste ? Ei bine, da, am găsit ideea originală, schema încă neumblată : presupusul mort va fi asasinul, iar presupusul asasin va fi mort încă înainte de pagina întîi. Am conceput un subiect, suficient de tras de păr, am trîntit un titlu — „Amuleta de celuloid“ — şi i-am dat bătaie. Primul capitol s-a aşternut dintr-o suflare. Al doilea nu s-a mai născut niciodată. Eram extenuat de atîta logică.

Dar flacăra romanescului a continuat să ardă mocnit în mine, aşteptînd un prilej să defuleze în afară. Ocazia s-a prezentat în ipostaza unei cărţi pe care, citind-o, am simţit nevoia imperioasă să o imit. Se intitula *Spuma zilelor*, autorul fiind un francez, Boris Vian. Pot zice că am mestecat-o pe nerăsuflate, de cîteva ori ; m-am îmbibat de stilul ei cu totul particular. O carte lirică, perfect realistă, însă cu discrete deraieri suprarealiste, insinuîndu-se cu un umor fin, aproape pe nesimţite. Flacăra de care pomeneam anterior, ferecată în mine, a erupt, pîrjolindu-mă. M-am năpustit din nou asupra colilor de hîrtie, am înşirat un capitol, două, trei, din ceva ce credeam eu că va fi un roman de moravuri din viaţa ziariştilor. Prudent, n-am început cu titlul, socotind că is-

prava, odată terminată, va iradia titlul de la sine. N-a fost să fie. Cînd mi-am recitit cele 50 de pagini adunate teanc, să-mi vină rău, nu alta. Colcăiau, e drept, de stil, de deraieri suprarealiste, însă subiectul — ioc. Nu începuse nimic cu adevărat şi, ceea ce părea mai grav, nu găseam nici o cale de ieşire spre ceva cît de cît interesant. Degeaba mă mîngîiau părinţii pe cap, încurajîndu-mă să continui această — credeau ei — extraordinară dovadă a talentului meu devastator ; am îngropat definitiv perioada „Vian" într-un cufăr, căruia ulterior i-am şi pierdut urma.

Anii, ce să facă şi ei, au trecut. Experienţa de scriitor mi s-a îmbogăţit, mai cu seamă datorită vicisitudinilor vieţii. Am avut o tinereţe grea căci m-au împins de la spate spre olimpiadele şcolare de limba şi literatura română, ba şi spre concursurile „Drumeţii veseli" pe teme literare. Apoi au venit suferinţele din dragoste, cu cortegiul lor de poezii care mi-au umplut o duzină de caiete groase. Mai tîrziu, un profesor de la facultate m-a îndemnat să mă fac critic literar şi, ca să nu-l supăr pe magistru, m-am supus fără nici o plăcere. După decesul acestuia însă m-am socotit eliberat de orice obligaţie, am întors spatele redacţiei literare care mă găzduise şi am dat buzna înspre ziaristică, adevărata mea vocaţie şi delectare.

Mă consideram salvat. Acum scriam zilnic, ceea ce era de natură să închidă gura celor care mă învinuiau că ţin în cui un condei făcător de minuni. Nu era literatură, dar era viaţă, actualitate, pasiune.

Numai că viaţa, actualitatea, ca şi pasiunea m-au prins şi pe mine în ghearele lor, determinîndu-mă să mă căsătoresc fără crîcnire cu aleasa inimii. Şi picătura chinezească a început să curgă, nu la unul, ci la

patru robinete : mamă, tată, nevastă şi soacră. Toţi se uniseră într-un cuartet care cînta o singură partitură. Cum că e mare păcat să mă limitez numai la gazetărie, care e vorbă-n vînt, azi o spui şi mîine nu-i, cum că la harul meu rar ar trebui să am mai multă ambiţie, să depăşesc orizontul îngust al zilei de azi şi să atac frontal infinitul posterităţii. Vorba poetului : *Aere perenius, exegi monumentum...* (dacă nu ştiţi ce înseamnă asta, vă recomand să mai puneţi mîna pe manualul de limba latină, ce naiba !)

Nevastă-mea, Anemona, a găsit şi metode de presiune subtile, una mai diabolică decît alta :

a. Uită-te la Grigore, colegul tău. De-aia a ajuns el autorul a patru cărţi nule ca valoare, pentru că unul ca tine, care geme de talent, şade ca o mămăligă.

b. Păi, sigur, ai avansul pentru autoturism în vîrful stiloului, numai să scîrţîi puţin din el. Dacă nu scrii nişte cărţi ca lumea, o să mergem toată viaţa pe jos, fie ploaie, fie viscol.

c. Dacă îmi promiţi că predai o carte editurii, îţi promit şi eu că te las să fumezi mai departe. Dacă nu, nu.

La toate argumentele şi ameninţările, am rezistat ca un brad în furtună, vreme de trei decenii. Dar la promisiunea „c“ a soţiei, orice împotrivire s-a năruit în mine, ca o stivă de lemne aranjată neglijent. Sînt un fumător înveterat şi, ca orice fumător încolţit de cei din jur, fac orice compromis ca să mă pot lăsa pradă viciului.

Ceea ce citiţi acum, dacă mai citiţi, este rodul acestui compromis. Eu n-am nici o vină !

Dumneavoastră v-aţi completat încă o poziţie din raftul bibliotecii dedicat „Cărţii de vacanţă“, iar eu pufăi liniştit din pipă, meditînd la cizelarea dictonului :

„Familia e celula de bază a societăţii, în care îţi execuţi pedeapsa de a deveni umorist“.

Dacă ajungeţi cumva la o formulare mai expresivă a acestei idei aforistice, scrieţi-mi. În viitoarea mea carte o voi face publică.

POVESTIND COPIILOR

Cu cîteva zile înainte de 1 Iunie, Tăbăcel a fost chemat la comitetul sindical al întreprinderii.

— Ia loc, Vasile, i-a spus preşedintele comitetului, arătîndu-i un scaun hodorogit.

Tăbăcel s-a aşezat cu multă precauţie.

— Te-am chemat ca să-ţi încredinţăm o sarcină de mare răspundere. E vorba de educaţia copiilor noştri.

Scaunul a tresărit brusc sub greutatea lui Tăbăcel, ameninţînd să se desfacă din încheieturile precare.

— Care copii ? Ai mei şi ai dumneavoastră ?

— Nu, Vasile. Ai tuturor lucrătorilor din întreprindere. Am aici lista lor completă. Sînt 345 pînă la vîrsta de zece ani împliniţi. Cei sub doi ani nu figurează.

— Poate că aţi uitat, dar eu sînt un simplu maistru calificat la locul de muncă. Pedagogia nu e punctul meu tare. Dacă e nevoie de niscai scrumiere de

tablă pentru Comitet, nu mă dau în lături. Dar la educaţie...

Preşedintele a izbucnit într-un rîs sănătos, muncitoresc.

— Stai, frate, nu te speria, că n-o să te punem pe post de educatoare la grădiniţă !

Mai liniştit întrucîtva, Tăbăcel a rămas într-o prudentă expectativă. Încă nu-i era clar încotro bate preşedintele de sindicat.

— Atunci în ce constă sarcina ?

— Vine întîi iunie, ziua copilului, şi organizăm la club o serbare pentru prichindeii noştri dragi. Ei bine, am aflat de la bibliotecara clubului că eşti cititorul numărul unu de cărţi cu poveşti pentru copii. Aşa-i ?

Ochii niţel oblici ai lui Tăbăcel s-au plecat cu modestie.

— Aşa-i... a confirmat el, roşind sub apăsarea elogiului.

— Şi, mă rog, de care poveşti preferi ?

— De toate felurile. Le citesc întîi pentru sufletul meu, le ţin minte şi în fiecare seară le spun cîte una copilaşilor mei, înainte de culcare.

— Aşa te vreau, Vasile. Fruntaş la muncă, fruntaş la basme. Eşti omul cel mai indicat dintre noi toţi să urci pe scenă şi să le spui micilor spectatori o poveste care să le meargă la inimă. Să-i educe, să-i pregătească pentru viitor. Să aibă un caracter şi frumos şi sănătos.

Preşedintele a mai vorbit cîteva minute, ambalîndu-se, de parcă ar fi condus o şedinţă furtunoasă. Din alocuţiunea sa a rezultat că povestea cu pricina

ar trebui să fie împodobită cu toate virtuţile, să nu ofere sugestii negative micuţilor beneficiari, iar personajele purtătoare ale mesajului să fie exemplare fără fisură. În încheiere, vorbitorul a subliniat necesitatea ca povestitorul să scoată în relief, cu sfătoşenie şi căldură umanistă, morala progresistă a basmului ales ca exemplificare astfel, încît auditoriul infantil să plece acasă copleşit de învăţăminte valabile pentru întreaga viaţă.

La sfîrşitul zilei de muncă, Tăbăcel a părăsit întreprinderea împovărat de grijile răspunderii. În acea seară basmul cotidian a lipsit pentru prima oară de la căpătîiul somnoroşilor săi copii. Cufundat într-un fotoliu bine încleiat, cu o litră de vin alături şi cu un pachet de Mărăşeşti la îndemînă, maistrul a început să mediteze adînc la conţinutul sutelor de poveşti pe care le ştia pe dinafară. Cînd ştii una şi bună, n-ai probleme, pui placa şi îi dai drumul pînă la capăt. Cînd însă eşti pus în faţa alegerii, liniştea s-a dus. Pe terenul abandonat de ea se declanşează artileria luptei contrariilor.

„Hm, copiii, ce ştiu ei... Trebuie să le spun un basm ca toate basmele. Unul din alea care încep cu... A fost odată, ca niciodată... Pe vremea cînd se potcoveau purecii cu potcoave de oţel... Asta e bine, o să pun încă de la început accentul pe educaţia prin muncă. Potcovirea e o meserie tradiţională. Le dau şi nişte elemente despre microminiaturizare, la mintea lor. Potcovirea purecilor e ceva sub microscop... Aşa... Deci, pe vremea aceea trăia un fiu de împărat. Tata împărat, mama împărătească... Aoleu ! Da' ceva mai sănătos nu găsim noi ? Găsim şi alt-

ceva. „Făt Frumos, fiul iepei“. Unde mai pui că dezvoltăm sentimentul de dragoste al copiilor pentru cal. Calul revine în actualitate, e economicos, trebuie îndrăgit. E bine. Va să zică, Făt Frumos, fiul iepei, care se bate cu zmeul și se tot înfig ei în pămînt, pînă la glezne, pînă la genunchi, pînă în gît... în pămînt... În praf ! Să-și murdărească hăinuțele proaspăt spălate și călcate de părinți ! Mai bine fără praf, și mai ales, fără bătaie. Păi, ce pildă le dau eu micuților ? Violența ? Ce, sîntem în... ? Nu, o să le spun basmul acela cu Cosînzeana care a fost închisă în turn de balaur. Doi ani a stat ea acolo, sărăcuța, privată de libertate, condamnată... Cum adică ? Ce va să însemne asta ? Un nevinovat închis pe nedrept ? Am eu nevoie de basme cu erori judiciare ? Ca să creez confuzii în mintea pură și însetată de adevăr a unui copil ? Pentru nimic în lume ! Mai bine le zic „Punguța cu doi bani“. Sună bine. Cu condiția să-i ai... E o istorioară clasică despre cocoșul care i-a adus moșului o grămadă de galbeni. Cît un cîștig la Pronoexpres. I-a găsit pe drum, i-a înghițit și pe urmă i-a scuipat în ograda moșului. Curată pleașcă pe el. Bani nemunciți. Avere ilicită. Vasile, fii tu atent ce spui în fața copiilor, că pe urmă o să reiasă că tu i-ai învățat... Ia să vedem, ce mai știu eu să le povestesc. Pinocchio nu, că ăla minte, Robinson Crusoe nici atîta, că n-o să facem apologia individualismului... și nici nu e basm. Asta e ! Am găsit ! „Tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte“. E autohton, e mobilizator, cu un flăcău, fiu de oameni drepți, care pleacă peste mări și țări să caute tinerețea veșnică. Și ce face el cînd o găsește ? Face rău ce face, uită de casa părintească, arză-o-ar focul de poveste, că

mă bagă în belea. Uite ce-mi trebuia mie! Am găsit... „Capra cu trei iezi“. Capra pleacă după de-ale gurii, întîrzie, ştie ea de ce, vine lupul, dă iama, şi la sfîrşit îşi primeşte răsplata pentru faptele lui rele. Capra face un foc mare... şi arde lemne după lemne... şi risipeşte combustibilul în scopuri înguste, de răzbunare personală. Vasile, da' tu un basm educativ nu ştii ? Unul, aşa, cu Cenuşăreasa, care e harnică şi munceşte, iar noaptea fuge de acasă şi... halal morală ! Fată tînără să umble noaptea pe străzi, ca alea ! Asta îi învăţăm noi pe copii ? Ce-o fi fost în capul scriitorilor cînd au pus pe hîrtie asemenea lucruri antipedagogice ? Poftim, nici o poveste nu e cum trebuie. „Dănilă Prepeleac“ face tranzacţii comerciale clandestine. Guliver se bagă îmbrăcat în apă. Dar, ce, Guliver e basm ? Albă ca Zăpada mănîncă mere nespălate ; cred şi eu că face o toxiinfecţie alimentară soră cu moartea. Ali-Baba se învîrte printre hoţi. Fetiţa cu chibriturile... e taman cu ce nu trebuie să fie. Ăla, nu, ăla nu. Şi eu ce le spun micuţilor ?Doar n-o să mă urc pe scenă ca să mă uit la ei. Phiii, cum am omis ! Păi, există „Scufiţa Roşie“ ! Cu căsuţa din pădure, cu bunica bolnavă, cu fetiţa care se întîlneşte în pădure cu lupul şi... ce face ea ? E guralivă, vorbeşte mai mult decît trebuie şi cu cine nu trebuie... De aici o tevatură întreagă, că aşa se întîmplă cînd trăncăneşti informaţii în dreapta şi în stînga! Nu, că poveştile astea sînt pacoste curată. Ar trebui să ne ferim copiii de influenţa lor nocivă. Învaţă numai la prostii. Ce, poveşti le trebuie micuţilor ? Născociri ? Realitatea, asta e baza educaţiei. Adevărurile despre viaţă, despre natura înconjurătoare. Asta o să le spun. O poveste

din viaţa secţiei noastre. Succesele din atelierul meu de tinichigerie. O să le arăt la concret cum fac eu o scrumieră din tablă. Şi la urmă, o să le-o ofer cadou. Doar e ziua lor, nu ?“

BILET PENTRU NEMURIRE

Morişca ventilatorului zbîrnîia asiduu, opintind pe frontul zăpuşelii. Cu capul rezemat în pumni Alfion Omegeanu îşi dirijă privirea mai întîi înspre chipul vizitatorului, apoi către hîrtiuţa care vibra în mîna acestuia, animată de curentul artificial.

— Va să zică, n-aţi stat degeaba în ultimul timp. Iar aţi lucrat...

Musafirul afişă un zîmbet superior, puţin strîmb, replică la avizul — şi el strîmb — agăţat pe peretele din spatele redactorului Alfion Omegeanu. Scria acolo :

Timpul nostru
nu e mai puţin preţios
decît al dumneavoastră.
Fiţi scurţi !

— Voi fi scurt, veni răspunsul din faţa biroului ce era individualizat printr-o mică plăcuţă de inventar. De această dată nu veţi mai putea obiecta nimic.

Cu o expresie hotărîtă în ochi, posibilul scriitor Haralambie Putineiu împinse înainte foaia tremurătoare.

— Iată, continuă el, aveţi aici manuscrisul ultimului meu roman. Aştept.

Într-adevăr, părintele manuscrisului avea aerul că nu glumeşte defel. Părea foarte hotărît să aştepte, indiferent cîte ore ar fi fost necesare atingerii nobilului său obiectiv. Pe Alfion îl fulgeră un fior rece prin şira spinării. Experienţa sa de redactor literar, cu vechi rădăcini înfipte în fotoliul său din secţia proză, îi şoptea că avea să urmeze o acerbă şi lungă bătălie de argumente. Atacă.

— Chiar şi înainte de a citi manuscrisul dumneavoastră, îmi permit să observ că pe această hîrtie se găseşte o singură propoziţiune...

— Frază, căzu ca o ghilotină punerea la punct. Ceea ce consideraţi a fi propoziţiune este în realitate o frază după toate regulile artei.

— Fie şi frază, concedă beneficiarul principal al ventilatorului. Dar nu puteţi continua cu o simplă frază glorioasa tradiţie a romanului, gen stufos şi de amplă respiraţie, oricît de meşteşugită ar fi fraza pe care o propuneţi !

Vizitatorul întruchipa statuia vie a triumfului. Îşi înălţă fruntea pînă la etajul de sus al demnităţii şi de acolo cuvintele se prăvăliră ca o aversă de primăvară.

— Recunoaşteţi deci perfecţiunea stilului !

— E o simplă ipoteză de lucru. Oricum, nu puteţi avea pretenţia să luăm în discuţie un roman. Cel mult o frază.

Putineiu trase de nodul cravatei şi îşi descheie cămaşa la doi nasturi. Era cald şi pe deasupra atmosfera începea să se tensioneze. Arătă cu degetul la cuvintele înşirate pe foaie :

— Vedeţi dumneavoastră, deviza mea este „puţin, dar bun“. Timpul meu este la fel de preţios ca şi al

dumneavoastră, dacă-mi îngăduiţi să citez ce aţi zugrăvit chiar pe acel perete.

Înşurubat în fotoliul său, Omegeanu schiţă un gest de apărare. Îl înjură în gînd pe predecesorul său din secţie care, acum cîţiva ani, aninase textul acela idiot, cu forţă de bumerang.

— În fine, să admitem că această scriere ar putea fi, cu indulgenţă, un roman. Deşi toate aparenţele...

Două fulgere ţîşniră din ochii decoloraţi ai vizitatorului, iluminînd pentru o fracţiune de secundă încăperea adumbrită de jaluzele.

— Să nu ne luăm după aparenţe ! Azi trăim într-o civilizaţie a marilor acceleraţii. Gîndim mai repede, scriem mai repede şi, bineînţeles, vrem să citim cît mai repede. Cine ar mai avea în zilele noastre timpul şi energia să înoate într-un roman fluviu ? Romanul modern se subţiază, se volatilizează de la o zi la alta şi, luaţi aminte ! (Omegeanu fu nevoit să ia aminte). Să nu-mi spuneţi mie Putineiu dacă, într-un viitor previzibil, singura probă materială că în dosul coperţilor se adăposteşte un roman, nu vor fi coperţile însele.

Degetul arătător al musafirului flutura prin aer ca bagheta unui dirijor nevropat. Redactorul izbuti totuşi să-şi sustragă orchestra ideilor proprii de sub influenţa nefastă a celuilalt, punînd-o în slujba partiturii sale personale. Aşa încît fentă cu abilitatea specifică tuturor colegilor de breaslă.

— Să trecem la concret, dacă doriţi, spuse el cu un surîs perfid ce ilustra o nouă etapă a strategiei de apărare. Avem în faţă un text, vom discuta pe text.

Posibilul scriitor răsuflă uşurat, slăbind şi mai tare laţul şifonat al cravatei din jurul gîtului. Discuţia la

concret îi părea o primă redută cîştigată. Dar vai, cine altul decît un redactor ştie mai bine să discute despre concret în cei mai abstracţi termeni cu putinţă ? Nimeni. Poate numai un redactor şef.

— Aşadar, romanul dumneavoastră începe şi se sfîrşeşte cu următoarea frază... Hm, citez...

Dar citatul întîrzie să se producă. O fină alchimie transforma progresiv faţa lui Alfion Omegeanu într-o convingătoare reclamă a plictisului. Colţurile gurii coborîră o idee mai jos, apoi şi mai jos, aproape ameninţînd să iasă din chenarul figurii. Numai în ultimă instanţă ceva le reţinu la limita inferioară.

— ...Citez : „Iarna, fragmente de cer înzăpezit cad ca amintirile trecutului peste pădurea de gînduri în care înfrunzeşte viitorul". Am încheiat citatul. Am încheiat şi cititul.

Musafirul literat aştepta calm, scăldat de o inexplicabilă beatitudine. Cum pauza se prelungea peste limitele protocolare, Putineiu simţi totuşi fantoma unei primejdii nedesluşite. În cele din urmă rupse primul digul de tăcere.

— Ei ?

— Presupun că aţi încercat să scrieţi o aberaţie, apăsă redactorul pe fiecare silabă, căci redevenise perfect stăpîn pe sine. Ei bine, intenţia v-a reuşit pe deplin. Textul pe care am avut răbdarea să-l parcurg nu înseamnă nimic. Dar absolut nimic.

Lovitura era teribilă şi ea l-ar fi făcut să se clatine şi pe un romancier cu experienţă. Oaspetele avea însă o îndelungată vocaţie de luptător pentru cauza manuscriselor sale. Primii provocarea cu bărbăţie.

— Vă înşelaţi, articulă el cu tot maxilarul. Textul în discuţie exprimă totul. Absolut totul.

Din nou liniştea se lăsă grea, ca o presă hidraulică. Omegeanu intui tenacitatea adversarului său. Se impunea să scoată din trusă un foarte ascuţit bisturiu critic, altminteri individul ar fi rămas puternic cramponat de tranşee.

— Hai, s-o luăm metodic. Ce vor să însemne cuvintele...

— Exprimă frig, regrete, raportul dintre parte şi întreg.

Hm. Părea bine antrenat acest Putineiu. Avea răspunsul pregătit la toate. Oare chiar la toate ? Ia să-l luăm noi pe scurt, ca la anchetă...

— Dar acţiunea ? Acţiunea unde e ?

Preopinentul înflori tot, ca la comandă. Nu încăpea nici o îndoială că păşea pe un teren studiat de mai înainte. Ridică mîna stîngă şi, ajutîndu-se cu dreapta, începu să-şi îndoaie degetele, pornind de la cel mic, într-un elocvent gest de enumerare.

— Acţiunea ? Păi, zăpada care cade, oamenii merg la lucru deschizînd pîrtii largi, acolo ei muncesc, nu-i aşa, se întorc apoi acasă unde recurg la viaţa personală, au gînduri de viitor, amintiri din trecut. Este viaţa însăşi, clocotitoare şi plină de semnificaţii, tovarăşe redactor.

Că viaţa e clocotitoare şi plină de semnificaţii, Omegeanu ştia de multă vreme. Pe nenumăraţi bătrînei cu servieta plină de manuscrise terfelite îi dăduse el afară din redacţie, explicîndu-le politicos respectivul adevăr, ce se estompase în senectutea memoriei lor mucegăite. Dar ca un individ înfipt în îngustimea unei singure fraze să-i arunce în ochi cu lozinca ade-

vărului vieţii, asta era prea mult. Scriitorașul trebuia îngenuncheat fără întîrziere.

— O fi viața clocotitoare și plină de semnificații, dar dumneata uiți că pe deasupra ea mai este și complexă. (Trecuse de la „dumneavoastră“ la „dumneata“ ca o energică măsură represivă și spera ca atitudinea sa să nu treacă neobservată). Or, asemenea tuturor debutanţilor... (ochii lui Putineiu se îngustară ca două cratime albastre) am zis debutanţilor... (alte două cratime) dumneata nu eşti capabil să sesizezi tocmai complexitatea inexorabilă a vieţii.

Eventualitatea unui armistiţiu se spulberase. Posibilul romancier, ultragiat în profunzimea concepţiei sale despre viață, se aplecă peste birou și smulse din mîna oponentului scrierea în cauză.

— Dacă nu reușiți să discerneți complexitatea, șuieră el printre dinți, nu e vina romanului și nici a vieţii. Responsabile sînt numai prejudecăţile dumneavoastră în materie de literatură.

Fără a mai cere îngăduința, Putineiu prinse să citească tunător controversatele cuvinte, devenite un biet hinterland între cele două fronturi beligerante :

— „Iarna, fragmente de cer înzăpezit cad ca amintirile trecutului peste pădurea de gînduri în care înfrunzește viitorul“. Chiar și pentru un orb, consider eu, complexitatea existenței decurge din acest roman ca o lumină strălucitoare. La fel și oamenii, cu activitatea lor.

Alfion Omegeanu se frămînta neliniștit în fotoliu, chemînd noi întăriri din forul său intim. Ele sosiră exact la timp.

— Mă rog, să zicem. Dar personajele ? Sau îndrăznești să pretinzi că un roman nu are nevoie nici de personaje !

— Scuzaţi, eu credeam că am venit într-o redacţie literară. Li-te-ra-ră, sau poate mă înşel ? De pulverizarea personajului în romanul modern, nu aţi auzit încă ? Conceptul de antiroman nu a pătruns pînă la dumneavoastră ? Naraţiunea impersonală nu vă spune nimic ? Dar fundalul epic în rol de personaj ?

Putineiu, care debitase întreaga diatribă pe nerăsuflate, se opri o clipă pentru a lua o gură de aer. Apoi agravă acuzaţia :

— Sîntem mii de autori pe planetă, dedicaţi cu trup şi suflet cauzei nobile a adaptării romanului la cerinţele societăţii actuale. Şi dumneavoastră jugulaţi în faşă această lucrare colectivă !

Degetele lui Alfion Omegeanu se crispaseră într-o încleştare disperată de tăblia biroului. Căuta o replică pe care să i-o arunce în faţă impostorului, dar teoria literaturii îi întorcea spatele cu infidelitate, pentru a se pune în slujba argumentelor celuilalt.

— În concluzie, punctă posibilul romancier, dacă doriţi cu orice preţ personaje în opera mea, aflaţi că ele sînt subînţelese. E vorba de oameni, tovarăşe redactor ! De ce vă e teamă să priviţi oamenii în faţă, sincer, deschis, bărbăteşte? De ce vă faceţi că nu-i vedeţi ?

Dacă parchetul s-ar fi despicat instantaneu în două, redactorul ar fi zbughit-o cu singuranţă prin deschizătură. Se simţea umilit, înjosit, un repetent amărît la marele examen al întîlnirii cu oamenii. Rînd pe rînd batalioanele sale de argumente logice, putea să jure că erau logice, se topiseră nimicite de salvele concentrate ale acestui musafir nepoftit, care îi smul-

sese din mîini propriile arme teoretice și îl cotonogea cu ele. Dar demnitatea, demnitatea lui de redactor pus în scaunul secției anume ca s-o apere de colaboratori, refuză să încline steagul. Garda moare dar nu se predă, țipă Omegeanu în străfundul conștiinței sale și se năpusti cu pieptul gol înaintea proiectilelor inamice.

— Prietene, frate, un roman presupune o anumită desfășurare epică, dimensiuni, intrigă, acțiune, deznodămînt și dracu' știe ce mai presupune. Dacă ăsta e un roman, atunci, pe legea mea, cum arată o schiță în concepția dumitale ?

Epuizat de ultima sa zvîrcolire, redactorul sugera o cîrpă cu un înalt grad de uzură. Ventilatorul măcina în gol, aerul părea să se fi evaporat în totalitate. Omegeanu pur și simplu se sufoca. În schimb celălalt, sigur acum de victoria finală, domina întregul cîmp de luptă. Mai bine zis, brațele sale stăpîneau întreaga suprafață a biroului ornat cu număr de inventar. Aceleași brațe depuseră triumfătoare peste foaia romanului mai sus pomenit un minuscul bilet de tramvai în valoare de 1 leu.

— Iat-o, exclamă triumfător prozatorul. Eram sigur că îmi veți solicita și o schiță.

Redactorul se holbă ca un pește căruia i-a intrat prea multă apă în ochi.

— Cuuuum !? Un bilet de tramvai ??

— Scuzați, schița e scrisă pe verso. Eu nu lucrez într-un turn de fildeș, eu îmi elaborez opera în mijlocul oamenilor, în înghesuiala tramvaiului 11, în miezul realității, ca să zic așa.

Întorcînd biletul cu faţa în jos, Alfion Omegeanu zări un cerculeţ apăsat stîngaci, cu pastă verde. Şi, dintr-o dată, prin încăpere începură să se rostogolească minuscule cerculeţe verzi, ciocnindu-se, împingîndu-se unele pe altele, ca bilele unui biliard imaginar. Închise pleoapele, dar cerculeţele continuau să i se strecoare spre retină, sîcîitoare, iraţionale. Ar fi cazul să chem un doctor, gîndi el cu îngrijorare, nu trebuie să fiu expert ca să-mi dau seama că am temperatură...

— Ei bine, acesta este biletul meu pentru nemurire, continuă netulburat învingătorul, jubilînd peste drama victimei sale. Conţine o singură literă, O, dar prin ea am ajuns în chiar esenţa esenţelor. Lucrarea mea are măreţie şi umor, concomitent. În ea este vorba despre o... femeie fără o... concepţie limpede, care merge la o... cofetărie, spre a bîrfi cu o... prietenă la o... cafeluţă. Fireşte, eu, ca autor angajat, mă revolt în faţa unor asemenea atitudini frivole. De altfel schiţa chiar aşa se încheie, cu protestul meu vehement : O ! ! ! Apropo, o... publicaţi ?

Dar redactorul îşi pierduse de mult cunoştinţa, devorat de bulele verzi, lacome ca un divizion de fagocite.

Ventilatorul continua să vînture maşinal aerul cald şi sălciu. Palele lui desenau în atmosferă un uriaş „O“ de o transparenţă lăptoasă...

Haralambie Putineiu constată că nu mai are cu cine discuta probleme de teorie literară, îşi recuperă opera pe care o introduse cu băgare de seamă în portofel şi se retrase cu demnitate. Avea să revină după alcătuirea ciclului integral de douăzeci şi patru de schiţe, dedicate tuturor literelor alfabetului.

DRAMATURGII, BATĂ-I VINA

Fiecare om este din născare mai mult sau mai puţin actor. Micile prefăcătorii, spiritul de imitaţie, dorinţa de a părea altceva decît eşti, sînt tot atîtea trăsături ale artei actorului.

Auzi că undeva cutare impostor şi-a făcut rost, pe bani grei, de un fals certificat de studii sau de un tot atît de fals certificat de boală... Şi iată-l străduindu-se să joace rolul eruditului sau al bolnavului închipuit cu atîta osîrdie, încît pînă să fie demascat, duce de nas pe toată lumea. Altundeva, nu ştiu care june îşi compune cu minuţiozitate masca de Romeo pătimaş, numai şi numai pentru a jumuli vreo gîsculiţă înstărită între două vîrste. Afli pe toate drumurile istorii cu urmaşi ai lui Iago care zîmbesc mieros în faţă şi sapă pe la spate. Cine n-a întîlnit în viaţa lui nenumăraţi oameni blajini şi insipizi, care aveau să se trădeze într-o bună zi că duc o palpitantă viaţă dublă şi învîrt tot felul de afaceri şi fapte dubioase în afara orelor de serviciu. În marea grădină omenească sînt roluri pentru toată lumea : inocenţa pentru demi-mondene, falsa principialitate pentru cei lipsiţi de principii, modestia pentru bogaţi, lăudăroşenia pentru cei găunoşi, bluful pentru demagogi, discreţia pentru colportorii de bîrfe şi rîsul ostentativ pentru cei bătuţi de soartă.

Cît despre hoţii aparent cinstiţi, e plin pămîntul de ei.

Aşa că nu e om care, cu puţin lustru de şcolire, să nu poată deveni un actor în toată legea. În fiecare an, la examenele de admitere pentru institutul de teatru, îmbulzeala candidaţilor e mai mare decît vînzoleala

albinelor în stup. Mierea actoriei atrage irezistibil. Îmi amintesc că, mai demult, s-a anunţat în presă un concurs de selecţie pentru roluri episodice într-un film românesc. Era nevoie de un tînăr între 18 şi 25 de ani, înalt de minimum 1,75 m, blond şi cu aer romantic. Mai era necesară o femeie de circa 35—40 de ani, brunetă, uscăţivă şi cu temperament nervos. În ziua selecţiei, sute de cetăţeni de toate vîrstele au dat năvală ca la Maglavit, adolescenţi de la şcolile profesionale şi pensionare obeze, tîrgoveţi cu figuri boţite şi văduve languroase, răcani speriaţi aflaţi într-o scurtă permisie şi ţaţe venite în fugă de prin pieţele învecinate, foşti boxeri cu nasul turtit şi urechile clăpăuge, domnişoare bătrîne decise să cînte romanţe de altădată înaintea onoratului juriu, un fluviu uman gata să facă orice, să cotcodăcească, să meargă în mîini, să-şi arate decolteul, să spună bancuri şi cimilituri, să-şi încordeze muşchii, să mişte din şolduri, să zîmbească fermecător sau să plîngă după cum se cere, să stea din faţă sau din profil, să danseze, la nevoie să sară din goana trenului direct în rîu, dacă rolul pretinde aşa ceva.

Hotărît lucru, lumea toată e o scenă, cum zicea înţelept bătrînul Will, iar noi sîntem actorii ei de toate zilele. De aceea n-o să vă miraţi că şi eu am visat în copilărie să devin actor şi, mai tîrziu, băietan prin ultimele clase de liceu, încercam să-mi imaginez cam cum aş juca eu scenele amoroase, dacă aş fi partenerul de film al Sofiei Loren şi al Ginei Lollobrigida. Viaţa însă, intransigentă, nu mi-a îngăduit realizarea acestor aspiraţii, hotărînd în numele meu să rămîn actor amator cîte zile oi avea. Mult mai înţelegător decît viaţa s-a dovedit a fi Păscăluţă, şeful meu

de serviciu, care într-o sîmbătă m-a chemat la el şi mi-a spus :

— Te observ de multă vreme, tovarăşe Piţirigă...

Am păstrat o tăcere respectuoasă şi circumspectă. Cînd te observă şeful niciodată nu ştii dacă e ceva de bine sau de rău.

— Ai trăsături interesante, expresive, a continuat el. O voce plăcută şi o dicţie satisfăcătoare. Mi-am dat seama de asta în rarele ocazii cînd iei cuvîntul la şedinţe.

— Mă străduiesc, ştiţi, să particip şi eu la dezbaterile colectivului nostru de muncă. Sper că n-oi fi spus ceva ce nu se cădea...

— Nu, nu, fii pe pace, a rîs Păscăluţă, apoi a redevenit serios. Ia spune, nu te-ai gîndit niciodată să te înscrii în echipa de teatru a instituţiei noastre ?

Am înghiţit în sec şi mărul lui Adam mi s-a plimbat în sus şi în jos de-a lungul gîtului.

— Eu să... Teatru ?! Adică actor ?

— De ce nu ? Eu însumi joc cu entuziasm în diferite piese. Mai avem cîţiva colegi talentaţi.

— Ştiu, v-am văzut în rolul bucătarului, în piesa aceea de... aceea cu... Aţi fost extraordinar, ce mai ! Aţi dominat întreaga scenă atunci cînd, cu polonicul în mînă, aţi spus monologul acela despre...

Păscăluţă m-a întrerupt cu o fluturare din degete. Părea mulţumit că arta lui interpretativă mai avea încă ecouri în amintirea mea. S-a ridicat în picioare şi a declamat cu glas bubuitor :

— „Oameni, nu vă mai mîncaţi între voi, veniţi la mine, aveţi încredere în mine ! Eu pot să vă satur pe toţi !“... Da, ai dreptate Piţirigă, a fost unul din cele mai bune roluri ale mele. Bucătarul... Ei, ce vremuri !

Dar să lăsăm asta. Ce-a fost, a fost. Acum trebuie să privim spre viitor.

Şi, privind spre viitor aşa cum îi stă bine unui şef, Păscăluţă mi-a vorbit despre proiectele echipei de teatru, despre intenţiile repertoriale şi mai ales despre dorinţa membrilor trupei de a pleca în turneu, pe durata concediului de vară, prin cîteva staţiuni de odihnă. Astfel artiştii amatori aveau să îmbine utilul cu plăcutul, ducînd faima colectivului lor teatral pînă la poalele munţilor şi pînă la doi paşi de spuma mării.

— Gîndeşte-te la toate astea, dragul meu Piţirigă, a adăugat şeful. Du-te acasă, reflectează la ce ţi-am spus şi luni îmi dai răspunsul. Şi, ţine minte, trupa are nevoie de tine, mai ales că doi interpreţi — aici Păscăluţă a făcut o pauză dramatică — au plecat dintre noi...

— Au murit ? am exclamat eu impresionat.

— Da' de unde ! Unul s-a transferat şi celălalt îşi completează studiile la seral.

Duminica mi-am petrecut-o mai mult în faţa oglinzii, făcînd exerciţii de mimică şi machiindu-mă în diverse personaje ilustre. Cel mai bine mi-a reuşit Richard al III-lea, dar nici cu Baba Hîrca nu mi-a fost ruşine. Am făcut zeci de mişcări de scrimă şi mi-am autocompus teme de pantomimă dintre cele mai complicate. Bilanţul mi s-a părut satisfăcător. Luni dimineaţă eram din nou în biroul lui Păscăluţă unde, la fel ca în faţa ofiţerului stării civile, am spus un da răspicat şi hotărît.

— Bravo, tovarăşe Piţirigă, ai luat o hotărîre înţeleaptă. Chiar de poimîine poţi veni la repetiţii. Vom începe cu lectura la sală a textului noii piese, „Trădarea scutierului".

— De cine e ? am vrut eu să știu, mînat de o legitimă curiozitate.

Șeful a ridicat din umeri a neputință.

— De un englez din secolul al XVIII-lea, n-am fost niciodată în stare să-i pronunț numele. Uite, ai aici un exemplar al textului și ai să vezi cum îl cheamă.

Englezul din secolul al XVIII-lea era de fapt un neamț din secolul al XIX-lea al cărui nume era într-adevăr greu de pronunțat : Friedrich Knabbestaumdorffer. În serile următoare am citit cu atenție, de mai multe ori, piesa. Avea o mulțime de personaje principale, secundare și episodice. Eram nerăbdător să văd ce rol mi se va încredința.

— Nu admit indisciplină la repetiții, a răcnit regizorul în loc de bună seara, atunci cînd ne-am strîns cu toții pentru prima lectură pe voci. Bănuiesc că vroia să se impună dintru bun început, ceea ce nu-i reușea pe plan profesional, el fiind în realitate nu regizor, ci funcționar la serviciul nostru de aprovizionare care, de altfel, ne aproviziona destul de prost cu cele necesare bunului mers al instituției.

Ne-am strîns cu toții unii în alții, intimidați, așteptînd să vedem ce-o să urmeze. A urmat o moralizare preventivă pe tema punctualității la repetiții, ca și a seriozității cu care trebuia să abordăm actul teatral. Am reținut că glumele fără rost nu-și aveau locul și nici mîrîielile vizavi de concepția regizorală. Apoi a început distribuirea rolurilor.

— Tovarășe Pițirigă, șeful dumitale mi-a vorbit în termeni elogioși despre dumneata. Așa încît îți voi încredința rolul regelui.

Am simțit cum pămîntul mi se clatină sub picioare.

— Cum adică ?!... Eu ? Eu să joc rolul regelui ?

— Dumneata.

— Nu se poate, am strigat eu, încălcînd de la bun început regula de a nu-l contrazice pe regizor. E imposibil ! Eu sînt doar contabil simplu. Rolul regelui trebuie să-l interpreteze tovarășul contabil șef Păscăluță, care are funcția cea mai înaltă dintre noi toți. Spuneți și dumneavoastră, tovarășe Păscăluță, cum o să joc eu un rol față de care aveți relații subalterne?

Șeful a părut destul de încurcat de obiecția mea. A intervenit însă regizorul încruntînd din sprîncene.

— Conform concepției mele regizorale, tovarășul contabil șef Păscăluță e mai potrivit în rolul cavalerului.

— Pițirigă dragă, îți mulțumesc pentru gîndurile frumoase, mi-a zîmbit șeful, însă tovarășul regizor știe ce face. El are concepția.

— O fi avînd dumnealui concepția lui, dar am și eu concepția mea. Șeful e șef și în baie. Nu-l joc pe rege nici morț.

Ne-am mai ciorovăit, dar eu mi-am apărat concepția cu dinții. Am amenințat chiar că, dacă voi fi pus într-o situație atît de ingrată, mă văd nevoit să abandonez mișcarea teatrală.

Deodată, regizorul a răcnit să se facă liniște, că el nu poate gîndi creator în hărmălaia aceea. Am tăcut cu toții, iar el și-a dus palma la frunte, cu un gest învățat de la Peter Falk, interpretul arhiinteligentului detectiv Colombo. De aici am putut să deducem că se gîndește ori la ceva în general, ori la ceva anume. Ne-am dat seama că se gîndise la ceva anume, atunci cînd a întins arătătorul înspre mine, spunînd pe un ton ce nu admitea replică :

— Atunci îl vei juca pe scutier, iar regele va fi interpretat de tovarăşul Păscăluţă. Aşa e bine ?

— Aşa e bine şi corect. Să vedeţi, tovarăşe şef, cu ce dragoste o să vă ţin eu trena la mantie, cum o să vă duc scutul şi armele ca nimeni altul. O să fiţi pe de-a-ntregul mulţumit.

Păscăluţă mi-a aruncat o privire recunoscătoare şi a zis împăciuitor :

— Bine, Piţirigă. Dacă şi regizorul vrea, sînt de acord să-mi fii scutier.

— Mă rog, dacă insistaţi, aşa rămîne, a validat regizorul această formulă de distribuţie. În fond şi scutierul are un rol important în economia piesei. Mai ales spre final, cînd îşi trădează stăpînul şi îl ucide cu sabia...

Hait ! Furat de ideea fixă a relaţiei subalterne, uitasem acest mic amănunt. Cerule, unde mi-au fost minţile, doar am citit piesa de şapte ori ! Am bîiguit, năuc :

— Ce... face ?

— Îl ajută pe duşmanul regelui, Principele Melancolic, să ocupe tronul peninsulei. El e mîna răzbunătoare care duce la îndeplinire complotul.

Mi-a sărit imediat muştarul.

— Adică.. ce vrei să spui dumneata ? Eu să bag sabia în tovarăşul şef ? Tocmai eu ?

Păscăluţă a încercat să mă disculpe.

— Nu în mine, Piţirigă, în personaj. E un moment de intens dramatism...

— Mie-mi spuneţi ? Eu vă omor pe scenă, iar dumneavoastră mă mîncaţi de viu pe urmă. Curat dramatism. Nu, asta nu ! Mie să-mi daţi alt rol, ceva care să se potrivească mai bine concepţiei mele...

Din nou discuţia a degenerat, eu apărîndu-mă cu sabia în mînă de diferite roluri tentante, dar care se puteau întoarce împotriva mea ca un bumerang. Teatrul e teatru, dar serviciul e serviciu şi cu pîinea nu te joci. Regizorul a interpretat în mod magistral o criză de neurastenie, punînd capăt dialogului anarhic. Apoi, calmîndu-se cu mare dificultate, a izbutit să-mi spună cu o voce aparent stăpînită :

— Uite ce e, tovarăşe Piţirigă. Eu îţi respect convingerile, dar trebuie să fii şi dumneata de acord că în felul acesta nu vom mai juca piesa nici la paştele cailor. Îţi mai ofer o şansă. Rolul oşteanului. Îl accepţi, bine, nu-l accepţi, la revedere !

— Bun, am acceptat eu satisfăcut. Vedeţi, tovarăşe regizor, că dacă ne punem puţin capul la contribuţie, se poate ? Asta da, oşteanul. Oştean credincios al măriei sale. Exact la fel ca şi în orele de serviciu. Ce zice şeful, aia fac !

— Rolul nu e prea întins, dar e bogat în posibilităţi. Există în piesă o secvenţă foarte expresivă, în care oşteanul o leagă fedeleş şi o închide în turn pe doică.

— Bine-i face, a intervenit şi Păscăluţă. Aşa-i trebuie doicii, dacă se amestecă în complotul împotriva mea. Vreau să zic, împotriva regelui.

— V-am spus eu, tovarăşe contabil şef, pe mine puteţi conta întotdeauna.

Mulţumit că lucrurile au intrat pe făgaşul normal, regizorul ne-a comunicat şi numele celei care va fi, în concepţia lui regizorală, doica : tovarăşa Tincuţa de la serviciul personal. Am simţit imediat că mă ia cu ameţeli.

— Ia staţi puţin... De ce s-o închid tocmai eu pe tovarăşa Tincuţa în turn ? Şi de ce tocmai pe ea ?

Regizorul s-a holbat la mine.

— Cum de ce ? Pentru că așa e rolul.

— Rolul e greșit. Tovarășa Tincuța e mult mai în măsură să mă lege pe mine și să mă închidă în turn. Eu o să stau liniștit și n-o să mă zbat.

Am observat-o pe Tincuța cum întoarce capul spre mine și mă privește foarte circumspectă. Apoi m-a luat la întrebări, de parcă ar fi trebuit să completez un chestionar de cadre :

— Și cam pentru ce motiv să te închid eu, vreau să zic doica, în turn? Ai ceva pe conștiință? Ai băgat mîna în avutul regelui ?

— Găsim noi un motiv, ceva... Uite, să zicem că am făcut ceva rău.

— Ce ?

Mi-am frămîntat o clipă mintea și am găsit.

— Să zicem că n-am fost vigilent în post. Sau am vorbit ce nu trebuia. Sau...

Păscăluță s-a burzuluit brusc.

— Aha ! Adică m-ai bîrfit. L-ai bîrfit pe regele tău, Pițirigă ?

— Cine, eu, tovarășe contabil șef ? Eu care sînt ostașul cel mai credincios ? Să mă străpungeți cu paloșul dacă am făcut așa ceva !

Regizorul a fost pe cale să facă o congestie cerebrală. S-a salvat de ea numai pentru că a ajuns în pragul infarctului... A mușcat o bucată din textul piesei și s-a liniștit abia după ce a mestecat-o bine și a înghițit-o. Apoi a zis moale :

— Spune clar, omule, vrei sau nu vrei să joci în piesa asta ?

Vroiam, dar cu mult mai slab entuziasm decît în zilele precedente. Piesa lui Knabbestaumdorffer era

dinamită curată, şi nu aveam nici un chef să sar în aer. Am întrebat cu jumătate de gură :

— Poate... pajul ? Pajul e un personaj liniştit, care nu face rău nimănui. Intră săracu' cu tava, e tăcut, muncitor...

— Bine, fie şi pajul, numai să ne laşi în pace cu mofturile. Oricum, prezenţa dumitale la lectură nu mai e necesară, întrucît pajul nu rosteşte nici un cuvînt. El are de făcut doar atît : intră în turn cu tava pe care se găseşte cupa cu otravă. Doica ia cupa şi...

— Şi-i dau una peste mînă, de-i zboară cupa cît colo, am zis eu cu însufleţire. Sau, şi mai bine, beau eu cupa şi mă prăbuşesc lat.

— Ei, aşa nu se poate, tovarăşe Piţirigă, a replicat Păscăluţă blînd.

— Ba se poate, de ce nu ? Mă prăbuşesc mort, după care vine Principele Melancolic şi-mi cîrpeşte patru perechi de palme, ca să mă trezească.

— De ce să te mai trezească ?

— Ca să vă ofere şi dumneavoastră plăcerea, Măria Ta, să băgaţi sabia în mine. Nu degeaba vă sînt eu oşteanul cel mai credincios ! Mă ucideţi şi pe urmă îmi daţi o primă trimestrială pentru fidelitate şi credinţă.

Pînă la urmă, mi-au dat rolul cortinierului. Nu prea îmi place să trag sforile, oricînd s-ar putea interpreta că... Dar pînă la premieră mai am timp destul să mă răzgîndesc.

Teatrul e o lume, şi nu se poate ca în lumea lui atît de vastă să nu existe un rolişor, unul cît de mic, pe care să-l joc fără riscuri, fără primejdii, fără re-

percusiuni în orele de serviciu. Iar dacă așa ceva nu există, înseamnă că meseria de actor își trăiește ultimele zile...

Și numai dramaturgii poartă întreaga vină !

FRUNZĂ VERDE BENEFICIU

În birou e cald și plăcut. Sachelarie fumează cu ochii pironiți în tavan. Trestianu își freacă tacticos nesul. Mitache asudă pe grila de Pronosport. Vicovan urmărește cu degetul anunțurile de la mica publicitate și, din cînd în cînd, atrage atenția asupra unui text mai hazliu.

— Auziți-l pe ăsta ! „Ofer cameră găzduire studentă mobilată. Persoană serioasă, îngrijire copii cu pensiune completă, apă în curte".

Îi umflă rîsul pe diferite tonuri. Numai Puișoru nu rîde. Lui nu-i arde de rîs. Nu pentru că n-ar avea simțul umorului, dar în biroul „contabilitate" el este singurul care nu arde gazul degeaba. Are treabă. Pînă la ora unu trebuie să încheie alcătuirea tabelelor.

Toți se feresc de tabele ca dracu' de tămîie. Sub un pretext sau altul se fofilează și i le pasează lui Puișoru. Sachelarie se plînge că are migrenă. Trestianu zice că i se împăienjenește privirea și vede cifrele cu contur dublu. Mitache se plînge că-l supără articulația cotului drept. Iar Vicovan pur și simplu n-are chef să ia de coarne șirurile lungi de cifre. Puișoru e cel mai tînăr și li se pare firesc să tragă chiulul pe spinarea lui. Așa că n-are încotro, orîn-

duieşte cifrele pe coloane interminabile şi verifică de zece ori sumele. Asta e suprema formă de creativitate în munca lui de contabil.

— Merge treaba, merge, tovarăşe Puişoru ?

Cînd o fi răsărit şeful ? Cînd vine la serviciu îşi pune tenişi în picioare ca să nu i se audă paşii şi să îşi poată lua subalternii prin surprindere. Titularii de birou sînt însă mult prea experimentaţi ca să se lase prinşi cu asemenea tertipuri ieftine. Fiecare pare cufundat de cînd lumea în cîte un dosar voluminos. Nesul, pronosportul, ziarul au dispărut în întunecimea sertarelor.

— Merge, tovarăşe contabil şef, zice Puişoru. Trag tare la tabele.

Pandele, şeful, inspectează atent cele lucrate şi pare mulţumit.

— E bine, băiatule, foarte bine. Dă-i înainte tot aşa.

— Dau, să trăiţi.

— Tabelele sînt baza, Puişorule. Alfa...

— ...şi Omega muncii noastre, tovarăşe şef, îi preia instantaneu funcţionarul metafora abia înfiripată.

O cunosc cu toţii pe dinafară, pentru că le-o repetă de mai multe ori pe zi. Ca orice şef care se respectă, trebuie să se afirme şi el printr-un dicton, iar colectivul îi dă impresia că şi l-a însuşit ca pe una din marile înţelepciuni ale vieţii.

Puişoru aşteaptă să se ducă şi să-l lase cu corvoada lui, dar el nu se duce. De parcă ar vrea să spună ceva şi nu îndrăzneşte. Evident, se menţine o tăcere respectuoasă.

— Ia spune-mi, Puişorule... versuri mai scrii ?

Hait ! Nu cumva şeful întinde o cursă... Să fim circumspecţi...

— Mai scriu cîte ceva, îngaimă subalternul cu un ton şovăielnic. Dar numai în afara orelor de serviciu.

(De unde o fi aflat Pandele că scriu versuri ? Mai mult ca sigur că m-a trădat măgarul de Vicovan).

— Foarte bine, dragă, zice şeful cu o încîntare care pare sinceră. Şi tot aşa, vesele, hazlii ?

— Încerc şi eu, să trăiţi. Aşa, ca divertisment... Dar dacă socotiţi că nu se cade, renunţ.

— Să renunţi ? De ce să renunţi ? Tocmai acuma, cînd ne face trebuinţă şi nouă ?

Puişoru stă şi se uită la Pandele cu gura căscată, nepricepînd unde vrea să bată. Şi el care credea că îi fac trebuinţă tabelele.

Contabilul şef se aşază lîngă biroul lui Puişoru şi îi explică blînd că da, tabelele sînt oarecum necesare, dar mai urgente sînt versurile. Apoi îi ordonă să ia creionul şi să scrie.

— Da' să fie cît mai vesele ! adaugă el cu o voce aproape rugătoare.

— Ce anume... să fie vesele ?

— Îţi spun, dar fii discret. Contez pe dumneata, da ?

— Mai încape vorbă ?

Contabilul şef Pandele îi şopteşte personal la ureche, lui, umilului funcţionar Puişoru, lucruri de-a dreptul extraordinare. Că astăzi e ziua de naştere a directorului general, să ne trăiască şi să ne conducă ani mulţi şi fericiţi întru fala instituţiei, numai că el, Pandele, nu are harul natural de a face această urare

frumos şi în versuri şi că deci nădejdea lui e în Puişoru, alesul întregului colectiv de muncă, avînd nobila misiune de a încropi o urare inspirată, hazlie, tonică, optimistă, care să-i meargă la inimă directorului general, de a cărui bună dispoziţie depinde liniştea şi pacea serviciului de contabilitate.

Alesul simte că se sufocă de atîta răspundere.

— Cum ? Eu, Puişoru, să-i fac versuri tovarăşului director ? Eu, care sînt nou în instituţie şi nu ştiu nimic despre Domnia-Sa ? Cum aş putea îndrăzni ? Fără să-i cunosc vîrsta, obiceiurile, temperamentul, sensibilităţile ? Poezia trebuie să sune la obiect, ca de la inimă la inimă, nu aşa, în general. Tovarăşul director trebuie să simtă că a fost scrisă anume pentru Domnia-Sa.

— Fii liniştit, băiatule, m-am îngrijit eu de toate, îl asigură şeful. Îţi dau datele de care ai nevoie, le-am obţinut de la secretară.

În următoarele minute Puişoru află o mulţime de secrete de serviciu : că directorul are 50 de ani, e căsătorit, tată a doi copii mari, şi-a luat de curînd maşină, adoră costumele gri, îl enervează telefoanele... şi cam atîta. I se dă termen o oră să versifice urarea, întrucît la ora 12 punct toţi şefii de servicii se vor aduna în cabinetul directorial pentru a-şi prezenta omagiile.

Părăsind biroul, Pandele mai întoarce o dată capul înspre subaltern şi duce un deget în dreptul buzelor. Mesajul parvine la ţintă clar şi fără echivoc : discreţie ! Odată uşa închisă, răsfăţatul muzelor simte aţintiţi asupra lui patru perechi de ochi veninoşi, dar se

face că plouă. Timpul e scurt şi scaunul frige sub el. Niciodată n-a fost mai ahtiat ca acum după serviciile inspiraţiei poetice...

— Gata, Puişorule ?

— Gata, tovarăşe contabil şef.

Acum cel mic e în biroul celui mai mare şi stă smirna cu fiţuica în mînă.

— Ia zi-i !

Puişoru cere voie să facă apel şi la intonaţie şi obţine permisiunea. Îşi ia avînt :

„Prea onorate şi respectate
Director General Stamate...

— Începe superb, băiatule ! Dă-i bătaie mai departe, îl încurajează şeful, cu nedisimulată satisfacţie. Bardul se lansează cu voluptate în ditirambi :

„În această zi cu soare
Cînd vă serbaţi a 50-a aniversare,
Am onoare
Să vă urez la mai mare !“

— E bine, Puişorule ! Ţine-o tot aşa !

„Să aveţi sănătate,
Că e mai bună decît toate,
Să vă intre copiii la facultate
Primii pe listă, dacă se poate.
Să vă meargă maşina... ca pe roate.
În undiţa dumneavoastră să se repeadă,
avizi,

Milioane de crapi, ciortănei şi guvizi,
În fiecare zi
Cînd cu prezenţa dumneavoastră ne
veţi ferici,
Să vă îmbrăcaţi numai în costume gri,
Culoare în care arătaţi minunat.
Să vă fie prestigiul mereu mai mare,
Pînă dincolo de pensionare
La mulţi ani, vă urez prea plecat,
În acest moment minunat !
Am onorul,
Al dumneavoastră subaltern Puişoru".

— Puişorule, eşti un geniu ! Simţit, vesel şi la obiect, exact ce ne trebuie !

Se ridică, ocoleşte biroul şi vine să pupe obrazul versificatorului cu un entuziasm nestăvilit care îl face pe acesta să roşească de modestie. Constată strînsele afinităţi poetice care îl leagă pe valorosul literat de Topîrceanu, Minulescu şi chiar de eposul homeric, numai că...

— Numai că ?

— Numai că, aicea, la final... (precizează locul punînd degetul pe text)... ar trebui altă rimă... ceva care să se termine în „-ele".

— În ce ?

— În „-ele". De la „Pandele". Adică eu, că eu o să-i recit poezia.

Furat de apa versificării, Puişoru nu s-a orientat ! Şi-a băgat numele în urare, ca o ceapă în borş. Ce gafă ! Noroc că îi vine instantaneu ideea salvatoare.

— Modificăm imediat, tovarăşe contabil şef ! Uite. facem aşa :

„Omagiile mele,
Al dumneavoastră subaltern, Pandele“.

Şeful s-a liniştit ca prin farmec. Exultă de fericire.

— Excelent, excelent, iubitul meu prieten ! Să ştii că n-o să te uit la avansare. La mai mare ! Na, că şi eu versific !

Puişoru nu scapă prilejul de a-şi exprima admiraţia pentru harul poetic şi spontaneitatea rimei create ad-hoc de interlocutorul său. Pandele, gîdilat plăcut, salută afabil şi o zbugheşte în sus pe scări înspre cabinetul directorial. În vreme ce măruntul funcţionar rămîne meditînd, de asemenea în rime, că un strop de adulaţie poate aduce o gradaţie...

Vicovan îi face semn lui Puişoru că e chemat la şef. Pare încîntat, ticălosul, atunci cînd precizează :

— Ai grijă, e foc şi pară pe tine.

Ce s-o fi întîmplat ?

Puişoru îşi potriveşte cravata, îşi încheie nasturii de la haină şi bate timid la uşa lui Pandele. Intră şi furtuna îl plesneşte fără nici un preaviz.

— Mi-o făcuşi, Puişorule ! M-ai lucrat, ha ? răcneşte contabilul şef, roşu la faţă de furie. E la un pas de apoplexie.

— Eu ? ! Eu să vă lucrez pe dumneavoastră ?

— Va să zică, rîvneşti să-mi iei locul !

Funcţionarul îl priveşte aiurit şi nu înţelege nimic.

— Vai de mine, cum credeţi asta ?

Pandele flutură poezia prin aer cu gesturi dezordonate. Apoi i-o vîră autorului sub nas.

— „Să vă intre copiii la facultate“, ai ?

— Păi... e o urare de bine...

— Urare zici ? Acuma, cînd ăl mare i-a căzut a doua oară la politehnică ! Mi-a venit să intru în pămînt, cînd mi-a spus.

În schimb, pe Puișoru s-a năruit cerul. Vrea să-i explice șefului că n-a știut, dar acesta se dezlănțuie :

— Și bazaconia asta ? Auzi ! „Să vă meargă mașina ca pe roate".

— Păi... de ce să nu meargă ?

— Cum să meargă, dacă soția i-a turtit-o într-un stîlp ? Ești bine informat dumneata. Joci tare, Puișorule !

— Eu...

Pandele îl apucă de amîndouă reverele șuierîndu-i amenințător :

— „În undița dumneavoastră", ai ?

— Asta ce mai are ?

— Are ! Adică n-are ! Nu mai are ! Că i-au anulat permisul de pescuit. A pescuit în zona interzisă. Ai știut, dar ai tăcut, Puișorule, ai tăcut... ca un pește !

Asta e prea de tot. Subalternul protestează.

— Păi, chiar dumneavoastră mi-ați spus că...

Șeful îl privește scîrbit, ca pe o muscă prinsă de cîrligul undiței.

— Ce ți-am spus ? Ți-am spus eu că o să-și verse din greșeală călimara peste costumul lui gri nou-nouț ?

— Tovarășe contabil șef...

— Da, ai să simți că sînt șeful dumitale, îl țintuiește teribil Pandele. Ai întocmit tabelele ?

Puișoru dă să-i explice că le-ar fi făcut, dacă între timp n-ar fi primit o altă însărcinare. Anume urarea în versuri care...

— Versuri ? ! În orele de serviciu ? Pentru asta te ţinem noi aici, Puişorule, ca să scrii poezele ?

— Păi...

— Ei, lasă, că-ţi fac şi eu o poezie !

Puişoru încearcă să salveze ce se mai poate, să-i flateze şefului orgoliul de artist. Zîmbeşte cu gura pînă la urechi şi emite cel mai mieros ton cu putinţă :

— Ştim cu toţii că aveţi talent...

— Am !

Foaie verde, sînt indicii
Că adio beneficii,
Puişorule !

Două săptămîni mai tîrziu Vicovan, care e fitilistul biroului Contabilitate, face ce face şi reuşeşte să aducă (pe cale anonimă) la cunoştinţa directorului că autorul ofensatoarelor versuri este altcineva decît se crezuse pînă atunci şi anume un oarecare lucrător al instituţiei, pe nume Puişoru...

— Să vezi distracţie ! cugetă el, în forul său interior.

Şi într-adevăr, distracţia vine...

Directorul anunţă importante măsuri re-organizatorice.

Puişoru e promovat contabil-şef, pentru „...introducerea unei omeneşti unde de lirism în mult prea arida muncă pe tărîmul cifrelor".

Pandele e retrogradat pe postul de contabil principal, pentru „...fals şi uz de fals în exprimarea curatelor sentimente tovărăşeşti".

La biroul Contabilitate, s-a terminat cu acel dolce farniente al perioadei Pandele. Noul şef a interzis fumatul, nesul, Pronosportul şi „Mica Publicitate"

în orele de serviciu. De altfel, sarcinile au sporit, s-au înmulțit tabelele ce nu suportă amînare și în birou nu mai e nici un Puișoru care să se spetească singur pentru toți. Acum fiecare trebuie să pună osul la treabă.

Cît despre Puișoru, el are răspunderi superioare. Directorul i-a încredințat, personal și strict confidențial, misiunea de a șlefui pînă la perfecțiune două pagini de urări în versuri pentru apropiata zi de naștere a Directorului General al Centralei.

Împlinește omul 53 de ani și...

Excursii la volanul Maşinii Timpului

...Capitol în care se va vedea că între O.Z.N. şi O.N.T. diferenţa e mare, ca de la cer la pămînt ; şi că drumeţii temporali ne-ar putea vizita şi din trecut şi din viitor ; şi că trebuşoara asta ar fi mai mult în detrimentul lor...

DACĂ ROMEO AR FI CĂLĂTOR ÎN TIMP...

Sînt de trei zile la Călimănești, venit cu O.N.T.-ul. Nepreţuita mea soţie, Anemona, urmează să sosească abia marţi. Concediul ei e ceva mai scurt decît al meu, urmare logică a diferenţei de vîrstă și deci de vechime în muncă dintre noi.

Vremea e ideală și mă felicit pentru alegerea inteligentă a perioadei. În numai trei zile, am profitat din plin de împrejurimi, ca și de apele minerale vestite pe tot continentul. Apele astea nemaipomenite i-au fost expediate la domiciliu pînă și împăratului Napoleon al III-lea. El, săracu', și-a dorit foarte mult să vină personal aici, dar n-a avut parte de realizarea visului. Eu, fără să fiu împărat, sînt pentru a treia oară la Călimănești-Căciulata. Ce să-i faci, în veacul trecut O.N.T.-ul nu funcţiona încă...

Unde mai pui că la izvorul 14 am avut neașteptata bucurie de a mă întîlni, cu cine credeţi ? Aţi ghicit, taman cu prietenul meu Scîrloanţă, antrenor la secţia de înot a clubului „Înainte". Tot ce face Scîrloanţă are legătură cu apa. Cînd nu înoată în Olt, se învîrte în jurul izvoarelor. Cînd vremea e călduroasă, se deshidratează abundent. Cînd plouă și toată lumea se adăpostește, el chiuie fericit în bătaia stropilor. Cînd

nu plouă, ca acum, stă pe malul insulei-parc Ostrov, în mijlocul rîului, și își abandonează tălpile picioarelor în apa răcoroasă.

Așezat pe iarbă lîngă el, procedez exact la fel. Mestecăm caramele și filozofăm.

— Vezi, timpul... gîndește Scîrloanță cu glas tare. Deși infinit, este ireversibil...

Încuviințez, copleșit de profunzimea ideii. Scîrloanță îi adaugă noi podoabe de metaforă :

— E ca apa, timpul, ca Oltul care curge maiestuos prin Călimănești, mă-nțelegi ?

— Da, te-nțeleg perfect. Timpul care s-a dus e bun dus. Ca Oltul, adică : nu te scalzi de două ori în același val. Rîul e identic, dar apa lui se primenește tot timpul.

Tăcem amîndoi cîteva clipe, ascultînd cum curge timpul. Primul grăiește tot Scîrloanță :

— Deși... am și unele dubii.

— Dubii ? Ce fel de dubii ?

Amicul meu bate cu tălpile suprafața vie a apei. Pare foarte preocupat.

— S-ar putea să existe și situații cînd poți întoarce timpul pe dos, ca pe un ciorap, mă-nțelegi ?

De data asta nu-l mai înțeleg. Afirmația lui e prea subtilă.

— Ca pe-un ciorap, pur și simplu ?

— Sau ca pe-o mănușă, dacă preferi.

Precizarea nu clarifică nimic în plan ideatic. Cer lămuriri suplimentare.

— Vezi, O.Z.N.-urile...

— Unde ? am sărit eu ca ars și, instinctiv, îmi ridic ochii la cer.

Scîrloanță rîde cu superioritate.

— Nu, omule, am dat numai un exemplu. Unii afirmă că O.Z.N.-urile sînt vehicule ale călătoriei în timp. Adicătelea, oameni din viitor vin cu ele pînă la noi sau mai în trecut, ca să-şi cunoască personal strămoşii, mă-nţelegi ?

Ei comedie, dacă aşa stă treaba cu O.Z.N.-urile, atunci prietenul meu are dreptate. Oamenii ăia o iau contra curentului, ca un păstrăv care ar înota spre amonte. Sfidează curgerea timpului. Îl întorc pe dos, ca pe-un palton ros şi vechi. Bună comparaţie, exact ca pe un palton.

— Măi, Scîrloanţă, dar asta înseamnă că şi oamenii din trecut sau, cel puţin, unii mai deştepţi dintre ei pot veni încoace. Şi chiar pot sări peste noi, ca să se ducă departe, în viitor, după dorinţă.

Cugetă puţin la această posibilitate, pe care însă a exclus-o imediat, cu un gest categoric.

— Nu se poate, mă-nţelegi ?

— De ce să nu se poată ?

— Ăia vechi n-au tehnologie. Sînt mult mai înapoiaţi decît ăia din viitor. Vezi, tehnologia e o chestie...

Discuţia noastră s-a deplasat pe nesimţite către filozofia tehnologiei, apoi spre alte subiecte, pînă ce timpul cel ireversibil a făcut să se însereze şi să se lase răcoarea. Înfioraţi, ne-am luat rămas bun şi ne-am dus fiecare pe la vilele noastre.

Pe mine însă povestea asta ciudată, cu indivizi din alte epoci care zboară peste noi sau printre noi, ca să se ducă în cine ştie ce secol, m-a impresionat pînă peste cap. Pur şi simplu, nu mă lăsa să dorm. Scîrloanţă avea şi n-avea dreptate. Sigur, tehnologia nu e ceva de lepădat. Dar prea ne-am obişnuit să-i socotim nişte înapoiaţi pe cei care au trăit înaintea

noastră. Avem un orgoliu rigid şi stupid de cetăţeni ai veacului XX şi ne credem buricul istoriei. Dar dacă, îmi spuneam, unul din ăia care vin din viitor păţeşte ceva în trecut... Se pricopseşte cu o ciumă, cade de pe cal, îl nimereşte o săgeată rătăcită sau îl mănîncă crocodilul. Mai mor oamenii ! Ei bine, dacă se întîmplă aşa ceva, cui rămîne O.Z.N.-ul ? Evident, oamenilor din trecut. Sigur că la început se vor uita la drăcovenia aceea ca mîţa în calendar, dar, încetul cu încetul, vor îndrăzni să se apropie, să se caţere pe carcasa aparatului, ba chiar să intre înăuntru. La început, mă-nţelegi, cum ar zice amicul Scîrloanţă, nu vor înţelege nimic din toată maşinăria. Dar ajunge să se holbeze o mie şi să priceapă unul. Doar şi Arhimede şi Leonardo da Vinci, tot acolo au trăit, în trecut. Ce, n-o să se descurce ei cu un cadran şi trei butoane ? Ăştia au fost genii ! Şi uite cum aşa-numiţii înapoiaţi ai trecutului se trezesc peste noapte că dispun de vehiculul călătoriei în timp. Curată pleaşcă pe capul lor.

La toate aceste implicaţii mă gîndeam în lipsa somnului şi îmi era din ce în ce mai limpede că prietenul meu Scîrloanţă tratase problema cu multă superficialitate.

A doua zi am simţit nevoia să traversez Oltul înot, numai pentru ca să mă caţăr pe vestita „Masă a lui Traian“, o stîncă declarată monument de arheologie, unde legenda pretinde că a poposit să prînzească, în drumul său spre munţi, împăratul roman. Cu aproape două milenii de istorie sub mine, problema întortocheată a voiajului temporal a continuat să mă preocupe şi mai abitir. Odată intrat în jungla specu-

laţiilor intelectuale, simţeam o nevoie vicioasă de a duce construcţiile silogistice pînă la ultimele lor consecinţe. Deci ăia vechi au şi ei O.Z.N.-uri. Ce-ar putea face cu ele ? Pe unele poate că le-au distrus, de frică sau la ordinul Inchiziţiei. Pe altele poate că le-au cărat în temple şi le zeifică. Adoraţia fetişistă şade bine unor oameni din trecut. Sau poate că le-a venit gîndul cel bun şi circulă cu ele pe meridianul temporal. Şi-atunci, să te ţii. Orice om din vechime ar putea scăpa de inconvenientele vremii sale, luînd O.Z.N.-urile şi refugiindu-se mai în avalul istoriei, adică la mai bine şi la mai larg. Dacă ar face aşa, o mulţime de personaje chinuite într-o orînduire subdezvoltată, cum e — să zicem — evul mediu, pot veni la noi să ceară găzduire. Gata, s-a terminat cu tragedia lui Hamlet, căci în zilele noastre duelul e strict interzis prin lege. Adio cu martiriul Ioanei d'Arc, care şi-ar relua astăzi profesiunea onestă de păstoriţă la oricare fermă zootehnică, putînd, dacă doreşte, să-şi pună priceperea şi talentul în slujba selecţionării unor exemplare de ovine superioare. Adio şi cu nefericitul sfîrşit al lui Romeo ; astăzi familiile aflate în felurite litigii sînt imediat chemate înaintea comisiilor de împăciuire, mai dă cu gura şi opinia publică, iar o dublă sinucidere a unor juni îndrăgostiţi, dar a căror iubire e pusă la index de părinţi, ar fi cu totul improbabilă.

Bun, să acceptăm că Romeo, de exemplu, ia O.Z.N.-ul acela abandonat şi nimereşte la noi. A scăpat de grija otrăvii, nu mai e nevoit să facă tot felul de şmecherii periculoase cu barbiturice ca să-şi atingă scopul. Îi place fata, foarte bine. Face o cerere la tatăl ei, o însoţeşte de o autocaracterizare ca să

ştie bătrînul cine-i intră în familie şi aşteaptă cu încredere majoratul alesei inimii sale. Totul e autocaracterizarea ! Asta nu e ceva cu care să te joci. Trebuie alcătuită cu băgare de seamă, să pari serios şi modest, obiectiv şi interesant...

Deci fiecare cuvînt va fi aşezat pe hîrtie cu multă cumpănire, pentru a netezi viitorul. Ceva cam aşa...

„Subsemnatul, Romeo Montagu... adică nu. Nu e bine. Dacă află socrul meu potenţial din ce familie mă trag, mă taie. Că familiile noastre se tîrîie una pe alta prin tribunale de cîţiva ani buni. De cînd taică-miu a încercat să-i plaseze un O.Z.N. cu vreo 6 milioane de ani la bord, ca pe unul virgin, cu zero ani şi mulţi bani. Căpulete a dat banii, a luat rabla şi a constatat escrocheria. De atunci părinţii noştri se tot judecă. Aşa e, dacă nu judeci cînd trebuie... Deci, să nu scriu Montagu, că-l oripilez. Pur şi simplu, Romeo. E mai shakespearean. Sau şi mai bine, Romică. Subsemnatul, Romică, născut la data... aşa... Hopa ! Acuma vine locul naşterii. Aici e-aici ! Dacă scriu că m-am născut în palatul Montagu, mă dă afară pe uşă. Bătrînul e încăpăţînat ca un catîr, nici nu vrea să audă de ai mei. Aşa că o să scriu aşa : născut la Mantua. Buuun ! Adică, nu e chiar aşa de bun, dar asta e situaţia. Părinţii mei sînt... Cine sînt ei ? Dacă îi declar aici, nu mai pup eu Julieta... Deci nu sînt. Au fost. Părinţii mei au fost nobilii Montagu. Adică un fel de latifundiari, de moşieri... Nu merge, îmi aruncă referinţele în aer. Mai bine punem aici că părinţii mei au fost nişte simpli părinţi de rînd. Acuma urmează studiile... Deci, am urmat şcoala primară... pînă cînd ? Mda, pînă am absolvit-o. Am

absolvit-o de prezenţa mea, că multă bătaie de cap mi-a mai dat. Asta n-o scriem. Scriem că am avut numai note foarte bune, la călărie, scrimă, dans şi maniere elegante. Tăiem scrima, să nu-i sune bătrînului ca o ameninţare.

Ce mai trebuie ? A, da ! În anii tinereţii am desfăşurat o activitate susţinută. Am participat la numeroase acţiuni cultural distractive. Baluri mascate. Uneori am făcut chiar parte din comitetul de organizare. Chestia asta o să-i placă bătrînului Căpulete, şi el e mort după baluri. Mai departe : n-am fost şi nu sînt căsătorit. Auzi prostie, păi, sigur că nu sînt, din moment ce i-o cer pe fiică-sa. Ce-ar mai fi ? Averea. Am sau n-am ? Ştiu şi eu cum e mai recomandabil ? Într-o autocaracterizare e mai bine să n-ai. Numai că asta nu face impresie bună unui posibil viitor socru. Mai bine scriu că avem cîte ceva...

Mai departe. Evenimente personale. În anii... am susţinut mai multe dueluri cu numiţii... Aoleu, mai bine-mi dau una peste mîna cu tocul, decît să-i numesc ! Că doar sînt din familia Căpuleţilor. Uite cum, într-o clipă de neatenţie, te poţi da de gol. Deci... n-am susţinut mai multe dueluri cu numiţii... Dar şi mai bine ar fi să nu-i numesc pe numiţii ăştia. Nişte duelgii ordinari. Ce-mi trebuie mie să reiasă că am întreţinut relaţii de duel cu unii de teapa lor. Îmi alterează referinţele... Aşa... Tăiem numiţii, tăiem şi duelurile. Mai bine declar aici că am jucat şah. Da, cîteva partide de şah în timpul liber n-au ce rău să-mi facă. Punem că s-au terminat remiză şi nu supărăm pe nimeni... Unde nu-i duel, nu-i nici condamnare. Deci condamnări, nu. Dacă am făcut parte... Fără

discuţie, întotdeauna am făcut parte dreaptă. Să vadă bătrînul că pun preţ pe cinste. Ai parte, ai carte.

Excursii în străinătate... Avem. Florenţa şi Roma. O fi bine... n-o fi bine... ştiu şi eu ? Să nu creadă Căpulete că am umblat să mă însor pe acolo. Că sînt un aventurier, un vîntură lume. E mai sănătos să trec aici : vizitat Toscana, în interes de serviciu. Serviciu ? Păi, eu n-am nici un serviciu. Cum o să scriu aici că sînt un parazit, că trăiesc din banii părinţilor ! Ferit-a sfîntul. Atunci, ce meserie am eu ? Vreo profesiune, aşa, cît de mică... Nimic ! Necalificat ! Azi o petrecere, mîine un turnir, poimîine o serenadă... Un pierde-vară, asta sînt. Şi mai am pretenţii la mîna Julietei ! Ruşine să-mi fie ! O să-i mănînc zestrea fetei, o să-i toc toată averea la zaruri. Cine-o fi inventat autocaracterizările astea, că-ţi prinzi urechile în ele. Mai bine, îmi iau O.Z.N.-ul şi mă retrag frumuşel în epoca mea, de unde am plecat. Îmi văd de soarta mea, mor liniştit alături de iubita mea şi am scăpat de complicaţii. Prefer o moarte dreaptă unui peţit pe ocolite".

Dar, să presupunem că Romeo ar fi scutit de corvoada zugrăvirii propriului său trecut pe hîrtie. Să zicem că epoca noastră l-ar scuti de toate situaţiile neplăcute din piesa lui Shakespeare, şi că nimeni n-ar avea nimic împotrivă ca el să se cațere pe scară pînă în balconul iubirii sale, unde să-şi împlinească fericirea binemeritată. Să zicem că în ziua de leafă, cu banii în buzunar, el s-ar decide să achiziţioneze accesoriul atît de necesar pasiunii lui exemplare pentru Julieta : o scară. De unde şi-ar putea procura el acest obiect ? Răspunsul e unul singur — din cooperația meşteşugărească.

Să ne figurăm deci pe ecranul minţii următorul, foarte plauzibil, dialog...

Romeo — *(intrînd într-o secţie a cooperativei „Mîini îndemînatice")* Aripile iubirii mă înalţă !
Nu-i zid să poată stînjeni pasiunea...

Meşterul — Aţi spus ceva?

Romeo — Eu ? Nu. Recitam din Shakespeare. Un scriitor...

Meşterul — Cum adică, recitaţi fără să spuneţi nimic ? Atunci ce scriitor mai e şi ăsta ?

Romeo — Englez.

Meşterul — Mă miram eu să fi fost unul de-ai noştri. Cu ce vă putem servi ?

Romeo — Aş dori să cumpăr o scară.

Meşterul — La ce scară ?

Romeo — 1/1. În mărime naturală.

Meşterul — Lăsaţi asta. La ce scară vă gîndiţi ?

Romeo — O scară ca toate scările.

Meşterul — Nici o scară nu e ca toate scările. Sînt o mulţime de tipuri.

Romeo — Atît de multe ?

Meşterul — Chiar şi mai multe. Pentru ce vă trebuie scara ?

Romeo — Pentru ca să urc pe ea.

Meşterul — Unde ?

Romeo — Pînă în paradisul fericirii mele...

Meşterul — Să ştiţi că noi scări mai lungi de zece metri nu confecţionăm.

Romeo — De ce ?

Meşterul — De lemn. De frînghie facem chiar şi mai lungi.

Romeo — Dar de mătase ?

Meşterul — Numai cu mătasea clientului. Aduceţi, şi vă facem scara într-o lună.

Romeo — Aşa de mult durează ?

Meşterul — Durează în funcţie de material şi de greutatea clientului. E mătase, nu e fier.

Romeo — Atunci, mai bine una de fier.

Meşterul — De fier nu facem. Încercaţi la o fabrică.

Romeo — Nu-i piedică să-i stea în drum iubirii... Făceţi-o de lemn.

Meşterul — Mă rog, cum doriţi. Cîţi fuştei să fie ?

Romeo — Ce anume ?

Meşterul — Fuştei. Adică trepte.

Romeo — De unde să ştiu eu ?

Meşterul — Fiţi amabil, vreţi să mergeţi puţin prin cameră ? Numai un pic... Să văd dacă aveţi pasul mare.

Romeo — Uriaş, atunci cînd dragostea mă-ndeamnă Către iubirea dulce-a vieţii mele...

Meşterul — Clar. Scară stas, lemn de frasin, portabilă. Vă costă 846 de lei. Să v-o ambalăm sau vă căţăraţi pe loc ?

Romeo — Cum ! Aveţi şi gata confecţionate ?

Meşterul — Stas, cîte vreţi. Se aşteaptă doar la comenzile speciale.

Romeo — Am luat-o ! Zbor ! O, înger cu chip de Julietă. Perete nu-i în faţă să-mi mai steie !

Nu, hotărît lucru, dacă Romeo ar fi călător în timp şi s-ar încumeta să vină în vremurile noastre, praful s-ar alege de minunata lui legendă. Farul simbol al iubirii care ne vine de peste veacuri din fiinţa lui li-

vrească, s-ar stinge. Vi-l puteţi imagina pe Romeo încercînd să se strecoare, cu scara stas sub braţ, printre tonete de „Loz în Plic“ zăvorîte, pe lîngă automate de îngheţată şi prin staţii de autobuz pustii la ceas de noapte, pentru a ajunge în cartierul plin de primejdie al Capuleţilor ? Vi-l imaginaţi căutînd dezorientat din priviri, printre zecile de balcoane identice ale blocului, pe cel al iubitei sale ?

Alte timpuri, alte realităţi.

De-aia vă spun că, dacă Romeo ar fi avut proasta inspiraţie să ia O.Z.N.-ul şi să cocheteze cu călătoria în timp, n-ar mai fi auzit nimeni de el, în vecii vecilor. Tragedia sa exemplară ar fi devenit altceva, o farsă bulevardieră, o scenetuţă, un scheci sau, pur şi simplu, nimic. Eroul lui Shakespeare ar fi intrat în pielea unui simplu funcţionar de notariat, vatman sau tehnician de întreţinere, s-ar fi căsătorit cu o colegă de muncă, ar fi făcut 2—3 copii şi şi-ar fi petrecut concediul la Călimăneşti, ca mine şi ca tot omul.

De fapt, între mine şi Romeo nu ar mai fi fost nici o deosebire esenţială.

Şederea pe stînca „Mesei lui Traian“ m-a ajutat să-mi clarific gîndurile. Călătoria în timp la volanul O.Z.N.-ului nu reprezintă nici o sfîrîială. Orice om cu scaun la cap va alege O.N.T.-ul şi varianta călătoriei în spaţiu.

Cobor de pe piatra încinsă de soare, plonjez în Olt şi îl traversez în sens invers. E marţi şi trebuie s-o întîmpin la gară pe Anemona, care vine să-şi ia concediul şi bărbatul în primire. Mi-e dor de ea şi abia aştept s-o văd.

Fiecare cu Julieta lui...

S.O.S. ! — INVAZIE !

Meseriile veacului nostru devin fie mereu mai complexe, fie mereu mai specializate. E tot mai greu pentru un amărît de şcolar să-şi aleagă o profesiune. Una-două te împiedici de calculator, de genetică sau de mecanica cuantică. În vopsitorie încep să pătrundă roboţii şi în croitorie laserii. La poştă, ordinatorul. Pînă şi ţăranii nu mai pot face total abstracţie de izotopii atomici pentru creşterea ovăzului sau de metodele de clonare a bivoliţelor. Dacă lucrurile or să meargă tot aşa (şi aşa vor merge, e sigur !), atunci în curînd n-ai să mai poţi pune un flec la pantof fără diplomă de doctor în geofizică, iar un actor de provincie care nu e expert în holografie nu-şi va mai găsi locul pe scenă. Va învăţa bietul cetăţean un sfert de secol, şase ore pe zi, ca să ajungă un dulgher mediocru sau un acar de categoria a II-a.

N-aş vrea să mai fiu copil în condiţiile astea !

Dar pentru că am un copil şi, de voie de nevoie, trebuie să-i îndrum paşii timizi înspre cîmpia cea largă a muncii, pentru că mulţi dintre dumneavoastră, stimaţi cititori, treceţi prin aceleaşi frămîntări ca şi mine, am să vă dau cheia problemei.

Există o meserie sigură, convenabilă, uşoară şi pe care în numai cîteva zile o poate învăţa mulţumitor pînă şi un păstor de gîşte.

Această meserie salvatoare este aceea de scenarist pentru filmele ştiinţifico-fantastice, altfel zis — de anticipaţie.

Credeţi-mă, nu vorbesc în dodii, acest domeniu cunoaşte deja reţete sigure, prefabricate, pentru orice

schemă literară, cineva a făcut pînă şi o organigramă a subiectelor filmelor de science-fiction şi — pe baza acestor minunate înlesniri — orice om poate construi un subiect bunicel, la fel de uşor cum ar înălţa un castel din cuburi.

În cele ce urmează vă voi învăţa întreaga şmecherie, punînd astfel bazele unei societăţi a viitorului alcătuită exclusiv din scenarişti.

UNDE SE PETRECE ACŢIUNEA

Evident, pe pămînt. Pămîntul e cheagul, matca şi vîna. Nu vă plasaţi acţiunea pe alte planete, chiar dacă sînt apropiate, şi nimeni nu vă va acuza de evazionism. Chiar dacă, din necesităţi ale subiectului, unele personaje sînt nevoite să plece pe alte meleaguri (Lună, Marte, constelaţia Arcturus sau galaxia Guttenberg), faceţi în aşa fel ca, la sfîrşitul acţiunii, ei să revină acasă mistuiţi de dorul planetei natale. Aici au tot ce le trebuie : apă, aer, sol cultivabil, prieteni, amintiri.

CÎND SE PETRECE ACŢIUNEA

Aveţi la îndemînă trei posibilităţi : prezentul, viitorul apropiat şi viitorul îndepărtat.

a) Aţi ales prezentul. Descrieţi viaţa, oamenii, aşa cum sînt şi deodată introduceţi un element care n-are nici o legătură cu prezentul şi dă prezentul peste cap, aducîndu-l în pragul trecutului de tristă memorie. Rezolvaţi situaţia şi restauraţi prezentul, devenit datorită acestei grele încercări mai înţelept.

b) Aţi ales viitorul apropiat. Aţi făcut bine, cititorul e foarte interesat să ştie ce-l poate paşte încă în

cursul vieţii sale. Nu trebuie să vă spetiţi în a imagina o recuzită SF foarte sofisticată, legi ştiinţifice noi şi alte lucruri despre care azi nici nu avem habar. Ajunge să dublaţi cantitativ bunăstarea civilizaţiei actuale, să arătaţi că totul merge, zboară sau înoată de zece ori mai repede şi că problemele cu care îşi bat capul oamenii de ştiinţă au fost rezolvate.

c) Aţi ales viitorul îndepărtat. Vă felicit, aţi scăpat de orice grijă. Îi puteţi pune în cîrcă orice idee trăsnită, oricît de fantasmagorică. Îl puteţi împodobi cu toate posibilităţile. Tot n-are cum să verifice nimeni.

TEMATICILE FUNDAMENTALE

Sînt numai cîteva, uşor de învăţat pe dinafară, chiar şi fără să le notaţi în agenda de lucru.

a) Tema catastrofică

b) Tema conştiinţei iresponsabile

c) Tema invaziei din afară.

Tot ce aţi auzit, citit sau văzut despre mutanţi, roboţi, călătorie în timp, lumea postatomică sau savantul nebun, ca şi alte neasemuite istorii cu manipulări genetice, oraşe utopice, invenţii care se întorc împotriva omului, caracatiţe vorbitoare şi androizi, totul se va alinia fără fasoane şi în cea mai desăvîrşită ordine la una din aceste trei teme.

V-aţi fixat asupra unei teme. A mai rămas de pus la punct un singur fleac : schema subiectului. Modulele prefabricate pe care vi le voi pune la dispoziţie fac din definitivarea schemei o operaţiune mai simplă decît strivirea unei muşte.

De aici încolo vă recomand să luaţi şi ceva notiţe:

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI CATASTROFICE

1. *Geofizica, bat-o vina.*

Pămîntul se supraîncălzeşte (efectul de seră, intensificarea reacţiilor termonucleare din miezul incandescent etc.) sau se răceşte (contrariul efectului de seră, glaciaţiunea, diminuarea reacţiilor termonucleare din miezul incandescent) sau atmosfera începe să se risipească (scăderea atracţiei gravitaţionale, entropia etc.) sau apele îşi pierd caracterul nutritiv (găsiţi singuri nişte cauze, acolo...) sau scoarţa se prăbuşeşte în ea însăşi (sporirea gravitaţiei, contracţia planetei etc.) sau altele asemenea.

Dezastrul se va petrece gradat, pentru a da timp personajelor să se vînzolească, să caute o salvare, să emită o idee aberantă. Exemple de atare idei :

— punerea pe foc a tuturor pădurilor
— dezvoltarea la scară planetară a industriei de costume ignifuge
— transformarea biogazului într-un amestec respirator
— renunţarea la apă
— proptirea scoarţei terestre, din interior, cu schelăria platformelor de foraj petrolier dezafectate
— întărirea vigilenţei la toţi locuitorii Terrei.

Dezastrul e încetinit, se înregistrează un festivism amăgitor, apoi, implacabil, vine deznodămîntul şi catastrofa îşi desăvîrşeşte opera. Toată lumea moare (SFÎRŞIT). Sau aproape toată lumea moare, doar cîţiva fug cu o rachetă în Andromeda. Promit să revină pe pămînt, cînd vor fi în stare să vină de hac cataclismului (SFÎRŞIT).

2. *Cu cosmosul nu te joci*

Pămîntul începe să fie atras de soare (contracţia universului, anomalie orbitală sau, pur şi simplu, nenorocire inexplicabilă) ; nişte raze cosmice ucigătoare încep să ne traverseze planeta (se vor motiva prin varietatea infinită a cuantelor în univers sau prin explozia unei supernove) ; sîntem ameninţaţi să fim pocniţi de Lună sau de o cometă gigantică (explicaţiile nu sînt necesare, toată lumea crede în această tragică posibilitate). Eventual cometa va fi din antimaterie, promiţînd să ne anihileze printr-o gigantică explozie.

a) Scenarii optimiste. Un culegător de banane din Tanzania sugerează instalarea unor puternice retrorachete de corecţie a traiectoriei terestre. Revenim pe orbita mamă. Atomul în slujba vieţii.

Razele sînt deviate printr-un cîmp magnetic fabulos realizat prin îngrămădirea la pol a tuturor benzilor ampex de pe Pămînt (vezi curbura luminii). Sau : Pămîntul este mutat temporar din calea sinistrului prin conjugarea forţelor parapsihologice ale băştinaşilor. După ce primejdia trece, se mai face încă o sforţare pentru a se aduce planeta de unde a fost luată, adică la locul ei. În caz contrariu se ajunge în situaţia de a cădea în soare (caz a cărui rezolvare ne este deja cunoscută). Sau : razele trec prin altă parte şi ne-am speriat degeaba (descrierea unor fenomene de isterie colectivă, crize de misticism, sinucideri). Sau : razele sosesc, ne traversează şi nu ne fac nici un rău. Alarmă falsă. Apar fenomene be-

nefice, cum ar fi nemurirea, creşterea producţiei de lapte şi dispariţia ruginii.

Luna sau cometa se răzgîndesc şi aleg altă ţintă, mai uşor de nimerit (Uranus, Neptun...). Dacă nu se răzgîndesc, se vor adăuga cîteva pături suplimentare de atmosferă pe direcţia de unde vine impactul. Agresorul se va freca de aer şi se va dezintegra. Resimţim maximum o bubuitură de magnitudinea fenomenului Tungus, undeva deasupra Saharei sau a Oceanului Pacific. Preţul plătit va fi infim, cîteva mii de surzi, vindecaţi după metoda doctorului Cen-Guan.

În toate aceste scenarii, ultimele secvenţe vor fi dedicate unor mari serbări planetare. Oda Bucuriei. Culegătorul de banane din Tanzania şi doctorul Cen-Guan fraternizează, pe fundalul unei ploi înviorătoare. (SFÎRŞIT)

b) Scenarii pesimiste. Odată ameninţarea conturată, pe Pămînt începe vînzoleala. Toate ideile salvatoare din scenariile optimiste se dovedesc a fi frecţie Diana la un picior de lemn. Cădem în soare. Razele ne traversează şi sînt, vai, cu adevărat ucigătoare. Luna şi cometele ne fac surcele. Toată lumea moare. (SFÎRŞIT). Sau : aproape toată lumea moare, doar cîţiva fug cu o rachetă în Andromeda. Promit să se reîntoarcă etc. etc. (SFÎRŞIT)

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI CONŞTIINŢEI IRESPONSABILE

1. *Ofiţerul declanşator*

Se va insista asupra butonului de care depinde viitorul. Un deget care se apropie şi apasă. Nu se va

insista asupra consecinţelor care vor fi mai presus de orice descriere.

Lumea pe urmă. Şobolani imenşi. Scorpioni. Oameni deloc. (SFÎRŞIT). Variantă îndulcită. Şobolani imenşi. Scorpioni. O mînă de oameni (care lucrau într-o mină de lignit, care explorau o peşteră, care navigau cu un submarin, care tocmai coborîseră în beci, după vin, etc.). Sălbăticiţi, se bat cu ciomegele pentru o conservă iradiată (cutie de chibrituri, album entomologic, televizor color în stare de nefuncţionare, femeie etc.). Citat din Einstein care, întrebat cum crede că va arăta al treilea război mondial, a răspuns: „Nu ştiu cum va fi al treilea, dar vă pot spune cum se va desfăşura cel de al patrulea. Cu bîtele". Un supraviețuitor zice : „Va trebui să reluăm istoria civilizaţiei de la început". Se naşte primul copil. Pare normal (SFÎRŞIT). Variantă parţial îndulcită. Şobolani imenşi, scorpioni şi nişte fiinţe monstruoase jumătate şobolani, jumătate scorpioni. Sînt foştii oameni care au suferit mutaţii genetice. Se hrănesc cu dărîmăturile fumegînde ale vechilor oraşe, devenite acum nefolositoare. Unul dintre ei zice : „Va trebui să deschidem o pagină nouă în istoria civilizaţiei". Nu se naşte nici un copil, mutanţii se înmulţesc prin dedublarea personalităţii". (SFÎRŞIT)

2. *Neglijenţa în serviciu*

Un genetician mînuieşte flacoanele cu bacterii fără să respecte regulamentul de protecţia muncii. O femeie de serviciu atinge cu coada măturii claviatura generatorului de noduri spaţio-temporale. Un şofer de camion pierde un container cu Super-hiperplotox, găsit de doi copii care îl aruncă în reţeaua de aer condiţionat a Americii de Nord. O vacă paşte

cauciucul izolator al cablului de alimentare cu energie a laboratorului central de plasmă. Paznicul grădinii zoologice uită deschisă ușa de la cușca Godzillei etc.

Consecințe : o bacterie modificată invadează pământul și îngurgitează orice obiect metalic ; colaps al civilizației ; oamenii încep să dispară prin nodurile spațio-temporale imposibil de localizat ; nord-americanii se sufocă ; plasma scapă de sub control și pîrjolește biosfera ; Godzilla se răzbună pentru anii petrecuți în captivitate etc.

Slabe încercări de împotrivire la flagel : Consiliul Planetar, U.M.A. (Uniunea Mondială a Academiilor), Armata Salvării Publice. Răgazul e prea scurt. Omenirea piere (SFÎRȘIT). Răgazul e ceva mai lung. Piere numai jumătate din omenire. Soluția simplă și elementară o va găsi un copil (școală de corecție, orfelinat). Bacteria devine inofensivă dacă fierul pe care îl consumă a fost vopsit portocaliu ; nodurile spațio-temporale se înfundă cu obiecte de cauciuc gonflabil de mărimea unui elefant ; alimentația pe bază de soia face super-hiper-plotoxul inoperant ; cablul laboratorului central de plasmă e izolat la loc cu o rășină specială ; Godzilla, care nu se sinchisește de torpilele ionice, se dovedește total neajutorată în fața prafului de scărpinat.

Jumătatea de omenire rămasă în viață trage învățămintele, urmînd ca pe viitor să nu mai comită prostiile respective, ci altele (SFÎRȘIT).

3.*Maniacul periculos*

Ghem de subiecte cu extrem de multe ramificații. Se pot prelua toate sugestiile de la punctul b) — „Ne-

glijenţa în serviciu“, numai că în locul neglijenţei criminale va apărea elementul de intenţie criminală.

Personajul central : Savant nebun / inventator frustrat în dragoste / medic persecutat de directorul spitalului / descendent în linie directă al lui Caligula, ajuns în era supertehnologică / operator de sistem ahtiat după puterea absolută / adept întîrziat al sclavagismului / refulat care se defulează pe spinarea umanităţii / femeie demonică urînd întreaga stirpe bărbătească / obsedat mistic ce ambiţionează să pedepsească omul pentru păcatul originar / etc...

Pe oricare din aceste personaje îl veţi prefera, el va trebui zugrăvit în culori malefice, insistîndu-se asupra laturii maniacale care îi determină acţiunile nesăbuite. I se va conferi o scînteie de geniu, dar pusă în slujba răului. Eventual paranoia, schizofrenia, un complex freudian.

Ce fac ei ?

Savantul nebun concepe în laborator un mic monstru pe care îl abandonează, pentru a se prăsi, în reţeaua de canalizare a megalopolisului. Inventatorul frustrat pune la punct o maşinărie diabolică, pe care o foloseşte la producerea cutremurelor planetare de gradul 9. Medicul persecutat lansează o pandemie (boala somnului e o idee bună). Descendentul lui Caligula ţine sub teroare o mînă de specialişti în explozibile, pe care îi va pune să dinamiteze 216 centrale nucleare. Operatorul de sistem strecoară în Marele Computer un inversor de calcule şi economia mondială se dezorganizează. Adeptul sclavagismului fură fetele tinere şi le obligă să extragă bauxită pe o planetă cu climă mizerabilă. Refulatul se defulează imaginînd un dispozitiv care absoarbe oxigenul din aer. Femeia demonică ţine sub papuc un gene-

tician şi un fabricant de macaroane şi îi manipulează să lanseze pe piaţă spaghete infectate cu gena impotenţei. Obsedatul mistic conduce o sectă de telepaţi şi hipnotizatori prin intermediul cărora ar dori să-i împingă la sinucidere pe astronavigatori. Alt dement a găsit metoda de a fabrica bani falşi din ţesutul cordului uman şi umblă ca un cîine turbat după materie primă. Şi aşa mai departe...

Ce face omenirea ?

— Varianta neagră : este devorată, piere sub dărîmături, se stinge de boală, sucombă iradiată, se sălbăticeşte datorită crizei mondiale, se duce de rîpă, pierde capacitatea de procreaţie, se sinucide, se transformă în bani falşi pe care nu mai are cine să-i cheltuiască etc. (SFÎRŞIT)

— Varianta roz : criminalul este depistat, demascat şi anihilat, înainte de a-şi duce la îndeplinire planurile mîrşave. Lupta e grea ; o dată cu bestia vor pieri şi cîţiva eroi buni ai acţiunii. Maniacii periculoşi vor sfîrşi exemplar, numărîndu-se printre victimele propriilor lor maşinaţii criminale. (SFÎRŞIT)

Varianta neagră cu puncte roz : aproape toată omenirea o încurcă. Scapă numai cîţiva care fug cu o rachetă în Andromeda, promiţînd să revină etc. etc.... Maniacul periculos rămîne fără societate, înnebunind de plictiseală. Nebunia va fi de un alt fel decît cea care l-a condus la abominabila faptă. (SFÎRŞIT)

SCHEME DE SUBIECT ÎN CADRUL TEMEI INVAZIEI DIN AFARĂ

Avem prin urmare de a face cu ariergarda extraterestră. Ea se prezintă sub formă de germeni, gîn-

gănii groaznice, reptile ciudate, ființe super-evoluate, mașinării pe alte principii sau, pur și simplu, chestii ininteligibile (the thing).

Toate aceste detașamente ale invaziei sînt, clar, de două categorii :

a) *bune*

b) *rele*

Din punctul lor de vedere pot fi și indiferente, dar pe noi ne frămîntă punctul nostru de vedere.

De unde vin ele nu are prea mare importanță. Luna, Marte sau Venus și-au pierdut credibilitatea ca izvor al extratereștrilor. Vor fi alese obîrșii cosmice mai exotice (Andromeda, Betelgeuse, Norii lui Magellan) sau, și mai bine, planete inexistente (Arahne, Horroria, Barionia sau Smart Xz-43) ascunse prin felurite colțuri ale universului.

a) *ce se întîmplă dacă sînt bune ?*

— vor să învețe din experiența noastră. Învață și pleacă. (SFÎRȘIT)

— vor să ne învețe experiența lor. Ne lăsăm învățați și pleacă. (SFÎRȘIT) Nu ne lăsăm învățați și ne părăsesc mîhnite. (SFÎRȘIT)

— vor doar să se lămurească. Ne sperie fără voia lor cu O.Z.N.-urile. Sau se strecoară printre noi și apar tot soiul de fenomene bizare (metamorfoze, nașteri spontane, reîntineriri etc.) Sau stabilesc un contact de gradul al III-lea, ne lasă cu gura căscată și pleacă. Sau iau cu ei un pămîntean janghinos (beţiv, hoţ, drogat etc.) pentru a-l transporta în grădina zoologică a planetei lor, unde sînt expuse ciudățenii din tot cosmosul. (SFÎRȘITURI ADECVATE)

Mai palpitant este să vedem...

b) *ce se întîmplă dacă sînt rele ?*

— Nu ne înţeleg.

— Ne înțeleg prea bine și ne aplică o binemeritată pedeapsă.

— Vor să ne jefuiască (de uraniu, de apă, de femei)

— Vor să ne ia locul

— Ne consideră doar o sursă de hrană

— Au decis într-o ședință ultrasecretă să ne facă sclavi.

Invazia se extinde, iar conflictul se întețește. Nu sîntem de acord. Puțin le pasă că nu sîntem de acord. Sînt radioactive sau neradioactive și asta le dă un sentiment de trufie. Schițăm o strategie de război just. Se dovedește că pot fi nimicite de virusul guturaiului, sau de o mulțime de țărani cu bîte, sau de mișcarea sportivă, sau de bomba atomică (SFÎRȘIT). Se dovedește că nu pot fi nimicite de forțele mai sus citate.

Și atunci...

— Își impun scopul : ne jefuiesc, lăsîndu-ne săraci lipiți planetei și fără femei (SFÎRȘIT) ; ne gonesc în stele, de unde promitem să revenim atunci cînd... etc. etc... (SFÎRȘIT) ; ne impun o tutelă afurisită (nu acceptăm acest SFÎRȘIT) ; ne mănîncă (SFÎRȘIT).

— Nu ne lăsăm ; savanții Terrei inventează altceva care le face prietenoase sau le alungă sau le transformă în materie primă pentru industria energetică sau le omoară (SFÎRȘIT) ; un puști isteț le convinge că oamenii sînt de treabă, iar ele pleacă sau mor (SFÎRȘIT) ; un preot le vorbește de Dumnezeu, iar ele fug îngrozite sau se autodistrug (SFÎRȘIT) ; o stewardesă apetisantă le ia mințile și ele se decimează reciproc sau pleacă ducînd mesajul iubirii în univers sau se căsătoresc și trăiesc fericiți pînă la adînci bătrîneți (SFÎRȘIT).

Întreaga încrengătură de subiecte pe care vi le-am dat mură în gură poate fi înnobilată prin aplicarea unui motiv cu efecte sigure la marele public :

CĂLĂTORIA ÎN TIMP

Despre călătoria în timp e suficient să ştiţi că ea poate fi întreprinsă...

a) *din viitor spre trecut*

b) *din trecut spre viitor*

şi că vehiculul acestei excursii se poate prezenta într-o mare varietate de forme : (aparatură sofisticată, găselniţă artizanală, nod temporal, ceas de buzunar, introspecţie îndelung exersată etc.).

Dacă preferaţi varianta a) trebuie să respectaţi o regulă de fier: călătorul în timp nu are voie să mişte nici măcar un pai în trecut, ca să nu dea naştere la o tevatură întreagă în viitor. Ferească sfîntu' ca viitorul să cotrobăiască prin resursele de petrol ale trecutului, că rămînem fără prezent ! Petrolul se regenerează într-un timp măsurat cu erele, şi de unde iei nu creşte la loc pînă mîine.

Dacă vă seduce varianta b) două sînt posibilităţile notabile :

— personajul pleacă în viitor şi se întoarce în timpul lui fie încărcat de înţelepciunea epocii pe care a vizitat-o, fie turmentat de dezastrul pe care l-a văzut acolo. Prezentul trage cuvenitele învăţăminte.

— Personajul pleacă în viitor, cască gura la ce vede acolo şi izbuteşte să se adapteze. Prezentul se miră un timp de dispariţia lui, apoi îl plînge şi în cele din urmă îl uită.

Ar mai fi situaţia în care călătorul în timp se rătăceşte în hăţişurile temporale şi pierdut rămîne. Simplu moft pentru impresionat domnişoarele lacrimogene.

Punînd în operă arsenalul de subiecte, tehnici şi procedee pe care am avut bunăvoinţa să vi le descriu, nu mai avem a ne teme de invazia extratereştrilor şi a călătorilor temporali în bucătăriile şi camerele noastre de dormit, căci putem da unei situaţii oricît de dramatice finalul dorit·

Singura invazie căreia va trebui să-i facem în mod real faţă va fi cea a scenariştilor şi autorilor de science-fiction. Dar ăsta e un alt subiect, din care pornesc următoarele ramificaţii :

a) ..... (SFÎRŞIT)
b) ..... (SFÎRŞIT)
c) ..... (SFÎRŞIT)

Şi tot aşa, la nesfîrşit...

Comic-voiajor pe drumuri labirintice

Labirintul e mai mult decît un mit. E o componentă intrinsecă a existenței. Luăm cunoștință de hățișurile sale într-o infinitate de ipostaze. Ne rătăcim în dumbravă ca Lizuca, în peșteră asemenea lui Huckleberry Finn sau pe ocean precum Gordon Pym. Odiseea *e o față a labirintului, sufletul omenesc, o alta, globul Rubik o a treia și așa mai departe, la infinit.*

Mă și mir cum poate omul să cadă cu voluptate dintr-un labirint în altul, fără să-și piardă iluzia că spiritul său de orientare e infailibil. Vocația sa de neobosit călător prin spații, timp și concepte îi dă probabil dreptul să creadă că alcătuirea ființei sale e realizată pe structura unei busole interne.

Dulce amăgire care îi îngăduie să se rătăcească într-o mie de moduri, să confunde fundătura cu triumfala poartă a ieșirii și să proclame orgolios :

„Singurul labirint autentic sînt eu !“

Dacă sînteți atît de înfumurați, poftiți cu mine în cîteva labirinturi de toate zilele. Mai discutăm noi la ieșire...

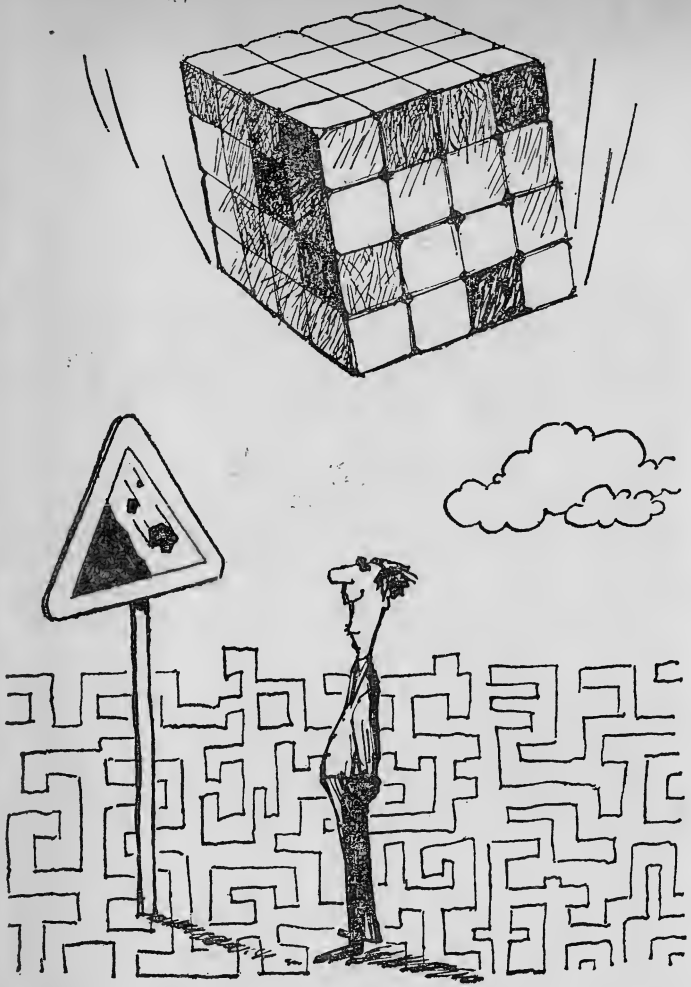

MIC ÎNDREPTAR PENTRU FUNCȚIONAREA LABIRINTULUI

Nu e totul să călătorești pe cărările întortocheate ale vieții de toate zilele. Trebuie să mai și vezi, iar dacă vezi, să mai și înțelegi pe deasupra. Aruncat de mic copil în labirintul existenței, naiv și neajutorat, omul ar fi o victimă sigură a complicatelor realități de care se izbește la fiecare pas. Fără săgețile indicatoare, fără textele explicative, fără inscripțiile avertizoare, fără indicațiile de funcționare, răspîndite generos în jurul nostru de o societate grijulie, cu greu ne-am putea descurca prin hățișul tot mai stufos al conceptelor, relațiilor și obiectelor care ne înconjură. Viața e un labirint și, la intrarea în misterioasele sale tenebre, primești explicații. Sfaturi practice și soluții pentru toate situațiile și răspunsuri pentru orice întrebare.

Ai în mînă o cutie de tăiței cu ouă și te-ar putea frămînta felurite probleme. Ce este acest obiect și la ce folosește el ? Cum se deschide ? Dar oare se deschide sau se utilizează cumva închis ermetic ? Conține ceva sau valoarea i-o dă nu conținutul, ci o altă întrebuințare ?

Îndreptarul are explicații pentru toate nedumeririle. El te învață cu multă răbdare că obiectul con-

ţine tăiţei cu ouă, din care se poate prepara o supă. Atîţia tăiţei, din care se poate prepara atîta supă. Supa e delicioasă, precizează îndreptarul, pentru a-i educa pe aceia care nu cunosc cum e supa de tăiţei. „Deschide aici“, mai precizează instrucţiunile. O linie punctată şi desenul unui foarfece deschis fac indicaţia şi mai clară. Poţi să fii repetentul clasei, dar cutia de tăiţei o vei deschide şi cu ochii închişi, dacă respecţi precizările îndreptarului.

„Nu staţionaţi în raza de acţiune a macaralei“. Mărturisesc că acesta este unul din avertismentele îndreptarului care au produs o adîncă impresie asupră-mi. Cînd văd de la mare distanţă o macara, fac instantaneu o răsucire de 180 de grade şi mă retrag cît pot de repede. Niciodată nu se ştie cît de lungă e raza de acţiune a macaralei. Îndreptarul nu o spune. Mă întreb chiar cum procedează macaragiul pentru a se pune în afara razei. Dar asta e treaba lui.

„Este interzisă intrarea în parc a cîinilor şi bicicliştilor.“ Formulă prin care îndreptarul trece dincolo de simplul avertisment, cantonîndu-se în zona restricţiilor categorice. E tot mai greu să fii biciclist în epoca noastră. O soluţie de compromis ar fi construirea, pe scară industrială, a tricicletelor pentru adulţi. Tricicletele au acces liber în parc. Mult mai dificilă este alfabetizarea cîinilor. Am văzut în parcuri o sumedenie de cîini care nu ştiu să citească anunţul.

„E pericoloso sporgersi“. Indicaţie superfluă. Cine a văzut italian călătorind cu trenul pe liniile româneşti ? Italianul e italian, dacă n-are volanul în mînă şi doi ochi languroşi alături, nu se simte bine.

Dacă sîntem în vehicul, putem citi o altă indicaţie a îndreptarului: *„Conducătorul vehiculului are drept de control al biletelor“*. Despre dreptul de control al controlorilor de bilete nu se specifică nimic, de unde rezultă că aceştia sînt nişte impostori care storc bani prin escrocherie de la călători. Îndreptarul ne ajută astfel să-i demascăm şi să-i dăm pe mîna organelor care au drept să controleze controlorii. Cît despre conducătorul vehiculului, cum să facă ? Ori conduce maşina ori controlează biletele !

„Atenţiune, cad pietre !“. Text simbolizat printr-un indicator rutier reprezentînd desenul şcolăresc al unei pante abrupte, pe care se rostogolesc la vale trei bolovani colţuroşi. Imaginea este plasată la vederea conducătorilor auto, în porţiunile de defileu. Am parcat de nenumărate ori maşina lîngă indicatorul cu pricina, aşteptînd răbdător să văd cum se produce respectivul fenomen. În afara întunericului, n-a căzut nimic. Veţi cere însă degeaba îndreptarului indicatoare rutiere de tipul : *„Atenţiune, gropi în carosabil“*, deşi, la fiecare piatră care cade de sus, întîlneşti o mie de gropi pe jos.

„Închis pentru deratizare şi dezinsecţie“. Text spînzurat pe uşa magazinelor alimentare şi care va umple de fericire pe cei care s-au aprovizionat în ajun din stocurile sus-pomenitelor unităţi de desfacere. Alarmă falsă. Anunţul maschează adevăruri cu mult mai prozaice. Gestionarul e la o nuntă la ţară, sau la o şedinţă la centrală, sau la o cercetare la procuratură. Mîncaţi-vă liniştiţi stocurile.

„Spre cabana Mălăioara — $2^3/_4$ ore“. Precizare pur turistică a îndreptarului, care se traduce astfel :

— dacă veţi merge două ore şi trei sferturi în direcţia arătată nu veţi ajunge niciodată la cabana Mălăioara, ci pe grohotişurile de la Trei Mistreţi.

— dacă veţi ajunge la cabana Mălăioara, aceasta nu se va întîmpla mai repede de 4 ore, cu condiţia să nu respectaţi direcţia precizată de indicator.

— dacă aveţi cortul în spate, mai învîrtiţi o dată stîlpul cu indicatorul (au făcut-o toţi turiştii care au trecut pe acolo înaintea dumneavoastră) şi duceţi-vă într-o direcţie pe care aţi ales-o cu grijă, dînd cu banul.

„Nu primim bacşiş, sîntem în întrecere“. Frază solomonică a îndreptarului. Interpretaţi-o după cum vă taie... buzunarul.

„Ieşire în caz de incendiu“. Teritoriu de perfect ocultism inventat de îndreptar. Uşă misterioasă, care nu se ştie unde duce. Nimeni nu i-a trecut vreodată pragul, deşi fiecare cochetează cu ideea incendiului, pentru a dezlega TAINA. Dacă sala de proiecţie ar lua cu adevărat foc, mulţimea s-ar îmbulzi tot pe uşile cunoscute, mai largi şi mai numeroase, ratînd ocazia de a pătrunde unul din marile secrete ale existenţei.

„În caz de blocare a ascensorului între etaje, apăsaţi pe butonul ALARMĂ“. Paragraf al îndreptarului cu puternice valenţe umanitare. Omul trebuie să ştie că nu e singur nici măcar în lift. La capătul unui buton se găseşte mîna întinsă a unui concetăţean, de profesie mecanic. Cu această certitudine, prizonierul atîrnat de cablu deasupra golului poate sfîrşi împăcat, de foame şi de sete, dacă nu bate din răsputeri cu pumnii în cabina ascensorului, ca să-l audă careva. Mîna întinsă a concetăţeanului meca-

nic joacă table în altă încăpere decît aceea în care sună alarma, dacă sună !

„Termen de garanţie :...“. Sistem de loterie preconizat de îndreptar, la concurenţă cu Loto, Pronoexpres şi Loz în Plic. Similar cu *„Valabil 36 de luni“*. Sistemul are la bază eludarea datei de referinţă pe ambalajul produselor alimentare. El dezvoltă aptitudinile parapsihologice ale individului, mai cu seamă vederea prin tablă şi adulmecarea prin pereţi de sticlă. Jocul la loteria garanţiilor reprezintă un mijloc de selecţie naturală, al cărei rezultat va fi popularea viitorului doar cu exemplare umane puternice, ameliorate genetic. Toţi mîncăm conserve, dar numai cei slabi se intoxică.

„Vînd imobil, capăt tramvai 23“. Sugestie comercială prin care îndreptarul se pune în slujba schimbului de bunuri, mai vechi decît omul însuşi. Cineva dă imobilul şi capătă tramvaiul 23. Echitabil.

„Pescuitul interzis“· Modalitate eficientă prin care îndreptarul atrage atenţia asupra locurilor ideale de pescuit. Pentru a se mări randamentul undiţelor, indicatorul va fi dublat de un al doilea, purtînd inscripţia *„Scăldatul interzis“*. Se ştie că vînzoleala trupurilor în apă intimidează, ba chiar alungă peştii. Referirea „Contravenienţii vor fi amendaţi pe loc cu suma de 200—400 lei“ e un indiciu asupra cantităţii de peşte care trebuie pusă deoparte pentru plata amenzii de către contravenienţii ce nu au bani asupra lor. Preţul peştelui e stabilit prin mercurial, adică tot de către îndreptar.

„Nici o sumă nu-i prea mică pentru a fi economisită“. Sfat de contrapondere la mentalitatea consumatoristă care pretinde că „Nici o sumă nu-i prea mare pentru a fi cheltuită“. În marea sa cumsecă-

denie, îndreptarul are grijă în primul rînd de cei cu sume mici şi foarte mici. Efecte negative : nu mai ai loc la C.E.C. să scoţi o sută de lei din cauza imensei afluenţe de preşcolari care depun cîte o monedă de 25 de bani. Oricum, e mai bine că preşcolarii procedează astfel, decît să-şi cumpere o cutie de chibrituri şi să se ajungă la varianta „Ieşire în caz de incendiu“, pe care am examinat-o mai sus.

„Introduceţi moneda“. Indicaţie-capcană a îndreptarului cu morala că „nici o sumă nu-i prea mică pentru a fi risipită“. Text mieros, promiţător de servicii prompte la un preţ modice, afişat pe telefoanele publice, pe cîntare automate, la flippere şi la intrarea în staţiile de metrou. Dintre toate, numai metroul îşi ţine promisiunea. Celelalte nu funcţionează, dar încasează.

„Spoi tingiiiiri !“ Capodoperă de concizie informaţională a îndreptarului, livrată exclusiv pe cale orală. Printr-o maximă economie de mijloace (numai două cuvinte !) strigarea ce vine din stradă ne transmite o sumedenie de amănunte relevante. Că acolo jos, pe trotuar, trece cineva care şi-a făcut din pospăială o deviză de muncă. Că acel cineva e în căutare de clientelă. Că a venit momentul să spoieşti tingirile, dacă le ai, şi să cîrpeşti găurile din oale şi cratiţe, dacă le au. Că acel cineva provindenţial este fără îndoială foarte brunet şi că, la sfîrşitul operaţiunii, va urma o tîrguială de mai mare dragul asupra onorariului pe care îl pretinde. Că mai bine renunţi la serviciile lui şi te duci la prăvălie să-ţi cumperi tingiri noi. Dacă optezi pentru această ultimă soluţie, îndreptarul are pregătită altă strigare : „Cazaaane, ligheane cumper !“, ceea ce în-

seamnă că altcineva, prieten cu spoitorul și nu mai puțin brunet, trece să culeagă din apartamente, contra nimica toată, oalele și străchinile găurite, pe care spoitorul urmează să le readucă pe linia de plutire și pe care o a treia persoană le va scoate din nou în lume, ajutîndu-se de o formulă preluată de asemenea din îndreptar : „Conașu', ceva haine vechi nu dai pe oale ?". Dintre toate sistemele de recondiționare și refolosire a materialelor, acesta e, fără nici o îndoială, singurul cu randament de peste sută la sută.

„Omul mai vine, dar mai și pleacă". Formulare în stilul aluziv, recomandată de îndreptar pentru a fi pusă la vedere de funcționarii care lucrează cu publicul. Face casă bună cu *„Nu ne țineți de vorbă în timpul serviciului"*, a cărui generalizare la ghișeele birourilor de informații se impune de la sine. Educă masa petiționarilor în spiritul dictonului „Tăcerea e de aur". Rezolvă dialectic problema cererilor.

„Acceleratul 423 are întîrziere 30 de minute". Un întreg capitol din îndreptar oferă amănunte precise în legătură cu diferitele întîrzieri ale trenurilor. Cele sub 10 minute, socotite mizilicuri, sînt ignorate cu desăvîrșire. Pentru cei care așteaptă pe peron sosirea garniturii, afișajul electronic sau difuzoarele de gară își încep licitația de la 10 minute în sus. Pentru unul și același tren, se plusează ca la pocher. Acum întîrzie 15 minute, dar peste un sfert de oră întîrzierea poate spori la 75. Cunoscînd bine regulile jocului, cei care se plictisesc așteptînd, pot lua decizii în perfectă cunoștință de cauză. 10 minute — o țigară ; 20 de minute — rîndul la cîrnați cu muș-

tar ; 40 de minute — o gustare în restaurantul gării ; 1h 30 — o vizită la muzeul C.F.R. de alături ; 3 h — un drum pînă acasă și înapoi ; 8 h — program *ad libitum ;* 24 h — se cheamă că nu mai e întîrziere și trenul a sosit la ora stabilită, fiind un exemplu de punctualitate care trebuie să fie urmat.

„Pentru azi nu mai avem bilete“. Anunţ pe care nu-l vom întîlni niciodată nici la troleibuze, nici la agenţiile Loto-Prono. Rezervat numai pentru spectacolele cu mare succes de public. Se va menţine în vitrină pe toată durata stagiunii. Se poate renunţa la el, cu condiţia ca la casele de bilete să fie puse în vînzare lozuri pentru „Tragerea excepţională a primăverii“. Premiul cel mare al tragerii va fi un bilet pentru spectacolul la care nu mai sînt bilete.

Mult noroc !

CÎND SE RĂZBUNĂ LABIRINTUL DIALECTICII

Sezon de vîrf. Canicula se revarsă torenţial din hîrzobul soarelui. Patruzeci de grade la umbră. Păi, atunci de ce staţi la umbră ? Răcoriţi-vă prin alte mijloace. Uite, industriile locale pun în vînzare nenumărate răcoritoare, bazate pe extracte naturale. Unde mai pui apa minerală, cea carbogazoasă, berea, laptele, sana. Milioane şi milioane de sticle pendulează în dublu sens, de la producător la consumator şi înapoi. Sticla ilustrează cel mai bine legea Lomonosov-Lavoisier : nimic nu se pierde, nimic nu se sparge, totul se valorifică. La I.C.V.A. Asta dacă n-ai un şcolar în familie, care să-ţi şterpelească din

casă tot ce e sticlă sau borcan, ca să-şi realizeze cota pe care urmează s-o depună la şcoală. Dacă elevul nu ştie lecţia la tablă, mai poate fi iertat, dar dacă nu-şi predă cota de sticle şi borcane... Sticla e energointensivă, pe cînd lecţia nu. Fabricile de lichide aşteaptă sticle, cele de conserve depind de borcane. Datoria noastră de cetăţeni este să le dăm, ca să ne dea. Iar marele dispecer al acestui trafic de recipiente, creierul întregii afaceri, este I.C.V.A.

Unul din vecinii mei de bloc deţine funcţia, întru totul onorabilă, de responsabil al unui centru de valorificare a borcanelor şi sticlelor. De la o vreme îl văd cam abătut.

„— Ce e, Fănică, îl întreb, nu merge treaba ? Nu-ţi faci planul la achiziţii ?

— Ba mi l-aş face eu, că lumea dă buluc ca la urs. Cînd vin şi deschid prăvălia, trotuarul e plin de plase şi sacoşe, burduşite de sticle. Mă şi mir cum pot oamenii să bea atîta fără să plesnească.

— Atunci care e problema ?

— Problema e că primesc prea multe reclamaţii. Toată ziua vin la mine copii plîngînd că părinţii nu le-au lăsat nici o sticlă pe care s-o ducă la şcoală. Uneori mi se face milă şi le mai vînd cîte 10—15 bucăţi. Cînd nu vin copiii, vin părinţii vociferînd că de ce accept să cumpăr sticle de la minori, care le „împrumută“ de acasă şi le valorifică pe cont propriu, ca să scoată bani pentru seminţe şi plicuri filatelice. Cînd nu vin nici părinţi, nici copii, mă trezesc cu diverse gospodine din cartier care mă acuză că fac trafic cu sticle şi borcane, că vecinul de peste gard le-a sustras energointensivele din magazia de lemne şi, după ce le-a răzuit etichetele ca să se piardă urma provenienţei, mi le-a adus mie făcîn-

du-mă complice la o faptă antisocială. M-am săturat ! Mai bine mă angajam vînzător la „Legume și fructe“.

L-am bătut pe umăr, în semn de încurajare.

— Curaj, Fănică, nu se poate să nu existe o ieșire din povestea asta.

— Ar fi una, dar...

Responsabilul borcanelor și sticlelor se muta greoi de pe un picior pe altul, codindu-se.

— Spune, omule, la ce te-ai gîndit ?

— M-am gîndit că dumneata, care ești om cu condei, scriitor, m-ai putea ajuta.

— A, înțeleg. Ai vrea să scriu la „Urzica“ ceva vesel despre drama dumitale...

Fănică s-a înfiorat.

— Nu, asta nu ! Orice, numai la „Urzica“ nu. Noi, ăștia din comerț, facem apoplexie numai cînd auzim de revista asta. Ani în șir ne-a luat în tărbacă !

— Atunci ce pot face pentru tine ?

A ezitat ce-a ezitat, apoi s-a hotărît să înșface taurul de coarne :

— Un... chestionar.

A fost rîndul meu să cochetez cu apoplexia.

— Un... ce ? ! ?

— Un chestionar. Așa, ceva cam cum fac ăia care se ocupă de felurite testări. La bibliotecă, la policlinică, la vînzări și cumpărări, la..., la..., peste tot există formulare de completat. Numai la mine în prăvălie, nu. Vine fiecare și-mi bagă pe gît, să-i achiziționez, tot soiul de sticlărie de proveniență dubioasă. De ce să mă facă pe mine complice, de ce ? Am încercat să-mi înjghebez cu mîna mea un chestionar, dar n-a

ieşit. Nu mă pricep la aşa ceva. Eu mă pricep la ambalaje...

Am fost întotdeauna de părere că scriitorul trebuie să fie profund ancorat în problemele concetăţenilor săi. Să-şi pună condeiul în slujba îmbunătăţirii treburilor de interes general. Iată că aveam acum o ocazie palpabilă de a-mi îndeplini rolul de scriitor eficient. Aşa am ajuns să scriu capodopera vieţii mele, o adevărată pagină de într-ajutorare umană care va aduce fericirea în breasla responsabililor tuturor centrelor de achiziţionare a sticlelor şi borcanelor. O transcriu mai jos, integral, pentru uzul marelui detaşament al celor interesaţi :

Chestionar

Care va simplifica mult procedura de vînzare-cumpărare a sticlelor şi borcanelor şi va contribui la consolidarea cadrului legal al tranzacţiei.

1. *Date personale*

Numele, prenumele, adresa, scara, etajul, număr de telefon, dacă e cuplat, cu cine e cuplat (telefonul), locul de muncă, dacă nu munceşte, de ce nu munceşte, dacă e pensionar, de cînd e pensionar, dacă are stagiul militar satisfăcut, de ce e atît de satisfăcut, dacă e femeie va completa că este cazul cu rubrica anterioară, situaţia familială, căsătorit sau necăsătorit, cîţi copii, cu cine, notele la purtare ale şcolarilor pe ultimele două trimestre, relaţiile cu vecinii, referinţe de la administratorul de bloc că întreţine relaţii cu vecinii, dacă nu le întreţine, referinţe de la vecinii din bloc că nu le

întreţine, ultimele trei chitanţe de plată a întreţinerii, dovadă legalizată de la notariat că sticlele şi borcanele sînt proprietate personală, dacă nu sînt, declaraţie scrisă că aparţin unui grad de rudenie, specificîndu-se gradul de rudenie, ce borcane a mai avut (dacă a mai avut), de ce n-a avut (dacă n-a avut), unde le-a valorificat anterior, de cîţi bani, de unde-a avut bani de sticle, ce-a făcut cu banii pe sticle.

2. *Pentru copii sub 14 ani*

De ce n-a crescut mai repede, de ce a crescut aşa de repede pentru vîrsta lui. Se menţionează că ei pot vinde sticle şi borcane numai însoţiţi de unul din părinţi, care va prezenta dovadă că nu îl însoţeşte în timpul orelor de serviciu. De ce bea, de cînd bea, ce bea, ce părere are despre un copil care bea. De ce nu duce sticlele şi borcanele la şcoală. De unde are sticlele ; dacă sînt din casă, din a cui casă ; dacă sînt găsite pe stradă, cum le-a dezinfectat ; dacă nu sînt de pe stradă, de ce trece nepăsător pe lîngă sticlele de pe stradă.

3. *Instrucţiuni suplimentare privind tipologia sticlelor şi borcanelor.*

Dacă apar sticle de băuturi străine, de unde provin, cine le-a oferit şi în schimbul căror servicii. Dacă s-a făcut înştiinţare. Sticlele de jumătate de litru pot fi ofertate şi fără buletinul de identitate cu grupa sanguină la zi, în schimb cele de apă minerală trebuie neapărat însoţite de certificatul medical al ofertantului. Borcanele de peste trei kilograme să nu aibă pe nimeni înăuntru. Pentru sticlele de şampanie se va cere şi adeverinţa de retribuţie pe ultimul trimestru. Nu se primesc sticlele de ochelari.

4. *Sticlele de un litru*

Sticlele de un litru trebuie să fie perfect curate, neciobite şi fără urme de violare. Sticlele de vin, sub 15 lei litrul, să nu aibă dop de hîrtie sau ciucalău, în schimb sticlele de vin de peste 28 de lei litrul nu se primesc decît pline şi neumblate, adică exact aşa cum au fost cumpărate.

5. *Instrucţiuni finale*

Sticlele şi borcanele se vor primi numai pe răspunderea, sub semnătură, a clientului. În cazul cînd centrul de achiziţii nu are bani sau ambalaje, clientul va completa chestionarul, după care îşi va lua sticlele şi borcanele şi se va duce acasă. Dacă nu se duce acasă, va completa rubrica „unde se duce şi în ce scop".

Fănică, responsabilul de sticle şi borcane, a primit cu imensă satisfacţie chestionarul pe care i l-am pus la dispoziţie. Mi-a dat chiar asigurări formale că, oricînd voi veni la prăvălia lui, îmi va lua sticlele şi borcanele peste rînd, scutindu-mă de completarea chestionarului.

După o lună, energointensivele din casă mi s-au înmulţit peste măsură. Am încărcat un port-bagaj cu ele şi, hai la Centru. Acolo însă — surpriză ! Punctul de achiziţionare a ambalajelor de sticlă dispăruse, iar locul lui era luat de un atelier de reparat aparate electro-casnice.

— Ce s-a întîmplat cu..., am vrut să aflu, sincer nedumerit.

— A, cu centrul de borcane ! Vedeţi, mi-a explicat noul ocupant al incintei, devenise total nerentabil. Responsabilul a avut ideea falimentară de a

introduce nu știu ce soi de chestionar, o prostie! Mai mult de trei sferturi din clientelă erau copii și pensionari care citesc silabisit și scriau cu dificultate. Puteau fi rezolvate maximum douăzeci de persoane pe zi. După o săptămînă locul a devenit pustiu, nu mai venea nimeni aici...

Am revenit acasă mîhnit, cu energointensivele nevîndute. Resimțeam un acut complex de vinovăție.

Introducerea noului nu se face întotdeauna în mod lin, fără dureroase convulsii. Dacă nu le înțelegi în toată profunzimea și complexitatea lor, labirinturile dialecticii se răzbună...

COMIS-VOIAJOR ÎN LABIRINT

Abia cărînd sacoșa mare și doldora, Hariton urcă treptele ce duceau la etajul doi al blocului. Pe palierul unu nu avusese succes.

Liftul nu funcționa, în schimb scara era cufundată în beznă. Hariton se poticni la penultima treaptă și făcu niște mișcări caraghioase pentru a-și păstra echilibrul. Noroc că nu era nimeni să-l vadă și chiar dacă ar fi fost, tot nu l-ar fi putut observa pe întuneric. Nictalopii nu cresc pe toate drumurile.

Strivi în dinți o sudalmă, puse sacoșa jos și, pe dibuite, începu dificila operațiune de aprindere a unui chibrit. Măciuliile de fosfor erau pietroase, zgîriau cutia și refuzau să ia foc. Un al șaselea băț, frecat mai tare, se frînse. Următorul îi trimise un proiectil incandescent în ochiul stîng. Abia al zece-

lea chibrit, scăpat pesemne de controlul de calitate, sfîrîi și se aprinse.

Grăbindu-se să utilizeze cu maximă eficiență micuța lumină pîlpîitoare, Hariton începu să treacă în revistă cărțile de vizită ale locatarilor de pe palier.

Apartamentul 5. Pălădoiu, inginer. Nu ține, ăsta nu e descoperit la capitolul tehnică... Apartamentul 6. Moalfă, jurist-consult. Să-i mai evităm pe oamenii legii... Apartamentul...

Chibritul agoniză și își dădu duhul. Hariton își vîntură degetele pîrlite, scuipă pe ele pentru a îmblînzi senzația de arsură, apoi reîncepu munca sisifică la cutia de chibrituri. Scăpă ieftin, cu o singură gaură arsă în rever, dar avea din nou un sîmburel de lumină în mînă. Dădu zor cu cititul :

...7. Chicioran. Reporter. Nici ăsta, spirit bănuitor. Apartamentul 8. Cocoșilă — plăpumar. Mda, se pare că mi-am găsit omul. Să încercăm.

Chibritul intră în comă înainte ca Hariton să localizeze cu precizie soneria. Renunță să-și mai încerce norocul cu alt băț și se rezumă să pipăie orbește, dar metodic, peretele, în căutarea butonului. Într-un tîrziu înăuntru se auzi țîrîitul metalico-electric atît de caracteristic. Îi succedă destul de repede un ușor foșnet în spatele ușii închise și glasul răgușit al unui bărbat care întreba :

— Cine sună ?

— Om bun, răspunse Hariton cu cea mai blîndă voce de care era capabil.

— Luminează-ți fața, că nu disting nimic prin vizor.

Hariton înjură în gînd și parcurse pentru a treia oară tortura autoflagelării cu chibrituri. Cînd în fine

un băţ se lăsă păcălit, licărirea sa bolnavă aruncă pe chipul bărbos umbre care îl făceau demonic şi înfricoşător. Drăcească apărea şi sclipirea ochilor.

— Parcă ziceai că eşti om bun ! se auzi vocea din apartament, care trăda o angoasă sinceră.

— Zău că sînt cum am spus, tovarăşe Cocoşilă, dar n-am condiţii să mă dezvălui !

Yala ţăcăni de două ori şi uşa se întredeschise. Colocutorii se adulmecară reciproc. Plăpumarul avea o faţă lătăreaţă şi placidă. Vizitatorul era brunet, cu sprîncene groase, îmbinate, şi cu un păr sîrmos ce părea imun la intervenţiile pieptenului. În afară de podoabele piloase nu mai avea nimic malefic în înfăţişare. Era un cetăţean, ca oricare altul.

— Dumneata ştii cum mă cheamă. Ne-am cunoscut undeva ?

— Nu, mărturisi cinstit Hariton. V-am citit numele pe uşă...

— Sînteţi cumva cu recensămîntul populaţiei ?

— Nu. Aş dori să...

— Să ştiţi că nu primesc comenzi de plăpumi decît la cooperativă, se repezi Cocoşilă, în ideea că există tot soiul de oameni care întind curse plăpumarilor lacomi de cîştig. Eu nu sînt din ăia care îşi rezolvă clientela acasă, văduvind statul de încasările ce i se cuvin.

Hariton schiţă o mină de om jignit.

— Tovarăşe, ce-ţi închipui dumneata despre mine ? Eu am plapumă, şi încă de puf. Ce-mi lipseşte mie este un robot casnic. De bucătărie, adică.

— E greu fără robot de bucătărie, oftă gazda. Eu ştiu ce înseamnă să n-ai un robot de bucătărie sau măcar un mixer.

Palma lui Hariton poposi uşor pe umărul plăpumarului, într-un gest de omenească solidaritate.

— Mi-am dat seama şi apreciez faptul că sînteţi un om de bine. Deci dumneavoastră aţi dat anunţul la „Mica Publicitate".

Pe fundalul feţei sale lătăreţe, Cocoşilă rotunji ochii la maximum, a mirare.

— Care... anunţ ? ! ?

Mirarea se mută sub sprîncenele stufoase ale lui Hariton.

— Cum care anunţ ? „Vînd robot casnic, cu set de scule anexă".

— Trebuie să fie o greşeală. Eu n-am dat nici un anunţ.

— Cum, nu l-aţi dat dumneavoastră ?

— Nu. Eu n-am avut şi nu am robot casnic.

— Nu se poate ! zise Hariton compătimitor. Şi nu vă e greu la bucătărie ?

Plăpumarul explică abătut că îi e foarte greu. Apoi, realizînd că uşa deschisă facilitează pătrunderea în casă a aerului rece de pe scara blocului, îl pofti pe vizitator în bucătărie, pentru a-i arăta la concret cît de trudnică e viaţa lui de meseriaş care trebuie să prepare orice fleac culinar numai pe cale manuală.

— Vezi dumneata, domnule dragă, astea sînt ustensilele de care dispun. Cuţitul la tăiat, lingura la frecat.

— Dar la amestecat ? vru să ştie Hariton.

— Depinde. Uneori mă descurc şi cu furculiţa.

— Şi vă descurcaţi bine ?

Plăpumarul dădu din mînă a lehamite.

— Aiurea ! E un calvar. Din trei maioneze, două mi se taie. Cît despre albuşuri...

— Vi se taie și albușurile ?

Cocoșilă puse pe masă două păhărele și turnă țuică de-un deget, lăsînd răspunsul în suspensie. Ciocniră.

— Ei, domnule dragă, se cunoaște că nu vă pricepeți. Albușurile nu se taie, dar pînă să le bați cu zahăr, îți cade mîna din umăr. E îngrozitor de epuizant.

Dădu țuica pe gît, cu un „brruuuh“ ce sublinia tăria băuturii. Bău și Hariton. Apoi observă, așa, în treacăt.

— Ehei, cu un mixer n-ați avea treabă. Unde mai pui și pasatul...

— Eu pasez prin sita aceea, preciză Cocoșilă, arătînd obiectul care atîrna de un cui, pe peretele bucătăriei.

— Presați prin ea zarzavatul fiert, nu-i așa ?

— Exact. Uneori mă și opăresc la degete. Cu un robot casnic nu se întîmplă așa ceva.

Hariton își mîngîie barba.

— Deci n-ați dat dumneavoastră anunțul la „Mica publicitate“, vînd robot casnic etcetera etcetera...

— Da de unde, nu vă spusei ? Mie nu-mi prisosește, mie îmi lipsește.

Mai băură un rînd și apoi Hariton puse punctul pe I.

— Păi, dacă așa stau lucrurile, de ce nu vă cumpărați unul ?

Plăpumarul ridică din umeri.

— Știu și eu ? Nu m-am gîndit.

— Nu-i așa că e un lucru foarte util ?

— Mai încape vorbă ?

— Staţi şi vă chinuiţi la bucătărie ca un rob în pîntecele galerei !

— Aşa e, tot ce e mai greu, nevastă-mea lasă pe mine !

— Şi nu vreţi să vă emancipaţi ?

Toată obida generaţiilor de bărbaţi asupriţi de neveste ţîşni la suprafaţă prin gura plăpumarului, asemeni magmei care face să sară în aer dopul craterului.

— Ba da ! Ba da ! Ba da !

Hariton pocni satisfăcut din degete.

— O.K. ! Atunci cumpăraţi unul de la mine. M-aţi înduioşat.

Cocoşilă emise un suspin de uşurare. Auzea şi nu-i venea să creadă.

— Cum aşa, dumneavoastră chiar...

— Chiar eu voi fi salvatorul. Vreau să fiu sincer. De fapt eu nu doream să cumpăr, ci să vînd un robot de bucătărie.

— Şi anunţul ? Mica Publicitate ?...

Făcîndu-i semn să-şi apropie urechea de buzele sale, Hariton îi şopti confidenţial :

— De fapt n-am mai dat anunţ, că durează pînă apare şi costă mult.

Scormoni prin sacoşa doldora pînă dădu de obiectul tranzacţiei.

— Poftim mixerul, daţi-mi cinci sutare şi al dumneavoastră să fie. Bucătărie uşoară !

Un sfert de oră mai tîrziu, Hariton bîjbîia în faţa altei uşi, pe palierul etajului şase.

— Bună seara, aici locuieşte tovarăşul Păişanu ?

— În persoană.

— De la spaţii verzi ?

— Întocmai.

— Mă bucur ! Deci dumneavoastră aţi dat anunţul la Mica Publicitate : „Vînd maşină tuns iarbă, cu motoraş Bremington şi foarfece mari pentru tufişuri“...

Şi Hariton începu să-şi desfăşoare meticulos strategia care urma să-l scape, în mod profitabil, de o maşină de tuns iarbă devenită pentru el total nefolositoare.

INCURSIUNE ÎN LABIRINTURILE PERSONALITĂŢII

Columb a descoperit America, dar mai mult ca sigur că era cu totul inapt să facă acest lucru. Arhimede a fost un impostor, căci nici pînă azi nu avem dovada că era în măsură să descopere cîte le-a descoperit. Nici un mare conducător de oşti din trecut nu are dreptul să fie numit aşa, întrucît capacităţile lui de raţionament strategic nu au fost supuse investigării cu mijloacele adecvate ale ştiinţei. Pînă la apariţia psihologiei şi a testelor ei minuţioase nici o mare personalitate istorică nu poate fi scutită de bănuiala că nu a fost decît o biată mediocritate sau, şi mai rău, o nulitate absolută.

Acum însă lucrurile au intrat pe făgaşul logicii. Avem la dispoziţie o extraordinară gamă de teste psihologice şi comportamentale, teste de inteligenţă, de aptitudini, de imaginaţie, de simţ practic şi de promptitudine a reacţiilor. Nu există labirint insondabil al fiinţei umane, care să nu fie explorat cu un

chestionar bine simţit, cu nişte cerculeţe şi triunghiuri alese corespunzător sau cu cartonaşe colorate. Pentru această examinare judicioasă a eului uman, psihologilor le pot fi suficiente tot felul de nimicuri : cubuleţe şi beţişoare de diferite dimensiuni, cifre şi litere, hîrtii tăiate şi împăturite în fel şi chip sau simpla plimbare aiurită a creionului pe o coală albă. După felul în care mişcă o rotiţă, spre stînga sau spre dreapta, putem avea surpriza să aflăm că repetentul clasei este un geniu neînţeles, iar din modul cum descîlceşte o sfoară se poate deduce că o anume somitate din fizica atomică şi-a greşit drumul vieţii atunci cînd a dat cu piciorul meseriei de legător de cărţi.

Călătoream odată cu trenul spre Moldova şi cei opt care ne aflam în compartiment am condus pe nesimţite discuţia înspre ravagiile pe care testele psihologice le fac în imaginea pe care o avem despre noi înşine. Cel mai afectat dintre toţi părea un bărbat la vreo 35 de ani, îmbrăcat ieftin şi comod, în stilul navetiştilor. Am aflat că nu era navetist, ci reporter la un ziar judeţean, pasionat pînă peste urechi de munca lui.

— Sînt zece ani de cînd caut cu frenezie noul în viaţa oamenilor şi a ţării, ne-a mărturisit el, gesticulînd pătimaş. De dragul unui reportaj interesant sînt gata oricînd să-mi las baltă casa, nevasta şi copiii şi să mă înfund pentru o săptămînă în adîncurile pădurii de munte, printre muncitorii forestieri, sau să cobor în străfundul pămîntului, alături de mineri. Am fost convins în tot acest timp că mi-am găsit împlinirea şi mi-am realizat adevărata vocaţie ca ziarist.

— Şi nu e aşa ? am vrut să ştim noi, ceilalţi.

— Aş, a zis omul cu obidă. Testarea psihologică a arătat clar că sînt pesimist, abulic şi înclinat spre meserii sedentare, cum ar fi aceea de vînzătoare de bilete la un cinematograf. Ocup de pomană locul a cel puţin o mie de persoane mai potrivite muncii de ziarist. Şi totul mi s-a tras de la faptul că am inversat violetul cu albastrul deschis.

În timp ce garnitura trenului se tîrîia prin cîmpia prăfoasă, chelălăind metalic din toate încheieturile, sărmanul reporter ne-a evocat ziua aceea funestă a testului care i-a distrus orice urmă de tonus moral-volitiv ; cum a venit în redacţie un individ scrobit cu o servietă neagră, cum a scos din servietă o cutie în care se găseau vreo douăzeci de cartonaşe colorate diferit, cum le-a înşirat meticulos pe masă, într-o ordine aleatorie şi cum i-a spus lui, reporterului, să inverseze între ele două cartonaşe, oricare ar fi acelea. „După ce criteriu ?“ a vrut să ştie testatul. Dar scrobitul a dus un deget la buze, a făcut cu ochiul şi a zis pe un ton foarte serios „Secret profesional“. Atunci reporterul şi-a amintit că era ziua de 14 aprilie, deci 14 a patra, şi a schimbat între ele cartonaşele aflate în poziţiile 14 şi 4, care s-au nimerit a fi de culoare violet şi respectiv albastru deschis. Psihologul s-a mohorît imediat la chip, a clătinat dojenitor din cap, a notat tot soiul de hieroglife într-un carneţel, preţ de vreun sfert de ceas, după care şi-a strîns cartonaşele şi a ieşit fără nici un cuvînt.

— O lună mai tîrziu, a adăugat reporterul, mă văd chemat la redactorul şef. Tocmai revenisem de pe un şantier de îmbunătăţiri funciare şi mă pregă-

team să plec la o carieră de calcar, apucînd să dau ochi şi cu familia, între două trenuri. „Leneşule, m-a certat el, ca un trăsnet din senin. Ne-ai înşelat pe toţi, cu articolele tale sclipitoare !“. Da, chiar aşa a zis, „sclipitoare“, după care a luat un aer marţial şi a trecut la ameninţări : „Dacă mai faci mult paradă de entuziasm şi de vioiciune, o să te retrogradez la serviciul scrisori, abulic sedentar ce eşti ! Iată, am aici negru pe alb referatul psihologului în ce te priveşte. De azi înainte n-ai să mai poţi duce pe nimeni cu preşul !“

— Of, of, maică, arză-i-ar focul cu ţestele alea ale lor, pisicologice, sau cum le-or fi zicînd, că strică rostul oamenilor.

Am întors cu toţii privirea înspre cea care se lamentase — o femeie voinică de la ţară, îmbrobodită şi înfofolită de i se vedea doar nasul. Vorbea cam fonfăit şi după voce puteai să-i dai vreo 5—6 decenii de viaţă şi activitate pe tărîmul agriculturii.

— Cum adică, strică rostul oamenilor ? a mîrîit un tip de la fereastră, care nu ştiam ce hram poartă.

— Uite-aşa, cum auzişi, s-a burzuluit la el femeia. Am fost îngrijitoare la vaci de cînd mă ştiu, că de mică am ieşit cu ele la păscut pe coclauri. Vita-i ca omu', o iubeşti — te iubeşte. Pă mine m-au iubit pînă şi caprele, că le-am ştiut firea ca nimeni alta. Aşa, m-apucă o duioşie cînd le văd, da' carte n-am, n-am apucat să umblu pîn şcoli. Şi numai ce mă cheamă odată Ilie a lui Hodoroabă de pe cîmp, că să las baltă totul şi să vin degrabă la sediu, să dau ţestul.

Locomotiva tocmai şuierase prelung şi mi s-a părut că nu pricep bine.

— Care... ţest ?

— Pisicologicu', cum care ? Păi, despre ce-mi răcesc eu gura ? La preşedinte în birou, numai ce văz o cocoană de la oraş, una din alea cu nasul pe sus şi care se uita la mine ca la o orătanie. „Ţaţă Veturio, zice Preşedintele, dumneaei o să-ţi arate ce tre'să faci. Să fii ascultătoare şi o să iasă bine". Şi unde nu scoate cocoana din traistă un maldăr de ţidule şi-mi face semn să stau jos şi să scriu nuş'ce. „Păi, io nu ştiu aşa să scriu", zic. „Cum aşa?" „Aşa, bine". Preşedintele s-a aplecat şi i-a zis cevaşilea la ureche, după aia au mai şoşotit ei ce-au şoşotit şi la urmă cocoana îmi zice că să mă gîndesc la ce mă întreabă ea şi să dau răspunsul corespunzător. Adică ăl de cred io că e mai bun.

— Şi cam ce te-a întrebat, mătuşică ?

— Tot soiul dă prostii, că-mi venea să-mi fac cruce, da' nu se cade cînd te vede străinii. Auzi dumneata : „Cîte ouă pot să mănînc pă stomacu gol, unde e mai greu chilu dă mazăre, în fundul văii sau pă vîrfu dealului, cum aş face să stea un ou pă tavă cu vîrfu în jos şi alte comedii d-astea, de credeam că mi-s la balamuc. Am zis şi io ce mi-a dat prin cap la toate bazaconiile alea şi, pă urmă, cocoana a început să socotească şi să adune ceva pe ţidulele ei. O văd că îşi ridică ochii din hîrtii, se uită la mine ca la urs, o ia dă la cap cu socotelile, se scarpină cu creionul în coafură, dă parcă n-ar crede, mai verifică încă o dată şi-i zice preşedintelui care se holba la noi : „Tovarăşe, aţi făcut o crimă !". Io am rămas cu gura căscată, că-l ştiam hoţ pe şeful

ceapeului, da' cremenal nu : „Cum... adică ?“ s-a cutremurat preşedintele. „Adică aţi ţinut-o la păscut vacile pe femeia asta care are un chiu superior lui Ainştain“. Ce-a vrut ea să zică n-am priceput şi nici cine e Ainştain ăla, de chiuie mai slab ca mine. Da', de-atunci, s-a dus totul dă rîpă. Au năvălit peste mine tot felul de gazetari şi activişti dă la consiliul agroindustrial, operatori dă la studiou' Sahia, potigrafi, mame cu copii înceţi la minte, cică să-i meditez la carte. Of şi-amar dă zilele mele, neiculiţă. M-au scos dă la trebi şi-acuma, na belea, tre'să mă duc tocma la Iaşi, la un centru dă perfecţionare. Asta-mi trebuia mie, că az-mîine îs femeie bătrînă ? Am auzit că acolo, la centru, n-au nici vite, nici capre. Păi, ce-oi mai paşte io acolo, spuneţi şi mneavoastră, că vă văz oameni luminaţi ?

Avea dreptate doar într-un anume sens, soarele pătrundea pe fereastra compartimentului şi ne mîngîia figurile, dar în ce priveşte problema femeii nu aveam nici o soluţie. Chiar, ce să pască ?

Pe urmă s-a vădit că şi băieţelul blond, care dormita pe genunchii bunicului său, dăduse un test psihologic la grădiniţă, ceea ce-i bulversase complet scara valorilor. Bătrînul ne povesti cum, într-o dimineaţă, venise un doctor, sau cam aşa ceva, şi îi pusese pe copii să deseneze fiecare un om, pe cine doresc ei. Puştiul în cauză desenase doi. Pe factorul poştal şi pe sectoristul cartierului, străduindu-se chiar să dea o expresie cît mai autentică uniformelor de care, în mod evident, părea impresionat. Specialistul a luat desenul în mînă, s-a uitat concentrat la cele două personaje şi a dat verdictul :

— Vasilică, tu nu-ţi iubeşti părinţii.

Prichindelul a făcut ochii mari, a tras aer adînc în piept, după care a început să se smiorcăie :

— Vai, nene, cum să nu-i iubesc. Îi iubesc foarte mult. Pe-amîndoi la fel.

— Tu să nu mă minţi, l-a pus la punct doctorul acela, sau ce-o fi fost el. Afectul ţi-a dictat pe cine să desenezi în primul rînd. Îl iubeşti pe poştaş mai mult decît pe tatăl tău, şi pe miliţian mai mult decît pe mama. Subconştientul tău a vorbit, înţelegi ? De altfel nu e nimic rău în a iubi autorităţile mai presus de orice. E chiar foarte bine.

Şi bunicul ne-a relatat in continuare, cu amărăciune, cum doctorul a plecat, dar îndoiala copilului a rămas. Uneori se uită chiorîş la taică-su, bănuindu-l că nu e adevăratul său părinte. Odată l-am auzit chiar vorbind cu un alt copil de pe stradă şi ameninţîndu-l că dacă nu-i dă lui sandvişul cu salam de Sibiu, îl va spune lui tata, care e sectorist.

— Sau poştaş, a suspinat prin somn mogîldeaţa blondă, cuibărindu-se şi mai adînc în îmbrăţişarea caldă a bunicului.

Nu i-am mai întristat şi cu păţania mea. La ce bun ? Şi aşa, peste compartiment se lăsase o tăcere apăsătoare, ritmată doar de ţăcănitul roţilor şi legănată de balansul trenului la trecerea peste macazuri. Fiecare se cufundase în mica lui dramă psihologică. A mea ţinea de viaţa conjugală. De cînd m-am căsătorit mă străduiesc să fiu un soţ bun, corect şi iubitor. Almanahul pe care îl cumpărasem pe peronul Gării de Nord şi pe care îl răsfoisem în timpul călătoriei, mi-a dat lovitura de graţie. La pagina 217 se lăfăia un chestionar-test cu titlul incitant : „Sînteţi potrivit pentru meseria de... soţ ?“.

Meditasem profund asupra celor 30 de întrebări la care trebuia să răspunzi prin DA sau NU. Marcasem cu DA alineate precum : „Te-ai căsătorit din dragoste ?“, „Ţii minte ziua de naştere a partenerului de viaţă ?“, „Ştii să ieşi cu o glumă dintr-o discuţie încordată cu soţia ?“, „Îţi lauzi nevasta în puţinele ocazii cînd aceasta face un lucru bun ?“, „O scoţi la spectacole de mai mult de 30 de ori pe an ?“, şi aşa mai departe. Înscrisesem un NU hotărît şi sincer la alte alineate, cum ar fi : „Te-ai gîndit vreodată să divorţezi ?“, „I-ai spus vreodată consoartei vorbe de ocară ?“, „Citeşti ziarul Sportul în timpul mesei ?“, „Sforăi în somn ?“, „Ai mai făcut vreodată ochi dulci unei alte femei, după ce te-ai căsătorit ?“ ş.a.m.d. 30 de puncte defineau un soţ ideal, 25 echivalau cu soţ model, la 20 erai învestit cu titlul de soţ cumsecade, la 15 te mulţumeai să fii soţ normal, 10 reprezentau plafonul de soţ dificil, iar de la 5 în jos verdictul era misoginie.

Am obţinut un număr de puncte demoralizant de mic şi pe deasupra m-am ales cu o caracterizare de zile mari. Mincinos, donjuan de profesie, materialist mîrşav şi fără scrupule, fiinţă schiloadă din punct de vedere moral şi lipsită de cele mai vagi urme de sentiment.

Nu-mi mai rămînea decît să deschid uşa vagonului şi să mă arunc din tren, ceea ce am şi făcut la prima staţie. Furat de gînduri apăsătoare uitasem să cobor la Adjud, unde fusesem trimis în delegaţie.

În aşteptarea unui personal în sens invers am avut timp berechet să ajung şi la concluzia acestei istorii. Testele psihologice sînt nişte instrumente de investigaţie desăvîrşite, numai că noi, oamenii, sîn-

tem incapabili să ne acordăm la subtilitatea lor. Pentru noi negrul e negru şi DA-ul e DA. Pentru psiholog, negrul e un sentiment şi DA-ul e o atitudine. Pînă nu ne vom pune de acord asupra criteriilor, cerculeţele şi triunghiurile, cartonaşele şi rotiţele vor continua să semene incertitudine în fiinţa umană. Iar ţaţa Veturia nu va mai avea vreme să iasă cu caprele la păscut...

Am uitat un amănunt şi trebuie să fiu sincer pînă la capătul... labirintului : profesiunea mea este cea de psiholog !

CUBUL LABIRINTIC

Că există momente de răscruce în biografia unui om, este un lucru de care sîntem convinşi cu toţii. Nu degeaba tipicul autobiografiilor anexate la diverse dosare se întemeiază pe asemenea momente. „M-am născut la..., am absolvit şcoala... în anul..., m-am căsătorit cu...“, iată fraze anodine care reflectă însă puncte nodale ale vieţii fiecărui individ. Dar, ca orice schemă, nici cea autobiografică nu este în măsură să cuprindă imensa complexitate a existenţei. Pentru mine, de exemplu, placa turnantă a biografiei a constituit-o un fapt aparent neînsemnat pe care, dacă l-aş fi mărturisit la serviciul personal-învăţămînt, aş fi fost considerat, dacă nu nebun, atunci cel puţin imatur şi lipsit total de seriozitate.

Ei da, viaţa mea şi-a schimbat cursul de cînd am primit în dar cubul Rubik. Oricum, mă aşteptam ca, mai devreme sau mai tîrziu, să mă întîlnesc cu obiectul a cărui faimă ajunsese să rivalizeze cu cea a

Beatles-ilor sau a Gerovitalului. Semne îmi soseau de pretutindeni, de la televizor ca și din revistele pentru copii : concursuri, recordmani care rezolvă cubul în cîteva zeci de secunde, algoritmi de rupere și recompunere a fețelor. Pe plajă sau în autobuz, în săli de așteptare sau în lifturi, văzusem zeci de persoane frecînd cubul în mîini, mașinal, afișînd priviri de maniaci. În parcuri, în sălile de teatru și de cinema, în spatele ghișeelor publice, femeile abandonaseră străvechiul obicei al împletitului cu andrele mari. Erau la fel de absente față de ce se întîmplă în jurul lor, numai că între degete țineau acum nu fragmentul de ciorăpel sau de boneţică, nu ghemele sau croșeta, ci cubul.

Știam că epidemia avea să ajungă și la mine. O presimțeam. O așteptam chiar, nefericitul de mine, repetîndu-mi mereu, întru liniștirea spiritului : „Ei, și ce dacă are 6 fețe și 54 de pătrate ? Jocul de șah are 64 și nu-mi pune nici o problemă".

Într-un noiembrie ploios, inevitabilul s-a produs. Un iresponsabil, sub pretext că îmi e prieten, mi-a dăruit cubul lui. Numele fostului amic — l-am șters definitiv din inima mea — nu merită a fi pomenit. Fie blestemat în veci pentru nenorocirea pe care a prăvălit-o pe capul meu. Nu-i doresc nimic altceva decît să-i vîre cineva în mînă globul Rubik, răzbunîndu-mă.

Așa gîndesc acum, dar atunci, în acel noiembrie umed și cenușiu, cadoul multicolor îmi părea o rază de soare menită să-mi înveselească zilele.

Împlineam 40 de ani. În aceeași seară casa mi s-a umplut de musafiri. Le-am arătat cu mîndrie cubul,

nou-nouţ. Sînt novice, le-am spus, dar în cîteva ore îi dibui eu sistemul.

— Nimic mai simplu, m-a încurajat unul din invitaţi. Pînă şi un sugar face feţele cubului cît ai bate din palme. Uite, totul e să construieşti centurile şi crucile, a adăugat el şi luînd cubul a început să-l sucească în fel şi chip.

Mă uitam cu admiraţie cît de docil i se supunea obiectul, răspunzînd fără nici o poticneală tuturor mişcărilor lui. I-am urmărit degetele agile, interpretînd o partitură Rubik numai de el ştiută. Timp de o oră am uitat de musafiri, am uitat că e ziua mea şi am fost atent numai la ce făcea profesorul meu de ocazie. După un ceas şi jumătate, respectul a început să mi se diminueze şi, un sfert de oră mai tîrziu, mi-a fost clar că am de a face cu un impostor. Habar n-avea de schemele raţionale aplicabile la cub. I-am smuls jucăria din mîini, între noi s-a dat chiar o scurtă luptă pentru posesia obiectului, apoi, sfidător, am compus în cîteva secunde faţa verde a cubului. Amicul şi-a lăsat ochii în jos, vădit ruşinat, iar ceilalţi oaspeţi ai casei au izbucnit în aplauze spontane, după care s-au strîns în jurul meu, ţinîndu-mi pumnii.

— Hai, primul pas e şi cel mai greu, mi-a spus unul. L-ai făcut, acum ceilalţi vin de la sine !

Am atacat cu nonşalanţă a doua faţă a cubului, orientîndu-mă spre albastrul care părea mai bine aranjat. O oră mai tîrziu i-am lăsat pe toţi acolo şi m-am retras în dormitor ca să meditez în linişte cum se elimină un punct alb din suprafaţa albastră. Peste încă o oră pierdusem şi prima faţă şi făceam feţe-feţe de furie. Prietenii plecaseră. Ducă-se !

Cea dintîi noapte sacrificată de dragul cubului a fost un infern. Am trecut de mai multe ori pe lîngă nişte combinaţii de mişcări grozave. Orice zonă de culoare pe care abia reuşeam s-o încropesc se destrăma în clipele următoare.

Dimineaţa, la serviciu, arătam ca după o orgie prelungită. Neras şi cu ochii în fundul capului.

— Hoţule, m-a mustrat complice şeful. Cine e persoana, o ştim şi noi ?

Am mormăit ceva nedefinit ca să par interesant, lăsîndu-l să îşi închipuie orice. Faima de Casanova mi s-a accentuat în zilele următoare. Ajunsesem într-un hal de slăbiciune şi oboseală alarmante. Colegii de muncă au convocat de urgenţă o adunare a grupei sindicale, unde au înfierat cu energie a doua mea faţă, cea de noapte. În cele din urmă n-am mai putut răbda şi le-am mărturisit totul.

A luat cuvîntul şeful grupei sindicale, arătîndu-mi mîhnit că n-am avut încredere în ei, în tovarăşii mei de muncă, că le-am ascuns adevărul. Colectivul e o forţă, a adăugat el, te sprijină în orice împrejurare, oricît de grea.

— Aşa e, s-au auzit cîteva voci din sală. O să te ajutăm noi să ieşi din impas.

S-au ţinut de cuvînt. Mi-au adus almanahuri, copii xerografiate după reviste străine, texte decupate din te miri ce publicaţii, toate avînd o singură temă : reţete şi formule de rezolvare a cubului Rubik. Le-am încercat rînd pe rînd şi rezultatul a fost că am încîlcit şi mai rău cele şase culori. Combinaţii cromatice din cele mai bizare îmi jucau tontoroiul în faţa ochilor. Vedeam lumea întreagă

sub formă de pătrățele permutabile, ca un caleidoscop.

Într-o zi m-am trezit, nu știu cum, cu trei fețe făcute. Priveam și aproape că nu-mi venea să cred. Am chiuit de bucurie, am împachetat cubul într-un ziar și l-am dus triumfător la serviciu, spre a-l arăta colegilor.

— Bravo, m-a bătut încîntat pe umăr unul dintre ei. De aici, printr-o înlănțuire de patru mișcări perfect logice, ies toate cele 6 fețe. Uite cum se face : a luat cubul, l-a răsucit de cîteva ori în sus și în jos, și cele trei fețe s-au amestecat la loc. După alte cîteva mișcări, ticălosul s-a scuzat că a greșit ceva, nu știe exact unde, dar mi-a promis că dacă voi mai izbuti vreodată să fac trei fețe, el va desăvîrși restul. M-au ținut două persoane ca să nu-l bat.

Acasă am reluat calvarul de la început. Mi-a ieșit o față galbenă cu un punct verde și o față verde, cu un punct galben. În rest, mozaic. Am făcut cîteva ruperi inteligente și fața verde s-a spuzit cu puncte albe și roșii. Pe urmă am avut o față galbenă. A mea, nu a cubului. Ceva mai tîrziu m-au dus la spital. Mi s-a pus diagnosticul „astenie avansată cu stări anxioase". Un doctor mi-a recomandat două săptămîni de odihnă la Pîrîul Rece. Vremea era ploioasă. Noroc cu cubul, mi-a mai umplut ceasurile acelea interminabile. De fapt, sincer să fiu, nici nu mai am nevoie să-l simt în palmă, mîinile îmi scapă controlului și mimează în mod reflex mișcările de rupere a acelei jucării diabolice. Mă uit la ele cum zvîcnesc fără noimă, susträgîndu-se con-

trolului cerebral. E curată pacoste, numai cu mare efort reuşesc să le domin.

Am coborît din munţi, aparent vindecat pe deplin. Ca urmare, revenit acasă, primul lucru pe care l-am făcut a fost să cumpăr pensule şi vopsele de linoxin, în şase tonuri diferite. Am zugrăvit fiecare faţă a cubului în cîte o culoare şi l-am examinat fericit. Semăna destul de bine cu un cub rezolvat de un mare maestru al algoritmilor Rubik. L-am aşezat pe noptieră şi am încercat să-l uit. Degeaba. Mă mustra conştiinţa, adică pe cine încerci tu să păcăleşti, amărîtule ? Incapabilule ! Ultimul om ce eşti ! Sute de mii, milioane de oameni de pe toate continentele jonglează cubul pe degete, numai tu ai rămas de căruţă. Prostul satului ! Ruşinea plutonului !

Aşa nu se mai poate, am zis, şi m-am înscris la un curs intensiv de rezolvare a cubului. De două ori pe săptămînă, la casa de cultură a sectorului. Puhoi de oameni, cu cuburi de toate felurile şi mărimile. Nu-mi închipuiam să am atîţia fraţi întru suferinţă...

După ce am luat cu succes proba teoretică, m-am prezentat cu propriul meu cub la examenul practic : o nimica toată — ruperea cubului din şase mişcări şi apoi refacerea lui tot din şase mişcări, adică în ordine inversă. Am făcut prima parte a testului în 5 secunde, amestecînd culorile fără speranţă. După ce am învîrtit în mînă jucăria blestemată pînă am făcut bătături, m-au declarat inapt pentru cercul lor şi m-au dat afară din examen. M-am dus acasă şi m-am gîndit toată noaptea ce-mi

lipseşte ca să fac cubul Rubik ca toţi oamenii normali.

M-am gîndit şi a doua zi, şi a treia. În a patra am primit un telefon de la serviciu, prin care eram anunţat că mi s-a desfăcut contractul de muncă. Mi-am dat o palmă peste frunte, uluit de constatare : de o săptămînă uitasem cu totul că am şi unele obligaţii de serviciu.

Acum sînt slab, palid, avînd sumanul rupt, cum ar zice bardul. Trăiesc din pensia bătrînilor mei părinţi. Prietenii m-au părăsit, sectoristul întoarce capul, bănuitor, după mine, sînt restanţier de 4 luni cu întreţinerea la bloc. Administratorul mă păsuieşte. Cred că o să mă păsuiască mult şi bine. Alaltăieri i-am dăruit, dezinteresat, un cub Rubik. Primul din viaţa lui...

CAPTIV ÎN LABIRINTUL DICŢIONARULUI

Nu există om care să nu fi visat, în abisurile forului său interior, gloria campionului. A fi cel mai bun dintre cei buni în cutare întrecere, a fi recunoscut ca atare de o comisie de arbitri severi şi morocănoşi, a primi apoi elogiile şi aplauzele publicului şi ale partenerilor de întrecere, iată delicii care nu se revarsă cu una, cu două asupra oricui.

Mărturisesc că am rîvnit mult la clipele de triumf ale campionului şi întîmplarea a fost generoasă cu mine...

Mă repezisem la vecinul meu de palier, Moscu, să-i cer cu împrumut cîteva ţigări „Carpaţi“ fără

filtru. L-am găsit stînd la masă, cu capul în mîini şi privind ţintă la nişte jetoane cu litere, aşezate pe un fel de tablă în pătrăţele. Moscu e om serios. inginer de cadastre, cu familie şi cu greutăţi. În prima clipă am crezut că are un deranjament mintal, pentru că nu mi-a acordat nici o atenţie. Ba mai mult chiar, l-am auzit mormăind pentru sine „HM ori trei — 42 de puncte“ şi a pus o altă literă pe tablă. Am dat să mă retrag discret, abandonînd ideea fumatului, şi m-am îndreptat tiptil spre uşă, aruncînd priviri prudente peste umăr. Cînd să ies, Moscu mi-a spus pe un ton autoritar : „Stai jos şi joacă-te cu mine“. În prima clipă am vrut s-o rup la fugă, dar m-am gîndit că vecinul îmi e superior cu vreo 20 de kilograme şi dacă îl enervez n-am nici cea mai mică şansă să rămîn întreg. Aşa că m-am supus ordinului şi m-am aşezat la masă, vizavi de el, pîndindu-i atent fiecare gest. Trebuie că aveam o mutră tare opărită, pentru că Moscu m-a privit puţin mirat, apoi trăsăturile i s-au destins într-un zîmbet amuzat. „Mă crezi nebun, aşa-i ?“. „Nu, am răspuns eu circumspect. Adică... nu ştiu. Nu pricep ce faci aici.“ Inginerul mi-a aruncat o căutătură blîndă, dar în străfundurile căreia am descifrat şi o undă de măreţie. „Ăsta e scrabble, a precizat el. Jocul secolului“.

Şase ore mai tîrziu, ne-am trezit cu nevastă-mea, Anemona, sunînd disperată la uşă. Jocul mă prinsese atît de tiranic, încît uitasem cu desăvîrşire de ea. Între timp dăduse telefoane la prieteni, la spitale, la miliţie, la morgă şi — epuizînd toate ideile — începuse să-şi alerteze vecinii de palier în legătură cu dispariţia mea misterioasă. „Treci şi

joacă“, am îndemnat-o eu calm, dar se pare că n-a gustat cîtuşi de puţin invitaţia. A izbucnit într-o criză de lacrimi cu tremurături şi m-a ameninţat că se duce la mama, ceea ce a pus imediat în practică. În felul acesta am putut să mai fac cîteva partide bune de scrabble cu Moscu. Ţigări „Carpaţi“ avea destule.

Anemona a revenit peste cîteva zile întrucît, după cum este bine cunoscut, o mamă, oricît de bine intenţionată ar fi, nu poate suplini în toate privinţele un soţ. M-a găsit îngropat în colecţia revistei „Rebus“ care, număr de număr, publică o rubrică de „scrabble“. Între timp îmi cumpărasem trei jocuri de diferite fabricaţii, dintre care unul în care literele se înfig şi astfel poţi imortaliza orice poziţie pentru analize ulterioare. Desigur nu este momentul aici să vă ţin un curs de iniţiere în tainele acestei minunăţii. Dacă vreţi să aflaţi despre ce vorbesc, puneţi mîna şi aprofundaţi singuri regulamentul. N-aveţi pentru ce să vă ruşinaţi, există deja vreo două sute de mii „muşcaţi“ pe meleagurile noastre, şi cîţiva în plus n-o să se observe.

În lunile următoare, mi-am procurat cu destulă dificultate o sumedenie de dicţionare lexicale şi am dat-o pe o cură forţată de învăţat cuvinte noi. La scrabble, cine n-are bagaj mare de cuvinte e victimă sigură. Să zicem că ai literele AACEHIS şi vrei să scoţi din ele un cuvînt cît mai lung. Cineva leneş la lecţiile de limba română poate să se dea cu capul de pereţi şi ceva mai deştept decît „Aşchie“ n-o să găsească. Unul ca mine însă, care a frecat luni în şir dicţionarele, priveşte o clipă literele şi exclamă, iluminat ca Arhimede în baie : ACHIESA !

Înţelesul cuvîntului l-am uitat de mult, ştiu doar că e un verb la infinitiv ; dacă e ceva din agricultură sau poate din domeniul finanţelor sau, cine ştie, vreun verb argotic din limbajul beţivilor, prea puţin contează. Important e că vorba asta misterioasă este prezentă acolo, în dicţionar, deci e legală şi regulamentară din punct de vedere al scrabble-iştilor. Prin urmare i-o poţi servi pe tablă adversarului, aplicîndu-i o lovitură de măciucă în valoare de vreo 80—100 de puncte. Acesta, deşi îi ignoră în egală măsură semnificaţia, recunoaşte imaginea formală a cuvîntului, înghite în sec şi pîndeşte momentul să te contraplesnească cu vreo vocabulă la fel de enigmatică, precum „XEROGEL“ sau „FOFOLOG“, legitimată de prezenţa ei în cutare sau cutare dicţionar. Astfel partida de scrabble se încinge pînă la tensiuni insuportabile, pe spinarea lată şi răbdătoare a limbii strămoşeşti, a cărei creştere trebuie să o veghem, dimpreună cu a patriei cinstire, la care ne îndeamnă testamentul poetic al Văcăreştilor.

Dar uite că am început să divaghez. Da fapt vroiam să vă spun că, după ce am ajuns la un standard de joc satisfăcător (în opinia mea), după ce m-am plictisit să tot cîştig partide uşoare la cei cîţiva intoxicaţi de joc pe care îi cunoşteam (şi „cadastralul“ Moscu se număra printre ei, drept care, exasperat să tot fie ciuca bătăilor, a refuzat să mă mai primească în casă şi nu mi-a mai dat nici o ţigară) am hotărît să-mi încerc puterile în elita naţională a campionilor acestui joc acaparator. Prima ocazie avea să se ivească în curînd. Aflu din „Rebus-Magazin“ că în cocheta staţiune X urmează să se des-

făşoare tabăra-campionat a scrabble-iştilor înrăiţi din toate judeţele, în organizarea unui club din localitate. Încep pregătirile : antrenamente cu haltera pentru condiţie fizică, cerere de concediu pentru intervalul respectiv, muncă de lămurire cu Anemona, liste de cuvinte-bombă pentru surprinderea adversarilor, achiziţionarea unui nou trening, controlul danturii (e esenţial să nu te doară măselele în timpul concursului, că ţi se tot învîrt literele în faţa ochilor şi nu se leagă, afurisitele, în nimic coerent), corectarea greşelilor de tipar din dicţionare (puzderie), antrenamente pe ceas, la trei minute mişcarea, exerciţii de mimică pentru îmbogăţirea repertoriului de cacialmale psihologice, procurarea de antinevralgice şi sedative, de cafea nes şi ţigări „Carpaţi" în stocuri suficiente pentru două săptămîni cît va dura marea încleştare şi, mai ales, desfăşurarea unei subtile campanii de momire a nevestei, fiinţă extrem de suspicioasă în ce priveşte perspectivele concediului pe care i-l ofer. „Vezi, tu, Anemona, urbea X. este unul din cele mai încîntătoare meleaguri ale ţării noastre străbune, îi turui ei repede şi pe dinafară lecţia învăţată cu migală dintr-un ghid turistic. Monument gotic din veacul al XVII-lea. Ruinele unui zid de cetate a cavalerilor trabanţi, distrus de două incendii şi de sistematizarea centrului nou al oraşului. Muzeu al călimărilor. Castel de apă de pe platforma căruia sînt vizibile pînă hăt departe serele de legume din comunele limitrofe. Împrejurimi pitoreşti : lacul Brusturiş, însămînţat cu biban cenuşiu şi cu oblete. Moară de apă tradiţională, funcţionînd ca bufet sătesc. Stîna „Căşăria", la 37 de kilometri, azi abandonată. Pădurice de stejari în care a înnop-

tat pentru cîteva ceasuri haiducul Mîrza înainte de a jefui conacul boieresc din Fîlfani, azi sediul cooperativei agricole de producţie. Largi posibilităţi de excursie cu trenul : spre Arad, Mangalia şi Satu Mare. Ce mai, o minune, locul ideal de vacanţă, scumpa mea Anemona !". Nevastă-mea a strîmbat din nas, bănuind o diversiune. Dar ideea că ar putea petrece o seară de neuitat, la un restaurant amenajat într-o arhaică moară de apă, a fost decisivă. Şi-a dat avizul favorabil şi asta a fost una din marile erori din viaţa ei : avea să afle la faţa locului că, de cîteva luni, moara-bufet fusese reamenajată ca microhidrocentrală, din iniţiativa unor energeticieni locali.

Congresul scrabble-iştilor, că altfel nu pot să-i spun, şi-a ales drept cartier general unul din cele două elegante hoteluri ale urbei X. Programul activităţilor a fost atît de încărcat, încît timp de două săptămîni nu am avut răgazul necesar să ies nici măcar pe trotuarul din faţa impunătorului edificiu. De Anemona mi-am amintit doar la sfîrşitul intervalului, cînd, după investigaţii dificile, am găsit-o suspinînd în celebra pădurice a haiducului Mîrza. Părea flămîndă, se ferea de oameni şi, ca de obicei, mă asigura că, imediat ce va ajunge acasă, mă va părăsi şi se va duce la mama. Am reuşit s-o îmbunez doar spunîndu-i că pentru mine cele două săptămîni au fost şi mai infernale. Şi zău că nu minţeam deloc.

— Bine aţi venit, stimaţi oaspeţi, ne-a spus, întîmpinîndu-ne la peronul trenului, Spiroiu, conducătorul cercului local de scrabble. Acceleratul tre-

buia să sosească la ora 4 și 57 de minute, dar a întîrziat o jumătate de oră. Acest lucru amenință să dea peste cap programul competițional, dar renunțînd la masa de dimineață veți putea fi prezenți la 5 și 30 de minute în sala de concurs, pentru primele partide. Concurenții din alte județe, sosiți încă de aseară, sînt deja la sală și fac încălzirea.

— Cum, sala nu e încălzită ? s-a îngrijorat unul mai novice, care învățase cîteva reguli de bază ale nobilului joc abia cu o lună în urmă.

Un tir de priviri disprețuitoare l-au făcut imediat să simtă că emisese o remarcă nelalocul ei.

Am dat buzna cu toții la hotel, tîrșîind cu dificultate pe macadamul străzilor valizele doldora de dicționare. Mi-am luat micul dejun din mers, rozîndu-mi unghiile emoționat. Tracul întrecerii iminente mă năpădise. Avea să se vădească în curînd că sala de joc, amenajată într-o anexă a restaurantului hotelului, era neîncăpătoare. Spiroiu, matematician de profesie, a calculat imediat diferența dintre cerere și ofertă și a stabilit imediat un număr de perechi care să joace în hol, pe fotoliile și măsuțele din fața recepției, precum și în micul holișor de așteptare din fața salonului de coafură de la etajul doi. Cîteva partide au depășit însă și această nouă variantă organizatorică, trebuind să fie găzduite de lustragerie, care oricum lîncezea mai tot timpul din lipsă de clienți (Lustragiul reprezintă în zilele noastre o meserie muribundă, pe cale să fie total înlocuită de profesiunile viitorului : analist, tehnician de sistem, programator, astrofizician etc.) Cum însă jucătorii au continuat să sosească în localitate pînă spre ora prînzului, a fost necesar să se dez-

afecteze şi alte spaţii ale marelui hotel. Trei partide au fost repartizate în barul de zi şi alte cîteva în oficiile cameristelor de la etajele superioare. În fine, o dată cu rechiziţionarea biroului de schimb valutar din holul principal, spaţiile de joc au devenit, de bine, de rău, suficiente.

Ca persoană încă necunoscută în lumea elitei scrabble-iste, nu am avut acces de la început în sala principală, amenajată sărbătoreşte şi dominată de o imensă tablă de demonstraţii, aşa cum văzusem doar la competiţii majore de şah. A trebuit să joc la recepţie, unde trăgea al naibii curentul, iar recepţionera ne tulbura meditaţiile cu întrebări candide de tipul „Ce căutaţi mereu cu mîna în săculeţul acela ?“ sau „De ce nu jucaţi mai bine remi cu pietre, că la asta m-aş pricepe şi eu“.

Cu primul partener care mi-a căzut în gheare, a fost simplu : m-a bătut de mi-a sunat apa în cap. Era un apicultor mohorît de prin părţile Severinului. M-a dat gata cu nişte termeni din domeniul stupăritului, dintre care singurul cunoscut este „urdiniş“. Restul îi dezgropase din nişte dicţionare de arhaisme, obligîndu-mă să-mi aduc aminte că încă de pe vremurile dacice străbunii noştri erau cultivatori de albine şi producători de miere mult rîvnită de invadatorii duşmani. Altfel, omul era destul de politicos ; după ce mi-a luat o partidă cît ai zice „propolis“, s-a scuzat de vreo zece ori că el n-a vrut, dar că aşa a fost să fie. Am strîns din dinţi reuşind să-mi rostesc rînjit fraza convenţională : „Mi-a făcut plăcere să pierd în faţa unui adversar mai bun“. Apoi m-am trezit cu o nouă belea pe cap. În partida următoare urma să întîlnesc o femeie. Mă treceau fiori

numai la gîndul că m-ar fi putut găsi Anemona, așezat pe canapeaua recepționerei cu o femeie necunoscută, sub pretext că am meci. Am jucat cu multă prudență, astfel încît să nu se formeze pe tablă cuvinte aluzive, dar nu s-a putut totuși evita un „Sutiene“ pe final de partidă. Am cîștigat detașat, am trîntit placa aceea cu „n-aș fi crezut să pot cîștiga la o adversară atît de valoroasă“, deci era evident că individa nu avea nici o valoare. Ea mi-a zis că locuiește singură la Prundu Bîrgăului și că ar fi măgulită să facem o partidă împreună, eu am asigurat-o că vom juca prin corespondență și am șters-o înainte de a apuca să aud adresa ei de la bloc, pe care mi-o răcnea în gura mare prin holul hotelului, în timp ce eu urcam scara de serviciu spre curățătorie, unde aveam următoarele meciuri. Acolo era un aer sufocant, fierbinte și îmbibat de aburi. Cei cîțiva care fuseserăm repartizați să jucăm în ambianța aceea de aerosoli am fost scutiți de prea multă suferință, căci din pricina umezelii au început să ni se dezlipească tablele și să iasă tușul de pe litere, ceea ce a dus la întreruperea întîlnirilor pe motiv de condiții meteorologice improprii. M-am dus să protestez la Spiroiu, organizatorul principal, care m-a liniștit că alții au jucat în condiții mult mai eroice, în frigoriferul principal al restaurantului, și tot nu s-au plîns, dar că, în general, asemenea fleacuri nu mai au însemnătate acum, cînd timpul presează ; au mai rămas doar nouă minute pentru masa de prînz, că altfel se întîrzie la dezbaterea teoretică de la ora 14,30 și nu e frumos să începem cu neîncadrările în program chiar din prima zi.

Cine n-a asistat fie și ca spectator la o partidă de Scrabble-duplicat, se cheamă că a trăit degeaba. Tensiunea din timpul întrecerii atinge cote supreme, pentru care cu greu se pot găsi termeni de comparație. Nici luptele de gladiatori, nici imaginea unui pachebot care se scufundă, nici zborul unui bolid de formula I, părăsind pista și izbind în plin un pîlc de spectatori imprudenți, nu egalează în dramatism și suspens o partidă zdravănă de duplicat cu o sută de combatanți. Lucrurile se desfășoară astfel : participanții se aliniază în sală, fiecare la cîte o masă, oarecum asemănător candidaților care dau o teză de admitere la Politehnică. Arbitrii trec pe la fiecare concurent și îl percheziționează drastic — dicționarele de orice fel, ca și fițuicile sînt strict interzise, riscul încălcării regulamentului fiind fără echivoc : exmatricularea din sala de joc. Începe foiala pregătitoare, toată lumea își așază literele în ordine alfabetică, pentru a le găsi cît mai rapid. Jetoanele țăcănesc pe tăblia mesei, se ascut creioane, se pun la îndemînă scrumierele, vin cafelele, se liniază foi de hîrtie, se împart fluturașii. A, nu știți ce sînt fluturașii ! Sînt un fel de bilețele, pe care jucătorul își va înscrie depunerea, la fiecare tur al partidei. Timpul de gîndire pentru un tur este de două minute, plus încă unul în care trebuie să-ți treci depunerea pe fluturaș, împreună cu calculul exact al punctajului. Dacă n-ai făcut această operațiune pînă în clipa cînd arbitrul răcnește „GATAAA !“, te-ai nenorocit. Trece copilul nejucător sau nevasta nejucătoare pe lîngă masa ta și nu-ți ridică fluturașul. Întotdeauna la o partidă de duplicat, spatele sălii e ocupat de copii nejucători și

de neveste nejucătoare, așezați în poziția de start a unei curse de sprint atletic, așteptînd semnalul arbitrului ca să o rupă la fugă printre mese culegînd fluturașii și ducîndu-i grămezi la masa oficială. Acolo, o altă ceată de arbitri secundari, sortează bilețelele, le așază în ordinea numerelor de concurs, verifică în dicționare corectitudinea cuvintelor, trec punctajele pe foaia colectivă a partidei și, în general, își dau foarte multă importanță. Afară, în spatele ușii, doi sanitari și o infirmieră așteaptă primele victime, pentru a le căra de urgență la cabinetul medical. Nu toți jucătorii au nervii de oțel și inima fără cusur și, pentru orice eventualitate, s-au luat măsuri ca și noul spital municipal al urbei X să aibă pregătite instalațiile de reanimare.

Ora fatidică soseşte. Cu pasul rar și apăsat, arbitrul principal începe să agațe pe tabla mare de demonstrații primele șapte litere, vizibile pînă în cel mai îndepărtat colț al sălii.

A B G I N S U

Ceasul a intrat în funcțiune, tocînd rapid cele 120 de secunde regulamentare. O bătrînică din Găești, jucătoare pensionară, se lasă moale în scaun. Sanitarii dau buzna în sală și o evacuează pe targă. Nimeni nu dă incidentului nici cea mai mică atenție. Timpul e drămuit și, de altfel, orice adversar în minus înseamnă un loc mai sus în clasament.

Stau și mă uit prostit la litere. Nu-mi vine nici o idee. Mi le-am pus în față pe tablă și le sucesc încoace și încolo, doar o ieși întîmplător ceva. B-ul și G-ul sînt literele „grele“, de 9 puncte fiecare, res-

tul reprezintă mărunţişuri de un punct. Cu B-ul şi G-ul trebuie dată lovitura. Un cuvînt cît mai lung, cît mai lung, ajută-mă, cerule ! Din învîrteala aleatorie a literelor, rezultă o sumedenie de aiureli fără înţeles : GUBASI, SUBINGA, BUSANGI, UBSING... Poate GIUBAN, dar o fi aşa ceva prin dicţionare ? Dacă n-ai nimerit un cuvînt corect, te-ai lins pe buze de puncte în turul întîi. Na belea, un minut s-a şi dus... Simt fiori reci prin şira spinării, în timp ce fruntea îmi e invadată de sudoarea spaimei. Măcar cîteva puncte, acolo...

Ura, ceva tot am găsit ! BAGI ! ! ! Sau BIGA, e în dicţionar mie în sută. Totul înmulţit cu doi din start, fac 40 de puncte. Decît deloc, e bine şi aşa. Un capital iniţial. Ar mai fi GĂBUI, dar nu sînt sigur de cuvînt. G-ul prinde o căsuţă de dublare valorică, tot cuvîntul se dublează, 60 de puncte dintr-un foc. Da' parcă poţi fi sigur ? Ah, să fi avut eu niscaiva fiţuici la mine...

„Ultimul minuuuut !“ răcneşte arbitrul principal şi mă arunc asupra fluturaşului. Trebuie să scrii numărul mesei, numărul turului, coordonata depunerii, cuvîntul pe care l-ai găsit, calculul punctajului, totul fără nici o greşeală, altfel cioclii aceia de la masa oficială te scaldă în avertismente şi te depunctează. Inima îmi bate în piept, gata să mi-l spargă, trag speranţă că eu am fost cel mai deştept dintre toţi concurenţii adunaţi puhoi în sală, că ideea mea a fost cea mai bună. „GATAA“, mă plesneşte ca focul unui pluton de execuţie vocea arbitrului, nici nu ştiu cînd ridic sus mîna cu fluturaşul, un copil sau o nevastă a şi zburat pe lîngă mine smulgîndu-mi-l şi fugind cu el glonţ la ciocli.

Stăm zgribuliţi de emoţie şi aşteptăm verdictul juriului. În tăcere. Aparteurile sînt interzise de regulament şi sancţionate mai întîi cu avertisment, apoi, în caz de recidivă, cu exmatriculare. În schimb, arbitrii se ciondănesc între ei de mai mare dragul, pe tema corectitudinii cutărei sau cutărei forme. Pînă la mine ajunge disputa lor sonoră în jurul unei probleme cruciale şi anume dacă „SBANG“ e conform normei lexicale sau legal ar fi fost să se scrie cu Z, „ZBANG“. Plouă cu punctaje zero, pentru tot felul de cuvinte bazaconii scrise pe fluturaşi de concurenţii încolţiţi de criza de timp. În fine, lucrurile par să se clarifice ; arbitrul principal afişează pe tablă cea mai valoroasă depunere găsită în sală : h4 — GĂBUI. Şaizeci de puncte. Mi-e o ciudă nebună pe ezitarea mea, am trecut pe lîngă potul cel gras. Alţi trei concurenţi leşină, atîta pagubă, şi brancardierii îşi fac prompt datoria.

— Cine a pus „GĂBUI“ ? vrea să ştie unul şi, după ce i se dă avertisment că a vorbit, aflăm că unica beneficiară a ideii e o profesoară de română din Focşani. Păi, mersi, dacă e de specialitate.,.

A C E J M O T

Literele pentru turul al doilea se lăfăiesc în faţa noastră, cronometrul ne hăituieşte ca o piază rea şi chinurile iadului reîncep, cu intensitate sporită...

E trecut de trei noaptea, şi eu nu pot dormi. Gîndul că în turul 11 am putut rata o depunere atît de simplă ca „NĂVÎRLIE“, nu-mi dă pace. Aici m-am pierdut de fruntaşi. Am ieşit pe locul 28, cu 813 puncte, la peste 240 de cîştigătoare, individa aceea

din Focşani. Cît de uşuratic am putut trata partida ! Să nu-mi vină mie în cap „năvîrlie“, un cuvînt care e pe toate buzele, ah, cît de dobitoc pot să fiu !

Nevastă-mea e cufundată într-un somn adînc. Visează imagini de taină care o fac să ofteze printre sforăituri.

— Hei, Anemona, trezeşte-te o clipă, îi şoptesc eu la ureche, în timp ce o scutur bărbăteşte spre a da mai multă eficacitate intenţiei mele.

— Ce vrei, zăpăucule, nu vezi că dorm ? face ea, frecîndu-se la ochi buimăcită.

— Ai literele E I I L N R V şi un A pe tablă. Ce depui ?

— „Năvîrlie“, ce altceva ai vrea să depun, îngaimă ea instantaneu şi se întoarce pe partea cealaltă, trăgîndu-şi pătura peste cap.

E grozav de deşteaptă Anemona, uneori mă are în buzunarul cel mic. Ar fi o excelentă nevastă nejucătoare pentru cules fluturaşi. Dacă ar accepta să intre în corpul de auxiliari ai partidelor de duplicat, am putea să ne întîlnim în treacăt, la fiecare tur de joc, cînd ea ar trece alergînd pe lîngă masa la care sînt repartizat. Dar ea consideră că funcţia de nevastă nejucătoare e o idioţie şi preferă să se ducă în oraş, de plictiseală. Ieri a văzut un film artistic care trata despre un cuplu de tineri îndrăgostiţi pe fundalul industrializării Deltei Dunării. Mi-a bolmojit ceva despre conflictul filmului în timp ce adormea, însă mie îmi stătea gîndul doar la meciurile de a doua zi. Mai ales cel cu contabilul din Lipova îmi dădea, încă de pe acum, furnicături. Un tip uscăţiv şi rigid, cu o mină impenetrabilă, şi care bătuse tot ce mişcă în ziua inaugurală. Avea o baftă

la tras literele din săculeţ, ceva de groază. Îl chema Sandu, şi snopiţii săi parteneri îl porecliseră Schileru, adică Sandu Killeru'. Uite, cu unul ca ăsta trebuia să joc eu mîine la prima oră, adică la 6,30.

Am hotărît să-l dau dracului de somn şi să aprofundez cîteva ceasuri dicţionarele...

Zilele trec şi eu n-am cîştigat nici o cupă. E drept, forţa mea de joc a crescut mult, s-a şlefuit în focul marilor bătălii scrabbliste. Corifeii genului îmi acordă un respect net superior celui din prima zi, cînd nu dădea nimeni doi bani pe mine. Am ieşit de cîteva ori în primii zece, şi l-am măcelărit cu cîteva cuvinte bine simţite chiar pe Killeru'. De la un timp, constat că Anemona nu mai dă deloc prin hotel, dar bănuiesc că se duce la film. N-am nimic împotrivă, dacă vrea să se culturalizeze, sărăcuţa, doar e în concediu. De altfel noaptea nu se poate dormi în cameră, pentru că analizăm partide prin telefon. M-am împrietenit la cataramă cu un bibliotecar din Săulia-de-Cîmpie, un băiat adorabil, mucalit pînă la cer şi posesor al unei bărbiţe de hidalgo spaniol. Ne testăm intuiţia şi spontaneitatea de concurs, la orice oră din zi şi din noapte, dîndu-ne contracronometru grupe de litere cît mai imposibile. „A B C I J N U" îi spun eu în microfon la ceas tîrziu de noapte şi el ripostează cu receptorul la ureche, ca împins de un resort : „Încujba !" Apoi e rîndul lui să mă ia prin surprindere cu „A A E F L N T plus un C pe tablă" şi fulgerul ideii îmi iluminează calea unui răspuns instantaneu : „Căftănel !" Pe nesimţite, bagajul nostru de cunoştinţe devine tot mai voluminos, ameninţînd chiar să ne crape capul din interior. Obişnuim ca, în cele două-trei minute

care ne rămîn disponibile pentru cină, să discutăm problema participiilor verbelor intranzitive şi reflexive şi, mai ales, dacă e legal să articulăm adjectivele neologistice, sau nu. „Uite, nu mă convingi, îmi zice Firică, bibliotecarul-hidalgo ; niciodată n-ai să găseşti într-o formulare a limbii vii o formă flexionară de tipul „intravenosul“ sau „picricului“. Să nu o siluim pe maica noastră limba. „Eşti dogmatic, mă supăr eu ; dacă o anume formă nu a apărut pînă acum în textele scriitorilor, nu înseamnă că ea nu poate apărea *de acum încolo* în cine ştie ce poezie publicată într-un ziar judeţean. Limba e ca tabelul lui Mendeleev, deschisă completărilor ulterioare. Sînt în mod ferm pentru depunerea într-o partidă de scrabble a cuvîntului „sonicilor“. Am chiar de gînd să scriu o „Baladă a ultrasonicilor piloţi“, ca să nu mai avem vorbe !“

Firică se înfurie şi declară că dacă îndrăzneşte careva să-i trîntească pe tablă o asemenea silnicie de cuvînt, se va judeca pînă în pînzele albe cu comisia de arbitraj, iar eu îi promit că îi voi servi aşa ceva chiar în prima partidă, sigur fiind că apăr o cauză dreaptă, şi să îndrăznească numai să conteste.

N-apucăm bine să ne încăierăm, că vocea lui Spiroiu ne cheamă prin staţia de amplificare a hotelului să ne prezentăm degrabă la sala de concurs. Îmi retrag mîna din barba lui Firică, îi restitui acestuia cele cîteva fire pe care am izbutit să i le smulg, el îmi dă în schimb un nasture pe care mi l-a separat de haină şi o rupem la fugă către partida colectivă de scrabble-anticipaţie, care contează şi ea în TOP-86.

Scrabble-anticipaţie, la même Jeanette, autrement coiffée.

Sînt o sumedenie de varietăţi ale jocului, toate derivate din trunchiul principal al acestei nobile îndeletniciri. Dintre toate, anticipaţia e cea mai profundă, cea mai analitică. Cunoşti grupele de litere cu o lună înainte de desfăşurarea partidei. Le poţi studia, aplecat peste dicţionar, îţi poţi alcătui liste exhaustive de cuvinte ce rezultă din grupele respective. Singurul mister de nepătruns e ordinea în care vor fi anunţate ele de arbitru în momentul concursului. De aici, nevoia de a-ţi alcătui strategii combinatorii multiple şi elastice, de a avea tăria să sacrifici o grupă care îţi asigură un cîştig de puncte imediat, pentru a pregăti bombe nimicitoare din adevăratele grupe puternice, cu litere valoroase, care ies la sorţi cînd nici nu te aştepţi.

Faţă de intuiţia, de metoda ordonată de analiză a „maeştrilor“, eram un dulce copil. În mod normal, nu puteam emite nici o pretenţie.

Am pătruns livid în sală, cu săculeţul atîrnîndu-mi jalnic în mînă. Mă chinuiau crampele şi aveam impresia că pantofii mă strîng. Cînd mi-am înşirat literele pe masă şi le-am văzut spălăcite de prea desele întreceri în curăţătorie, tabla jerpelită, un H pierdut în timpul altercaţiei cu Firică, dicţionarele cu foi furate de alţii ca să-şi completeze cine ştie ce lacune, m-a apucat jalea. Cred că aveam privirile injectate de invidie şi de ură, căci l-am observat pe un pirpiriu, căruia i se repartizase locul de lîngă mine, că-şi ia catrafusele sub braţ şi se duce la juriu să solicite alt loc. Nu i-a mers şi, sub ameninţarea avertismentului, a revenit temător în

dreapta mea. Avea un teanc de scheme desenate în carioca de mai multe culori şi un caiet cu liste interminabile de cuvinte. La anticipaţie, regulamentul îngăduie.

Ce a urmat, a fost ca un vis frumos. Grupele au ieşit la sorţi de parcă le-aş fi solicitat prin notă de comandă specială. Cuvintele mi se articulau într-o încrengătură ideală, cu minimum de sacrificii şi maximum de punctaj. Cîţiva concurenţi care au auzit de minune prin telefonul fără fir al zvonului mocnit şi-au lăsat baltă bietele lor încercări eşuate şi s-au strîns ciotcă în jurul mesei mele, scăldîndu-mă în priviri uluite de admiraţie. Natural, cioclii de la masa oficială i-au exmatriculat imediat din sală pentru perturbarea concursului. Spiroiu care, ca organizator, alcătuise grupele cu un an înainte şi le buchisise cîte şase ore pe zi înainte de a le face cunoscute şi celorlalţi, s-a enervat atît de tare, încît a depus pe tablă un cuvînt incorect, PROXTUZ, şi şi-a tăiat singur craca de sub picioare. Cele patru grupe cu litere grele mi-au venit ca pe aţă în poziţiile anterior pregătite şi mi-au dat un morman de puncte prin multiplicare cu 9. Nu le voi uita niciodată, pentru că le-am desenat mai tîrziu pe un carton şi le-am pus, înrămate, deasupra biroului meu de lucru :

XILOFAGE — 410 p.
MUHAFIZI — 446 p.
BUMBAŞIR — 374 p.
VRĂJMAŞA — 383 p.

Din ele mi-am făcut deviza şi profesia mea de credinţă, le consider şi astăzi Sfînta-Mea-Pătrime

care mă ajută să reușesc în cele mai dificile momente ale vieţii.

Așa am cîștigat marea cupă a urbei X la scrabble-anticipație. Eu, un amărît de debutant, i-am umilit și pe prisăcar și pe bibliotecar, pe ingineri și pe profesori de română, am luat-o înaintea chilerilor și a pensionarilor, i-am flexionat pe toţi pînă ce am scos untul din ei. Am luat Cupa, Diploma și cununa de campion al gloriei. Le-am dus acasă la mine și le-am pus în vitrina de trofee, să moară de ciudă vecinul meu Moscu, sărman veleitar care nu e în stare să se ridice peste modesta ştachetă a amatorismului.

Am slăbit 18 kilograme și m-am dezvăţat să mai mănînc din farfurie. Îmi e suficient dacă trec în fugă pe lîngă căruciorul scos în faţa aprozarului și fur o cireașă sau o gulioară cît de mică. Somnul nu mi-a mai revenit niciodată și noaptea mă chinuie lipsa unei comunicări telefonice permanente cu Săulia-de-Cîmpie. Cînd și cînd aud în receptor, printre paraziţi, pîrîituri și convorbiri intercalate, vocea prietenului meu Firică :

— E F I M P T U plus un E pe tablă !

Dar nu mai am nici pe departe sprinteneala mintală din acele zile inegalabile petrecute sub biciul lui Spiroiu. Acum mă gîndesc cîte o jumătate de oră, înainte de a nu-mi veni nici o idee. De vină sînt cred dezbaterile teoretice care ne-au sleit toată seva.

Nevastă-mea, Anemona, e și ea alta de cînd am recuperat-o întîmplător din hăţișurile pădurii lui Mîrza, unde se refugiase din calea oamenilor. Și eu care o crezusem la cinema !... S-a mai sălbăticit, a încercat de cîteva ori să trîntească de pardoseala băii cupa atît de greu cucerită, pe care o dorise în

vitrină mai mult decît orice pe lume. Am împiedicat-o cu greu să nu comită sacrilegiul. Vorbeşte foarte puţin. De fapt, dacă mă gîndesc bine, nu face altceva decît să repete la intervale rare de timp un cuvînt al cărui înţeles l-am uitat de mult : Năvîrlie... năvîrlie... Prin tot comportamentul ei îmi sugerează un Robinson recuperat prea tîrziu de societatea omenească. Este inadaptabilă şi nu mai are tresăriri feminine decît atunci cînd vede într-o vitrină vreo blană frumoasă şi scumpă, pe care mă obligă să o cumpăr. Odată am refuzat-o, dar mi-a şuierat veninos „Năvîrlie“ ! Şi cu prima ocazie mi-a aruncat la ghenă săculeţul cu litere.

Astăzi am găsit la cutia poştală invitaţia şi grupele de anticipaţie pentru tabăra-campionat din staţiunea Tuşnad, 16—30 aprilie 1987.

B E F O R S U...

Problema e cum o mai păcălesc o dată pe Anemona. Va trebui să mizez totul pe cartea pitorescului turistic...

— Vezi tu, draga mea, puţine staţiuni au parte de un cadru natural aşa de frumos ca Băile Tuşnad. La vest — munţii Baraolt, la est — munţii Bodoc, la nord — pajiştea verde şi încîntătoare a depresiunii Ciuc, iar la sud — marea şi bogata depresiune a Ţării Bîrsei. Lacul Sf. Ana, unicul lac vulcanic din ţară. Hoteluri moderne cu piscină. Izvoare minerale cu ape carbogazoase, bicarbonatate, sodice, calcice, magneziene, feruginoase, hipotone. Pe alese, iubito. Pavilionul „Ludmila“ şi „Turnul Alb“ de unde se poate admira panorama întregii staţiuni. Club, bibliotecă, sală de spectacole, terenuri de sport. Ştrand pe malul lacului Ciucaş. Ti-

novul Mohoș, rezervație naturală. Cofetăria „Veveriţa“. Ei, ce zici ?

Anemona mă privește lung, intens, de parcă ar dori să-mi radiografieze gîndurile.

— Și cînd spui că va fi tabăra aia de scrabble ?

— La sfîrșitul lunii aprilie, pisicuţa mea.

— Bine, m-ai convins, acceptă incomparabila mea soție, azvîrlindu-mă direct în brațele fericirii. E prea ispititor Tușnadul, pentru a rezista invitaţiei tale atît de generoase, adaugă ea, făcîndu-mi cu ochiul.

Dacă ar fi să mă însor a doua, a șaptea, a zecea oară, tot pe Anemona aș alege-o !

— La Băile Tușnad, deci, întărește nevastă-mea, dar nu la sfîrșitul lui aprilie, ci în august. E mult mai cald atunci... De acord, da ?

Să mai crezi în candoarea diavolului ! Îmi plec fruntea învins și parafez, spășit, capitularea pe toate fronturile :

— Cum zici tu, minune dulce. Și mie, august mi se pare o lună rezonabilă...

În definitiv, chiar și un scrabblist pătimaș are nevoie de puțin turism, nu credeţi ?

Şase dialoguri în căutare de... umor

— *Dialog de basm*
— *Dialog bibliofil*
— *Dialog iniţiatic*
— *Dialog dansant*
— *Dialog paralel*
— *Dialog fatalist*

DIALOG DE BASM

Personajele : Harap Alb
Vernil Împărat
Cea Mică
Tema : Căsătoria
Decorul : O cabină telefonică

Harap Alb — Alo, casa Vernil Împărat ?
Vernil Împărat — Da.
Harap Alb — Unchiule !
Vernil Împărat — Unchiul cui ?
Harap Alb — Al meu. Eu sînt, feciorul cel mic al fratelui matale.
Vernil Împărat — Tu eşti, măi, băiatule ! Ce bine-mi pare că m-ai sunat !
Harap Alb — Eu sînt...
Vernil Împărat — De-ai şti de cîte ori nu ne-am întrebat, eu şi împărăteasa, de ce nu mai dau nepoţii ăştia un semn de viaţă !
Harap Alb — Uite, acuma am avut fise şi am dat. Că telefonez cu prefix.
Vernil Împărat — Şi ce mai faci ?
Harap Alb — Sînt în drum spre matale, pe la jumătatea distanţei. Sper ca în vreo două luni să ajung.

Vernil Împărat — *(tușind încurcat)* Daa ? Alo, alo, nu se aude ! Nu aud nimic !

Harap Alb — M-am gîndit să trec pe la castelul matale. Acuma auzi ?

Vernil Împărat — Tot nu aud.

Harap Alb — Să vă fac o vizită cu daruri frumoase din partea tătînului meu, Roz Împărat. Ai auzit ?

Vernil Împărat — Perfect ! Acum aud foarte bine. Vino, te aşteptăm...

Harap Alb — Auzi, unchiule ?

Vernil Împărat — Aud.

Harap Alb — Mai e ceva... cu cazarea peste noapte...

Vernil Împărat — Poftim ? Iar nu se aude...

Harap Alb — Cazarea !

Vernil Împărat — Nu aud nimica !

Harap Alb — O să te rog să-mi reţii un loc la han pentru vreo cîteva zile.

Vernil Împărat — A, aşa ? Cu plăcere, acum iar s-aude...

Harap Alb — Şi pînă ajung, să pregăteşti sacul cu galbeni pe care i-l datorezi lui tata, că...

Vernil Împărat — Nu se mai aude ! Alo, alo, nu aud !

Harap Alb — ...că vrea să ţi-l lase cadou, ca să-ţi construieşti grajduri noi.

Vernil Împărat — Da, da, din nou se aude foarte clar.

Harap Alb — Şi mai e ceva. Se aude ?

Vernil Împărat — Încă nu ştiu, mai întîi spune...

Harap Alb — Am auzit că vrei să-ţi măriţi fetele...

Vernil Împărat — Aşa...

Harap Alb — Pentru una din verişoare, aş fi şi eu amator. Dar nu ştiu care, că încă nu le-am cunoscut. Auzi ?

Vernil Împărat — Aud perfect. Ţi-o dau de soţie pe care vrei, că toate-s o apă şi-un pămînt...

Harap Alb — Poftim ?

Vernil Împărat — Toate sînt la fel de drăgălaşe, ţi-o dau pe care vrei. Uite, vorbeşte cu Cea Mică, îmi smulge receptorul din mînă...

Cea Mică — *(sîsîită, peltică, toantă cît încape)* Mă auzi, iubitule ?

Harap Alb — Te aud foarte bine !

Cea Mică — Mă bucur că vii şi-o să ne căsătorim şi-o să-ţi gătesc perişoare cu smîntînă şi-o să ţesem amîndoi toată ziua la gherghef iar mămica mea o să stea tot timpul cu noi, nu ? Tu o să-mi dai toată lefuşoara ta iar eu în fiecare duminică n-o să te las să te duci la fotbal şi-o să te ţin lîngă mine ca să-ţi dovedesc cît de mult te iubesc...

Harap Alb — Alo, alo, nu aud nimic !

Cea Mică — Am zis că te iubesc, iubitule !

Harap Alb — Nu aud ! Alo, nu se mai aude, şi chiar dacă se aude, nu mai am fise ! *(comunicarea se întrerupe subit)*

Harap Alb — *(monologînd)* Şi chiar dacă mai am fise, n-o să le dau, ca să mă însor cu pacostea asta. Mai bine slugă la Spînul !

DIALOG BIBLIOFIL

Personajele : Cumpărătorul de carte
Vînzătoarea de carte

Tema : Cartea

Decorul : Un raion de librărie

Cumpărătorul — Bună ziua. E cumva închis pentru inventar ?

Vînzătoarea — Nu. E deschis şi pentru cine întreabă şi pentru cine cumpără.

Cumpărătorul — Vai, ce multe cărţi aveţi !

Vînzătoarea — Da, săptămîna asta am primit o mulţime de noutăţi.

Cumpărătorul — Scrie lumea, scrie...

Vînzătoarea — Cu ce-aţi dori să vă servim ?

Cumpărătorul — Dumneavoastră ce propuneţi ?

Vînzătoarea — Vă plac călătoriile ?

Cumpărătorul — Enorm. Eu în fiecare an merg în drumeţii.

Vînzătoarea — Atunci luaţi asta : „Comic-voiajor". Ce-o să mai rîdeţi !...

Cumpărătorul — Tovarăşă, eu sînt un om serios. Alt gen nu aveţi ?

Vînzătoarea — Enigme poliţiste. De exemplu „Concert pentru revolver şi orchestră".

Cumpărătorul — Ştiţi, muzica... Prefer s-o aud, nu s-o citesc.

Vînzătoarea — Mă rog, cum doriţi. Atunci puteţi cumpăra „Prînzul păsărilor".

Cumpărătorul — A, o carte de bucate...

Vînzătoarea — Nu, un volum de poezii.

Cumpărătorul — L-aţi citit ?

Vînzătoarea — Eu ? Nu.

Cumpărătorul — Atunci de ce să-l citesc eu? V-am jignit cu ceva ?

Vînzătoarea — Poate preferaţi teatru...

Cumpărătorul — Asta da. Joc în echipa de amatori a întreprinderii.

Vînzătoarea — Comedie ?

Cumpărătorul — Nu, fotbal. Ador dialogurile cu arbitrul. Aveţi dialoguri cu arbitrul ?

Vînzătoarea — Avem dialoguri de Socrate.
Cumpărătorul — Nu se pronunţă Socrate, ci Socrates. Şi nu e arbitru, ci un atacant brazilian.
Vînzătoarea — Nu cred. A trăit în antichitate. Era grec.
Cumpărătorul — Grec ? Mai bine nu. Genul meu preferat e romanul.
Vînzătoarea — Vi-l pot oferi pe Terenţiu. Un roman de spirit.
Cumpărătorul — Mai bine un roman de dragoste. Am o fire aşa de sensibilă !
Vînzătoarea — Vi s-ar potrivi acest roman : „Iubirea imposibilă".
Cumpărătorul — De ce imposibilă ?
Vînzătoarea — El are cu 20 de ani mai puţin decît ea. Ea nu îi dă nici o atenţie, el suferă.
Cumpărătorul — De ce suferă ?
Vînzătoarea — De dischinezie biliară.
Cumpărătorul — A, e o carte de medicină...
Vînzătoarea — Dacă doriţi cărţi de medicină, ceţi la raionul de literatură ştiinţifică.
Cumpărătorul — Nu ţin neapărat să fie o carte de medicină.
Vînzătoarea — Dar, în fond, ce anume doriţi dumneavoastră ?
Cumpărătorul — Vreau un exemplar din marea literatură. Aveţi ?
Vînzătoarea — Pe alese. Poftim : Dante, Molière, Dostoievski, Eminescu...
Cumpărătorul — Mai mare !
Vînzătoarea — Asta-i bună ! Cît de mare ?
Cumpărătorul — Vreo 40 de centimetri. Să aibă pe ce se sprijini raftul de sus al bibliotecii, că s-a rupt ştiftul.

DIALOG INIȚIATIC

Personajele : Saveta
Lizuca
Tema : Tehnica de karate
Decorul : O bucătărie

Saveta — Hanieee Hoidooo Ho !

Lizuca — Ce te-a apucat, dragă ? De ce țipi așa la mine !

Saveta — Nu țip, tu. Mă concentrez pentru exercițiile de karate.

Lizuca — Tu și karate. Hai că mă faci să rîd !

Saveta — Se vede că nu ești o femeie modernă. Karate e ceva extrem de util în orice gospodărie.

Lizuca — Așa, ca mixerul ?

Saveta — Aș, mult mai util. Unde mai pui că te mai și apără de hoți.

Lizuca — Zău ? Ca să vezi, habar n-aveam !

Saveta — Tu ai fost mereu refractară la noutăți.

Lizuca — Și în gospodărie, la ce te ajută, dragă ?

Saveta — La spart nuci. Pui o nucă pe masă și Hanieee Haidooo Ho !

Lizuca — Buf !

Saveta — *(superioară)* Nu buf ! Scurt și sec : pac ! Izbești nuca exact cu muchia palmei și ea...

Lizuca — Crapă.

Saveta — La început nu crapă. Sare.

Lizuca — Înțeleg. Dacă o mai găsești, reiei figura, dacă nu, pui altă nucă pe masă și Hanieee Hoidooo Ho — pac !

Saveta — Nu așa tare, mai blînd, că spargi masa.

Scopul acţiunii este să pisezi doar nuca. Mai uşor, aşa, pac, înţelegi ?

Lizuca — Şi pe urmă alegem miezul de coji...

Saveta — Nu mai e nevoie. Dacă îţi concentrezi întreaga forţă în lovitură cojile devin ca o pastă şi sînt excelente la chec.

Lizuca — Dar cînd n-ai nuci, cum exersezi ?

Saveta — Bat şniţele, covoare, ce se nimereşte. Hanieee Hoidooo Ho ! pac ! şi gata.

Lizuca — Scoţi praful din şniţele...

Saveta — Şi frăgezesc covoarele... Adică invers, tu, nu mă încurca !

Lizuca — Pare foarte folositor karate ăsta al tău. Ai putea face şi supe pasate.

Saveta — Ştii că ai dreptate ? Uite, la asta nu m-am gîndit. În schimb ieri, cînd mi s-a înţepenit uşa de la balcon, o singură lovitură a fost deajuns.

Lizuca — S-a deschis ?

Saveta — Nu de la clanţă, de dincolo, din balamale. Dar totuşi s-a deschis.

Lizuca — Înseamnă că ai forţă, nu glumă !

Saveta — Tehnica e totul, important e cum dai lovitura. Hanieee Hoidooo Ho ! şi poc ! Scurt şi sec. Pot sparge un vraf de farfurii cît ai clipi din ochi.

Lizuca — Asta pot şi eu, dar mai simplu. Le scap pe jos.

Saveta — Nu e acelaşi lucru.

Lizuca — Mă rog, fiecare cu tehnica lui. Cuie baţi ?

Saveta — Am încercat, dar nu rezistă. Se îndoaie imediat cînd dau cu muchia palmei.

Lizuca — Ce vrei, dragă, matèrial slab. Fier.

(începe să sune telefonul)

Saveta — Mă scuzi o clipă, să văd cine sună.

Lizuca — Te rog.

Saveta — *(la telefon)* Alo ?... Tu eşti, Mişule ?... Cum ?... Aha, ai şedinţă... Şi ajungi acasă tîrziu... Cînd ? A, după 11 seara, da, da... Mişulică, mă auzi ? Expresia Hanieee Hoidooo Ho ! îţi spune ceva ? Da, da şi pac !... Ei, vezi că ne înţelegem ? Bine, pa !... Pa am zis, nu pac ! *(pune receptorul în furcă)*

Lizuca — Ce-a zis, dragă ?

Saveta — Că renunţă la şedinţă şi vine acasă în maximum 10 minute.

Lizuca — Ştii că ai dreptate ? Pare să fie ceva foarte modern acest karate... Unde spuneai că se dau lecţii ?

DIALOG DANSANT

Personajele : Instructorul de dans
Începătoarea

Tema : Dansul

Decorul : O sală cu oglinzi

Instructorul — Nu dansaţi, domnişoară ?

Începătoarea — După cum vedeţi.

Instructorul — De ce ?

Începătoarea — Nu posed această artă.

Instructorul — Dar e atît de simplu. Vreţi să vă învăţ eu ?

Începătoarea — Dacă timpul vă permite...

Instructorul — Îmi permite. Aşezaţi mîna stîngă pe umărul meu, iar cu mîna dreaptă îmi prindeţi mîna.

Începătoarea — Care din ele ?

Instructorul — Care vă e la îndemînă. Aşaa... Acum începem să mişcăm picioarele pe sistemul un pas la stînga şi ulterior un pas la dreapta.

Începătoarea — A, cunosc ! Sistemul Coşbuc...

Instructorul — Poftim ?

Începătoarea — Marele poet Coşbuc spunea undeva că „un pas la stînga binişor şi-apoi alt pas la dreapta lor".

Instructorul — Exact.

Începătoarea — Adică la dreapta cui ?

Instructorul — Adică la dreapta mea.

Începătoarea — Marele poet Coşbuc spunea „la dreapta lor". Dumneavoastră sînteţi singur.

Instructorul — Sînt cu dumneavoastră.

Începătoarea — Oh, ce distrată sînt ! Da, acuma am priceput. Ce mai urmează ?

Instructorul — V-am spus. Un pas la stînga, apoi unul la dreapta...

Începătoarea — Îmi permit să observ că astfel am ajuns tot de unde am plecat. Aşa că de ce să mai facem aceşti paşi ?

Instructorul — Vedeţi, aşa e dansul. Dacă rămîneam pe loc, nu dansam. Dar întrucît sper că nu doriţi să rămînem pe loc, să învăţăm mai bine tango.

Începătoarea — Cum, nici dumneavoastră nu ştiţi tango ?

Instructorul — Eu ştiu, dumneavoastră trebuie să învăţaţi. Dansul acesta este de origine argentiniană. Îmi puneţi mîna pe umăr, eu vă cuprind de talie şi... doi paşi înainte, un pas înapoi. Efectuăm ?

Începătoarea — Cu plăcere. Unu, doi, unu. Unu, doi, unu...

Instructorul — Simplu, nu-i aşa ?

Începătoarea — N-aş zice. Ceva nu e cum trebuie...
Instructorul — Ce anume ?
Începătoarea — Făcînd doi paşi înainte şi unul înapoi, se cheamă că am avansat doar cu un pas înainte. Era mai bine dacă îi făceam doar pe acela.
Instructorul — Dar atunci n-am fi dansat !
Începătoarea — Da' ce-am fi făcut ?
Instructorul — *(exasperat)* Am fi mers, domnişoară !
Începătoarea — Da ? Unde ?
Instructorul — Lăsaţi, poate că tangoul e prea greu. Uite, vă arăt pasul de cha-cha.
Începătoarea — Ce drăguţ ! Parcă ar fi un nume de cîine.
Instructorul — Acela e chihuahua. Fiţi atentă la mine ! Uite-aşa : cha-cha-cha, cha-cha-cha...
Începătoarea — De ce vă tîrşîiţi picioarele de parchet ? Se zgîrie !
Instructorul — Toţi fac aşa, domnişoară !
Începătoarea — Cu atît mai mult, se zgîrie şi mai rău.
Instructorul — Lăsaţi observaţiile colaterale şi dansaţi.
Începătoarea — Da nu ştiu !
Instructorul — Păi, de aia vă învăţ !
Începătoarea — Aşa se cheamă ? Eu văd că mă ţineţi în braţe...
Instructorul — *(la capătul răbdării)* Dar înţelegeţi odată, aşa e la dans ! Partenerii se ţin în braţe şi-şi deplasează picioarele ! Aşa au dansat toate cuplurile, chiar şi cele mai ilustre : Cezar şi Cleopatra, Tristan şi Isolda, Romeo şi Julieta, Tanţa şi Costel ! Toţi se ţin în braţe şi fac diferite variante de paşi !
Începătoarea — Aşa ? Păcat...

Instructorul — Ce vreţi să spuneţi ?
Începătoarea — Ce splendid era dacă se simplifica puţin această artă !
Instructorul — În ce sens ?
Începătoarea — Renunţîndu-se la variantele de paşi, al căror rost nu-l văd. Restul mi se pare destul de promiţător...

DIALOG PARALEL

Personajele : Bossul, Bill, Jack — la vedere
Şeful, Novicele — ascunşi.
Tema : Specularea momentului oportun
Decorul : După posibilităţi

Bossul — Cum a decurs operaţiunea, Bill ?
Bill — OK, Boss, totul a mers strună.
Bossul — Jack a dat randament ?
Bill — A fost grozav !
Jack — Să mă fi văzut, Boss !
(Şeful — *Fii atent. Li se apropie sfîrşitul...*
Novicele — *Sînt pregătit.*
Şeful — *Bine, Aşteaptă momentul. Cînd îţi spun eu, tragi.)*
Bossul — În cîte minute ai spart seiful, Jack ?
Jack — Două minute şi jumătate.
Bill — Şi nici n-ai folosit arzătorul cu flacără ?
Bossul — Aţi adus banii ?
Jack — Cum să nu ! Trei saci cu dolari.
Bossul — Nu cumva au fost patru ?
Bill — Se poate, Boss ?
Jack — N-ai încredere în noi ?
Bossul — N-am încredere nici în mama. Să-i văd.
Bill — Uite-i aici.

(Novicele — *Acuma încep să scoată banii. Trag sau nu ?*

Şeful — *Ssst ! Mai încet, să nu fim auziţi. Vrei să strici totul ?*

Novicele — *Nu vreau asta.*

Şeful — *Atunci taci din gură şi fii pe fază. Tragi cînd îţi spun eu !)*

Bossul — Hm... Cam uşurei sacii. Să nu mă minţiţi, că vă lichidez !

Jack — Sînt uşori, fiindcă sînt plini cu bancnote, nu cu monedă.

Bossul — Aha, bun, aţi fost isteţi.

(Şeful) — *Ce faci ! Stai la cutie, să nu te vadă, că o încurcăm !*

Novicele — *Şi cînd trag ? Mă mănîncă degetele.)*

Bossul — Dacă sînt bune conturile băncii, trebuie să fie aici un milion de dolari.

Bill — Nu sînt bune.

Bossul — Ce faceee ?

Bill — Sînt un milion şi jumătate !

Bossul — I-aţi şi numărat ?

Jack — Pînă la unul ! Am avut timp berechet în furgonetă.

(Şeful — *Vezi să nu ratezi. Trebuie să dispară toţi trei într-o clipă.*

Novicele — *Nici o grijă, unul nu rămîne.*

Şeful — *Mai aşteaptă puţin...)*

Bossul — Atunci nu-i mai numărăm. Îi împărţim direct.

(Şeful — *Se apropie clipa. Încep să numere bancnotele...*

Novicele — *Eu sînt gata !*

Şeful — *Deci nu uita. Dintr-o dată, toţi trei !*
Novicele — *Las' pe mine...)*

Bill — Jumătate ţie, Boss, jumătate nouă.

Bossul — Exact aşa gîndeam şi eu. Doi saci mie şi unul vouă.

Jack — Boss, nu e corect !

Bossul — Zăăău? Dar revolverul ăsta îndreptat spre tine nu-ţi spune nimic ?

(Şeful — *Acuma ! Trage ! Ce faci, nu tragi odată ?*
Novicele — *Nu pot ! S-a înţepenit !)*

Jack — Vroiam să spun că nu e corect să iei cei doi saci mai mici. Unul mic lasă-ne nouă !

Bossul — Ha, ha ! Vezi că ne putem înţelege ?

(Şeful — *Trage, inconştientule, că se duce totul de rîpă ! Ratezi momentul !*
Novicele — *Trag ! În fine, merge !*
Şeful — *Ai avut noroc, băiete. Dacă dădeai greş, nu te mai angajau niciodată cortinier în teatrul nostru...)*

DIALOG FATALIST

Personajele : Tică
Mimi
Tema : Optimismul
Decorul : Un interior cu o singură oglindă

Tică — Îmi permiteţi, dacă destinul aşa a vrut...

Mimi — Aşa a vrut.

Tică — ...să mă recomand. Mă numesc Tică.

Mimi — Mimi.

Tică — Vedeţi, de trei ore stau lîngă dumneavoastră, şi nici nu ştiu cum vă cheamă.
Mimi — Au şi trecut trei ore ?
Tică — Ca o clipă.
Mimi — Timpul însuşi pare suspendat...
Tică — Ca şi spaţiul...
Mimi — Ah !
Tică — V-am supărat cu ceva ?
Mimi — Staţi atît de aproape de mine...
Tică — Sper că nu vă deranjează !
Mimi — La început am fost cam stînjenită, acum însă îmi face chiar plăcere.
Tică — Sst ! Parcă vine cineva !
Mimi — La ora asta ? Cine să vină ?
Tică — Atunci să mai vorbim, să ne cunoaştem mai bine...
Mimi — Să vorbim. Dacă aşa a vrut destinul...

(Timpul trece cu pas monoton)

Tică — Mimi !
Mimi — Da, Tică.
Tică — Azi e a treia zi de cînd sîntem împreună.
Mimi — Parcă ne-am cunoaşte de-o viaţă.
Tică — Ca două păsărele într-o colivie de aur !
Mimi — Da, e cam mică odăiţa noastră, dar e atît de intim în ea !
Tică — Şi lenevim toată ziulica...
Mimi — Nu tu serviciu...
Tică — Nu tu griji...
Mimi — Părinţii noştri ne aduc zilnic de mîncare.
Tică — Ce crezi, s-au împăcat cu aventura noastră ?
Mimi — N-am impresia. I-am auzit bombănind.

Tică — Ce ziceau ?
Mimi — Că nu poate fi decît ceva pasager. Că speră să reintrăm în rînd cu lumea...
Tică — I-auzi !
Mimi — Că s-ar bucura să nu mai stăm așa, între două luntri.
Tică — Au dreptate. Ne logodim ?
Mimi — Ne logodim. Dacă așa a vrut destinul...

(Timpul trece cu pas monoton)

Tică — Iubito !
Mimi — Da, dragule.
Tică — S-au împlinit trei săptămîni de cînd sîntem nedespărțiți...
Mimi — Trei săptămîni de vise, de speranțe...
Tică — Inimile ne-au bătut nebunește una lîngă cealaltă...
Mimi — Oglinda ne e martoră cît de singuri am fost...
Tică — Dar cît de încrezători în viitor !
Mimi — Nimeni și nimic nu ne-a putut despărți.
Tică — Ne-am verificat statornicia sentimentelor. Spune-mi, ai vrea... să ne căsătorim ?
Mimi — O, da !
Tică — Și vom rămîne și pe viitor la fel de optimiști ?
Mimi — La fel.
Tică — Bravo ! Pînă la urmă nu se poate să nu vină de la „Ascensorul“ cineva care să ne elibereze din liftul ăsta blocat între etaje...

Itinerare imaginare pentru un concediu real

Cabana „Brîna Caprei“
— Grota Misterelor
— Campingul „Dealul-cu-Duzi“

Dacă doriţi să le înscrieţi în traseele dumneavoastră de vacanţă, liniştiţi-vă. Nu le veţi găsi niciodată pe hărţile turistice. Veţi găsi însă altele o sută asemănătoare lor...

CONFORT MODERN

Eustaţiu Mălăioară e un om pentru care am toată admiraţia. Niciodată nu a făcut un pas la întîmplare. Nu e stilul lui să se arunce orbeşte în aventură, în necunoscut. Înainte de orice, se documentează amănunţit asupra problemei care i-a ieşit în cale. Pînă să se căsătorească, a studiat cîteva luni bune biografia amănunţită a viitoarei sale soţii. Cînd a divorţat, a aprofundat în prealabil, la biblioteca de cartier, toată legislaţia privind acest gest ireparabil. Dimineaţa, pînă să plece la treburi, conspectează prognoza vremii pe luna curentă, pe următoarele două zile, pe următoarele douăsprezece ore. Abia după aceea se decide dacă se va îmbrăca pentru varianta viscol sau pentru călduri tropicale. Nu vede un film, o operă sau o piesă de teatru, nu dă banii pe o carte, dacă nu s-a edificat mai întîi asupra faptului dintr-o cronică sau măcar dintr-o minusculă recenzie publicată la ziar. Nu achiziţionează nici un aparat casnic, oricît de banal, înainte de a citi şi reciti de zece ori prospectul aferent cuprinzînd schemele tehnice, componentele, modul de funcţionare şi de exploatare a respectivei maşinării. Pentru ca să facă o vizită unui prieten, studiază atent harta cartierului unde va

trebui să ajungă, broşura cu traseele mijloacelor de transport în comun, statisticile privind fluxul de călători la orele în cauză. Ca să-şi prepare două ochiuri prăjite sau un ceai cu lămîie, consultă mai multe cărţi de bucate care, adeseori, se contrazic reciproc în privinţa reţetei. În asemenea situaţii Eustaţiu Mălăioară se lasă păgubaş mulţumindu-se să mănînce o chiflă, dar numai după ce, în prealabil, s-a interesat dacă e proaspătă.

Eustaţiu Mălăioară e documentarist într-o instituţie şi acest lucru şi-a pus o puternică amprentă asupra întregului său comportament.

A venit vara şi, o dată cu ea, perioada concediilor.

Concediul ! Unii folosesc binecuvîntata fereastră anuală pentru odihnă în cel mai absolut sens al cuvîntului. Dorm de dimineaţă pînă a doua zi, scăpaţi de teroarea cotidiană a ceasului deşteptător. Alţii se distrează după pofta inimii : se duc la spectacole, la meciuri, la discotecă, la restaurant, la ştrand, la petreceri, citesc romane de aventuri, joacă table şi remi pe săturate, iar la expirarea perioadei fără griji trag linie şi socotesc bilanţul, ajungînd la concluzia că au trăit ca într-un vîrtej ameţitor de senzaţii diverse.

Sînt unii, mai puţini, care aşteaptă concediul pentru a se dedica unor probleme complexe, dificile, mari consumatoare de timp şi care nu pot fi rezolvate ca lumea peste an. Asemenea ocupaţii sînt aducerea la linia de plutire a unei rable de automobil care scoate peri albi, renovarea casei, pregătirea unui examen profesional important, dresarea unui cîine de vînătoare sau, pur şi simplu, prinderea unui fir telefonic cu casa de comenzi „Unic“.

În fine, pentru cei mai mulţi concediul înseamnă turism, excursii, panoramarea în continuă mişcare a unor imagini pitoreşti şi de neuitat.

Eustaţiu Mălăioară se numără printre aceştia din urmă.

Numai că la el documentarea şi pregătirea concediului întrece mult ca durată evenimentul însuşi.

Din capul locului alternativa unei excursii de grup peste hotare cade. Documentarea necesară ar fi cu mult prea vastă pentru a putea fi încheiată într-un răgaz de numai două-trei luni.

Nici varianta unui circuit intern nu pare prea rezonabilă. Sînt prea multe oraşe, itinerare şi locuri de aprofundat, fiecare cu istoria şi cu legendele sale, obiective turistice nenumărate, muzee, case memoriale, monumente, arbori multiseculari, hanuri medievale, curiozităţi etnografice, port popular local, obiceiuri şi datini, grădini zoologice, străzi unicat, imobile la fel de unicat, statui, poduri, fiecare avînd povestea lui particulară, un parfum propriu şi un aspect inconfundabil. Cînd să te pui la punct cu toate aceste minunăţii, să fii pregătit pentru întîlnirea cu ele ?

Aşa încît Eustaţiu Mălăioară optează pentru formula concediului la punct fix. O cabană, undeva, pe care s-o poţi cunoaşte bine din timp, mult înainte de a-i fi trecut pragul.

Iată, pereţii agenţiei de turism „O.N.T. Carpaţi“ sînt înţesaţi de reclame publicitare şi afişe, care de care mai îmbietoare. Imaginile diapozitivate ale popasului turistic „Ciuboţica cucului“, ale cabanei „Brîna Caprei“ şi ale hanului „Şapte Grote“ ispitesc onorata clientelă înspre meleaguri de vis ale arcu-

lui carpatin. Eustațiu Mălăioară examinează oarecum sceptic mostrele de propagandă vizuală, apoi solicită unei funcționare a agenției să-l orienteze mai precis în sensul alegerii alternativei ideale.

— Toate aceste trei încîntătoare puncte turistice întrunesc atributele idealului, precizează individa afișînd un îndelung exersat zîmbet profesional. Pe oricare l-ați alege, veți regreta că nu v-ați dus în altă parte.

Edificat, dar numai parțial, Eustațiu Mălăioară se interesează de numerele de telefon ale celor trei stabilimente montane, mai examinează o dată materialul fotografic documentar și se decide cu greu pentru cabana „Brîna Caprei", unde sejurul costă cu 15 lei mai puțin. Apoi, pentru aprofundarea documentării se retrage într-o cabină telefonică unde va consuma cei 15 lei într-o convorbire automată interurbană, pe care v-o redau din memorie.

— Alo, cabana „Brîna Caprei" ?

— Da, vă rog.

— Pot vorbi cu cabanierul ?

— Chiar el e la telefon.

— Aș dori să mă interesez, la concret, ce condiții de cazare aveți acolo sus.

— Ca acasă. Confort modern.

— Ca acasă la cine ?

— Ca acasă la oricine. Sînteți familist ?

— Nu. Actualmente celibatar.

— Avem și camere cu un singur pat.

— Asta e bine. Așa e și la mine acasă. Televizor este?

— Este. Cîte unul în fiecare cameră.

— Și funcționează ?

— Toate. Le verificăm zilnic.

— Dar dacă, să zicem, nu-mi place programul la televizor ?

— Greu de crezut, dar am prevăzut şi asta. Aveţi şi un aparat de radio pe noptieră.

— Aha, deci lipseşte telefonul ! Pe noptieră trebuia să fie un telefon !

— La noi, telefonul e pe o etajeră fixată în perete.

— Dar probabil că nu sînteţi încă racordaţi...

— Cum să nu ! Păi, noi la ce vorbim acum ?

— Mda... Dar cu apa cum staţi ?

— Avem şi apă normală, şi apă gazoasă, şi apă minerală.

— Nu asta, frate ! La robinet aveţi ?

— Apă fierbinte şi apă rece. Fiecare robinet cu apa lui.

— V-am prins ! Apă călduţă n-aveţi !

— Avem, că se poate face media robinetelor.

— Poşta vine ?

— De două ori pe zi. Scrisori, telegrame, presă, colete, totul soseşte impecabil.

— Hm... Eu acasă obişnuiesc să joc şah de unul singur. Şah aveţi ?

— Avem de toate : şah, şubah, popicărie, table, remi, go, de toate, ce mai !

— Interesant ! Numai că eu mă bărbieresc acasă cu maşina de ras electrică...

— A, înţeleg. Găsiţi şi la noi prize peste tot. Pînă şi în baie. Exact ca acasă.

— Treaba asta cu prizele e bună. Înseamnă că se poate instala şi un mic frigider...

— Am avut noi grijă. Fiecare cameră e dotată cu un frigider.

— Ei, bravo ! Numai că eu ador copiii. Acasă, din garsoniera mea am vedere spre curtea unei şcoli elementare.

— Fiţi fără grijă, cabana e plină de copii, că găzduim o tabără.

— Nu-mi place să iau masa la ore fixe !

— La noi nu vă obligă nimeni. Pentru masă, cabanierul, adică eu, vă stă la dispoziţie non-stop.

— Minunat ! Asta zic şi eu confort modern ! N-aţi omis nimic !

— Absolut nimic. Nici un amănunt. Tablouri pe pereţi, flori în glastră, perdeluţe la fereşti, pînă şi o pendulă.

— Sincere felicitări ! Mi-aţi luat o piatră de pe inimă.

— Mă bucur. Poftiţi la „Brîna Caprei“ şi, repet, vă veţi simţi ca acasă !“

Pe deplin documentat, Eustaţiu Mălăioară reveni în garsoniera sa de „actualmente burlac“, hotărît să-şi petreacă mult doritul concediu acasă, unde totul era exact ca la cabană. Mai avea de făcut doar unele mici modificări, drept pentru care se adînci în studiul colecţiei de almanahuri turistice. De pildă, ceva muşchi şi licheni presăraţi într-un colţ al încăperii ar fi dat o notă sporită de autenticitate ambianţei. De ce nu, şi un pui de molid, plasat astfel, încît să nu blocheze accesul la dulap. O bandă de magnetofon putea substitui satisfăcător murmurul izvoraşului. Sau chiar robinetul de la cadă lăsat în permanenţă deschis. Ar suna apa ca un izvor sau precum o cascadă ?

Aşezat la birou, Eustaţiu Mălăioară începu să înşiruie metodic pe o foaie albă de hîrtie noile teme

asupra cărora urma să se documenteze fără întîrziere :

— de unde să procure lichenii ; la ce preţ ; cum pot fi aclimatizaţi în locuinţă ; care soi e de preferat.

— care e turaţia optimă pentru înregistrarea pe bandă a izvoraşului ; tonalitate ; nivel

— cum sună o cascadă

— ...

Uite, vezi, de asta îl admir pe Eustaţiu Mălăioară. Pînă şi atunci cînd se pregăteşte pentru turism, nu lasă nimic în voia întîmplării.

AVENTURI ÎN GROTA MISTERELOR

De la cabana Zătonului pînă la peşteră e un drum de cel mult trei sferturi de oră. Am convins-o relativ uşor pe Anemona să ne aventurăm într-acolo.

— E păcat să nu vizitezi şi tu o peşteră, i-am spus. Peştera e unul din miracolele naturii. Nu seamănă cu nimic din ce ai văzut pînă acum în drumeţiile noastre, nici cu Poiana Narciselor, nici cu Cascada Prăvălitoarea, nici cu defileul Poarta Muntelui, cu nimic. Este incomparabilă.

— Vizitarea unei grote nu prezintă riscuri ? a vrut să ştie soţia mea, grijulie pentru viitorul familiei, ca toate consoartele.

Am asigurat-o că nici un fir de păr nu ni se va clinti de pe cap pe toată durata acestei explorări. I-am enumerat o mulţime de factori care s-o liniştească :

a. Grota Misterelor nu are mai mult de patru sute de metri şi este lipsită de ramificaţii importante.
b. Nu are accidente topografice, praguri, sifoane, torenţi şi alte asemenea capcane.
c. Un firicel subţire de apă ne ghidează permanent şi la dus şi la întors, indicîndu-ne fără greş direcţia ieşirii.
d. Prezenţa unor fiare sălbatice în incinta carstică este exclusă.
e. Două pulovere şi o lanternă puternică ne vor proteja de frigul şi întunericul caracteristic acestui tip de monumente naturale.

Curiozitatea funciară a Anemonei a învins orice urmă de teamă. Mi-a declarat că alături de mine se va simţi în siguranţă, chiar dacă situaţia s-ar putea să fie mai puţin roză decît i-am prezentat-o eu. Ne-am îmbrăcat gros, am umplut o sacoşă cu proviziile necesare expediţiei, alimente, busolă, lanternă, chiar un carneţel pentru consemnarea eventualelor descoperiri ştiinţifice şi pe-aci ţi-e drumul. După o ascensiune comodă, scutită de orice peripeţii, am ajuns în faţa unei îngrămădiri de stînci calcaroase din mijlocul cărora se prelingea o şuviţă de apă limpede.

— Aici trebuie să fie, am spus eu, comparînd realitatea de pe teren cu o fotografie pe care o sustrăsesem de pe noptiera camerei din cabană, unde aveam cartierul general al vacanţei noastre în doi.

Într-adevăr, acolo era. În peretele muntos, mascată de paravanul stîncilor, am putut desluşi intrarea peşterii, cu puţin mai mare decît o uşă obişnuită. Un turist neavizat nici n-ar fi observat-o.

Anemona şi-a manifestat dezamăgirea. Conform concepţiei sale, orice peşteră trebuie să aibă o intrare triumfală.

I-am explicat răbdător că faptele se arată a fi în avantajul nostru. Dacă intrarea ar fi avut dimensiunile unui tunel de cale ferată, dacă s-ar fi lăfăit în mod ostentativ la vedere, grota şi-ar fi pierdut orice mister. Clase întregi de copii excursionişti, grupuri nenumărate de turişti certaţi cu legile drumeţiei ar fi profanat extraordinarul monument natural, i-ar fi poluat măreţia castă cu relicvele reziduale ale trecerii lor neglijente. Aşa însă, e foarte probabil ca noi să fim cei dintîi vizitatori ai catedralei carstice, de la *ursus spaeleus* şi de la omul cavernelor încoace.

— Totuşi, e cam sus, a observat Anemona. Va trebui să ne cărăm cîţiva metri buni...

Ochii mei experţi au ales numaidecît, cu discernămînt, o posibilă cale de acces. Trebuia numai să folosim dibaci cîteva ieşituri în piatră, care se succedau ispititor, ca o chemare. Natura ne încuraja să o descoperim !

Ne-am căţărat fără probleme şi am pătruns în golul de întunecime. Eram amîndoi foarte emoţionaţi, sentiment pe care toţi marii exploratori ai necunoscutelor geografice îl încercaseră înaintea noastră. După cîţiva paşi lumina de afară a rămas în urmă. Am aprins lanterna. În afara unui mic petec luminat pe podeaua grotei, nu distingeam nimic.

— E mare drăcia asta, am spus eu, fluturînd lanterna în căutarea vreunui alt punct viziual de sprijin. Habar n-avem unde îi sînt pereţii şi unde tavanul.

— Important e că am localizat duşumeaua, şi-a făcut Anemona curaj. În fond, pe ea călcăm. Cîtă vreme o mai avem sub picioare, e bine.

Între timp apăruse şi fenomenul de ecou. Am profitat din plin de el trăgînd o serie de chiuituri în stilul indienilor sioux. Dintr-o dată coruri de indieni mi-au răspuns din toate cotloanele cavităţii. Am făcut diferite experimente cu răcnetul lui Tarzan şi cu binecunoscutul apel montan „olalario". Ecoul funcţiona impecabil.

Anemona mi-a atras atenţia că, pentru un explorator cu oarecare pretenţii, comportamentul meu lasă mult de dorit.

— Nimeni nu a tulburat, de mii de ani, acest ecou. Şi vii tu acum să-l sperii, vandalule.

Am renunţat să mai provoc răspunsul ecoului la rîsul ciocănitorii buclucaşe Woodye. Nu de alta, dar s-ar fi putut ca vibraţiile sonore să dizloce niscaiva concreţiuni calcaroase din tavan. În graba plecării de la cabană, căşti de protecţie nu ne luaserăm.

— Ce ne-o fi trebuit nouă să venim în peştera asta insipidă, a zis după un timp Anemona. E mai plictisitor decît în camera obscură. Îţi bagi degetele în ochi de întuneric şi pe deasupra n-ai nici un reper. Nu era mai înţelept să ne plimbăm în altă parte ?

În faţa unei dovezi atît de elocvente de gîndire superficială am luat imediat atitudine :

— „În altă parte" nu se compară cu o peşteră, draga mea. Aici poţi descoperi tot felul de aspecte interesante, cu mare valoare pentru ştiinţă.

— Ce vorbeşti ! În bezna asta absolută ? Bîjbîind ca orbeţii ?

N-am mai apucat să-i dau binemeritata replică. În aceeaşi clipă Anemona a sloboziţ un ţipăt ca din gură de şarpe. Instantaneu ecoul a început să analizeze gramatical noul material sonor, stăruind mai cu seamă asupra terminaţiei.

— Unde eşti, iubito ? Ce-ai păţit ?

— Aici ! Aaaau ! Mă muşcă de pantof ! !

Raza lanternei cotrobăi febril pe direcţia glasului. O identifică pe Anemona, apoi coborî pe silueta ei pînă la pantofi.

Bombeul drept fusese luat în captivitate de o cutie de conserve ruginită şi, evident, goală.

— Phii, fantastic noroc avem! am exclamat eu în culmea fericirii. Marile descoperiri se fac în mod accidental !

— Noroc ? a mîrîit Anemona. Dacă era o potcoavă, ziceam şi eu, dar e o cutie de conserve...

Chiar în condiţii de beznă, omul e dator să ştie să vadă adevărul ştiinţei. Mi-am îmbrăţişat soţia, în semn de recunoştinţă.

— Dă-ţi seama, draga mea, ai nimerit peste un obiect de mare valoare arheologică, tocmai din epoca de fier ! Uite, în jur mai sînt şi altele !

Lumina palidă a lanternei dădea contur la o sumedenie de obiecte împrăştiate pe jos. Resturi de mîncare, hîrtii, pînă şi urmele unui foc atestînd, prin resturile de tăciuni stinşi, modul de viaţă al omului cavernelor. Rezulta fără dubii că acest strămoş, primitiv şi inferior, arunca rămăşiţele mesei sale hulpave pe unde se nimerea.

— Ce mîndră sînt de semenii noştri evoluaţi, a exclamat Anemona. Ei nu mai procedează astfel.

Am ridicat o cutie metalică de pe jos. Avea o etichetă ponosită, pe care încă se mai putea citi : „Fasole albă cu costiță“.

— Domesticiseră deja porcul, a încercat soția mea o ipoteză.

— Nu te grăbi cu concluziile. De unde știi tu că înăuntru nu era sardinelă în sos picant ?

— Bănuiești că asemenea confuzii se întîmplau și la preistorici ?

— Nu se știe, cercetările continuă, am spus eu prudent. Se mai fac încă săpături.

Ne-am hotărît să ne adîncim și mai mult în inima grotei, fără a ne îndepărta de șuvița călăuzitoare a apei. Presimțeam că ne așteaptă noi revelații uimitoare și nu ne-am înșelat. După cîteva minute de dibuială, a fost rîndul meu să răcnesc. Mă pocnisem cu capul de ceva tare.

Lanterna ne-a permis să zărim, postfestum, că drumul se terminase. Eram într-o fundătură.

— Ce sînt luminițele alea multe ? am întrebat eu nedumerit.

— Stele verzi, iubitule, mi-a explicat Anemona.

Stăteam în cumpănă. Nu știam dacă am de-a face cu peretele sud-vestic sau cu cel dinspre miazănoapte. De altfel, nu avea nici o importanță, toți erau la fel de tari.

Vocea gîtuită de emoție a tovarășei mele de aventură m-a conectat din nou la starea mereu atentă a exploratorului.

— Aicea !... Pe perete... uite, sînt niște inscripții !

— E o zi mare pentru știință ! În ce scriere sînt ?

Anemona a studiat descoperirea cu minuțiozitate și a emis verdictul specialistei.

— În scrierea... agramată.

Totul se lega în chip logic. Primitivii abia începuseră să cocheteze cu deliciile scrisului. Un silex mînuit cu destulă stîngăcie scrijelase în piatră litere şovăitoare.

„De cînd team văzut inima rău mi-a bătut. GUGU".

Stilul neolitic al inscripţiei reieşea limpede. Am examinat o alta.

„Vasile, Vasile, de cemi faci negre zile ? STANA".

Aluzia la stana de piatră neolitică era pe deplin edificatoare. O a treia inscripţie ne apăru atacată de trecerea inexorabilă a mileniilor. Se mai putea distinge doar „...AL TĂU MITIC..."

— S-ar putea să derive de la numele propriu Mitică, observă cu timiditate Anemona.

Am contrazis-o vehement. Eram sigur că termenul nu putea fi interpretat decît într-un singur fel şi anume exact aşa cum fusese scris : „MITIC".

— Preistoricii ăştia credeau în tot soiul de mituri. E clar că pe perete s-au conservat gînduri ale oamenilor primitivi.

— Ce oameni ! a făcut Anemona un gest de lehamite. Cine mai zgîrie azi pereţii ?

Am copiat uluitoarele texte în carneţel, atent să nu greşesc nici o literă. După aceea am convenit să facem calea întoarsă, cercetînd şi zona din partea cealaltă a pîrîiaşului subteran. Anemona are meritul încă unei descoperiri colosale : o mănuşă îmblănită. Asta chiar că era raritate. Orice muzeu de antropologie ar fi fost onorat să o deţină între exponatele sale de soi.

— Acuma asemenea obiecte se găsesc mai greu, dar în epoca de piatră oamenii se îmbrăcau numai în

blănuri, am remarcat eu. Uite-aşa nişte mamuţi aveau.

Am întins mîinile în lături, cît am putut de mult, pentru a-i da Anemonei o idee despre dimensiunile impozante ale mamuţilor.

Ceva mai încolo, a fost rîndul meu să intru în istoria ştiinţei. Fasciculul luminos al lanternei a căzut drept asupra unui muc de ţigară atît de bine conservat, încît părea aruncat acolo ieri. Puteam aduce contemporanilor mei dovada că obiceiurile rele se născuseră o dată cu omul.

— Stau şi mă întreb, a zis gînditoare Anemona, oare cum îşi aprindeau ei ţigările ?

Soţia mea are unele lacune în cultura generală. A trebuit să-i explic cum făceau neoliticii focul, frecînd două beţişoare. N-a părut foarte convinsă.

— De unde beţişoare ? Aici, în adîncul peşterii singura materie primă e calcarul.

— Of, dragă, se cunoaşte că nu eşti fumătoare ! N-ai văzut ce beţe mari se găsesc uneori în ţigări ?

— Fumatul e curată pacoste, a oftat ea cu obidă. Săracii, au fumat pînă au făcut cavernă... Fără acest viciu îngrozitor, poate că mai trăiau şi astăzi...

Am schimbat imediat vorba. Nu-mi place cînd Anemona se amestecă aluziv în deprinderile mele, bune sau rele, cum or fi.

Cred că parcurseserăm aproximativ jumătate din calea întoarcerii cînd m-am simţit apucat strîns de mînă.

— Acolo !... Acolo, sus... atîrnă o momîie !...

Am luminat locul cu pricina, o porţiune mai joasă a tavanului. Nu era una, ci mai multe momîi. Mi-a venit să rîd de sfînta candoare a soţiei mele.

— Nu e nici o momîie, dragă, am liniştit-o eu folosind vocea mea cea mai calmă. E liliacul !

— Vezi, mi-a reproşat prompt Anemona, omul cavernelor îi oferea liliac nevestei. Tu de ce nu-mi oferi flori ?

Aşa sînt toate femeile. Sar de la una la alta fără tranziţie. Tu discuţi de ştiinţă, iar ele cu gîndul numai la nimicuri muieresti.

Pînă la gura peşterii nu s-a mai întîmplat nimic care să merite a fi povestit. Mai mult am tăcut, copleşiţi de sumedenia impresiilor. Cum am ieşit afară, aerul tare al pădurii ne-a luat în primire.

Pe poteca şerpuitoare, în timp ce coboram spre cabană, întregul material ştiinţific vizionat în grota misterelor mi s-a stratificat într-o teorie ştiinţifică îndrăzneaţă, de o desăvîrşită originalitate.

— Asta e, Anemona, am găsit cheia !

— Cum, n-ai lăsat-o la recepţie ? Ştii bine că nu e voie să pleci cu ea în afara cabanei !

Am explodat, enervat :

— Adună-te, femeie ! Eu vorbesc de cheia problemei !

Anemona s-a întors cu faţa înspre mine, plină de interes.

— Vezi tu, draga mea, acolo, la capătul peşterii, cînd am dat cu capul de calcar, am înţeles un mare adevăr arheologic : cauza dispariţiei oamenilor primitivi.

Pauza retorică pe care am interpretat-o artistic şi-a făcut efectul. Anemona era numai urechi.

— Ei, de ce au dispărut ?

— Dar e limpede, iubito ! Au mers ei ce au mers prin grote, însă într-o zi li s-a înfundat !

Degeaba veţi încerca să aflaţi de la mine coordonatele exacte ale acestei peşteri extraordinare. M-am sfătuit îndelung cu Anemona şi am jurat să nu suflăm nici un cuvinţel despre descoperirea noastră. Integritatea multimilenară a monumentului natural trebuie apărată de invazia turiştilor inconştienţi, care nu ştiu să aprecieze aşa cum se cuvine vestigiile preistorice. Alături de arhaicul craniu de bizon perforat de un glonţ, de cuiul găsit în straturi geologice mezozoice, de pilele electrice făurite în antichitate şi de alte minunăţii care răstoarnă pe dos concepţiile noastre privitoare la trecutul îndepărtat al omenirii, fasolea albă cu costiţă, scrierea agramată şi mucurile de ţigări neolitice sînt taine prea mari şi prea grele pentru a fi înţelese astăzi. Să mai treacă două-trei milenii, acolo, şi pe urmă om mai vedea...

JURNAL DE ARMONIE CONJUGALĂ

De cîţiva ani am descoperit un loc încîntător. Măcar o dată pe an, pentru o săptămînă, încarc maşina pînă la refuz cu cort, instrumente de vacanţă, Anemona, provizii, ustensile de pescuit şi plecăm la campingul *Dealul-cu-Duzi*. O fi avînd dealul duzi, dar campingul este amenajat într-un pîlc de plute uriaşe. Nici cortul, nici maşina n-ar putea fi adăpostite sub o ploaie de dude, care le-ar acoperi în cîteva ceasuri cu o peliculă de sirop dulce şi gros.

Campingul se întinde în jurul cîtorva căsuţe de lemn ca desprinse din poveste, cu pridvor, perdeluţe grena la ferestre şi acoperiş de şindrile montate în formă de solzi. Aleile de pietriş alb contrastează în

chip desăvîrşit cu peluzele de iarbă verde, împodobite de flori.

Plutele încadrează ca un arc de cerc acest spaţiu mirific şi sub ele e loc berechet pentru montat corturile. O adevărată explozie de geometrii multicolore marchează sezonul turistic de vîrf. Corturi de toate nuanţele şi formele, individuale sau de familie, cu ferestre sau fără, cu un singur dormitor sau cu două şi sufragerie, triunghiulare sau pentagonale, pe schelet metalic complicat sau pe numai două beţe de lemn, perfect impermeabile sau dublate de o folie de polietilenă, pentru orice eventualitate, se constituie într-un pitoresc sat de vacanţă mereu în schimbare, dar cu imuabile legi de organizare internă.

La o azvîrlitură de băţ în spatele plutelor somnolează în bătaia soarelui balta Smîrtiţa, domeniu al păpurişului, lintiţei şi mîlului. De aici îşi recoltează necesarul de peşte restaurantul campingului, dar mai rămîne destul şi pentru undiţele onoratei clientele de la căsuţe şi corturi. Smîrtiţa are şi un debarcader, un fel de podium mare de lemn, dar cum bărci nu există prin partea locului, platforma este utilizată ca loc de plajă şi ca bază de operaţii pentru scăldat. Malurile cam mocirloase ale bălţii, invadate de rogozuri şi de mătasea broaştei, nu permit abordarea activităţii de bălăcit şi de înot prin alte puncte strategice, în afara zonei debarcaderului. Datorită acestui nesperat noroc, pescarii ocazionali înconjură, ca o ghirlandă vie, aproape întreg perimetrul bălţii. Dacă prind ceva, ce anume şi cît, asta e problema şi ştiinţa lor.

Astăzi sîntem vreo douăzeci în jurul apei. E o după-amiază senină şi mă felicit în gînd că am avut

inspirația să ne începem sejurul la camping chiar în această zi. După ce am instalat cortul și ne-am rînduit toate lucrușoarele necesare cantonamentului nostru de o săptămînă, Anemona s-a dus glonț la debarcader ca să profite de soare. Pe ea pescuitul n-o interesează nici cît negru sub unghie. Peștele însă da.

Așa că, rămas singur, mi-am luat toate cele necesare unei partide de undiță, am dat roată bălții și am găsit un loc numai bun pentru intențiile mele : o palmă de teren ferm pe care să-mi așez trepiedul și găletușa cu apă, o mică spărtură în perdeaua de păpuriș prin care să arunc momeala și firul de nailon și mai ales condiții propice unei intimități depline. Pentru că, ferit de privirile altora și mai ales de indiscrețiile Anemonei, mă pot ocupa în liniște de arma mea secretă, „Jurnalul de armonie conjugală“...

Ca orice om, ador să dau lecții și detest să le primesc. Cred, ca și dumneavoastră, că experiența mea de viață este mult mai edificatoare decît a celorlalți. Orice moft din biografia mea mi se pare pilduitor și acesta este motivul pentru care m-am decis să țin un jurnal : să vă fac mai înțelepți, mai bine pregătiți în fața examenelor repetate la care vă supune existența. Vă spun dezinteresat : „Luați meditații de la mine și nici capul n-o să vă doară“. Și unde apar cel mai adesea durerile de cap ? Credeți că la serviciu ? Sau în relațiile cu I.C.R.A.L.-ul ? Sau în tentativa de instalare la domiciliu a unui post telefonic ? Aiurea ! Răspunsul corect e unul singur : în viața conjugală, fără discuție !

Unii au scris tratate de armonie în muzică, de armonie a versului sau a culorilor, a cosmosului sau a

numerelor matematice. Nimeni pînă la mine însă nu s-a gîndit să abordeze cu seriozitate tema armoniei conjugale. S-a trecut nepermis de ușor peste acest capitol grav, ignorîndu-se că o relație matrimonială armonioasă este unul din motoarele cele mai puternice ale societății, că „Liniște în casă de nu-i / Fericirea pune-o în cui“ (propunere de distih pentru îmbogățirea patrimoniului folcloric).

Ideea mi-a venit de curînd, acum cîteva nopți, cînd nevastă-mea, Anemona, plecase pentru a „n“-a oară definitiv la maică-sa. Ce-ați fi făcut în situația respectivă ? Ați fi apelat la telefon, cu promisiuni și rugăminți înșelătoare, pentru a readuce în sînul căminului conjugal oaia rătăcită. Eu însă am căutat nu calea reconcilierii telefonice, ci... caietul, caietul ei în care își nota cîndva rețete de preparate cu ciuperci. Mi s-a părut simbolic să scriu tocmai pe acele file, căci atît ciupercile cît și liniștea mea sufletească dispăruseră.

Înainte de a începe să-mi elaborez jurnalul, am aprofundat îndelung, printr-un lăudabil efort de memorie, diferite episoade cheie care au constituit puncte divergente ale căsniciei noastre. Am încercat să le unesc mintal semnificațiile, căutînd *causa causarum*, descifrabilă în fondul tuturor acelor întîmplări. Egoism ? Nu. Nevoie de autoritate, de subordonare a eului celuilalt ? Nici. Răutate ? Aș ! Gelozie ? Da de unde ! Atunci, ce forță ne dirijase cu atîta îndîrjire pe direcția conflictului ?

Pentru a descoperi mobilul întregii afaceri am încercat să-mi rememorez crîmpeie de dialog, replici, răspunsuri și, spre uimirea mea, în timp ce savuram o a treia ceașcă de cafea, am fost înfiorat de

fulgerul revelaţiei : la obîrşia tuturor ciondănelilor noastre stăteau două cuvinte. Atît. Două cuvinte arhibanalizate în limba de uz curent.

TOTDEAUNA şi NICIODATĂ

În noaptea aceea de trezire a conştiinţei am hotărît că zilele de pescuit de la Dealul-cu-Duzi vor fi folosite pentru scrierea, în mare taină, a Jurnalului. *Jurnal de camping şi de armonie conjugală.*

Duminică : prima zi

După un drum de patru ore cu maşina, am ajuns la campingul Dealul-cu-Duzi. Am ochit un teren total liber la umbra a doi copaci. Mă şi mir cum a scăpat de năvala automobilelor şi a corturilor. Împreună cu Anemona am despachetat şi ne-am apucat de amenajarea domiciliului nostru pentru următoarea săptămînă. Nu e cîtuşi de puţin o treabă simplă. Cortul nostru e foarte mare, are nouă metri patraţi şi trei compartimente interioare. Sînt vreo trei duzini de tije metalice, articulaţii şi racorduri, fără a mai socoti ţăruşii de aluminiu şi sforile. Uneori se întîmplă să interpretez în mod eronat cartea tehnică a cortului, fapt ce conduce la montarea unei structuri inedite pe care pereţii de pînză nu se potrivesc, oricît de tare aş trage de ei în toate sensurile. Astăzi s-a întîmplat la fel. Anemona nu vede cu ochi buni aceste manifestări ale creativităţii şi imaginaţiei mele.

— NICIODATĂ nu eşti capabil să montezi cortul ca lumea. TOTDEAUNA îţi iese hăis !

Remarca ei voit exagerată a provocat în mine o adevărată furtună. Nimic nu e mai exasperant decît

să auzi că ţi se reproşează ca tară incurabilă o biată stîngăcie de moment.

Nu m-am lăsat mai prejos.

— Tu vorbeşti ? ! ? ! Tu, care NICIODATĂ nu pui mîna să mă ajuţi la ridicarea colosului ăsta de cort ? Iar dacă o faci, îmi dai TOTDEAUNA beţele invers decît trebuie ?

(Deschid o paranteză pentru a nota că se mişcă plutitorul undiţei ! Se pare că momeala îşi face din plin efectul...)

TOTDEAUNA, NICIODATĂ... Dacă am suprima din vocabular cele două vorbuliţe, polemicile conjugale s-ar stinge ca prin farmec.

(A fost o alarmă falsă. Ceva sau cineva a mîncat rîma, dar nu s-a prins în cîrlig. Voi pune alta, mai vioaie).

Luni : ziua a doua

Astăzi de dimineaţă ne-am lămurit de ce locul liber pe care ne-am instalat cortul nu fusese rîvnit de nimeni. În mijlocul lui se află un muşuroi de furnici. Furnicile ne-au intrat peste tot : în pijamale, în cutiile cu alimente, în aşternuturi şi în automobil.

Constatînd dezastrul, Anemona a izbucnit într-un torent de acuzaţii neîntemeiate la adresa mea :

— Bine-mi pare, nătăraule ! Măcar furnicile să te înveţe minte odată pentru TOTDEAUNA. Trebuia să se întîmple asta. NICIODATĂ nu caşti ochii unde îţi întinzi cortul !

Desigur că, pe lîngă dezagrementul propriu-zis al prezenţei furnicilor, s-a dus şi buna mea dispoziţie pe ziua în curs.

(L-am prins ! ! ! Am prins un baboiaş de aproape două sute de grame ! Îl voi flutura în chip

sfidător înaintea Anemonei, care pretindea că nu voi fi NICIODATĂ în stare să amăgesc vreun peşte).

O dimineaţă armonioasă ar fi fost salvată foarte simplu, pe baza următorului dialog bine dozat : *Anemona :* NICIODATĂ n-am putut înţelege un lucru...

Eu : Ce anume, draga mea ?

Anemona : Ei bine, nu înţeleg cum un om ar putea instala de sute de ori cortul, în condiţii naturale din cele mai variate, fără să aibă, măcar din cînd în cînd, mici incidente imprevizibile. Perfecţiunea e imposibil de atins chiar TOTDEAUNA...

(Ce nostim se hîrjoneşte în găletuşă ! O, de-ar şti el ce crustă de mălai prăjit îl aşteaptă...)

Din cele relatate decurge limpede un nou principiu al armoniei conjugale : defectele şi greşelile bătătoare la ochi nu necesită o subliniere maliţioasă. Mai ales cînd, oricum, acest lucru îl fac fără jenă furnicile însele.

Marţi : a treia zi.

Astăzi vremea e mai posomorîtă, cu cer noros, dar fără ameninţări imediate de ploaie. Pe un astfel de timp, pescuitul ar trebui să meargă mai bine, cel puţin din punct de vedere teoretic. Rămîne de văzut... Anemona nu s-a mai dus la plajă, fără soare această îndeletnicire n-are nici un haz. A rămas la cort să prepare masa de seară, pe care o vom împărţi cu familia Tudose, vecinii noştri de camping. Noi ne-am obişnuit cu furnicile, rămîne de văzut dacă se vor obişnui şi ei.

De dimineață stau și mă tot gîndesc la un alt aspect al armoniei conjugale. Logica rece este pentru bunul mers al unei căsnicii mai nocivă decît arsenicul. Ea echivalează cu ceea ce medicii numesc „agresiunea paralizantă".

Lucrurile au decurs cam așa :

Tocmai curățam niște cartofi, ajutînd-o pe Anemona la treburile gospodărești, cînd am auzit-o spunînd visătoare :

— Ce-ai zice, dragul meu, să ne petrecem următorul concediu într-o peșteră ? Singuri, tu și eu. Ar fi atît de nostim ! Ca oamenii primitivi. Eu aș zgîria desene rupestre pe pereți, în timp ce tu ai alerga să prinzi mistreți, pe care i-am mînca cruzi ! Nu e grozav ?

Dacă dorești ca soția să-ți devină dușmană pe viață, răspunde-i ca mine :

— Ce ? Peșteră ? ! ? ! TOTDEAUNA umbli după cai verzi pe pereți. NICIODATĂ n-ai simțul realității. Peșteră ne trebuie nouă ? Te credeam femeie serioasă.

(Cam prea multe broaște se vînzolesc prin jurul undiței mele. Sar în apă, fac valuri... S-ar putea ca peștii să evite locurile populate de broaște, altfel nu-mi explic de ce nu-mi cade nici unul.)

În fond, ce pierdeam dacă aș fi simulat că sînt de acord cu planul ei utopic, ba, mai mult, că ideea mă entuziasmează ? Absolut nimic. Chiar de a doua zi Anemona însăși ar fi dat uitării propriul ei proiect. În cel mai rău caz l-ar fi înlocuit cu altceva, tot atît de himeric. Din păcate cuvintele lui Jules Renard nu-ți vin în minte la momentul oportun. Căci, iată ce zice el :

„Nu suport să fiu contrazis în visele mele, mai ales cînd ştiu prea bine eu însumi că nu le voi realiza“.

Miercuri : a patra zi.

Familia Tudose e foarte simpatică. Au venit aseară la cortul nostru cu două sticle de Jidvei şi cu bomboane de ciocolată. Noi am pus la bătaie capsulele de autosifon şi restul cinei, preparată pe aragazul de voiaj.

(Fac o paranteză în relatare pentru a consemna un eveniment deosebit. Am reuşit să prind ditamai crapul, peste 400 de grame. Cred că e crap, deşi s-ar putea să fie şi biban, nu prea am experienţă în identificarea soiurilor, totul e să fie peşte. Ehei, să fi avut eu exemplarul ăsta superb ieri, altfel arăta cina în patru, cu familia Tudose !...)

Aseară am avut încă o dată confirmarea faptului că Anemona este o bucătăreasă... hm, mediocră. De altfel, ea acceptă fără împotrivire opinia mea. Dar dacă lipsa ei de ştiinţă culinară fusese la începutul căsniciei noastre simplu subiect de glume duioase, de la un timp situaţia a devenit insuportabilă. Uite, cartofii aşa-zis „prăjiţi“ pe care ni i-a servit aseară erau arşi de-a binelea, în schimb şniţelele rămăseseră mult prea crude. I-am şoptit printre dinţi :

— Ăştia sînt cartofi ?

— Au stat exagerat de mult pe aragaz, s-a scuzat ea timid. Dar cred că se pot mînca...

Familia Tudose se străduia, e drept, să-i mănînce, mai mult din politeţe. Am surprins pe chipurile lor

grimase extrem de concludente. I-am mai şuierat o dată Anemonei :

— Iată dovada clară că nu mă iubeşti. NICIODATĂ nu m-ai iubit. TOTDEAUNA m-ai făcut de rîs faţă de musafiri.

Cred că şi ceilalţi doi au sesizat mica noastră scenă de familie, pentru că imediat s-au străduit să construiască nişte fraze protocolare din care reieşea că adevăraţii cartofi prăjiţi trebuie să fie şi mai prăjiţi decît se crede îndeobşte ; cît despre şniţele, farmecul lor este să fie în sînge.

(Ce folos că astăzi, nu ştiu prin ce miracol, găletuşa mi s-a umplut de peştişori argintii ! Cînd mă gîndesc că voi fi nevoit să-i degust preparaţi de nevastă-mea, îmi trece tot cheful...)

Soţiile au intrat în cort ca să şuşotească nu ştiu ce între ele, iar eu am rămas afară cu Tudose, savurînd vinul de Jidvei tolăniţi pe două fotolii pliante. La un moment dat, musafirul meu mi-a spus :

— Iertaţi-mă că îndrăznesc să vă dau sfaturi, dar cred că nu aţi adoptat cel mai bun sistem în ceea ce o priveşte pe soţia dumneavoastră.

— Cum aşa ? am cerut eu imediat explicaţii.

Tudose şi-a aprins tacticos o ţigară.

— Vedeţi, şi a mea era la început la fel. O gospodină execrabilă.

— Tot ce se poate, am zis eu. Numai că Anemona, cum a fost, aşa a rămas. N-a evoluat deloc.

— N-aţi ştiut să o stimulaţi. Şi mie mi s-a întîmplat mai demult să intru în pămînt de ruşine în faţa musafirilor. Numai că am ales o altă tactică. Am început să proclam cu voce tare, în toate aga-

pele noastre prietenești, că soția mea gătește excelent atunci cînd este bine dispusă. Auzindu-mă prima dată, Raluca a fost cît pe-aci să cadă de pe scaun, din cauza surprizei. Mi-a adresat un surîs recunoscător. Eu mi-am nuanțat inteligent spusele : „Ei, nu zic că tot ce gătește ea e desăvîrșit. Dar cînd este, este !“. Bineînțeles, adevărul arăta cu totul altfel. Dar denaturîndu-l un pic i-am forjat soției mele o nouă reputație de gospodină și, chiar de a doua zi, ea s-a străduit să o merite. A pus atîta strădanie, încît, pînă la urmă, a reușit.

Și Tudose ne-a invitat să le întoarcem vizita, la cortul lor, pentru a mă putea convinge personal de valabilitatea strategiei sale.

Sistematizînd, experiența ce decurge din această întîmplare s-ar putea traduce în următorul principiu :

„În convieţuirea soților o minciună flatantă aduce mai mult beneficiu decît zece adevăruri brutale“.

Joi : a cincea zi.

Discuția cu Tudose a fost pentru mine plină de învățăminte. Profitînd de încîntătoarele ciprinide pe care le pescuisem ieri, am dat-o gata pe Anemona atunci cînd i-am spus dulce :

— Orice-ar fi, m-am obișnuit atît de mult cu repertoriul tău de bucate, că NICIODATĂ n-aș mai putea aprecia alte stiluri de gătit. TOTDEAUNA am așteptat să vină ziua în care să-ți pot aduce o găletușă plină ochi cu pește prins de mine și să-ți zic : „Iată, ți-i pun la picioare. Gătește-i, fierbe-i, prăjește-i, fă cu ei ce vrei, așa cum numai tu știi !

Anemona mi s-a cuibărit numaidecît în brațe, gungurind că NICIODATĂ n-a fost în stare să aprecieze îndestul ce soț nemaipomenit are, că TOTDEAUNA va purta vie în memorie această ofrandă de pește adusă pe altarul iubirii noastre.

(Afurisită gută, iar s-a încîlcit în păpurișuri. Am mai pierdut azi un cîrlig, cu lingură cu tot. Dacă mi se mai rupe încă o dată firul, dau faliment. Eu nu sînt bancher, să arunc lingurile pe fereastră fără să-mi pese de pagubă !)

Crapii sau bibanii, ce-or fi fost ei, tăvăliți prin mălai și rumeniți la foc potrivit în tigaia cu ulei încins, mi s-au părut o bunătate. Am tras chiar cu coada ochiului în toate direcțiile, spre a surprinde priviri lacome de invidie dinspre corturile mai apropiate. Din păcate nu se sinchisea nimeni de noi, toată lumea aceea de pescari amatori înfuleca de asemenea pește prăjit, din recolta proprie.

Brusc am avut revelația ! Iată că folosiserăm amîndoi teribilele cuvinte TOTDEAUNA și NICIODATĂ, fără a mai turna gaz peste focul altercațiilor conjugale, ci, dimpotrivă, stingîndu-l, rotunjind colțurile asperităților, defrișînd terenul armoniei matrimoniale. Vasăzică, nu cuvintele sînt cauza relelor, ci intenția cu care le pronunți. Nu nivelul sunetului, ci modulația lui. Nu textul, ci contextul !

A șasea zi și ultima : vineri.

Scriu pe fugă, să nu mă prindă Anemona. S-a dus puțin pînă la grupurile sanitare să spele niște ciorapi. Astăzi vom fi toată ziua împreună : eu o voi însoți la debarcader în cursul dimineții, pentru

a face plajă amîndoi, iar ea va veni după-amiază cu mine la pescuit. Așa trebuie să se petreacă lucrurile între doi soți norociți de armonia conjugală. TOTDEAUNA așa, NICIODATĂ altfel.

Mîine, sîmbătă, va trebui să desfacem cortul, să ne luăm rămas bun de la Smîrtița și de la Dealul-cu-Duzi, de la furnici și de la familia Tudose și să pornim înapoi spre casă. Am mai rămîne cu plăcere o zi, dar duminică nu circulă mașinile fără soț. Adică a mea.

Fără soț, dar cu doi soți care au redescoperit, la cort, secretul elementar al armoniei.

De-ar fi doar turismul şi sportul...

Ehei, de-ar fi doar Turismul şi Sportul, viaţa omului ar semăna cu o vacanţă fără de sfîrşit. Dar...

Numai din antracte nu se poate constitui teatrul şi numai copertele seducătoare n-ar putea alcătui, ele singure, o carte.

Între cele două coperte ale concediilor noastre de vis, se adună cartea cea groasă a problemelor de fiecare zi, un an întreg de muncă, de realizări, de griji şi de succese, într-un cuvînt — de viaţă.

Înapoi deci la serviciu, la educaţia zilnică a copiilor, la şedinţele Asociaţiei de locatari şi la treburile gospodăreşti de acasă.

Chiar şi un comic-voiajor — cum mă pretind a fi — nu are dreptul să ocolească, frivol, toate aceste aspecte de bază ale vieţii cotidiene.

La revedere, antract, *cortina se ridică pentru a face loc* actului, *acelaşi de cînd lumea şi mereu inedit pentru fiecare din noi...*

AȘTEPTARE

Stau și-o aștept. O nouă dimineață își cîntă trilurile de păsări, strada zumzăie de animație, automobilele aleargă în toate direcțiile, oamenii mișună grăbiți pe trotuarele spălate de ploaia din ajun. Iar eu stau și o aștept. La un colț al intersecției, sub ceas. Ah, în decursul timpului, lîngă ceasul acesta, cîți nu le-au așteptat pe ale lor, nerăbdători, plini de speranță. Sferturi de oră academice, jumătăți de oră cu dispensă, ore în care bucuria dinaintea întîlnirii se transformă în așteptare nervoasă, apoi în resemnare blazată. Uite, nici a mea nu se grăbește. De aproape un ceas stau și o aștept, cu statornică fidelitate. Nu e prima dată cînd procedează așa cu mine. Îmi face figuri aproape în fiecare zi. Poate că unii din dumneavoastră n-ar răbda una ca asta, să fie umiliți de așteptare, să fie uitați în ploaie sau sub arșița soarelui, să se mute nervoși de pe un picior înghețat pe celălalt picior înghețat, să se transforme în oameni de zăpadă sub ninsoarea liniștită și abundentă. Poate că alții au mai multă mîndrie, sînt mai orgolioși, mai bărbați, așteaptă frumos 5 minute, hai, maximum cele 15 ale buneicuviințe minime, apoi hotărăsc s-o rupă definitiv cu dumneaei și se consolează cu alta care n-are vi-

ciul acesta îngrozitor : să întîrzie zilnic. Mie însă alta nu-mi trebuie. N-am nevoie de alta. Pentru mine a mea înseamnă totul, ea e singura, unica, mi s-a insinuat în viața de toate zilele, mi-a intrat pe sub piele, în minte și în sînge, mi-a devenit necesară ca apa și ca aerul, de ea îmi leg toate speranțele, fără ea simt și știu că n-aș putea. Stau, strîng din dinți, mă gîndesc la ea cu drag și o aștept. Văd că își bate joc de așteptarea mea, sînt un om slab, nu am voința s-o rup definitiv cu această legătură blestemată, fără ea mă simt pierdut, fără nici un rost în viață. Veți spune că exagerez, că idealizez, că nici una nu e de neînlocuit. Pe tema asta rîd de mine și colegii de serviciu, șefii mă mustră, au observat și ei că nu mai sînt cel de dinainte. Din cauza ei pierd mesele, am slăbit și m-am tras la față, mă încearcă simptomele unui început de reumatism poliarticular, dar e de-ajuns să o văd cum vine inocentă, inconștientă, fără să-și ceară scuze niciodată, și mă luminez la față cuprins de o beatitudine fără margini. Am devenit dependent de ea ca de un drog, sînt pur și simplu sclavul ei. Vine, dacă vine, și plec cu ea fericit în lume. Oricît aș fi atunci de supărat, plictisit, enervat, plouat sau înghețat sau insolat, mă rog, după caz, în clipa cînd sosește la rendez-vous sufletul îmi cîntă și viața își recapătă din nou culorile paradisului.

O oră și jumătate, fix, măsurată pe ceasul din spatele meu, al cărui cadran domină de sus intersecția. Nu știu dacă mai e cazul s-o aștept azi. Poate că nici nu știe sau nici nu-i pasă c-o aștept. Poate că e bolnavă sau poate că umblă brambura prin altă parte a orașului. Mai mult ca sigur că mă dis-

prețuiește pentru resemnarea stupidă de a o aștepta, împotriva tuturor evidențelor, împotriva realității că între mine și ea nu e loc pentru iubire, ci se întinde numai un nemărginit deșert de ură și de ranchiună.

Și totuși o aștept, căci numai ea îmi înaripează imaginația, numai ea îmi poate da un sens dimineții care, iată, se apropie de sfîrșit, alungată de rotația lentă a acelor de ceas.

Inima îmi bate în piept, mai-mai să se spargă. Încremenesc de emoție și încîntare. Vine ! Vine repede, grăbită, mînată parcă de vinovăția întîrzierii. Știe că e în culpă și mai știe că am să o iert, încă o dată, și încă o dată, pentru simplul motiv că a venit.

Dar ce-i asta ? De ce se face că nu mă vede ? De ce trece pe lîngă mine, fără să-mi acorde nici cea mai mică atenție ? De ce nu se oprește ? De ce se retrage la garaj, tocmai la ora asta ?

De unde să iau altă mașină, cînd e singura linie care îmi leagă domiciliul cu locul de muncă ?

MĂSURI DISCIPLINARE

La ora 8 punct șeful de serviciu a trecut prin fața biroului Plan și a întredeschis ușa. Înăuntru pustiu.

Șeful a făcut un „Hm“ nemulțumit și s-a dus în biroul lui, apucîndu-se de treburi.

La 8 și un sfert a pus mîna pe telefon și a sunat lung la interiorul „Plan“. Nimic.

La ora 8 și jumătate, șeful s-a ridicat din fotoliu, și cu întreaga sa autoritate personală s-a îndreptat din nou către biroul „Plan“.

Nimeni.

A oftat greu şi a hotărît să mai facă o încercare la ora 9.

La ora 9 biroul „Plan“ era plin ochi. Personalul TESA se făcea că lucrează cu motoarele în plin, de parcă ar fi fost de cînd lumea pe scaunele lor.

Şeful de serviciu nu s-a lăsat păcălit de această aparenţă. S-a proţăpit în mijlocul biroului şi a declarat deschisă o şedinţă ad-hoc de analiză.

— Tovarăşi, vă reţin în şedinţa de analiză pe toţi cei din acest birou, pentru că aşa nu mai merge. Constat că aici, da, Vasilescule, chiar aici, degeaba te miri, disciplina a început să scîrţîie.

— Vai de mine, a sărit ca muşcat de scorpion Vasilescu, la noi în birou ? Priviţi ce curăţenie !

— Priviţi ce ordine, a intrat în rezonanţă şi Hobincă.

— Priviţi ce frumos sînt stivuite hîrtiile şi mapele, a plusat şi Micşunoiu.

Şeful le-a amuţit elanul cu o privire încruntată. A spus cu o voce îmbibată de sarcasm.

— Da. Sînt foarte frumos stivuite. Am venit şi le-am admirat în linişte azi dimineaţă, la ora 8 şi jumătate. Vă spune ceva această oră ? Opt şi jumătate ?

În comparaţie cu candoarea expresiei celor interpelaţi, chipurile îngerilor ar fi putut trece drept vicioase.

— Opt şi jumătate ? s-a mirat Vasilescu. Ăsta trebuie să fie un film de Fellini.

— Da, da, a întărit Hobincă. S-a dat de cîteva ori şi la telecinematecă. Era ceva cu...

— Ştiu şi eu cu ce era, le-a făcut faţă băţos şeful. Dar nu ne plăteşte statul ca să dezbatem filme în orele de producţie. Altceva trebuie să dezbatem noi aici. Ce s-a întîmplat astăzi, aici, chiar în acest birou, la ora opt şi jumătate ?

Imediat au sărit cu toţii în legitimă apărare :

— Noi nu ştim nimic !

— N-am făcut nimic !

— Nici nu eram de faţă !

Şeful a rînjit satisfăcut. Subalternii înghiţiseră momeala.

— Păi, chiar asta s-a întîmplat. N-aţi făcut nimic, pentru că nu eraţi de faţă. Dimineaţă la opt şi jumătate nu era nimeni de faţă. Nici unul dintre voi nu venise încă la serviciu. Aştept cuvenitele explicaţii.

Şi şeful s-a aşezat cu fundul pe tăblia unei mese, încrucişînd braţele şi aşteptînd. În încăpere s-au auzit cîteva tusete stînjenite.

— Ei ?

Primul a îndrăznit Vasilescu.

— Vă rog să mă iertaţi. Eu... eu am întîrziat.

— Asta nu e o informaţie relevantă. Am băgat şi singur de seamă, l-a ironizat superiorul. Problema e... DE CE ai întîrziat, Vasilescule ? Ce anume te-a împiedicat să fii la ora opt punct la birou ?

— Să ştiţi că m-am trezit la timp, dar...

Părea un şcolar prins cu fofîrlica de diriginte.

— Dar ?

— Am stat cu tramvaiul o jumătate de oră în faţa barierei, a început Vasilescu să turuie lecţia

învăţată pe de rost.. În plus troleul a sărit de două ori, pe urmă a plesnit un cauciuc, apoi...

— Cauciucul tramvaiului, nu ? a întrebat şeful pe un ton de o perfidă indiferenţă.

— Da. Adică nu ! Că pe urmă am luat un autobuz ca să nu întîrzii. Ştiţi, eu sînt foarte conştiincios...

— Hm, văd.

— Şi colac peste pupăză s-a nimerit ca un avion să zboare foarte jos, iar vatmanul avea alergie la avioane.

Şeful a zîmbit, amuzat.

— Vatmanul autobuzului, nu ?

— Da. Adică nu... Adică...

Vasilescu a început să-şi dezbumbe cămaşa la gît. Se sufoca. A scăpat de supliciu numai pentru că i-a venit rîndul lui Hobincă.

— Şi dumneata, Hobincă, tot cu... avionul ?

Funcţionarul a schiţat un fel de gest de repulsie.

— Cu avionul ? ! Niciodată, tovarăşe şef de serviciu. Pentru nimic în lume ! Am rău de avion.

— Atunci de ce ai întîrziat ?

— Să ştiţi că m-am trezit ca de obicei, la timp. Dar dimineaţă...

Aici Hobincă a adoptat dintr-o dată o atitudine solemnă, aş putea zice chiar măreaţă, după care a continuat :

— Dimineaţă, la şase şi jumătate am semnat actul de căsătorie.

— La şase şi jumătate ?

— Da, tovarăşe şef, şase şi jumătate fix. Eu am o vorbă. Căsnicia bună începe de dimineaţă.

— Şi serviciul bun începe de dimineaţă, Hobincă, a precizat şeful, ţinînd-o întruna tot pe-a lui. La opt fix.

Inculpatul şi-a mai muiat ceva din compoziţia atitudinii. A dat-o chiar pe un ton milog, aş putea zice :

— Ce să fac, nefericitul de mine ! Ceasul rău. Două ore am aşteptat-o pe viitoarea mea soacră să vie, să-şi dea consimţămîntul...

— Şi a venit ?

— Cine ?

— Cum cine ? Soacra ?

Hobincă a dat din cap în semn de neputinţă.

— Nu. Nu şi l-a dat nici de data asta.

Şeful a părut edificat şi în cazul Hobincă. A trecut la următorul.

— Şi dumneata, Micşunoiule ? Cu dumneata ce s-a mai întîmplat ?

Cel întrebat a început prin a-şi sublinia şi el bunele intenţii, dejucate ulterior de o soartă potrivnică :

— Vă rog să mă credeţi, m-am sculat la timp, dar locuiesc tocmai la marginea oraşului, aproape de cîmp.

— Dacă stai aşa departe, trebuia să te trezeşti şi mai devreme.

— M-am trezit şi mai devreme, dacă o cereţi dumneavoastră, a spus docil Micşunoiu, după care a început o istorie lungă şi palpitantă. A reieşit din ea că funcţionarul cel conştiincios a fost încolţit în cîmp de o haită de lupi flămînzi şi îndobitociţi de

animalitate. Lupii urlau, pericolul se apropia, Micşunoiu a reuşit să facă un foc alimentat cu cîteva dosare pe care le avea în servietă, dar dosarele s-au terminat, a trebuit să azvîrle la rădăcina focului pînă şi ultimele tichete de troleibuz, precum şi o fotografie a sa din copilărie. Tocmai cînd totul părea pierdut, a apărut o echipă de vînători alertată de urletele fiarelor şi a început acţiunea de curăţire a terenului. Pe unii lupi i-au împuşcat, pe ceilalţi i-au pus pe fugă. Pe scurt, a fost ceva îngrozitor, dar totul s-a terminat cu triumful omului asupra stihiilor oarbe ale naturii, iar fondul de funcţionar conştiincios al povestitorului a ieşit încă o dată la suprafaţă, căci, deşi profund marcat de şocul evenimentelor, el s-a îndreptat în viteza cea mai mare către locul său de muncă, pe care îl iubeşte şi căruia i se devotează cu trup şi suflet.

Oarecum năucit de cascada acestor detalii naturaliste, precum horcăiturile lupilor muribunzi şi sfîrîitul în foc al chipului lui Micşunoiu copil, şeful a pus capăt relatării şi l-a luat în tărbacă pe cel din urmă component al biroului Plan, care pînă atunci se ţinuse rezervat în colţul lui.

— Dar dumneata, Ciripilă ? Te-ai trezit la timp şi pe urmă ce a survenit ?

— Eu nu m-am trezit la timp, a spus Ciripilă liniştit, şi în birou s-a lăsat o tăcere încremenită şi transparentă ca un sloi de gheaţă. Eu am întîrziat pentru că am dormit ceva mai mult. Vreau să spun că... tot ca şi colegii mei, numai că eu nu am darul vorbirii într-o măsură atît de mare ca ei.

Foiala stînjenită a funcţionarilor a fost curmată de vocea tunătoare cu accente principiale a şefului :

— Ruşine, Ciripilă ! Atitudinea dumitale nu trebuie trecută cu vederea. Exemplele pernicioase dăunează colectivului. Un funcţionar care pune somnul mai presus de punctualitatea la serviciu este o palmă dată întregului birou Plan şi trebuie sancţionat cu promptitudine.

— Aşa e ! a exclamat la unison corul funcţionarilor din opera de îndreptare a lipsurilor. Imediat au ieşit la rampă şi soliştii :

— Să-l analizăm, tovarăşe şef...

— Să-l discutăm...

— Să-l educăm...

Şeful a pus punct şedinţei operative cu o concluzie în care mîhnirea şi hotărîrea îşi dădeau mîna prieteneşte.

— Ai stricat imaginea, Ciripilă, asta nu ţi-o pot ierta. După ce că eşti indisciplinat, n-ai pic de imaginaţie. Ai dezonorat creativitatea biroului „Plan", adormitule !

Şi, o dată cu sancţionarea lui Ciripilă, şeful s-a retras în biroul său, cu satisfacţia datoriei împlinite. Acţionase din nou prompt şi cu fermitate.

PUŞLAMAUA

Cînd sună telefonul, în apartamentul familiei Cucutaru lucrurile stăteau astfel :

Tatăl, aşezat la masă, tăia diapozitivele din filmul ultimei vacanţe şi le punea în rame.

Mama, la bucătărie, tăia ceapă şi plîngea.

Fiul, aplecat asupra caietului de geografie, desena harta Deltei Dunării și se gîndea la cu totul altceva.

Receptorul l-a ridicat tatăl.

Dialog telefonic :

Tatăl — Alo ?

Dirigintele — Alo, la telefon profesorul de matematică, dirigintele clasei lui...

Tatăl — Da, da, vă salut cu respect.

Dirigintele — Îmi pare bine că vă găsesc acasă. La ultima ședință cu părinții n-ați fost.

Tatăl — Îmi pare rău. Știți, problemele de serviciu...

Dirigintele — Oricum, nu e rău să stăm de vorbă, fie și prin telefon.

Tatăl — Desigur. Legătura dintre școală și familie e cheia succesului. Cu ce vă pot fi de folos ?

Dirigintele — Nu mie, băiatului dumneavoastră îi puteți fi de folos.

Tatăl — Vai de mine, ce e cu el ?

Dirigintele — În ultima vreme scîrțîie.

Tatăl — Dacă asta e părerea profesorului de muzică, o să-i ascund vioara. Și mie mi se pare că n-are înclinație.

Dirigintele — Nu de vioară e vorba. Scîrțîie așa, în general. Adică nu învață. A luat-o razna.

Tatăl — Nu spuneți ! Cum așa ?

Dirigintele — Păi, poftim ultimele lui note. Vi le citesc direct din catalog : Doi la geografie. Unu

la teza de fizică, pentru că a copiat. Patru la mine, la matematică. Să continui ?

Tatăl — Cum, a luat el notele astea ?

Dirigintele — Din păcate, da. Şi nu sînt singurele. Ar fi cazul să discutaţi serios cu el.

Tatăl — Voi discuta numaidecît. Vă rog, rămîneţi un moment la aparat...

Evoluţia evenimentelor :

Tatăl a pus receptorul lîngă aparat şi din doi paşi a ajuns lîngă puşlamaua de fiu pe care a apucat-o zdravăn de ureche. Fiul, luat prin surprindere, a ieşit cu linia braţului Sf. Gheorghe departe în mare.

— Aşa, pramatie, dă tu urechea încoace, să discutăm puţin !

Răcnind, nu atît de eşecul desenului, fiul a cerut explicaţii în privinţa actului de agresiune fără declaraţie prealabilă de război. Ceea ce spunea, părea desprins din clasici :

— Aaaaa ! Da' ce-am făcut, tăticule ?

— Mai întrebi ce-ai făcut, nepricopsitule ? Să-mi crape mie obrazul de ruşine din cauza ta !

Şi dă-i şi scutură pavilionul auditiv al nepricopsitului.

Fiul a protestat, că nu e pedagogic ce se petrece, că orice acuzat are dreptul să cunoască acuzaţia, dar pînă la urmă a rămas cu o ureche în cea mai pură nuanţă stacojie.

Răcorit, tatăl a revenit la telefon.

Dialog telefonic :

Tatăl — Mai sînteţi la aparat ?

Dirigintele — Da.

Tatăl — S-a rezolvat. N-are să se mai repete, vă asigur.

Dirigintele — M-aş bucura, dar lucrurile nu sînt chiar aşa de simple.

Tatăl — Aoleu, ce mai e ?

Dirigintele — Băiatul are deja treisprezece absenţe, şi asta numai din cauza preocupărilor lui extraşcolare, care îl acaparează din cale-afară.

Tatăl — Extraordinar ! Şi eu care n-am ştiut nimic !

Dirigintele — Vedeţi, de aceea e bine să mai veniţi pe la şedinţele cu părinţii...

Tatăl — V-aş ruga să mai rămîneţi o clipă la aparat.

Dirigintele — Bine, aştept.

Evoluţia evenimentelor :

Tatăl a pus iar receptorul jos şi s-a îndreptat plin de hotărîre spre fiu, care, preventiv, şi-a acoperit urechile cu amîndouă palmele.

— Dă-ţi mîinile jos !

— De ce ? Ca să mă urechești iar ?

— Nu ! Ca să-mi poţi răspunde la întrebări.

Fiul a ridicat protecţia auzului.

— Unde îţi ţii mingea şi colecţia de cutii de chibrituri ?

— De ce vrei să știi ? a întrebat micuțul cu jumătate de voce.

— De aia, pentru că îți sînt tată, a precizat cel despre care e vorba în propoziţiune.

Pramatia, sau puşlamaua sau nepricopsitul, cum vreţi să-i ziceţi, a indicat un sertar voluminos. Cucutaru senior s-a îndreptat în direcţia arătată, a smuls sertarul ca un apucat, după care, cu metodică bestialitate, a sfîşiat mingea cu unghiile şi cu dinţii şi a tocat întreaga colecţie filuministă, călcînd rămăşiţele în picioare. În timp ce fiul rămăsese cu gura încleştată de stupoare, tatăl a revenit la telefon cu conştiinţa datoriei părinteşti împlinite.

Dialog telefonic :

Tatăl — Alo ? Tovarăşul diriginte ?

Dirigintele — Da. Aţi stat cam mult.

Tatăl — Vă rog să mă scuzaţi dar educaţia cere ceva timp... Acum însă totul e în regulă. Copilul nu mai are preocupări extraşcolare.

Dirigintele — Foarte bine, mai ales că fratele lui învaţă mulţumitor şi ar fi păcat să...

Tatăl — Alo, care frate ? Copilul meu nu are nici un frate.

Dirigintele — Cum nu are ? Vasile ce îi e ?

Tatăl — Nu ştiu cine e Vasile, dar Culiţă e singurul nostru băiat.

Dirigintele — Alo, nu e casa Stamatiade ?

Tatăl — Nu. Aici e casa Cucutaru.

Dirigintele — Scuzaţi, înseamnă că am greşit numărul (clic).

Evoluţia evenimentelor :

Aşa s-a făcut Culiţă cu o bicicletă nou-nouţă. În fiecare după-amiază fiul hoinărea pe străzi, cu 30 de km/oră, în vreme ce tatăl îi făcea conştiincios lecţiile şi desenele la geografie, dintr-o neostenită mustrare de cuget.

În curînd trebuie să dea telefon adevăratul diriginte. Aşa nu mai merge...

LUCRARE GREA, DOM'LE !

Meşterul s-a învîrtit o dimineaţă întreagă prin apartament. A pipăit pereţii, i-a măsurat în fel şi chip, a comandat să-i fac cafea, a fumat, mi-a băut ţuica, a mai notat ceva într-un carneţel, a mai cerut o cafea, apoi s-a instalat comod în fotoliul meu din bibliotecă şi a început să mediteze.

N-am îndrăznit să-l deranjez şi am aşteptat îndelung să spună ceva. Se vede însă că meditaţia e un proces complicat la zugravi. Către prînz am încercat cu timiditate :

— Ei, ce zici, meştere ?

— Ce să zic...

Omul a făcut o pauză retorică bine studiată, pe care a umplut-o cu o sorbitură zgomotoasă din ceşcuţa de cafea. După care şi-a reluat propoziţiunea abandonată :

— Ce să zic... Aici e lucrare grea. Cel puţin o sută de metri patraţi de zidărie.

— Şi ce, dacă aveam două sute, era mai uşor ?

— Nu, da' dacă aveaţi cincizeci, era.

Logic, tipul. Nu intenţionam însă să-mi restrîng spaţiul locativ. Asta e casa şi eu pe asta doresc să o zugrăvesc.

— Bine, bine, a zis meşterul, concesiv. Nu mai insist. Cu materialele cum staţi ?

Nu stăteam în nici un fel. N-am şi gata. Lucrul acesta a părut să-l dezamăgească.

— Cred că glumiţi, mi-a spus el mustrător. Păi, cu ce să vă zugrăvesc pereţii ? Cu apă de la robinet ?

— Pentru nimic în lume, am sărit eu ca ars. Ce, vrei să se instaleze igrasia ?

— Păi, vezi ? Trebuie făcută tencuială. Am nevoie de var, ipsos, ceva aracet, vopsea, praf de mătase... sau poate preferi calciu vechi.

Renunţase la pronumele de reverenţă, cuvenit probabil unor clienţi mai de soi. Am observat, modest, că în vederile mele nu intră calcio vecchio. Pentru baie aş prefera ulei.

— Aşa gîndeam şi eu, a zis meşterul cu o undă de ironie în glas. Cît despre listă, nu te mai preocupa. Am făcut-o eu.

— Ce listă ?

— Materialele ! Of, da' greu mai pricepi.

Mi-a întins lista, precizînd că trebuie să cumpăr tot ce scrie acolo.

— Eu ? Să le cumpăr eu ?

— Da' cine ? Bineînţeles că dumneata. Eu n-am voie de la doctor să car greutăţi.

Şi-a mai aprins o ţigară, aşteptînd să studiez lista. Ceea ce am şi făcut, cu destulă dificultate. Scria ca un troglodit. Primul lucru care m-a izbit în

decursul trudnicei lecturi a fost vopseaua. 30 de kilograme.

— Ia stai puţin... Cum adică, 30 de kilograme de vopsea ? La ce ai nevoie de atîta ?

Meşterul a tratat uimirea mea ca pe un fapt divers.

— Mai am două apartamente în lucru, şi dacă tot ieşi să cumperi...

A, asta explica stocurile supradimensionate de materiale pe care trebuia să le procur. Dar alcoolul ? Alcool doi litri, pentru ce ?

— Pentru mine, a zis liniştit zugravul. Alcoolul merge foarte bine la cornuleţele cu nucă. Bănuiesc că soţia dumitale ştie să prepare cornuleţe cu nucă. Mă dau în vînt după ele.

— Cred că ştie, am s-o întreb.

— Dacă tot o întrebi, zi-i şi de creier pane. Doar n-o să stau numai pe cornuleţe, e lucrare grea aici.

Am socotit că e necesar să-i dau obraznicului un bobîrnac :

— Icrele negre nu-ţi plac ?

— Mă rog, dacă-ţi permiţi, trece acolo trei-patru sute de grame, a acceptat el cu deplină naturaleţe. Serviciu ai ?

— Am, sigur că am. Tot adultul e obligat să aibă un serviciu, altfel parazitează.

Numai că meşterul a primit informaţia cu destulă nemulţumire.

— Lucrez mult mai bine cu cei care n-au serviciu, mi-a explicat el. Va trebui să-ţi iei un concediu.

— Cum aşa, concediu ?

— Aşa cum auzi. De studii, de odihnă, medical... Formula te priveşte pe dumneata. Totul e să fie de şase săptămîni.

Am simţit că mă ia cu ameţeli.

— Şase săptămîni ? ! ? Nu e cam mult ?

Meşterul s-a ridicat din fotoliu, dominîndu-mă. Era măreţ, chiar şi necocoţat pe scară.

— Da' ce crezi dumneata, că eu sînt automat de zugrăvit ? Lucrul manual durează. Mai ne sfătuim, mai discutăm soluţia optimă... Trebuie să fii permanent la domiciliu, că doar nu e casă pustie. Eu case pustii nu zugrăvesc.

L-am asigurat că voi întreprinde toate diligenţele pentru a obţine concediul atît de necesar populării casei.

— N-ajunge să fii numai dumneata la domiciliu, m-a întrerupt meşterul. E nevoie şi de o scară.

Cînd i-am arătat scăriţa pe care urc pentru a ajunge la cărţile din rafturile superioare ale bibliotecii, a izbucnit în rîs.

— Trece dom'le, acolo pe listă, o scară ca lumea, de zugrav. Unde iei atîtea, merge şi-o scară.

S-a aşezat la loc în fotoliu, exclamînd ceva care putea să însemne „Of, intelectualii ăştia !". Apoi şi-a reluat dăscăleala :

— Vezi, scara s-o cumperi chiar de azi, că dacă nu e bună s-o mai poţi înlocui. De bidinele, găleţi şi toate celelalte cred că nu trebuie să-ţi mai spun. Te văd om în toată firea şi sper că nu eşti la prima dumitale zugrăveală.

Mărturisesc că, fără îndrumarea lui, nu m-aş fi gîndit la tot arsenalul. A trebuit să întorc lista şi

pe partea cealaltă pentru a avea loc să adaug halatul, un vermorel pentru pulverizat tavanele, folii de material plastic și alte cîteva materiale strict necesare procesului de fabricație al zugrăvelii.

— Vezi, ai mare noroc cu mine, că te îndrum, mi-a zis meșterul cu satisfacția datoriei împlinite. Alții își lasă clienții să orbecăiască în necunoscut.

Mi-a cerut lista, ca să studieze completările făcute. A trecut la fiecare capitol prețurile orientative. Totalul părea rotunjit de un chelner cu îndelungată experiență.

— Ei... ce-ar mai fi... ce-ar mai fi...

— Cred că nu mai e nimic, am intervenit eu repede. Afară de prețul manoperei, pe care nu strică să-l cunosc și eu, nu ?

Meșterul mi-a zîmbit încurajator, ca unui vechi și bun prieten.

— Nu-ți face probleme, scapi ieftin.

— Adică ?

— Pentru dumneata, că ești băiat ascultător...

Și mi-a desenat cu degetul butucănos în aer conturul cifrelor.

Am bîjbîit cu mîinile în lături, ca să mă sprijin de ceva. Simțeam că-mi lipsește oxigenul din atmosferă.

— Cîîîîîît ?... Și asta cu materialele cumpărate de mine ? Numai manopera ?

Zugravul mi-a surîs angelic. Văzuse el destule crize de felul ăsta.

— Păi, da, că sîntem trei. O să iau și două ajutoare să-ți țină scara, că te văd cam străin de meserie.

— Mie ? Să-mi țină scara... mie ?

A schimbat imediat foaia.

— Ia ascultă, omule, dumneata ce meserie ai ?

— Publicist.

— Nu ştiu ce înseamnă asta, dar e altceva decît zugrăveala. Ce, vrei să-mi faci mie accident de muncă ? Na, ţine aici şi semnează instructajul, altfel n-avem ce discuta.

Literele textului pe care mi-l vîrîse sub nas îmi jucau în faţa ochilor. Am semnat fără cîrtire, luat prin surprindere. Meşterul a băgat repede hîrtia în buzunar. Abia pe urmă am înţeles că nu înţeleg absolut nimic.

— Păi, cum vine asta, tovarăşe ! Ăia doi ţin scara, eu mă urc pe ea şi dau cu bidineaua, iar dumneata ? Dumneata ce faci aici ?

— Mie îmi rămîne partea cea mai grea. Munca de îndrumare şi control. Conducerea operaţiunilor. Te instruiesc, că eşti începător. Doar vrei să iasă treaba bine, aşa cred.

— Deci nu zugrăveşti dumneata ?

— Cum o să zugrăvesc eu ? Eu sînt în concediu. E dreptul meu legal. A, era să uit. Mai trece acolo, pe listă, o suplimentare de sumă.

Am trecut-o fără să întreb de ce. Nu mai conta. Meşterul a verificat şi a catadicsit să mă pună în temă, făcîndu-mi şmechereşte cu ochiul.

— Asta e ca s-o trimit pe nevastă-mea la băi. Că doar n-o să se plictisească singură acasă toată ziua. Aici e lucrare grea, dom'le.

M-am făcut alb ca varul la faţă. Meşterul a observat imediat şi a exclamat triumfător :

— Asta e ! Ai acum exact nuanţa care ne trebuie. Uită-te în oglindă şi, dacă îţi convine, o vom

reproduce întocmai. Vei avea parte de o zugrăveală pe cinste.

După ce meşterul a plecat, i-am urmat îndemnul. Numai că, între timp, după cum arăta oglinda, devenisem roşu de furie. Or, cine a mai văzut pereţi roşii ?

Pînă la urmă a trebuit să-mi pun pe pereţi tapet de mătase galbenă. Nevastă-mea, Anemona, n-a învăţat încă să prepare cornuleţe cu nucă. Motiv pentru care contractul meu cu meşterul a fost reziliat din dorinţa ambelor părţi...

CAPRA

Către seară, cînd canicula se mai înmoaie, iar asfaltul se întăreşte invers proporţional, ne adunăm în scuarul de lîngă bloc şi jucăm table la umbra unui castan. Castanul e plantat de noi, cetăţenii blocului, iar scuarul tot noi l-am amenajat. Nu cu flori, dulce inutilitate, ci cu felurite legume şi verdeţuri, ba chiar şi cu cîteva rînduri de porumb, astfel încît să ne putem numi cu mîndrie legumicultori urbani. Vegetalele cresc, iar noi le veghem dezvoltarea de sub castan, acolo unde prin muncă patriotică am dulgherit o masă mare de scîndură şi cîteva bănci aşijderea. Jucăm table, bem bere şi discutăm probleme obşteşti.

— Te bat cu 5 şi mut 3 în casă, zice Stanomir, extrăgîndu-i lui Fiştoiu un pul de pe tablă. Apoi, fără nici o tranziţie adaugă : Păcat de pătrunjelul nostru, să-l ronţăie capra lui Bulumete.

Bulumete. Scara F, etajul 6, apartament 218. Funcţionar la o registratură, necăsătorit.

— Ce capră ? face ochii mari Moceanu, administratorul blocului.

— Păi, n-ai auzit ce vorbeşte lumea ? Bulumete ţine o capră.

Moceanu îşi încruntă sprîncenele groase, negre, ca de armean.

— Ţine o capră şi eu nu ştiu ? Voi aţi auzit ceva şi nu-mi spuneţi ?

Îşi roteşte privirea mustrător peste noi toţi.

— Am auzit şi noi aşa... vag... explică moale Arhip, mecanicul.

— Aţi văzut-o voi ?

— Nu, eu n-am văzut-o, se scuză Fiştoiu, dar unii au auzit-o.

Moceanu se aşază pe bancă, lîngă Fiştoiu, prinzîndu-i strîns mîna cu care tocmai se pregătea să arunce zarurile.

— Unde au auzit-o ?

Mîna se smulge din strînsoare.

— Ce-ai, bre ? Ce mă iei aşa, ca la poliţie ? Ăia de pe palier zic că din apartamentul lui Bulumete se aud zgomote ciudate. Iar Firică s-a jurat că l-a văzut într-o noapte băgînd capra în casă. O înfăşurase în ceva ca o pătură, dar a fost limpede că e vorba de o capră. Ce dracu, o capră se cunoaşte de la o poştă.

Instantaneu întregul nostru grup şi-a strîns rîndurile, ca în faţa unei primejdii evidente. Tablele sînt table, dar cînd e vorba de problemele comune ale blocului...

— E grav. E foarte grav, a apăsat Moceanu verdictul. De cînd sînt eu administrator aici, nu s-a mai întîmplat un asemenea caz. Şi, zi-i, o capră deci ?

— Dom'le, eu nu știu precis, s-a apărat Fiștoiu, trăgîndu-și capul între umeri. Dar există unele indicii...

— Ca de pildă ?

— L-a surprins Veturia lui Stamate pe cînd cumpăra din piață 20 de legături de pătrunjel.

— V-am spus eu ? a sărit ca ars Stanomir. Vai de pătrunjelul nostru pe care l-am cultivat cu atîta dragoste. O să vină noaptea pe furiș să ni-l smulgă pentru capra aia a lui.

— Și dacă s-ar mulțumi numai cu pătrunjelul, a exclamat melodramatic mărunțelul de Chițușcă, proprietarul unui strat de salată verde din scuarul nostru agricol. În curînd va trece la varză, la ceapă și chiar... și chiar la salată, își încheie el ideea, extenuat de îngrijorare. O capră mănîncă de toate.

Moceanu s-a proptit cu amîndouă mîinile în masă, ridicîndu-și statura impozantă pe două picioare zdravene. Părea un comandant de navă admonestîndu-și careul ofițeresc.

— Am eu dreptate să afirm că la noi în bloc opinia publică nu funcționează exemplar ? Am. Am eu dreptate să mă supăr că bîrfa pe la colțuri ține loc de ședință deschisă ?

— Ai, încuviință supus Chițușcă.

— Dacă mi-ați fi sesizat situația la timp, puteam lua măsuri preventive. Puteam întări controlul cetățenesc, iar Bulumete n-ar mai fi găsit breșa prin care să introducă animalul acela la scara F, am dreptate ?

I-am dat cu toții dreptate, dar cu jumătate de gură. Nu ne era prea clar cum ar fi putut funcționa controlul preventiv pe timp de noapte și, mai ales,

cine să-și rupă din orele de somn pentru a alcătui respectivul control. Oricum, trebuiau instituite măsuri urgente, chestiune de principiu cu care am fost cu toții de acord fără rezerve. Cel puțin în primul moment. Căci ulterior Arhip a observat :

— Chestiunea nu e deloc simplă...

— Adică cum nu e simplă ? s-a burzuluit la el Moceanu. Are o capră, s-o facă imediat dispărută, altfel îi ardem o amendă să-l usture. Statutul asociației locatarilor nu îngăduie...

Aici am intervenit eu. Ca membru al Comitetului, cunosc suficient de bine statutul ca să-mi dau o părere.

— Stai nițel, nea Mocene, Arhip are dreptate. Statutul nu stipulează nimic în legătură cu caprele. Nu zice nici că da, nici că nu. Trebuie să cumpănim bine, ca să nu comitem erori și abuzuri.

Ceilalți mi-au luat partea. Problema îi preocupa, dar și soluționarea ei în limitele legalității.

Moceanu a mîrîit ceva, cam în genul „Șovăielnici ați fost de cînd vă știu, o să vă mănînce caprele de vii“, dar Arhip, mecanicul, și-a continuat ideea întreruptă.

— Vedeți, omul are o capră, face agricultură ca și noi. Noi ne ocupăm cu legumicultura, el cu ramura zootehniei. E în pas cu timpul, nu poți veni dumneata să-i interzici formal asta, că poate să se interpreteze cine știe cum...

Și ne-a făcut la toți cu ochiul, aluziv.

Administratorul, fost ofițer, nu s-a dat însă bătut.

— Adică, fiecare începe acum să practice orice ramură a agriculturii îi trece prin cap ? Adică gata,

dumneata vrei să creşti porci, hai cu ei în baie, nu ? Adică ăla vrea să crească albine, şi noi trebuie să înghiţim să ne umple casa liftului cu stupi, ai ? Poate vreţi şi butuci de vie sus pe terasă, şi păstrăvărie la subsol, nu-i aşa ? De ce nu şi viermi de mătase la sediul asociaţiei ?

Aici mi-a sărit mie muştarul. Întotdeauna, falsa principialitate mă face să mă sufoc de indignare.

— Ia ascultă, tovarăşe administrator — anume îi spuneam „tovarăşe administrator“ şi nu „Nea Mocene“ în momentele de ciorovăială —, da' cînd ţi-ai deschis ciupercărie, după indicaţia revistei „Flacăra“, jos, în sala conductelor, nu ţi-au venit în minte considerentele astea pe care ni le înşiri aici ca la nişte copii înapoiaţi ?

Credeam că l-am prins la înghesuială, dar Moceanu era uns cu toate alifiile. Nu degeaba fusese administrator pe la vreo şase blocuri.

— Auzi, tinere, mi-a întors-o el cu un aer superior. Am cultivat ciuperci, e adevărat. Dar aşa cum stă scris şi în procesele verbale ale şedinţei asociaţiei, jumătate din producţie am contractat-o cu statul. Aşa să ştii.

— Şi cealaltă jumătate ne-ai vîndut-o nouă, la preţ de speculă, a îndrăznit Stanomir, a cărui nevastă se dădea în vînt după ciulama de ciuperci.

— Zău ? Preţ de speculă ? Şi, mă rog, pe ce bază apreciezi dumneata dacă preţul a fost de speculă sau nu ? Ai văzut dumneata vreun mercurial care să precizeze preţul de vînzare a ciupercilor ? Ai găsit dumneata alte ciuperci, în afara celor pe care, în marea mea generozitate, ţi le-am pus la dispoziţie, rupîndu-le de la gura copiilor mei ?

Discuţia ameninţa să degenereze şi, numai după mari eforturi colective, am reuşit s-o aducem în matca ei normală. Moceanu cerea insistent să se facă verificări dacă Bulumete şi-a contractat capra cu statul, dar a cedat numai la insistenţele noastre. Un război pe această temă cu Bulumete ar fi fost primejdios, pentru că nimeni dintre noi nu contractase nici măcar o tulpină de roşie, nici un singur vrej de fasole din parcelele noastre agricole. Eram nişte individualişti care cultivam toate acele bunătăţi numai în folosul nostru personal. Manifestam cu toţii o viziune foarte îngustă, ce mai !

Cum totuşi spinoasa problemă a caprei nu putea rămîne în suspensie, planul de acţiune l-a iniţiat Fiştoiu şi fiecare din noi l-a întregit prin cîteva tuşe apăsate. În linii mari, era vorba de un complex de măsuri organizatorice, ca şi de o aprofundare a studierii cazului. S-a alcătuit o delegaţie de cetăţeni care să viziteze apartamentul lui Bulumete, pentru a vedea capra cu ochii lor. Moceanu şi-a asumat sarcina de a cerceta dacă produsul agricol în cauză era sau nu contractat cu organele în drept, Stanomir — aprod la un tribunal de sector — a promis că va aprofunda legislaţia privitoare la asemenea litigii, iar ceilalţi am constituit o comisie de anchetă care să culeagă informaţii şi eventuale reclamaţii de la locatarii apartamentelor limitrofe caprei.

Apoi, cum partida de table nu mai avea nici un haz, iar berea se încălzise de tot, ne-am dus în treburile noastre.

Două săptămîni mai tîrziu nu avansaserăm cu nici un pas, deşi Moceanu sesizase cazul pînă şi sectoristului.

— A reclamat cineva că o bate ? a întrebat acesta cu un foarte slab interes pentru problemă. S-a plîns ea că e sechestrată ?

Administratorul a dat din umeri încurcat.

— Nu... asta, nu. Dar...

— Atunci te rog, tovarăşe, să nu mă mai inoportunezi cu asemenea prostii. Cum o să pătrund în apartamentul omului dacă nimeni nu s-a plîns că e violent, huligan sau mai ştiu eu ce ?

Şi sectoristul i-a întors spatele lui Moceanu, pierzîndu-se după colţul blocului.

Moceanu nu s-a lăsat. A încercat să convingă un inspector al Consiliului Popular că trebuie aplicată o amendă straşnică locatarului de la apartamentul 218. Inspectorul a venit la faţa locului şi de jos, din stradă, şi-a plimbat privirea asupra frontului de balcoane. Cel al lui Bulumete era în perfectă regulă, în schimb inspectorul şi-a trecut în catastif alte cîteva nume — Moceanu figura printre ele — ale unor locatari care-şi înşiră rufele pe frînghie în văzul trecătorilor, perturbînd estetica urbană. A mai tras un proces verbal de contravenţie pentru nişte hîrtii de îngheţată şi de loz în plic găsite în faţa scării C, apoi a plecat dînd asigurări cordiale că amenzile nu vor întîrzia.

Nici noi, ceilalţi, nu am avut mai mult succes. Cînd delegaţia noastră compusă din şaptesprezece locatari a bătut la uşa lui Bulumete, acesta s-a speriat şi a refuzat să ne primească pe motiv că e bolnav de gripă spaniolă. Informaţiile culese de la vecinii de palier s-au dovedit a fi confuze şi contradictorii. Păscăluţă de la 219 s-a plîns nu de capră, ci

de aparatul de sudură al lui Fufanu de la etajul inferior, care bagă paraziți în ecranul televizorului, iar Fufanu a zis că ceea ce-l trezește pe el din somn sînt nu niște behăituri, ci, evident, țăcănitul tocătorului de vinete al lui madam Păscăluță, care are prostul obicei să gătească pînă noaptea tîrziu. În fine, Hojmă s-a dovedit a fi un prieten prea bun al lui Bulumete, încît declarația lui să fie semnificativă.

— Dacă are o capră, cu atît mai bine, a zis. Cînd o s-o taie, că doar n-o s-o țină toată viața, cînd o s-o taie, o să ne alegem și noi cu ceva. Că și eu, ori de cîte ori am găsit pui, am luat și pentru el.

Nu ne-am lămurit nici în privința contractării. Pur și simplu, deși am întrebat din om în om, nu s-a găsit nimeni care să ne indice cu precizie unde anume există vreo instituție care se ocupă de contractări cu agricultorii amatori din cartierele orașului. Cît despre cei cîțiva pensionari care au fost convinși să facă benevol pază de noapte la scuar, nu ne-au raportat nimic suspect. Capra lui Bulumete nu și-a făcut niciodată apariția, hoțește, pentru a ronțăi bunurile vegetale ale locatarilor.

Stăteam deci sub castan, trăgînd vîrtos din sticlele de bere și ascultînd cum se coace porumbul. Administratorul îl snopea la table pe Arhip și soarele tocmai dispărea după blocul de vizavi.

— Păcat de atîta muncă, a zis Fiștoiu într-o doară. Ne trudim, îngrijim culturile astea, le plivim, le curățăm de frunze, și totul pentru ce ? Ca să vină cîinele lui Bulumete și să-și facă nevoile aici între straturi...

Moceanu şi-a adunat ameninţător în vîrful frunţii sprîncenele lui negre, armeneşti.

— Cîine ? Parcă avea o capră !

— Cîine, capră, cine poate şti... Aşa vorbeşte lumea. A fost văzut ieri dimineaţă aducînd o cutie mare, galbenă...

O nouă şedinţă a comitetului de bloc începea să-şi contureze ordinea de zi.

CUPRINS

Soarta unui comic-voiajor 5
Diapozitive și... dianegative turistice, însoțite de o oarecare prefață 7
— Prefață la concediu 9
— Chemarea muntelui 31
— Întîietate 36
— Jocuri de cabană 43
— Urmează film 45
— Un scorpion pe malul Mării Negre 53
— Cu trimaranul în Galapagos . . . 60
Viața ca teren de sport 73
— Secretul lui Marco Polo 75
— Șah pe săturate 82
— Bomboniera de cristal 90
— Un nume pentru cal 96
— De-a Wilhelm Tell 104
— Ping-pong cu adrese 113
— Încercarea 122

Studiu genetic al talentelor ascunse . . . 128
— Cum m-au obligat să fiu scriitor . . 130
— Povestind copiilor 138
— Bilet pentru nemurire 143
— Dramaturgii, bată-i vina 152
— Frunză verde beneficiu 162
Excursii la volanul Maşinii Timpului . . 173
— Dacă Romeo ar fi călător în timp... 174
— S.O.S.! — Invazie ! 185
Comic-voiajor pe drumuri labirintice . . . 199
— Mic îndreptar pentru funcţionarea labirintului 201
— Cînd se răzbună labirintul dialecticii 208
— Comis-voiajor în labirint 214
— Incursiune în labirinturile personalităţii 220
— Cubul labirintic 228
— Captiv în labirintul dicţionarului . . 234
Şase dialoguri în căutare de... umor . . . 255
— Dialog de basm 257
— Dialog bibliofil 259
— Dialog iniţiatic 262
— Dialog dansant 264
— Dialog paralel 267
— Dialog fatalist 269
Itinerare imaginare pentru un concediu ideal 273
— Confort modern 274

— Aventuri în Grota Misterelor . . . 280
— Jurnal de armonie conjugală . . . 289
De-ar fi doar turismul și sportul... 303
— Așteptare 304
— Măsuri disciplinare 306
— Pușlamaua 312
— Lucrare grea, dom'le ! 317
— Capra 323

EDITURA SPORT-TURISM

Sîntem cu toţii SPORTIVI, chiar şi fără s-o ştim.

Încă de la naştere ne trezim înscrişi în cursa vieţii, pe care o parcurgem, fiecare, după posibilităţi.

Gonind cu viteza adecvată diferitelor vîrste, constatăm că sîntem totodată şi TURIŞTI prin feluritele ţinuturi ale visului sau ale întîmplării.

Dar numai cei ce aleargă, văd şi pricep mai mult în arena cea vastă a existenţei vor dobîndi laurii experienţei şi înţelepciunii.

Pe locuri... Fiţi gata... Start !

Lei 12